

Taal en Letterkunde

Faculteit Geesteswetenschappen,
Universiteit Utrecht

Bacheloropleidingen

Rapport over de bacheloropleidingen:

Taalwetenschap
Literatuurwetenschap
Duitse taal en cultuur
Engelse taal en cultuur
Keltische talen en cultuur
Franse taal en cultuur
Italiaanse taal en cultuur
Spaanse taal en cultuur

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0317

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleidingen Taalwetenschap, Literatuurwetenschap, Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Franse taal en cultuur, Italiaanse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur en Spaanse taal en cultuur van de Universiteit Utrecht.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	7
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	7
Samenstelling van de commissie.....	7
Werkwijze van de commissie.....	8
I: Bacheloropleiding Taalwetenschap	13
Samenvattend oordeel van de commissie.....	15
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	18
II: Bacheloropleiding Literatuurwetenschap.....	33
Samenvattend oordeel van de commissie.....	35
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	38
III: Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur	57
Samenvattend oordeel van de commissie.....	59
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	62
IV: Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur.....	76
Samenvattend oordeel van de commissie.....	78
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	81
V: Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur	96
Samenvattend oordeel van de commissie.....	98
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	102
VI: Bacheloropleiding Franse taal en cultuur.....	125
Samenvattend oordeel van de commissie.....	127
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	130
VII: Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur	145
Samenvattend oordeel van de commissie.....	147
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	150

VIII: Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur	165
Samenvattend oordeel van de commissie.....	167
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	170
Bijlagen.....	185
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	187
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	189
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	201
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	209
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen.....	229
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	241
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	247
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	267

Dit rapport is vastgesteld op 15 juni 2013.

Rapport over de bacheloropleidingen Taalwetenschap, Literatuurwetenschap, Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur, Franse taal en cultuur, Italiaanse taal en cultuur en Spaanse taal en cultuur van de Universiteit Utrecht

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Taalwetenschap

Naam van de opleiding:	Taalwetenschap
CROHO-nummer:	56803
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap

Naam van de opleiding:	Literatuurwetenschap
CROHO-nummer:	56802
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Duitse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56805
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Engelse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56806
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur

Naam van de opleiding:	Keltische talen en cultuur
CROHO-nummer:	56091
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Franse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56808
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Italiaanse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56809
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Spaanse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56810
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Taal en Letterkunde aan de faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht vond plaats op 14-16 januari 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Utrecht
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beperkte opleidingsbeoordeling van de bacheloropleidingen Taalwetenschap, Literatuurwetenschap, Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Keltische taal en cultuur, Franse taal en cultuur, Italiaanse taal en cultuur en Spaanse taal en cultuur maakt deel uit van de clusterbeoordeling Taal- en Letterkunde, waarvoor door de commissie tevens een bezoek bracht aan de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit Leiden en de Radboud Universiteit Nijmegen.

De commissie voor de clusterbeoordeling Taal- en letterkunde bestaat uit totaal elf commissieleden:

- Prof. dr. Theo D'haen, hoogleraar in de Engelse, Amerikaanse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (2002 - heden);
- Prof. dr. Geert Booij, (emeritus) hoogleraar algemene taalwetenschap en Nederlands aan de Universiteit Leiden (2005-2012);
- Dr. Elisabeth van der Linden, universitair hoofddocent Frans en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam (1979-2009);
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter, hoogleraar Vergelijkende Literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009 – heden);

- Prof. dr. Hub Hermans, hoogleraar moderne Romaanse Letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1990 – heden);
- Prof. dr. Nadia Lie, hoogleraar Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (1997 - heden);
- Prof. dr. Co Vet, (emeritus) hoogleraar Romaanse taalkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1989-2004);
- Prof. dr. Peter Jan Schellens, (emeritus) hoogleraar Taalbeheersing aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2004-2013);
- Lily Kruiger BA, masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen (2012 – heden);
- Yara Kaas BA, masterstudent Comparative Literature aan de Universiteit Utrecht (2011– heden);
- Mirte Keulen BA, masterstudent Literatuurstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2012 – heden).

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zes commissieleden. De commissie die de bacheloropleidingen Taalwetenschap, Literatuurwetenschap, Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur, Franse taal en cultuur, Italiaanse taal en cultuur en Spaanse taal en cultuur van de Universiteit Utrecht beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Theo D'haen;
- Prof. dr. Geert Booij;
- Dr. Elisabeth van der Linden;
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter;
- Prof. dr. Hub Hermans;
- Lily Kruiger BA.

De commissie werd tijdens het bezoek ondersteund door dr. Marianne van der Weiden, drs. Erik van der Spek en Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA die optraden als secretaris. Adrienne Wieldraaijer-Huijzer was daarnaast projectleider van de clustervisitatie. Per opleidingsdeel wordt er aangegeven welke secretaris de rapportage heeft opgetekend.

Het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de genoemde opleidingen. De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 12 oktober 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd kennis genomen van het Domeinspecifiek referentiekader Taal- en Letterkunde. Dit Domeinspecifiek referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de kritische reflecties van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden namen de zelfstudies door en formuleerden vragen die voorafgaand aan het bezoek aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreksgreep. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleiding toegestuurd met verzoek om een reactie.

Op basis van de kritische reflecties selecteerde de commissie voor iedere opleiding een representatieve set van documenten die door de opleidingen tijdens het bezoek ter inzage werden gelegd. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documentatie (d.d. 23 november 2012). Daarnaast werd er algemene documentatie opgevraagd, waaronder commissieverslagen, evaluatieresultaten en managementinformatie.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek beoordeelde de commissie uit iedere opleiding een representatieve steekproef van scripties. De selectie van scripties werd in overleg met de voorzitter van de commissie door de projectleider van QANU gekozen uit een lijst van afstudeerwerken van de laatste twee afgeronde studiejaren. Hierbij is er bewust gekozen voor scripties uit verschillende beoordelingscategorieën (voldoende; ruim voldoende; goed) en verschillende jaren. Ook is er bij de selectie rekening gehouden met de verschillende afstudeerrichtingen. Bij de scripties voegde QANU een lijst met beoordelingsrichtlijnen, om ervoor te zorgen dat de commissieleden de scripties op vergelijkbare wijze zouden beoordelen. Een overzicht van de selectie en de bestudeerde scripties is opgenomen in Bijlage 7.

De commissie besteedde voorafgaand aan het visitatiebezoek zorgvuldig aandacht aan het beoordelen van het wetenschappelijk niveau van de scripties, de eisen die door de opleiding aan de scripties worden gesteld en de zorgvuldigheid van de inhoudelijke beoordeling daarvan door de staf. In de scriptie dient de student immers aan te tonen over de vereiste kwalificaties te beschikken. Nog voor het locatiebezoek hadden de commissieleden per e-mail contact over de beoordeling van een aantal scripties. Scripties die door een commissielid als ‘onvoldoende’ werden beoordeeld werden door een tweede commissielid geëvalueerd.

Bezoek algemeen

Tijdens de startvergadering heeft de commissie op grond van inhoudelijke afspraken gemaakt over de taakverdeling. Vervolgens werd de visitatie tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek de visitatie concreet voorbereid. De commissie sprak tijdens deze vergadering onder andere over de gelezen scripties en de geformuleerde vragen en opmerkingen.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de coördinator van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleidingen. Tijdens de bezoeken is vervolgens gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, de opleidingsbesturen, studenten, docenten, opleidingscommissies, en examencommissies. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaren gesproken en met kerndocenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaande aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de

gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van de laatste dag van ieder bezoek gebruikt voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van de bezoeken heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste algemene bevindingen van de commissie gepresenteerd.

Rapportage

De secretarissen hebben op basis van de bevindingen van de commissie conceptrapporten opgesteld. Deze rapporten zijn in eerste instantie voorgelegd aan de voorzitter van de commissie en daarna ook aan de andere commissieleden. Na vaststelling is het conceptrapport vervolgens naar de instelling gestuurd voor een controle op feitelijke onjuistheden. De opmerkingen van de opleiding zijn besproken met de commissie, waarna de secretarissen het definitieve rapport opmaakten. Ten slotte werd het rapport ter vaststelling aan de commissie rondgestuurd.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit Utrecht voor de opleidingen in dit rapport

QANU ontving de kritische reflecties van de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit Utrecht op 1 november 2012. Het bezoek aan de Faculteit Geesteswetenschappen van Universiteit Utrecht vond plaats op 14, 15 en 16 januari 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie scripties geëvalueerd. In samenspraak met de voorzitter van de commissie werd er voor de opleidingen in dit rapport een steekproef van 32 scripties geselecteerd; vier bachelorscripties per opleiding. Bij het verdelen van de scripties is rekening gehouden met de inhoudelijke expertise en taalbeheersing van de commissieleden.

Op basis van de eerste steekproef beoordeelden de commissieleden het gerealiseerd eindniveau van de opleidingen Taalwetenschap, Literatuurwetenschap, Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Italiaanse taal en cultuur en Spaanse taal en cultuur als voldoende. Over het gerealiseerde eindniveau van de bacheloropleidingen Keltische talen en cultuur en Franse taal en cultuur ontstonden op basis van de eerste steekproef twijfels. Voor deze opleidingen werd de steekproef in overleg met de commissie uitgebreid met respectievelijk vier en vijf extra scripties.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

I: BACHELOROPLEIDING TAALWETENSCHAP

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Taalwetenschap aan de Universiteit Utrecht (UU). De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Taalwetenschap aan de UU leidt studenten op die een brede basiskennis hebben van de taalwetenschap. Na afloop van de opleiding hebben zij kennis van en inzicht in de kernelementen van de taalwetenschap (theoretische taalwetenschap, psycholinguïstiek, taalverwerving, sociolinguïstiek/taalvariatie, fonetiek en computationele taalkunde) en de nieuwste ontwikkelingen in de discipline. Zij beheersen ook de vaardigheden om deze kennis en inzichten toe te passen, te beoordelen en te benutten bij het oplossen van problemen op het gebied van de discipline. Afgestudeerden zijn in staat mondeling en schriftelijk te communiceren met specialisten en niet-specialisten en hebben leervaardigheden verworven waarmee ze naar een masterstudie kunnen doorstromen. De opleiding onderscheidt zich van andere opleidingen in de taalwetenschap doordat het accent op de theoretische taalwetenschap ligt en doordat taalwetenschap aan de UU gezien wordt als onderdeel van de cognitiewetenschappen, in samenhang met psychologie, logica en informatica.

De commissie is van oordeel dat de beoogde eindtermen ambitieus zijn. Ze passen bij wat op dit wetenschapsgebied verwacht mag worden, maar de Utrechtse opleiding stelt de eisen hoger, heeft de doelstellingen goed verwoord en heeft een helder eigen profiel gekozen. Afgestudeerden zullen van hoog niveau zijn en zich internationaal goed kunnen meten.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Taalwetenschap bestaat uit 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van tien weken, met in elk blok twee cursussen van 7,5 EC. Er worden 135 EC besteed aan de major en 45 EC vallen onder de profileringsruimte die door elke student naar keuze wordt ingericht. In de major volgt een student acht verplichte cursussen in aspecten van de taalwetenschap, twee verplichte academische contextcursussen (Inleiding algemene literatuurwetenschap en Statistiek), vijf majorgebonden keuzecursussen en twee keuzecursussen academische context. Het bacheloreindwerkstuk is het zesde majorgebonden keuzeonderdeel.

Bepaalde combinaties van majorgebonden cursussen vormen inhoudelijke leerlijnen. Taalwetenschap heeft vier van dergelijke leerlijnen: Taalstructuur, Taalprocessen, Taalgebruik en Taalmodellering. De cursussen worden in de loop van de opleiding van hoger niveau en richten zich niet alleen op het verwerven van kennis en inzicht (niveau 1), maar ook op het toepassen daarvan (niveau 2) en oordeelsvorming (niveau 3). In het cursusaanbod kunnen ook twee algemene academische leerlijnen worden onderscheiden: Methoden en technieken en Mondelinge en schriftelijke presentatie. Studenten leren te werken met verschillende onderzoeksmethoden (geluidanalyse per computer, analyse van tekstcorpora, experimenteel onderzoek van kindertaal, logica, geluidbewerking). Vanaf het begin van de opleiding leren

studenten mondeling en schriftelijk te rapporteren en presenteren, waarbij naast de inhoud ook de vorm en het taalgebruik onderwerp zijn van beoordeling en feedback. Aan het eind van de opleiding schrijven studenten een eindwerkstuk in de vorm van een onderzoeksverslag waarin zij laten zien dat ze de eindtermen hebben behaald. De commissie vindt dat het programma een goede opbouw heeft met een duidelijke inhoudelijke samenhang.

Het didactisch concept van het onderwijsprogramma beoogt studenten vanaf het begin van de studie actief te laten werken. In aansluiting op de hoorcolleges worden werkgroepen georganiseerd van maximaal 30 studenten. Naast een eindtoets is er sprake van ten minste één tussentoets. Zowel docenten als studenten zien een grote meerwaarde in een buitenlands studieverblijf, maar het aantal studenten dat een periode aan een buitenlandse universiteit doorbrengt blijft beperkt. Initiatieven van de studievereniging Babel en de geboden faciliteiten op facultair en opleidingsniveau hebben vooralsnog onvoldoende effect. De commissie adviseert de pogingen voort te zetten. De commissie vernam met instemming dat de studievereniging ook actief is om samen met de docenten bij te dragen aan verheldering van het beroepsbeeld en mogelijke arbeidsmarktperspectieven, bijvoorbeeld door alumni uit te nodigen.

Het programma is naar het oordeel van de commissie goed studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door tutores en studieadviseurs. De docenten zijn volgens de studenten zeer goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Ondanks de goede voorzieningen en ondersteuning blijft het rendement laag. De opleiding hoopt dat het matchingtraject vanaf het komende studiejaar ervoor zal zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terechtkomen. De commissie verwacht dat dit inderdaad een nuttige aanpak zal zijn.

De voorzieningen (elektronische leeromgeving, bibliotheek, studieplekken, laboratoria) zijn goed. Ook het kwaliteitsbeleid en het werk van de opleidingscommissie beantwoorden aan de verwachtingen van de commissie. De commissie is van oordeel dat de onderwijsleeromgeving goed is vormgegeven en de studenten in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Taalwetenschap voldoen naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie heeft een start gemaakt om haar wettelijke rol in te vullen, maar zou naar het oordeel van de commissie nog wel actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch te vervullen.

De eindwerkstukken zijn van hoog niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken met lage en hogere cijfers beoordeeld en is het eens met de cijfers die de docenten hebben toegekend. Ook de lager beoordeelde eindwerkstukken voldoen aan de eisen van een wetenschappelijk werkstuk. De commissie concludeert op grond daarvan dat de beoogde ambitieuze eindtermen van de bacheloropleiding Taalwetenschap worden gerealiseerd. De commissie is van oordeel dat de opleiding in totaal het predicaat 'goed' verdient. Ten eerste zijn de doelstellingen ambitieus en helder geformuleerd, ten tweede creëren de programmaopzet, de inhoud van de vakken, de begeleiding en de kwaliteitszorg in samenhang een uitdagende onderwijsleeromgeving met aandacht voor de studenten. Tot slot worden de gerealiseerde leerresultaten goed getoetst en laten de eindwerkstukken het beoogde hoge niveau zien.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Taalwetenschap:

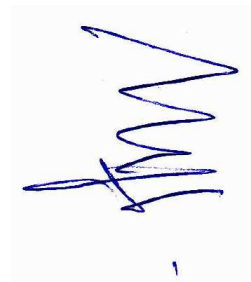
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	goed
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed
Algemeen eindoordeel	goed

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Dr. M.J.H. van der Weiden
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens het gemeenschappelijke referentiekader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten moeten leren het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in verschillende rubrieken, namelijk: 1. kennis, 2. vaardigheden/wetenschappelijke vorming, 3. academische vaardigheden en attitude en 4. afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie van de bacheloropleiding Taalwetenschap beschrijft als doel van de opleiding dat studenten op de deelgebieden Taalmodellering, Taalprocessen, Taalgebruik en vaardigheden en Methoden en technieken van de taalwetenschap de kennis en vaardigheden hebben verworven die noodzakelijk zijn om toegelaten te worden tot onderzoeks- en academische masterprogramma's op het gebied van de Taalwetenschappen.

De taalwetenschap houdt zich bezig met de studie van het menselijk taalvermogen, meer specifiek de taalstructuur, de verwerving van taal, en de modellering daarvan. De klassieke indeling maakt onderscheid tussen de fonetiek en fonologie, morfologie, syntaxis, semantiek, psycholinguïstiek, computationele taalkunde en discours en sociolinguïstiek. Volgens de kritische reflectie is typerend voor de opleiding aan de UU dat taalwetenschap gezien wordt als onderdeel van de cognitiewetenschappen, in samenhang met psychologie, logica en informatica.

Qua breedte noemt de opleiding zichzelf vergelijkbaar met de taalwetenschappelijke opleidingen van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en de Radboud Universiteit Nijmegen (RU). Internationaal vergelijkt men zichzelf met vooraanstaande opleidingen in bijvoorbeeld Edinburgh, Genève, Potsdam en UC London. De commissie ziet hierin de ambitie van de opleiding weerspiegeld.

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn de eindtermen beschreven. Afgestudeerden in de bacheloropleiding Taalwetenschap:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Taalwetenschap op de gebieden van theoretische taalkunde, psycholinguïstiek, taalverwerving, sociolinguïstiek/taalvariatie, fonetiek en computationele taalkunde, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht). Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Taalwetenschap.
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Niveau en oriëntatie

De beschrijving van de beoogde eindtermen is op een correcte wijze gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. De commissie herkent het academische karakter van de opleiding in het accent op vereiste kennis en inzicht in de theoretische achtergronden en op de nieuwste ontwikkelingen in de discipline. Ook de vaardigheden in probleem oplossen en oordeelsvorming vereisen een academisch denk- en werk niveau. Het eindniveau van de academische en onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, komt tot uitdrukking in het bacheloreindwerkstuk.

Overwegingen

De commissie heeft kennis genomen van de einddoelen van de opleiding en heeft ze beoordeeld in het licht van het domeinspecifiek referentiekader en van de recente ontwikkelingen op het vakgebied. De geformuleerde doelstellingen passen bij het domeinspecifiek referentiekader, ze bestrijken het gehele veld van de taalwetenschap. Daarbij stelt de opleiding de eisen hoger dan het basisniveau. De commissie herkent dat in de keuze om theoretische verdieping en de verbinding met de cognitiewetenschappen en logica op de voorgrond te stellen. Het hoge ambitieniveau bleek ook uit de benchmarking en uit de gesprekken met de staf.

De omschrijvingen geven een helder beeld van de vereiste kennis en kunde. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde einddoelen tot een bachelorgediplomeerde op hoog niveau, die zich ook internationaal goed kan meten.

Conclusie

Bacheloropleiding Taalwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **'goed'**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle programma's van de bacheloropleidingen hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC). Het verplichte deel van de major bestaat uit:

- acht verplichte majorgebonden cursussen (60 EC)
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC)

Het keuzedeel van de major is verplicht, maar biedt de student enige keuzevrijheid in de exacte invulling ervan. Dit deel bestaat uit:

- vijf majorgebonden keuzecursussen en het eindwerkstuk (45 EC)
- twee keuzecursussen academische context (15 EC)

Het bacheloreindwerkstuk (7,5 EC) is een verplicht onderdeel en maakt deel uit van het majorgebonden keuzedeel van de opleiding. Voor de opleiding is een matrix opgesteld waarin beschreven staat hoe individuele cursussen bijdragen aan de realisatie van de eindtermen van de opleiding.

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze van de student kan bepaald worden door diens keuze voor een bepaald masterprogramma. Hierin kunnen een verblijf in het buitenland of een stage vallen of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

Het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming. Om het bachelordiploma te behalen moet een student in de major ten minste 30 EC op niveau 2 en 30 EC op niveau 3 hebben behaald en in de profileringsruimte ten minste 15 EC op niveau 2. Een student die in de major niet meer dan 30 EC op niveau 3 heeft behaald, dient 15 EC op niveau 3 te behalen in de profileringsruimte. Daarnaast is er de voorwaarde dat de keuzecursussen een minimaal aantal EC uit drie onderscheiden clusters beslaan om de vereiste breedte te garanderen.

De acht verplichte cursussen voor de bachelor Taalwetenschap zijn:

- Van taal naar theorie (niveau 1)
- Inleiding fonologie en morfologie (niveau 1)
- Spreken en verstaan (niveau 1)
- Psychologie van taal (niveau 1)
- Inleiding sociolinguïstiek (niveau 1)
- Taal en computer (niveau 1)
- Syntactische principes (niveau 2)
- Taal en betekenis (niveau 2)

De twee verplichte academische contextcursussen zijn:

- Inleiding algemene literatuurwetenschap (niveau 1)
- Statistiek (niveau 1).

Voortbouwend op deze verplichte onderdelen, die de studenten een brede kennisbasis bieden, kent de bacheloropleiding Taalwetenschap vier inhoudelijke leerlijnen: Taalstructuur, Taalprocessen, Taalgebruik en Taalmodellering. Elke leerlijn is getrapt opgebouwd met zoveel mogelijk een sequentie van cursussen op de niveaus 1, 2 en 3. De leerlijn Taalstructuur bestrijkt de traditionele domeinen van de grammatica: fonologie, morfologie, syntaxis en semantiek. Bij de leerlijn Taalprocessen gaat het om de relatie tussen het taalsysteem en het brein en tussen het taalvermogen en andere componenten en processen in het cognitief systeem: fonetiek, psycholinguïstiek en taalverwerving. De leerlijn Taalgebruik richt zich op het gebruik van taal/spraak en de relatie tussen taal en maatschappij: sociolinguïstiek, pragmatiek, toegepaste computerlinguïstiek/fonetiek. De leerlijn Taalmodellering is onderdeel van *Cognitive Science* en deelt een aantal cursussen met de bacheloropleiding Kunstmatige Intelligentie, een interdepartementale opleiding van taalwetenschap, informatica, psychologie en wijsbegeerte.

Er zijn twee algemene academische leerlijnen: Methoden en technieken en Mondelinge en schriftelijke presentatie. Deze zijn gekoppeld aan de inhoudelijke leerlijnen en hebben als doel de studenten te scholen op het gebied van onderzoeksvaardigheden, communicatieve vaardigheden en algemene leervaardigheden.

De studenten gaven in hun gesprek met de commissie aan dat zij de samenhang in het programma als logisch ervaren met een duidelijk oplopend moeilijkheidsniveau. Ze waarderen de mogelijkheid om na het eerste jaar zelf een richting te kiezen in de verschillende leerlijnen. De commissie herkent in de programmaopbouw van de bacheloropleiding Taalwetenschap tot haar tevredenheid een consequente lijn met een goed evenwicht tussen breedte en diepgang.

De keuzemogelijkheden zullen naar verwachting de komende jaren kleiner worden als de nieuwe facultaire beleidsvoornemens worden geïmplementeerd. De faculteit Geesteswetenschappen heeft een strategische visie, Horizon 2012-2015, opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden gerealiseerd door bijvoorbeeld cursusreductie en aanpassing van het Teaching Load Model. De commissie heeft kennisgenomen van de visie

zoals neergelegd in Horizon 2015-2020. De commissie begrijpt de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en ziet in dat dit ook consequenties heeft voor individuele cursussen en opleidingen. Maar de commissie onderstreept dat, ook in de nieuwe curricula, de kwaliteit van het onderwijs op de eerste plaats moet komen.

Didactische uitgangspunten

De UU streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. Studenten schrijven zich hiertoe in voor één van de aanwezige talenopleidingen ofwel voor de bacheloropleidingen Literatuurwetenschap of Taalwetenschap. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen Moderne Talen, waarvan Taalwetenschap deel uitmaakt, ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Een student weet op die manier waar hij/zij naar toe werkt. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten Taalwetenschap gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten herkenbaar is. Een deel van de cursussen wordt ook gevolgd door veel studenten van andere opleidingen, zeker de cursussen op niveau 1. In dat geval zijn er aparte werkgroepen voor de studenten Taalwetenschap. De commissie vindt dit een goede keuze omdat zo beter rechtgedaan kan worden aan het voorkennisniveau van de studenten Taalwetenschap en hun specifieke vragen.

Studenten uitten hun waardering voor de keuzevrijheid in het curriculum. De commissie is ervan overtuigd geraakt dat deze keuzevrijheid niet op een onevenredige manier ten koste gaat van de kennisopbouw. Dankzij goede begeleiding en helder geformuleerde leerlijnen volgen studenten een samenhangend studieprogramma. De commissie vindt het didactische concept een sterk punt van de opleiding aan de UU.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

Tabel 1 in de kritische reflectie geeft de relatie weer tussen cursussen van de opleiding Taalwetenschap en de Dublin-descriptoren. Daarbij is voor de categorie Kennis en inzicht aangegeven welke bijdrage elke cursus levert aan de kennisgebieden van de Taalwetenschap

(syntaxis, semantiek, fonologie, morfologie, fonetiek, psycholinguïstiek, sociolinguïstiek en computationele linguïstiek). De commissie vindt dit een helder overzicht.

De kritische reflecties rapporteren in het algemeen dat de einddoelen van de bacheloropleidingen erop gericht zijn dat afgestudeerden goed zijn toegerust voor het volgen van een aansluitende masteropleiding binnen of buiten Nederland. De leerlijnen in de opleidingen stellen studenten in staat accenten te leggen zodat zij zich kunnen voorbereiden op de ingangseisen die aan de verschillende masters zijn verbonden. Daarnaast wordt van de bacheloropleiding verwacht dat ze kan dienen als een afgeronde opleiding die toegang biedt tot de arbeidsmarkt. De aandacht voor algemene academische vaardigheden en de brede basis op het terrein van de opleiding, waaronder een goede taalverwerving, bieden studenten hiervoor in principe de mogelijkheid, maar de meeste studenten stromen door naar een masteropleiding. Dit laatste geldt zeker voor de bachelors Taalwetenschap.

Volgens informatie van de opleiding kunnen studenten zich met alle inhoudelijke leerlijnen kwalificeren voor de tweejarige onderzoeksmaster *Linguistics*. De leerlijn Taalprocessen bereidt voor op de onderzoeksmaster *Neuroscience and Cognition*, de master Logopediewetenschap en de master Taalwetenschappen. De leerlijnen Taalstructuur en Taalmodellering bereiden voor op de tweejarige master *Artificial Intelligence*, mits de student programmeervaardigheden in de profileringsruimte heeft opgenomen. De leerlijn Taalgebruik biedt vooral een goede aansluiting op de master Taalwetenschappen. Met een aantal aanvullingen in het cursuspakket sluit deze leerlijn ook aan op de onderzoeksmaster *Neuroscience and Cognition*, de master Logopediewetenschap en de tweejarige master *Cognitive Artificial Intelligence* (op voorwaarde van de vereiste programmeervaardigheden). Naar het oordeel van de commissie blijkt hieruit dat de opleiding aantrekkelijke perspectieven biedt voor een vervolgopleiding en de studenten hierop via de leerlijnen goed voorbereidt.

Studenten van de bacheloropleiding Taalwetenschap gaven in het gesprek met de commissie aan dat ze informatie krijgen over het arbeidsmarktperspectief van de opleiding door meeloopdagen vooraf en doordat docenten in hun cursussen steeds de context van het thema schetsen. Zo ontwikkelt hun beroepsperspectief zich tijdens de opleiding. Door de cursussen waar ze mee in aanraking komen wordt hun blikveld verbreed en veranderen ze vaak hun oorspronkelijke toekomstplannen. Bachelorgediplomeerden kunnen volgens de kritische reflectie na de opleiding instromen in functies waarvoor kennis van taal een belangrijke component is, bijvoorbeeld op de terreinen taalbeleid, technologie, gezondheidszorg of educatie, maar de meeste studenten zullen de arbeidsmarkt betreden na eerst een masteropleiding gevolgd te hebben. De studievereniging Babel heeft samen met de docenten een avond georganiseerd met alumni om studenten beter zicht te geven op beroepsperspectieven. De opkomst was groot. Ook stages kunnen in dit opzicht heel nuttig zijn, maar bij de opleiding Taalwetenschap komt dit weinig voor. De commissie is van oordeel dat de opleiding serieus werk maakt van de verheldering van het beroepsperspectief voor studenten.

Alle opleidingen stimuleren hun studenten om een periode in het buitenland te studeren of een internationale stage te lopen, ook de opleiding Taalwetenschap. Om een dergelijk buitenlands verblijf in de studie in te passen zonder studievertraging op te lopen, vereist goede voorbereiding en planning. De faculteit biedt hierbij ondersteuning en er zijn veel contacten met diverse zusterinstellingen in het buitenland. Een groot deel van de studenten blijkt echter honkvast te zijn, ook bij Taalwetenschap. De studenten Taalwetenschap met wie de commissie heeft gesproken en van wie enkele wel in het buitenland zijn geweest waren hierover unaniem enthousiast en meldden dat de studievereniging van plan is dit actiever te

bevorderen. De commissie adviseert de opleiding om de meerwaarde van een internationaal verblijf samen met de studievereniging te blijven benadrukken.

Wetenschappelijke vorming

In de opleiding Taalwetenschap ligt veel nadruk op empirisch onderzoek. Het aanleren van de benodigde methoden en technieken vindt plaats in verschillende cursussen en is geëxpliciteerd in de leerlijn Methoden en technieken. De cursusdoelstellingen geven helder weer wat studenten na afloop moeten kennen en kunnen. Verschillende cursussen, vooral op niveau 3, hebben een onderzoekscomponent. Zo leren studenten bijvoorbeeld te werken met geluidsanalyse per computer in de cursus Spreken en verstaan, met computationele analyse van tekstcorpora in Taal en computer, en met de methodologie van experimenteel onderzoek van kindertaal in de Inleiding taalontwikkeling. Naar het oordeel van de commissie krijgen de studenten hierdoor een goede basis voor hun afstudeerwerkstuk en voor een verdere wetenschappelijke carrière.

In de leerlijn Mondelinge en schriftelijke presentatie wordt gewerkt aan de verschillende academische vaardigheden. De producten waarop studenten worden beoordeeld zijn het academisch verslag, essay, onderzoeksopzet en onderzoek- of practicumverslag. Hierbij gebruiken de docenten de Schrijfwijzer die is ontwikkeld voor de school Moderne talen. De Schrijfwijzer bestaat uit een algemene introductie op het schrijfproces en instructiemateriaal met bijbehorende feedbackformulieren voor vier typen schrijfproducten. Voor studenten kan de Schrijfwijzer dienen als aanvullende instructie op wat de docent heeft aangegeven en als checklist bij het schrijven, voor docenten leidt gebruik van dit document tot consistente instructies, feedback en beoordelingen. De commissie vindt dit daarom een goed instrument. De studenten met wie de commissie sprak waarderen de Schrijfwijzer alsmede het feit dat er in cursussen regelmatig naar wordt verwezen.

Kenmerkend voor wetenschappelijke opleidingen is de verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek dat door de docenten wordt uitgevoerd. Het afgelopen jaar heeft de studievereniging met de staf een avond georganiseerd om inzicht te verschaffen in de relatie tussen het onderzoek van docenten en het onderwijsprogramma. De studenten lieten de commissie weten dat de concrete onderzoeksthema's van stafleden bij hen niet altijd bekend waren en dat zij dit initiatief daarom waardeerden.

In het eindwerkstuk komen de eindtermen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode. Ook moeten ze aantonen dat ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald. In het algemeen werken studenten er door hun keuze van niveau 3-cursussen al naar toe. De commissie stelt vast dat door deze opbouw goede aandacht wordt besteed aan de wetenschappelijke vorming van de studenten.

Studielast en studeerbaarheid

De jaarlijkse instroom in de bacheloropleiding Taalwetenschap is ongeveer dertig studenten. De docenten zijn van oordeel dat de studenten in het algemeen goed voorbereid en gemotiveerd aan de studie beginnen. Desondanks stopt een aanzienlijk deel in de loop van het eerste jaar zonder dat de opleiding hier een duidelijke verklaring voor heeft. Mogelijk verkijken studenten zich op het bèta-aspect van de opleiding, ook al wordt dit bij de voorlichting expliciet vermeld en worden meeloopdagen georganiseerd. De staf hoopt dat de

nieuwe aanpak van matching kan helpen. Nieuwe studenten aan de Universiteit Utrecht die per september 2013 willen starten, krijgen te maken met matching en selectie. De procedure start voorafgaand aan de studie, vanaf mei 2013. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een ‘Wegwijzer matching’ opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het Bindend Studieadvies). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking. De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleiding Taalwetenschap.

Op dit moment is het rendement laag. Pas na vier of zelfs vijf jaar komt het rendement op ongeveer 50%. Het programma is naar het oordeel van de commissie evenwichtig ingericht met een stevige maar redelijke studielast. Vakken in het eerste jaar waar relatief veel studenten moeite mee hebben zijn Fonetiek, Taal en computer en Statistiek. De staf verklaart een deel van de uitval doordat bij Taalwetenschap in vergelijking met de talenopleidingen een duidelijk civiel effect zoals het docentschap ontbreekt. Studenten die uitvallen, maken vaak de overstap naar de opleiding Taal- en cultuurstudies of *Liberal Arts and Sciences*. Bij deze overstap lopen ze in het algemeen weinig vertraging op doordat cursussen die ze bij Taalwetenschap hebben behaald kunnen worden ‘meegenomen’ als onderdelen van hun nieuwe opleiding. Dit is naar het oordeel van de commissie een goede werkwijze om de overstap te vergemakkelijken, maar ze beveelt de opleiding aan om, uiteraard, de perspectieven van de opleiding zelf te blijven benadrukken. Zowel in termen van mogelijke masteropleidingen als wat betreft kansen op de arbeidsmarkt.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De staf van de bacheloropleiding Taalwetenschap bestaat uit veertien personen (11,75 fte): vijf hoogleraren, twee uhd’s en zeven ud’s. Op één ud na heeft iedereen de basiskwalificatie onderwijs en onderzoek en meer dan de helft beschikt over de seniorkwalificaties. De commissie is van oordeel dat het grote aantal toponderzoekers dat aan de opleiding is verbonden, borg staat voor de diepgang en kwaliteit van het onderwijsaanbod.

De docenten vinden de werkdruk hoog. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten door de tutoren, de nieuwe taken van examencommissies sinds 2010, de periodieke curriculumherzieningen en het werken aan standaardisering van beoordelingen zijn in de ogen van de commissie positieve uitingen van de mate waarin de opleiding haar onderwijstaak serieus neemt, maar betekenen wel dat andere taken van het wetenschappelijk personeel, en met name de hoogleraren, onder druk komen te staan. Als het onderzoek hieronder lijkt heeft dat op termijn ook zijn weerslag op de kwaliteit van het onderwijs, dat zich immers op de meest recente ontwikkelingen moet kunnen baseren. De commissie heeft met instemming begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd.

De studenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat ze de kwaliteit van de docenten hoog vinden en dat ze tevreden zijn met de breedte van de terreinen die door de docenten bestreken worden. Het is hun bekend dat de specialisaties Taalhistorie en Taalstoornissen aan andere universiteiten beter vertegenwoordigd zijn. Ze vinden de docenten zeer toegankelijk en gemakkelijk aanspreekbaar.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor. Bij de opleiding Taalwetenschap zijn alle eerstejaarsstudenten toegewezen aan een van de hoogleraren. De tweede- en derdejaarsstudenten worden begeleid door een van de andere hoogleraren. Hierdoor hebben de tutores een goed beeld van de studentengroep als geheel en mogelijke belemmeringen in het programma. In de loop van het jaar zijn er ten minste drie gesprekken met elke student, groepsgewijs of individueel. De tutor heeft vooral een rol bij de inhoudelijke vragen van studenten en bij de planning van hun studietrajecten. Met persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij een van de facultaire studieadviseurs. Bij de intake gaat de studieadviseur na of een student behoefte heeft aan eventuele extra begeleiding of voorzieningen, bijvoorbeeld in geval van een functiebeperking. De studenten bleken tijdens het gesprek met de commissie zeer tevreden over de studiebegeleiding.

In blok 3 van het derde studiejaar biedt de opleiding studenten facultatief collectieve begeleiding aan bij het werken aan hun eindwerkstuk. Sommige studenten gebruiken dit om een goede start te maken, andere hebben hier langer behoefte aan. De studenten waarderen dit begeleidingsaanbod. De commissie is goed te spreken over de intensieve en aandachtvolle begeleiding van de studenten door de staf van de opleiding Taalwetenschap.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

Blackboard is de elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt benut voor berichten van docenten over de colleges, documenten, presentaties, voorbeeldtoetsen. Voor de forumfunctie blijken de studenten liever gebruik te maken van een Facebook-pagina voor hun eigen opleidingsgroep, zeker bij cursussen waar ook (veel) studenten van andere opleidingen aan deelnemen.

De voorzieningen op het gebied van taalwetenschappelijke experimenten en bibliotheek zijn uitgebreid en *up-to-date*. Studenten gaven aan dat er soms te weinig studeer- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie heeft vastgesteld dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen. Ze verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Mogelijk kan de faculteit de toegang voor studenten van elders zoveel mogelijk beperken.

De opleidingscommissie vervult een actieve rol in de kwaliteitszorg van het onderwijs. De studentleden zorgen voor een goede overdracht van oude naar nieuwe leden en voelen zich serieus genomen. De informatievoorziening is voor een groot deel gedigitaliseerd via afgeschermd delen op de zogenaamde O-schijf van het facultaire netwerk. De opleidingscommissie houdt zich bezig met cursus- en curriculumevaluaties en de follow up ervan, en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het faculteitsbestuur. Er vindt ook regelmatig stafoverleg plaats waaraan de opleidingscommissie en de examencommissie deelnemen.

De commissie is van oordeel dat de opleiding werk heeft gemaakt van de punten waarover de vorige visitatiecommissie (2006) kritische opmerkingen heeft gemaakt. De kwaliteit van de individuele studietrajecten wordt goed bewaakt door het tutoraat dat door een van de hoogleraren met veel inzet wordt uitgevoerd. De eisen aan de bachelorwerkstukken zijn inmiddels uitgekristalliseerd, de criteria zijn vastgelegd in beoordelingsformulieren en de beoordeling vindt mede daardoor op gestructureerde wijze plaats. Nog steeds maken te weinig studenten gebruik van de mogelijkheid om een deel van hun studie in het buitenland door te brengen, maar de commissie heeft wel vastgesteld dat de studievereniging en de staf de meerwaarde van een dergelijk buitenlandverblijf onder de aandacht van de studenten brengen en dat er voldoende faciliteiten zijn.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen en concludeert dat dit het geval is. Het geheel van de cursussen biedt zowel een brede kennisbasis door de verplichte cursussen op niveau 1 als adequate keuzemogelijkheden op de terreinen waarop de opleiding zich profileert. De gedefinieerde inhoudelijke leerlijnen met cursussen op niveau 2 en 3 bieden hiervoor een goede structuur. Er is ruim voldoende keuze voor studenten om een specialisatie nader in te vullen. De commissie is ook zeer te spreken over de algemene academische leerlijnen waarin studenten de vaardigheden leren om onderzoek te doen en hierover te communiceren. In het bacheloreindwerkstuk kunnen studenten laten zien dat ze de beoogde eindtermen in samenhang hebben bereikt.

De opzet en organisatie van het programma zijn erop gericht de studenten 'bij de les' te houden. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs wordt goed uitgewerkt in de opleiding Taalwetenschap. De jaarindeling in blokken leidt tot een evenwichtige verdeling van de studielast. De docenten en met name de tutores zorgen voor een goede begeleiding van de studenten. Het trof de commissie dat de studenten en docenten positief waren over elkaar. Niet alleen waardeerden de studenten de kwaliteit en toegankelijkheid van hun docenten, maar ook de docenten uitten zich enthousiast over de motivatie en kwaliteit van hun studenten. De samenwerking tussen de studievereniging en de staf verloopt goed en gezamenlijk worden initiatieven ondernomen om de kwaliteit van het programma te verhogen: inzicht in de relatie tussen onderwijs en onderzoek, beroepsperspectieven na de opleiding, het belang van internationalisering. Het rendement blijft ondanks deze positieve observaties laag. De staf hoopt dat de facultaire maatregelen in het kader van Horizon 2015-2020 en de invoering van de matchingsprocedure, verbetering zullen brengen.

De kwaliteitszorg wordt serieus aangepakt. De aanbevelingen van de vorige visitatie zijn opgepakt en hebben tot verbetering geleid. Blijvende aandacht is nodig om studenten te stimuleren een deel van hun studie aan een buitenlandse universiteit door te brengen.

De commissie is van oordeel dat de programmaopzet, de inhoud van de vakken, de begeleiding en de kwaliteitszorg in samenhang een uitdagende onderwijsleeromgeving creëren met persoonlijke aandacht voor de studenten.

Conclusie

Bacheloropleiding Taalwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **'goed'**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang. Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt. Toch adviseert de commissie om systematisch en in ieder geval steekproefsgewijs de eindwerkstukken op plagiaat te controleren.

De examencommissies beoordelen de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculum-evaluaties. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er per 1 januari 2013 een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. De commissie beveelt de faculteit met klem aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie.

Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars, zoals gebruikelijk is bij de masterscripties, en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren. Voor de masteropleidingen is een onderzoek uitgevoerd naar de scriptiecijfers per opleiding. Men verwacht dat dit zal leiden tot een betere ijkning van de gehanteerde becijfering. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken aan de hand van een standaardformulier is een belangrijke positieve stap. Een aantal opleidingen brengt hierin aanpassingen aan om tegemoet te komen aan de eigenheid van de opleiding, wat

afbreuk kan doen aan de beoogde uniformering. De commissie adviseert de examencommissies daarom toe te zien op een goede implementatie van de gestandaardiseerde beoordeling. Dat is immers de voorwaarde om te komen tot gezamenlijke normering en tot vergelijkbaarheid van de oordelen over de opleidingen heen.

De commissie heeft een aantal gemaakte toetsen ingezien en zich een oordeel gevormd over het niveau van de toetsen en de wijze van beoordeling en feedback. De commissie vindt beide adequaat. De studenten lieten de commissie weten dat ze vinden dat de docenten goede feedback geven en dat er voldoende gelegenheid is om gemaakt werk in te zien en te bespreken. Ook uitten ze hun waardering dat sommige docenten het initiatief nemen een student bij een onvoldoende toetsresultaat uit te nodigen voor een gesprek.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft vier bacheloreindwerkstukken gelezen en heeft vastgesteld dat haar oordelen overeenkomen met de becijfering door de staf. Alle eindwerkstukken, ook die met een cijfer in de lage range (6-6,5), voldoen aan de vereiste criteria. Ze hebben een heldere probleemstelling, benutten de relevante literatuur, zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten conclusies en een discussieparagraaf. De opleiding is er duidelijk in geslaagd studenten op te leiden tot het vereiste niveau van een academische bachelor.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. Er is onderzocht welke vervolgoopleidingen studenten hebben gekozen die de afgelopen drie jaar een bachelor Taalwetenschap hebben behaald (peildatum december 2011). De kritische reflectie rapporteert dat minstens 80% van deze bachelors de studie vervolgt in een master aan de UU of elders. Dertig procent wordt toegelaten tot een onderzoeksmaster en eveneens ongeveer dertig procent koos voor de eenjarige master Taal, mens en maatschappij (inmiddels een programma binnen de masteropleiding Taalwetenschappen). Er zijn over deze studenten geen aansluitingsproblemen bekend. Tien procent koos voor een niet-linguïstische vervolgstudie.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstel mogelijkheden te bieden. Wel vindt de commissie dat de examencommissies hun rol proactiever zouden moeten invullen en niet uitsluitend kunnen uitgaan van goed vertrouwen. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk ingeleverde werkstukken systematisch te controleren op plagiaat met behulp van Ephorus, toetsen en eindwerkstukken steekproefsgewijs te evalueren en toe te zien op de implementatie van de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren.

De commissie heeft aan de hand van een steekproef van bacheloreindwerkstukken onderzocht of het beoogde ambitieuze eindniveau, zoals geformuleerd bij standaard 1, gerealiseerd wordt en stelt vast dat dit het geval is. De eindwerkstukken zijn van hoog niveau. De commissie is zeer te spreken over het feit dat ook de lager beoordeelde eindwerkstukken voldoen aan de eisen van een academisch werkstuk. Daaruit concludeert de commissie dat de opleiding goed de nadruk legt op een wetenschappelijke werkwijze. Samenvattend stelt de commissie vast dat de gerealiseerde leerresultaten goed getoetst worden en in de eindwerkstukken het beoogde hoge niveau laten zien.

Conclusie

Bacheloropleiding Taalwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **'goed'**.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Taalwetenschap op de drie standaarden goed presteert. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn ambitieus en passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn goed en stellen de studenten in staat de ambitieuze leerdoelen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en eindwerkstukken stelt de commissie vast dat er een hoog niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten goed voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Taalwetenschap* als **'goed'**.

II: BACHELOROPLEIDING LITERATUURWETENSCHAP

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Literatuurwetenschap aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarden zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. De commissie heeft dit domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en concludeert dat dit een goede basis is voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

De primaire doelstelling van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap is volgens de kritische reflectie om studenten academisch te vormen en kennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op het vakgebied. De Utrechtse bacheloropleiding Literatuurwetenschap stelt hierbij literatuur in Europese talen, van Oudheid tot nu, centraal. De opleiding heeft haar primaire doelstelling vertaald in verschillende eindtermen.

De commissie heeft de doelstellingen en eindtermen van de opleiding bestudeerd. Zij is van mening dat de opleiding een duidelijke focus op de Europese historische letterkunde heeft en dat de beoogde eindtermen van de opleiding voldoende geconcretiseerd en volledig zijn. De eindtermen passen bij de eisen die aan een universitaire opleiding gesteld worden en sluiten aan op het domeinspecifiek referentiekader. De opleiding heeft volgens de commissie een adequaat beeld van haar eigen nationale en internationale profiel.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Literatuurwetenschap bestaat uit 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken en elk blok omvat twee cursussen. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. De bacheloropleiding bestaat uit een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC, welke de student vrij mag invullen met het gehele onderwijsaanbod van de Universiteit Utrecht of daarbuiten. In de major volgen alle studenten Literatuurwetenschap 75 EC aan verplichte onderdelen en 60 EC aan keuzeonderdelen. Het verplichte deel van de major van de opleiding bestaat uit zeven cursussen op het gebied van literatuurwetenschap, literatuurgeschiedenis en analyse- en theorievorming, een bachelorscriptie en twee academische contextcursussen: Inleiding algemene taalwetenschap en Basiscursus letterkundig onderzoek.

Uitgaande van de beoogde eindtermen en de verplichte programmaonderdelen heeft de opleiding leerlijnen geformuleerd. In de kritische reflectie wordt beschreven dat een leerlijn altijd begint met een aantal verplichte onderdelen en vervolgens door de student kan worden verdiept met keuzeonderdelen. De inhoudelijke leerlijnen van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap zijn: 1. Literatuurgeschiedenis, 2. Theorie, 3. Analyse en Onderzoek, 4. Belezenheid en 5. Boekenvak en Lezers. Naast inhoudelijke leerlijnen zijn er door de opleiding twee academische leerlijnen voor algemene leervaardigheden en communicatieve

vaardigheden geformuleerd. De commissie is van mening dat de geformuleerde inhoudelijke en academische leerlijnen voor studenten de opbouw van kennis en vaardigheden inzichtelijk maken. Zij stelt verder vast dat het curriculum samenhangend is en is gestoeld op de beoogde eindtermen en doelstellingen van de opleiding. De commissie heeft gezien dat er in het curriculum veel aandacht voor wetenschappelijke vorming is.

De commissie stelt vast dat studenten binnen de leerlijn Boekenvak en Lezers een stage kunnen volgen bij een uitgeverij of een culturele organisatie. Daarnaast kunnen studenten zich oriënteren op de educatieve praktijk. Uit exit-enquêtes blijkt dat meer dan de helft van de studenten Literatuurwetenschap een stage volgt. De commissie is erg enthousiast over de mogelijkheden voor – en de geboden ondersteuning bij – het volgen van een stage. De commissie ziet in de voorlichting over beroepsperspectieven nog wel een intensievere rol voor alumni weggelegd.

Het didactische concept van de opleiding Literatuurwetenschap is gericht op kleinschalig en activerend onderwijs. De commissie heeft met studenten over het didactisch concept gesproken en stelt vast dat dit voor hen herkenbaar is. De grootte van de werkgroepen, de werkvormen en het aantal contacturen sluiten hierbij goed aan. De commissie is zeer te spreken over de combinatie van *peer review* met individuele feedback van de docent. *Peer review* bevordert het kritisch denkvermogen en draagt bij aan *community learning*.

Tijdens de studie worden studenten begeleid door een studiebegeleider en een tutor. Bij de tutores kunnen studenten aankloppen voor inhoudelijke vragen en voor de planning van hun studietrajecten. De commissie is positief over het tutoraatssysteem. Wel is de uniforme uitvoering van het tutoraat door docenten een blijvend aandachtspunt. De gelijkmatige spreiding van studielast en de goede studiebegeleiding zorgen volgens de commissie voor een programma dat goed studeerbaar is. Dit blijkt ook uit de relatief hoge rendementcijfers en de lage uitvalpercentages van de opleiding. De commissie is hierover zeer te spreken. Wel blijft structurele aandacht voor rendementsverbeteringen noodzakelijk.

Het personeel van de opleiding Literatuurwetenschap is kwantitatief voldoende en inhoudelijk zeer goed gekwalificeerd. Wel zijn er bij alle opleidingen Taal- en Letterkunde veel klachten over werkdruk bij docenten. De commissie is van mening dat hieraan bijzondere aandacht moet worden besteed. De opleidingsspecifieke voorzieningen (elektronische leeromgeving, bibliotheek en studieplekken) zijn voldoende en het systeem van interne kwaliteitszorg is op orde. Concluderend is de commissie van oordeel dat de onderwijsleeromgeving goed georganiseerd is en studenten ruimschoots in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft onderzoek gedaan naar het facultaire toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toetsvormen die in de opleiding Literatuurwetenschap worden toegepast. Het facultaire toetsbeleid voldoet volgens de commissie aan de eisen en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. De examencommissie Literatuurwetenschap functioneert en besteedt aandacht aan de adequaatheid van toetsing. De examencommissie heeft een start gemaakt om haar wettelijke rol in te vullen, maar zou naar het oordeel van de commissie nog wel actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch in te vullen.

De commissie heeft toetsmateriaal uit verschillende cursussen van de opleiding Literatuurwetenschap bestudeerd. Zij is van mening dat de toetsvragen helder geformuleerd zijn en aansluiten op de vakinhoud. De toetsen zijn daarnaast van juist niveau en de beoordeling en feedback zijn eerlijk en inzichtelijk.

De commissie heeft een steekproef van lage, middelhoge en hoog becijferde eindwerkstukken beoordeeld en heeft vastgesteld dat de becijfering van de geselecteerde eindwerkstukken eerlijk is. Alle eindwerkstukken, ook de marginale eindwerkstukken, voldoen volgens de commissie aan de vereiste criteria. De commissie heeft veel waardering voor het hoge wetenschappelijke niveau van de eindwerkstukken die zij heeft gelezen. Zij stelt vast dat de aandacht voor academische en wetenschappelijke vorming in het curriculum terug is te zien in de bachelorwerkstukken. De commissie concludeert op grond van de bestudeerde eindwerken dat de beoogde eindtermen worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed
Algemeen eindoordeel	goed

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit domeinspecifiek referentiekader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens dit gemeenschappelijke kader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren volgens het domeinspecifiek referentiekader voorts het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken, namelijk: 1. Kennis, 2. Vaardigheden/wetenschappelijke vorming, 3. Academische vaardigheden en attitude en 4. Afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het curriculum van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifiek eisen en eindtermen

Het vakgebied Literatuurwetenschap richt zich op de bestudering van literatuur en literaire verschijnselen. De primaire doelstelling van de bacheloropleiding is, volgens de kritische reflectie, dan ook om studenten academisch te vormen en kennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op dit vakgebied. Literatuur in Europese talen, van Oudheid tot nu, staat hierbij aan de Universiteit Utrecht centraal. Behalve de geschiedenis van de literatuur en het denken

over literatuur geniet bovendien de relatie van literatuur tot andere nieuwe media in toenemende mate de aandacht.

Terwijl verschillende Nederlandse opleidingen Literatuurwetenschap in de afgelopen jaren onderdeel zijn gaan vormen van opleidingen Algemene Cultuurwetenschap, is de opleiding in Utrecht overgebleven als één van de Nederlandse bacheloropleidingen waarin de literatuur centraal staat. Kenmerkend voor deze keuze is de focus van de opleiding op een combinatie van theoretische en internationaal vergelijkende perspectieven op literatuur, waarbij de aandacht voor het hedendaagse en actuele wordt gecombineerd met historische diepte en met een oriëntatie op het samenspel tussen de esthetische en de maatschappelijke dimensies van literatuur. Tijdens het visitatiebezoek gaven docenten aan dat zij ook in de toekomst willen blijven inzetten op een stevige literatuurwetenschappelijke bacheloropleiding met accent op belezendheid. De commissie kan zich in deze keuze goed vinden.

In de kritische reflectie beschrijft de opleiding dat zij onderscheidend is van andere Nederlandse opleidingen met een literatuurwetenschappelijk profiel in haar aandacht voor premoderne literatuur, cultuurkritiek en in het onderzoek naar boekgeschiedenis en nieuwe digitale vormen van lezen. De Nederlandse focus op het scholen van studenten Literatuurwetenschap op bachelorniveau wordt in de kritische reflectie benoemd als internationaal onderscheidend. De staf is voorts voor een deel van internationale herkomst, waardoor buitenlandse *good practices* volgens de opleiding worden meegenomen in de ontwikkeling van het eigen opleidingsprofiel en curriculum. De commissie vindt dat de opleiding een adequaat beeld heeft van haar nationale en internationale positionering.

De beoogde eindtermen zijn vastgelegd in de Onderwijs- en examenregeling 2012-2013 van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap. De afgestudeerde in de bacheloropleiding Literatuurwetenschap:

1. Heeft kennis van en inzicht in het vakgebied Literatuurwetenschap. (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
2. Heeft kennis van en inzicht in de theoretische en methodologische grondslagen van de Literatuurwetenschap. (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
3. Beschikt over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot de Literatuurwetenschap en is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien. (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
4. Kan een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van de praktijkvraag of het bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het probleem; vormt een oordeel dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten. (Dublin-descriptoren: oordeelsvorming; toepassen kennis en inzicht).
5. Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten. (Dublin-descriptor: communicatie).
6. bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan. (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

De commissie heeft bovenstaande eindtermen bestudeerd en is van mening dat deze volledig en voldoende geconcretiseerd zijn. De doelstellingen van de opleiding bieden ruimte voor het aanbieden van een breed perspectief op de Literatuurwetenschap en de opleiding werkt vanuit een duidelijke focus op Europese historische letterkunde. De opleiding heeft volgens de commissie een goed beeld van haar eigen nationale en internationale profiel.

Niveau en oriëntatie

Bij het formuleren van de beoogde eindtermen heeft de opleiding aansluiting gezocht bij de Dublin-descriptoren op bachelorniveau. Het academische karakter van de opleiding komt tot uiting in het accent op vereiste kennis en inzicht in de theoretische achtergronden en op de nieuwste ontwikkelingen in de discipline. Ook de vaardigheden in probleem oplossen en oordeelsvorming vereisen een academisch denk- en werkniveau. De student past de academische en onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, toe bij het maken van het bacheloreindwerkstuk.

Met de bacheloropleiding Literatuurwetenschap beoogt de universiteit studenten te scholen en te voorzien van kennis en vaardigheden waarmee zij kunnen instromen in een masteropleiding. Deze doelstelling is geëxpliciteerd in de beoogde eindtermen (eindterm 6). Tijdens het visitatiebezoek benadrukten docenten dat zij de bacheloropleiding als een afgeronde opleiding zien. Het is de bedoeling dat afgestudeerden een wetenschappelijke vervolgopleiding kunnen volgen, maar via stages en kennismaking met de educatieve praktijk ook voldoende worden voorbereid op de beroepsuitoefening in het letterkundig en cultureel werkveld en op andere terreinen waar academische vaardigheden op bacheloreindniveau vereist zijn. De commissie stelt vast dat de opleiding studenten op een adequate manier voorbereidt op een academische masteropleiding en voldoende oog heeft voor de oriëntatie van studenten op de beroepsuitoefening na afronding van de bacheloropleiding.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding Literatuurwetenschap beschikt over een doordacht profiel. De doelstellingen en beoogde eindtermen zijn voldoende geconcretiseerd en volledig. Ze passen bij de eisen die aan een universitaire bacheloropleiding gesteld worden en sluiten aan op het domeinspecifiek referentiekader. De commissie is van mening dat de geformuleerde eindtermen leiden tot een bachelorgediplomeerde van hoog niveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **'voldoende'**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle programma's van de bacheloropleidingen in Utrecht hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC). Het bacheloreindwerkstuk (7,5 EC) is een verplicht onderdeel en maakt deel uit van het verplichte deel van de major.

Het verplichte deel van de major bestaat uit:

- acht verplichte majorgebonden onderdelen (60 EC)
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC)

Het keuzedeel van de major is tevens verplicht, maar biedt de student meer keuzevrijheid voor de exacte invulling ervan. Dit deel bestaat uit:

- zes majorgebonden keuzecursussen (45 EC)
- twee keuzecursussen academische context (15 EC)

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze wordt mede bepaald door de masterkeuze. Hierin kunnen een verblijf in het buitenland of een stage vallen of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

Het cursusaanbod in de bacheloropleiding wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming. Om het bachelordiploma te behalen moet een student voldoende cursussen op de hogere niveaus hebben gevolgd. Naast de inhoudelijke leerlijnen kent elk programma ook een of meer algemene academische leerlijnen gericht op communicatie en leervaardigheden, namelijk: schrijfvaardigheid, spreekvaardigheid en/of methoden en technieken.

De acht verplichte programmaonderdelen voor de bacheloropleiding Literatuurwetenschap zijn:

1. Inleiding ALW (niveau 1)
2. Europese literatuurgeschiedenis 1 (niveau 1)
3. Europese literatuurgeschiedenis 2 (niveau 2)
4. Poëzieanalyse (niveau 2)
5. Verhaalanalyse (niveau 2)
6. Literary Theory/Literatuurtheorie (niveau 2)
7. Cultural Criticism (niveau 3)
8. Bacheloreindwerkstuk (niveau 3)

De twee verplichte academische contextcursussen voor de bacheloropleiding Literatuurwetenschap zijn:

- Inleiding algemene taalwetenschap
- Basiscursus letterkundig onderzoek

Voortbouwend op deze verplichte onderdelen heeft de opleiding vijf inhoudelijke majorgebonden leerlijnen geformuleerd: Literatuurgeschiedenis (1), Theorie (2), Analyse en Onderzoek (3), Belezenheid (4) en Boekenvak en lezers (5). Elke leerlijn is getrapt opgebouwd met zoveel mogelijk sequentie van verplichte cursussen en keuzecursussen op de niveaus 1, 2, en 3. De cursus ALW (Inleiding algemene literatuurwetenschap) vormt het startpunt van alle inhoudelijke leerlijnen. Naast de inhoudelijke leerlijnen zijn er twee academische leerlijnen voor algemene leervaardigheden en communicatieve vaardigheden. Deze leerlijnen komen in verschillende vakken op alle niveaus aan de orde.

Met de verplichte cursussen Europese literatuurgeschiedenis 1 en 2 leggen studenten een basis in de leerlijn Literatuurgeschiedenis. Vervolgens kunnen studenten in de majorkeuzeruimte hun belangstelling voor een bepaalde periode volgen met cursussen op niveau 2 en 3. De student kan echter ook een meer diachrone keuze maken en cursussen over verschillende perioden kiezen. De opleiding biedt pakketten van keuzecursussen aan. Met het pakket 'Oudheid' kan de student een aansluitende master aan de Radboud Universiteit Nijmegen volgen. Met de pakketten 'Middeleeuwen', 'Renaissance', 'Romantiek' en 'Moderne en postmoderne literatuur' kunnen studenten instromen in de programma's Middeleeuwen en Renaissance studies en Literatuur en cultuurkritiek uit de masteropleiding Letterkunde van de Universiteit Utrecht.

In de leerlijn Theorie wordt via een chronologische behandeling van de theorieën die in de twintigste eeuw zijn ontwikkeld toegewerkt naar het concept cultuurkritiek. Studenten volgen hiertoe verschillende verplichte vakken op niveau 1, 2 en 3. Deze kern kunnen studenten in hun majorkeuzeruimte aanvullen met theoretisch georiënteerde cursussen. In de vakken Inleiding ALW en Basiscursus letterkundig onderzoek leert de student voorts het instrumentarium voor de analyse van gedichten en verhalen te gebruiken en onderzoek te doen vanuit de leerlijn Analyse en Onderzoek. Deze leerlijn Analyse en Onderzoek wordt verder uitgebouwd in alle keuzecursussen op niveau 3 en culmineert in het bacheloreindwerkstuk.

Tijdens het visitatiebezoek benadrukten docenten het belang van de ontwikkeling van de mentale bibliotheek van een literatuurwetenschapper. Met de leerlijn Belezenheid wordt het belang hiervan geëxpliciteerd. Via de literatuurgeschiedenis- en analysecursussen krijgt de

student een repertoire aan ijkpuntteksten in het hoofd. Daarnaast staat de bestudering van literaire werken in alle cursussen centraal. De student kan deze kennis verrijken met verschillende keuzevakken op niveau 3. Studenten bevestigden tijdens het bezoek dat er veel aandacht is voor belezenheid. Ook in de theoretische vakken is er veel aandacht voor de koppeling van theorie met primaire werken.

In de leerlijn Boekenvak en lezers is er ten slotte aandacht voor de plaats van literatuur in cultuur en maatschappij. Deze leerlijn komt terug in het verplichte vak Inleiding ALW en in de keuzevakken Literair erfgoed, Uitgeverijen en Lezen en lezers. Ook een stage kan bijdragen aan de ontwikkeling van kennis en ervaringen binnen deze leerlijn. Ongeveer de helft van de studenten Literatuurwetenschap volgt dan ook een stage bij een uitgeverij of bij een culturele organisatie.

Uit de gesprekken met studenten blijkt dat studenten zeer enthousiast zijn over de geboden mogelijkheden tot het volgen van een stage en over de wijze waarop de stages in de praktijk zijn ingevuld. Studenten zijn tevreden over de geboden voorlichting over stageplekken. De commissie concludeert dat de stage in de bacheloropleiding Literatuurwetenschap op een zinvolle manier wordt ingestoken en een belangrijke bijdrage levert aan de beroepsoriëntatie van de student. Uit exit-enquêtes blijkt dat ruim de helft van de bachelorstudenten Literatuurwetenschap een stage loopt.

Ook in de keuzecursus Literair erfgoed is er aandacht voor beroepsoriëntatie. In deze keuzecursus kunnen studenten kennismaken met de educatieve praktijk. In de panelgesprekken kwam aan de orde dat deze cursus zal gaan verdwijnen ten gunste van de cursus Arthur, koning van verhalen, die jaarlijks zal worden aangeboden. De commissie benadrukt het belang van de mogelijkheid om ook in het herziene curriculum kennis te kunnen blijven maken met de educatieve praktijk.

Tijdens het bezoek kwam verder aan de orde dat studieverenigingen binnen de School Moderne Talen in samenwerking met docenten een belangrijke bijdrage leveren aan verheldering van het beroepsperspectief door het organiseren van excursies. In een aantal gevallen werden er ook alumnibijeenkomsten georganiseerd. De commissie ziet in de voorlichting over beroepsperspectieven echter nog een intensievere rol voor alumni weggelegd. Zij hoopt dan ook dat alumni in de toekomst bij alle opleidingen die de commissie in Utrecht heeft gevisiteerd vaker betrokken worden bij de evaluatie van het curriculum en de voorlichting over beroepsperspectieven. Er zou bijvoorbeeld een alumnivereniging kunnen worden opgericht die zich hiermee gaat bezighouden.

De commissie heeft met studenten en docenten gesproken over de leerlijnen en het curriculum. Studenten vinden de opbouw van het programma logisch en samenhangend. Zij zijn van mening dat de leerlijnen op een heldere manier richting geven bij het maken van vakkeuzes. De studenten zijn tevreden over de wijze waarop de opleiding hen voorbereidt op het beroepenveld of een vervolgopleiding. Het overgrote deel van de studenten kiest voor een vervolgopleiding. Zij hebben toegang tot verschillende masterprogramma's van de Universiteit Utrecht. Daarnaast valt de keuze van bachelorstudenten Literatuurwetenschap regelmatig op de duale masteropleiding redacteur/editor van de Universiteit van Amsterdam en de master Jeugdliteratuur van de Universiteit van Tilburg.

Op basis van de kritische reflectie en de panelgesprekken stelt de commissie vast dat alle Moderne talenopleidingen studenten stimuleren om een periode van hun studie in het buitenland door te brengen. De faculteit biedt studenten hierbij ondersteuning en onderhoudt

contacten met diverse zusterinstellingen in het buitenland. Desondanks maakt een groot deel van de studenten geen gebruik van de geboden mogelijkheden. Uit het gesprek met studenten Literatuurwetenschap blijkt dat sommige studenten liever in de masterfase naar het buitenland gaan of een master in het buitenland volgen. Studenten die doorstromen naar de onderzoeksmaster zijn verplicht om een half jaar in het buitenland te studeren. De studenten met wie de commissie heeft gesproken en die wel in het buitenland zijn geweest, zijn hierover unaniem enthousiast. Daarnaast stimuleert de opleiding de deelname van buitenlandse studenten aan bachelor cursussen door Engelstalige colleges aan te bieden. De commissie adviseert de opleidingen om de meerwaarde van een internationaal verblijf te blijven benadrukken.

De faculteit Geesteswetenschappen heeft een strategische visie opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden gerealiseerd door cursusreductie, aanpassing van het *Teaching Load Model* en verhoging van het aantal bekostigde studiepunten.

Voor de bacheloropleiding Literatuurwetenschap betekenen de nieuwe plannen meer samenhang. Tegelijkertijd zal een aantal keuzecursussen moeten verdwijnen. De commissie heeft kennisgenomen van de visie zoals neergelegd in Horizon 2015-2020. De commissie begrijpt de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en ziet in dat dit ook consequenties heeft voor individuele cursussen en opleidingen. Maar de commissie onderstreept dat, ook in de nieuwe curricula, de kwaliteit van het onderwijs op de eerste plaats moet komen.

Didactische uitgangspunten

De Universiteit Utrecht streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen taal- en letterkunde in Utrecht ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten uit de opleiding Literatuurwetenschap gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten herkenbaar is. Het merendeel van de bijeenkomsten heeft een werkcollegevorm waarbij van studenten een actieve bijdrage wordt verwacht. De commissie heeft in het bijzonder waardering voor het concept van *peer review* dat wordt gehanteerd in de keuzecursus Kaleidoscope of Western Literature. Studenten oefenen in deze cursus hun schrijf- en spreekvaardigheid door elkaars werk na te kijken en hierover in discussie te gaan. Daarnaast geeft de docent achteraf ook individuele feedback op de schrijfproducten. Deze werkvorm draagt volgens de commissie bij aan het streven naar *community learning* en de ontwikkeling van kritisch denkvermogen.

Het aantal contacturen per week sluit aan bij het facultaire beleid en bij de doelstelling van kleinschalig en activerend onderwijs. Bij vakken met een grote instroom worden de werkgroepen gesplitst tot aparte werkgroepen van maximaal 30 studenten. Studenten hebben waardering voor de keuzevrijheid in de curricula. De commissie heeft kunnen vaststellen dat studenten, dankzij goede begeleiding bij keuzemomenten, een helder geformuleerd en samenhangend studieprogramma volgen.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

Sinds 2010 is er binnen de Faculteit Geesteswetenschappen veel aandacht geweest voor het verduidelijken en verstevigen van de relatie tussen eindtermen, cursussen en curricula. De kritische reflectie beschrijft dat in 2011-2012 de koppeling van cursusdoelen aan de eindtermen van de opleiding ter hand is genomen, evenals de koppeling van einddoelen aan toetsvormen.

Voor de opleiding Literatuurwetenschap is in de kritische reflectie zowel een toetsmatrix opgenomen als een matrix die laat zien hoe de eindtermen van de opleiding aan bod komen in de verschillende programmaonderdelen. De commissie is van mening dat deze matrices een inzichtelijk beeld geven van de wijze waarop het curriculum is opgebouwd.

De commissie heeft de koppelingen tussen eindtermen, cursussen en toetsing bestudeerd en is van mening dat alle eindtermen van de opleiding Literatuurwetenschap op een adequate manier aan de orde komen in de cursussen en de toetsing. De leerlijnen structureren de opbouw van kennis en vaardigheden vanuit de doelstellingen en focus van de opleiding en zorgen ervoor dat alle studenten Literatuurwetenschap de beoogde eindtermen kunnen bereiken. De commissie heeft voorts van een aantal vakken de cursusbeschrijvingen bestudeerd. De cursusdoelen staan hier helder in omschreven en worden in verband gebracht met de eindtermen, vaardigheden en toetsing.

De eindtermen van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap zijn erop gericht om afgestudeerden toe te rusten voor een masteropleiding. De commissie stelt vast dat de meeste studenten doorstromen naar een masteropleiding en dat studenten hiertoe adequaat worden toegerust. Daarnaast is de bacheloropleiding een afgeronde opleiding waarmee studenten in staat moeten zijn om de arbeidsmarkt te betreden. Studenten Literatuurwetenschap gaven tijdens de panelgesprekken aan dat zij in veel beroepen terecht kunnen en onder andere worden voorbereid op een beroep in het letterkundige of culturele werkveld. Hun beroepsperspectief ontwikkelt zich tijdens de studie. De mogelijkheid om een stage te lopen is hierbij voor hen van grote meerwaarde en wordt door de opleiding gefaciliteerd. Hoewel de meeste studenten Literatuurwetenschap doorstromen naar een masteropleiding, hebben zij wel veel waardering voor de beroeporiëntatie die een stage hen biedt.

Wetenschappelijke vorming

De bacheloropleiding Literatuurwetenschap heeft een academisch karakter. De kritische reflectie beschrijft dat wetenschappelijke vorming terugkomt in alle inhoudelijke vakken, in algemene academische leerlijnen en in het schrijven van de bachelorscriptie.

Vanuit de leerlijn Analyse en Onderzoek is er in de eerstejaars vakken Inleiding ALW en Basiscursus letterkundig onderzoek al aandacht voor het aanleren van analyse- en onderzoeksvaardigheden en het schrijven van een klein werkstuk. Studenten blijven zich tijdens de bacheloropleiding in deze vaardigheden scholen en ontwikkelen zo de onderzoeksvaardigheden die nodig zijn voor het bacheloreindwerkstuk. De commissie stelt vast dat de opleiding voldoende aandacht besteedt aan de ontwikkeling van wetenschappelijke onderzoeksvaardigheden. Hoewel studenten aangaven dat *Digital Humanities* zijdelings aan de orde komt, zou hieraan in de toekomst meer aandacht kunnen worden besteed.

De algemene academische leerlijnen beogen studenten te scholen op het gebied van communicatieve vaardigheden en algemene vaardigheden. De kritische reflectie beschrijft dat de algemene leervaardigheden in alle cursussen op niveau 3 aan de orde komen. De leerlijn communicatieve vaardigheden spitst zich toe op de ontwikkeling van spreekvaardigheid, schrijfvaardigheid en samenwerken. Voor de ontwikkeling van schrijfvaardigheden wordt er in meerdere cursussen van de opleiding gebruik gemaakt van de Schrijfwijzer Moderne Talen, een handboek academische vaardigheden. De commissie heeft de doelstellingen van de cursussen en de cursusmatrix in de kritische reflectie bestudeerd en stelt vast dat academische en communicatieve vaardigheden voldoende aan bod komen in het curriculum.

Kenmerkend voor wetenschappelijke opleidingen is de verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek dat door de docenten wordt uitgevoerd. De studenten gaven aan dat onderzoeksinteresses van docenten vaak impliciet aanwezig zijn in de cursusopbouw en de keuzecursussen. De studenten lieten de commissie weten dat sommige docenten in hun onderwijs naar hun onderzoek verwijzen. Ze vinden de docenten zeer deskundig op hun vakgebied. Studenten die hierin geïnteresseerd zijn, worden betrokken bij de onderzoeksactiviteiten van docenten.

In het eindwerkstuk komen de eindtermen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode, waarin ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald. In het algemeen werken studenten er door hun keuze van niveau 3-cursussen al naar toe.

De commissie stelt vast dat de beschreven wetenschappelijke elementen in de opleiding samen met het stageaanbod en de mogelijkheid tot verdieping in de educatieve praktijk zorgen voor een goede balans tussen een wetenschappelijke en beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding.

Studielast en studeerbaarheid

De bacheloropleiding Literatuurwetenschap kende de afgelopen jaren een schommelende instroom. In 2009 en 2010 steeg de instroom, maar het is nog onduidelijk of er sprake is van een opwaartse trend. De meeste studenten hebben een vwo-achtergrond. De schaarse instromers vanuit het hbo moeten hard werken om qua tempo en niveau mee te kunnen.

Instromende studenten hebben vaak een gebrekkige kennis van grammaticale begrippen. Daarom volgen alle studenten Moderne Talen sinds 2011 een *e-learningmodule* Basisgrammatica met een verplichte eindtoets. In de kritische reflectie geeft de opleiding Literatuurwetenschap aan dat zij bij de voorlichting expliciet benadrukt dat studenten het Engels goed moeten beheersen, maar dat zij ook moeten beschikken over een goede leesvaardigheid in Frans en/of Duits. Helaas is gebleken dat dit in de praktijk niet altijd het geval is. Studenten Literatuurwetenschap lezen daarom veelal Nederlandse en Engelse vertalingen van teksten. In de masterfase wordt echter wel vaak van studenten verwacht dat zij meer talen beheersen. In verband met de ingangseisen voor het masterprogramma Literatuur en cultuurkritiek (binnen de Utrechtse brede masteropleiding Letterkunde) werkt de bacheloropleiding Literatuurwetenschap aan geschikte bijspiijkercursussen voor Frans en Duits. De commissie vindt dit positief en moedigt deze ontwikkeling aan.

De rendementen zijn bij alle opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen een punt van zorg. De rendementen voor de opleiding Literatuurwetenschap tussen 2005 en 2009 liggen wel hoger dan het gemiddelde van de faculteit. Daarnaast wisselen relatief weinig studenten in het eerste jaar van studie. In 2011 kreeg 13% van de studenten een negatief studieadvies en staakte 8% van de studenten de studie. De heldere structuur van de opleiding en het ontbreken van hoge taalvaardigheidseisen spelen mogelijk een rol in de hogere rendementscijfers en de relatief lage uitval. De commissie spreekt haar waardering uit over de rendementscijfers van de opleiding Literatuurwetenschap, maar constateert tegelijkertijd dat er ook hier ruimte blijft voor verdere verbetering.

Het management van de faculteit heeft een samenhangend pakket van maatregelen geïntroduceerd om de rendementen te verbeteren. Nieuwe studenten aan de Universiteit Utrecht die per september 2013 willen starten, krijgen te maken met matching en selectie. De procedure start voorafgaand aan de studie, vanaf mei 2013. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een ‘Wegwijzer matching’ opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het Bindend Studieadvies). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking.

De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleidingen.

In de kritische reflectie wordt beschreven dat de opleiding Literatuurwetenschap goed studeerbaar is. Als een student in zijn laatste jaar nog niveau 3 cursussen in een bepaald blok nodig heeft, bieden de stage en de Verbredingsmodule een passende oplossing. Om studenten te stimuleren het bacheloreindwerkstuk op tijd af te ronden, is dit werkstuk gekoppeld aan een onderwijsblok. Het eindwerkstuk moet aan het einde van dit blok zijn afgerond. Als dit niet het geval is, kan de student voor de bachelorscriptie maximaal een zeven halen. De studenten met wie de commissie heeft gesproken, hebben aangegeven dat de opleiding Literatuurwetenschap goed studeerbaar is. Uit de gesprekken met studenten blijkt dat zij de studielast niet als te hoog ervaren.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De staf die betrokken is bij het onderwijs van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap bestond op het moment van visiteren uit dertien personen (10.55 fte): een hoogleraar (1 fte),

twee universitair hoofddocenten (2 fte), zeven universitair docenten (5,25 fte) en drie docenten met een tijdelijk dienstverband (2,3 fte), waarvan er twee in aanmerking komen voor een vast contract. De meeste docenten hebben 40% onderzoekstijd tot hun beschikking.

Op basis van de kritische reflectie en de gesprekken met docenten en studenten stelt de commissie vast dat alle benodigde specialisaties door de staf worden afgedekt. In het panelgesprek met docenten kwam echter wel aan de orde dat het contract voor de docent Oudheid in 2013 zal aflopen. In de kritische reflectie wordt aangegeven dat de faculteit deze expertise zal afdekken door de vacaturestop tijdelijk op te schorten. De commissie benadrukt dat een stevige historische component van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap vereist dat ook dit specialisme onder de staf vertegenwoordigd blijft.

Op basis van de panelgesprekken met docenten, studenten en alumni concludeert de commissie dat de staf van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap bestaat uit professionele en toegankelijke docenten en onderzoekers. De commissie heeft inzage gekregen in exit-enquêtes. Hieruit blijkt dat studenten tevreden zijn over de kwaliteit van de docenten. Studenten gaven tijdens het bezoek bovendien aan dat zij de docenten gemakkelijk kunnen benaderen.

De commissie heeft kennisgenomen van het beleid van de Universiteit Utrecht op het gebied van docentprofessionalisering. Zij stelt vast dat dit beleid bij de opleiding Literatuurwetenschap op een adequate manier wordt opgevolgd. Alle docenten van de opleiding zijn gepromoveerd en hebben de basiskwalificatie onderwijs (BKO), met uitzondering van één onlangs in dienst getreden UD die aan haar dossier werkt en de docent Oudheid, die ervaring heeft als docent op een middelbare school en zeer gewaardeerd wordt door studenten. De hoogleraar en de universitair hoofddocenten beschikken daarnaast over een seniorkwalificatie onderwijs (SKO). De UD's, UHD's en de hoogleraar zijn voorts verbonden aan het Onderzoeksinstituut voor Geschiedenis en Cultuur. De commissie is van mening dat het docentencorps kwalitatief en kwantitatief voldoende is voor een adequaat onderwijsaanbod.

De docenten van de School Moderne Talen gaven zonder uitzondering aan dat zij de werkdruk hoog vinden. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten door de tutoren, de nieuwe taken van examencommissies sinds 2010, de periodieke curriculumherzieningen en het werken aan standaardisering van beoordelingen zijn in de ogen van de commissie positieve uitingen van de mate waarin de opleiding haar onderwijstaak serieus neemt, maar betekenen wel dat andere taken van het wetenschappelijk personeel, en vooral de hoogleraren, onder druk komen te staan. Als het onderzoek hieronder lijdt, heeft dat op termijn ook zijn weerslag op de kwaliteit van het onderwijs, dat zich immers op de meest recente ontwikkelingen moet kunnen baseren. De commissie heeft met instemming begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd.

In de kritische reflectie staat dat de hoogleraar in de bacheloropleiding Literatuurwetenschap op het moment van visiteren alleen bij cursussen op niveau 3 actief is. Alle andere docenten verzorgen cursussen op alle niveaus. De commissie vindt het wenselijk dat hoogleraren ook op niveau 1 al zichtbaar zijn in het onderwijs. Zij heeft hierover tijdens het visitatiebezoek met de docenten gesproken en tot haar genoegen vastgesteld dat de situatie van tijdelijke aard is en in het volgende cursusjaar niet meer voorkomt.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor en een studieadviseur. Studenten kunnen bij de studieadviseur terecht bij bijzondere problemen en behoeften, zoals een functiebeperking. De studieadviseur coördineert daarnaast het tutoraatssysteem. Bij de tutores kunnen studenten aankloppen voor inhoudelijke vragen en voor de planning van hun studietrajecten. Verder fungeert de coördinator van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap als vraagbaak voor ouderejaars studenten over buitenlandverblijf, studieplanning en stages.

In het tutorsysteem ligt bij de opleiding Literatuurwetenschap de nadruk op het eerste studiejaar. Eerstejaarsstudenten voeren minimaal twee individuele gesprekken met hun tutor. Daarnaast worden er door tutores regelmatig groepsactiviteiten georganiseerd. Hoewel het tutoraat ook in het tweede en derde jaar een belangrijke rol vervult, wordt het initiatief om contact op te nemen met de tutor of de coördinator in deze jaren meer bij de student zelf gelegd. In het tweede blok van het derde jaar wordt de laatste tutorbijeenkomst gepland en worden studenten geïnformeerd over afstudeerprocedures, begeleiding bij het bacheloreindwerkstuk en bij de masteraanmelding.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met de studieadviseur en studenten gesproken over het systeem van begeleiding. Studenten waren positief over het tutoraatssysteem. Zij voelen zich, al vanaf de voorlichtingsdagen over de opleiding, goed ondersteund in het uitstippelen van een passend studiepad. Daarnaast gaven studenten aan dat er binnen de opleiding korte lijnen zijn en dat docenten gemakkelijk benaderbaar zijn voor studiegerelateerde problemen. De studieadviseur is als coördinator van het tutorsysteem tevreden over de wijze waarop tutores hun taken uitvoeren. Wel constateert zij dat verschillende docenten hun rol als tutor verschillend invullen. De commissie heeft veel waardering voor het tutoraatssysteem en vindt het positief dat de uniforme invulling van het tutoraat door de studieadviseur en door docenten wordt gezien als een aandachtspunt.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten gesproken over de aanwezige opleidings specifieke voorzieningen. De faculteit maakt gebruik van Blackboard als elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt gebruikt voor berichten van docenten, colleges, documenten, presentaties en voorbeeldtoetsen. De bibliotheek is onlangs vernieuwd en is *up-to-date*. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten aan dat er soms te weinig studie- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie constateert dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen in het centrum van de stad. Zij verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Wellicht kan het beperken van de toegang voor bepaalde groepen studenten zorgen voor meer spreiding van studenten over de verschillende studieruimten in de stad.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie de opleidings specifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij constateert dat de evaluatiecyclus goed op orde is. Alle cursusevaluaties en curriculumevaluaties zijn op facultair niveau georganiseerd. Studenten vullen na afloop van iedere cursus een evaluatie in. Daarnaast wordt de docent in de gelegenheid gesteld om te reageren op de uitkomsten van de evaluaties. Afgestudeerde studenten worden verzocht om deel te nemen aan een exit-enquête.

De bacheloropleiding Literatuurwetenschap heeft een eigen opleidingscommissie met een gelijk aantal docentleden en studentleden. De commissie stelt vast dat de

opleidingscommissie(oc)-leden goed worden voorbereid op hun taken. Er is een handboek voor opleidingscommissies en een gids voor interne kwaliteitszorg beschikbaar. De studentleden voelen zich serieus genomen en komen een aantal keer per jaar met andere studentleden bij elkaar in het facultaire overlegorgaan.

Uit gesprekken met docenten, studenten en oc-leden is gebleken dat de opleidingscommissie Literatuurwetenschap een actieve rol vervult in de kwaliteitszorg van het onderwijs. De commissie komt vier tot zes keer per jaar bij elkaar en houdt zich bezig met de uitkomsten van de afgenomen cursus- en curriculumbeoordelingen. Op basis van de evaluatieresultaten brengt de opleidingscommissie concrete verbetervoorstellen over aan de opleidingsdirecteur.

De opleidingscommissie voelt zich serieus genomen en is in staat om goed te functioneren. Zij krijgt, via een afgeschermd O-schijf, toegang tot alle informatie die nodig is om haar taak uit te voeren. Daarnaast heeft de visitatiecommissie tijdens het bezoek kunnen vaststellen dat er veel aandacht is voor de wijze waarop er opvolging wordt gegeven aan de verbetervoorstellen. Er is goed contact tussen de opleidingscommissie en de opleidingsdirecteur.

De commissie is positief over het aantal studenten Literatuurwetenschap dat een stage volgt. Desgevraagd gaf de opleidingscommissie Literatuurwetenschap aan dat zij geen specifieke aandacht besteedt aan de evaluatie van stages, maar ook geen signalen heeft opgevangen dat hiermee problemen zijn. De examencommissies zijn wel van plan om aandacht te besteden aan de toetsing van stages (zie standaard 3). De opleidingscommissie heeft samen met de studievereniging wel onderzoek gedaan naar het beroepenveld. De commissie wijst op de mogelijkheden om alumni, bijvoorbeeld in de vorm van een adviesraad, actiever te betrekken bij bijvoorbeeld de voorlichting over beroepsperspectieven en de evaluatie en werving van stages.

De commissie stelt vast dat de opleiding opvolging heeft gegeven aan een aantal kritische opmerkingen van de vorige visitatiecommissie. Zo heeft de opleiding de aandacht voor de oriëntatie op de beroepspraktijk verstevigd door de cursus Uitgeverijen niet meer te alternen maar jaarlijks aan te bieden en door eindterm 3 aan te scherpen. Voorts heeft de opleiding het portfolio geschrapt uit de exameneisen en de documentatie rond het bacheloreindwerkstuk verbeterd met de invoering van een aanmeldformulier en een beoordelingsformulier.

Overwegingen

De commissie heeft het bachelorprogramma bestudeerd en concludeert dat het curriculum een logische samenhang vertoont en voldoende gestoeld is op de beoogde eindtermen. De geformuleerde inhoudelijke en academische leerlijnen passen bij de eindtermen, brengen structuur aan in het curriculum en maken de opbouw van kennis en vaardigheden goed inzichtelijk.

Voor wetenschappelijke vorming is vanuit de leerlijn Analyse en Onderzoek, vanuit het onderzoek van docenten en in de inhoudelijke vakken veel aandacht. De commissie heeft hiervoor erg veel waardering. De commissie is verder erg enthousiast over de mogelijkheden voor studenten om een stage te lopen of zich te oriënteren op de educatieve praktijk. Veel studenten lopen een stage en voelen zich hierbij goed ondersteund. Het uitbreiden van de betrokkenheid van alumni bij de opleiding kan de aandacht voor beroepsoriëntatie en stages volgens de commissie nog een extra impuls geven. De commissie begrijpt dat veel studenten in de masterfase kiezen voor een buitenlandverblijf. Zij adviseert de opleiding, zoals zij nu al

doet, veel aandacht te blijven besteden aan de meerwaarde van een verblijf in het buitenland en voor de inpasbaarheid ervan in het curriculum.

De didactische uitgangspunten van kleinschalig en activerend onderwijs zijn voor studenten herkenbaar. De grootte van de werkgroepen, de werkvormen en het aantal contacturen sluiten hierbij goed aan. De commissie is zeer te spreken over de wijze waarop de opleiding het concept van *peer review* toepast. *Peer review* bevordert *community learning* en het kritisch denkvermogen en is, wanneer dit wordt gecombineerd met individuele feedback door de docent, leerzaam voor studenten.

Op basis van de gesprekken met studenten en alumni en op basis van exit-enquêtes concludeert de commissie dat het curriculum van de opleiding Literatuurwetenschap goed studeerbaar is. De commissie heeft veel waardering voor de relatief hoge rendementen en de lage uitvalpercentages. Zij benadrukt tegelijkertijd dat er ook binnen de opleiding Literatuurwetenschap structureel aandacht zal moeten blijven voor rendementsverbeteringen.

De opleiding Literatuurwetenschap beschikt volgens de commissie kwantitatief over voldoende personeel. Wel zijn er bij alle opleidingen Taal- en Letterkunde veel klachten over werkdruk. De commissie is van mening dat hieraan bijzondere aandacht moet worden besteed. Het personeel van de opleiding Literatuurwetenschap is inhoudelijk en didactisch volgens de commissie zeer goed gekwalificeerd. Ook studenten zijn hierover erg tevreden. Bijna alle docenten hebben een basiskwalificatie onderwijs.

De commissie heeft veel waardering voor de inrichting van het tutoraatstelsel en de voorzieningen voor studiebegeleiding. De opleidingsspecifieke voorzieningen, waaronder Blackboard en de bibliotheek, voldoen aan alle eisen. De opleiding besteedt voldoende aandacht aan evaluatie en verbetering van cursussen en het curriculum. Het systeem van interne kwaliteitszorg functioneert volgens de commissie naar behoren.

Conclusie

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **'goed'**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De commissie heeft onderzoek gedaan naar het facultaire toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toetsvormen die in de opleiding Literatuurwetenschap worden toegepast. Het facultaire toetsbeleid wordt beschreven in de kritische reflectie en is erop gericht dat de eindtermen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Volgens dit toetsbeleid zijn voor elke cursus in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang.

Elke cursus kent volgens het toetsbeleid één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Er zijn verder facultaire richtlijnen opgesteld voor de omgang met plagiaat. In de panelgesprekken met docenten kwam naar voren dat zij bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, in het algemeen goed zicht hebben op de eigen inbreng van de student en Ephorus niet altijd gebruiken.

De examencommissies beoordelen volgens het toetsbeleid de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculum-evaluaties. Er zijn binnen de faculteit eenentwintig examencommissies voor de bacheloropleidingen en drie examencommissies voor de masteropleidingen. De bacheloropleiding Literatuurwetenschap heeft een eigen examencommissie, die bestaat uit twee stafleden en een ambtelijk secretaris. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er per 1 januari 2013 een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. De commissie beveelt de faculteit aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie.

De kritische reflectie beschrijft dat de examencommissies het afgelopen jaar in een gezamenlijk project gewerkt hebben aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars, zoals gebruikelijk is bij de masterscripties, en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. Uit het panelgesprek met de examencommissie Literatuurwetenschap concludeert de commissie dat het bij de opleiding inmiddels ook praktijk is dat iedere scriptie door twee onafhankelijke beoordelaars wordt beoordeeld en dat de nieuwe beoordelingsformulieren worden gebruikt. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden van de examencommissie Literatuurwetenschap in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De facultaire uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken is een belangrijke positieve stap. De commissie adviseert de examencommissies om toe te zien op een goede implementatie ervan. Aanpassingen om tegemoet te komen aan de eigenheid van een bepaalde opleiding zijn wellicht begrijpelijk, maar ondergraven de gezamenlijkheid en maken het onmogelijk om de oordelen over de opleidingen heen met elkaar te vergelijken.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek gesproken met leden van de examencommissie Literatuurwetenschap en de notulen ingezien. Zij stelt vast dat de examencommissie goed functioneert en regelmatig bij elkaar komt. De examencommissie heeft onder andere onderzoek gedaan naar de samenhang tussen cursusdoelen en toetsvormen om zo het gebruik van een variatie aan toetsvormen en de aansluiting tussen de getoetste kennis en vaardigheden en de gekozen toetsvorm te kunnen bevorderen. Wel zou de examencommissie naar het oordeel van de commissie actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch in te vullen.

De commissie heeft toetsmateriaal uit verschillende cursussen bestudeerd, waaronder tussentoetsen, eindtoetsen, gemaakte toetsen, antwoordsleutels en proeftentamens. De toetsvragen zijn helder geformuleerd en sluiten aan bij de vakinhoud. De toetsen zijn daarnaast van juist niveau en de beoordeling is eerlijk en inzichtelijk. Studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan dat zij tevreden zijn over de feedback op gemaakte toetsen en de mogelijkheden tot het nabespreken van een toets.

Gerealiseerd eindniveau

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft de commissie vier bacheloreindwerkstukken Literatuurwetenschap gelezen. De selectie bevatte lage, middelhoge en hoog becijferde eindwerkstukken. De commissie heeft vastgesteld dat de becijfering van de geselecteerde eindwerkstukken eerlijk is. Bij twee eindwerkstukken kwam het oordeel van de commissie overeen met de becijfering door de staf. Bij één scriptie kwam het oordeel van de commissie iets lager uit en bij één scriptie iets hoger. Deze afwijkingen waren echter niet significant. Alle eindwerkstukken, ook de marginale eindwerkstukken (eindcijfer 6-6,5), voldoen volgens de commissie aan de vereiste criteria. Ze bevatten een probleemstelling, benutten relevante literatuur, zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten redelijk tot goed onderbouwde conclusies. De commissie heeft veel waardering voor het hoge wetenschappelijke niveau van de eindwerkstukken die zij heeft gelezen.

Ook de doorstroom naar andere masterprogramma's is een graadmeter voor het gerealiseerde eindniveau. De kritische reflectie vermeldt dat 66% van de afgestudeerde bachelorstudenten de opleiding aan de Universiteit Utrecht voortzet met een van de drie aansluitende masterprogramma's: het programma Middeleeuwen en Renaissance studies, het programma Literatuur en cultuurkritiek (beide programma's vallen onder het brede masterlabel Letterkunde) of de Onderzoeksmaster Comparative Literature Studies. Deze studenten ondervinden volgens de kritische reflectie geen aansluitingsproblemen. Uit het gesprek met de alumni en de exit-enquête blijkt dat studenten Literatuurwetenschap over het algemeen tevreden zijn over het niveau dat zij in de opleiding bereiken.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsing van de opleiding Literatuurwetenschap goed aansluit op de beoogde leerdoelen en voldoet aan alle kwaliteitsnormen. De toetsprocedures voorzien studenten vooraf en achteraf van inzichtelijke informatie. De examencommissie Literatuurwetenschap besteedt aandacht aan de adequaatheid van toetsing. Zij heeft een start gemaakt om haar wettelijke rol in te vullen, maar zou naar het oordeel van de commissie nog wel actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch in te vullen. Het facultaire toetsbeleid is transparant en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. De implementatie van het toetsbeleid moet nog verder worden uitgevoerd, maar de commissie is te spreken over de stappen die tot nu toe zijn genomen.

Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstelmogelijkheden te bieden. Wel vindt de commissie dat de examencommissies hun rol op dit punt proactiever zouden moeten invullen en niet uitsluitend kunnen uitgaan van goed vertrouwen. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk ingeleverde werkstukken systematisch te controleren op plagiaat met behulp van Ephorus, toetsen en eindwerkstukken steekproefsgewijs te evalueren en toe te zien op de implementatie van de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren.

De commissie stelt aan de hand van een steekproef van bacheloreindwerkstukken vast dat de studenten het beoogde eindniveau realiseren. De eindwerkstukken voldoen aan alle criteria en worden adequaat beoordeeld. De commissie spreekt haar waardering uit voor het hoge wetenschappelijke niveau van de eindwerkstukken die zij heeft gelezen. Zij concludeert dat de aandacht voor academische en wetenschappelijke vorming in het curriculum duidelijk terug is te zien in de bachelorwerkstukken. De commissie brengt haar waardering hiervoor dan ook expliciet tot uitdrukking bij het eindoordeel op standaard 3. Verder stelt de commissie vast de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen en tevreden zijn over het bereikte eindniveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘goed’

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot de conclusie dat de bacheloropleiding op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De geformuleerde eindtermen zijn voldoende geconcretiseerd, van academisch niveau en sluiten aan op de domeinspecifieke eisen. Het curriculum vertoont een logische samenhang en is gestoeld op de beoogde eindtermen. Er is veel aandacht voor wetenschappelijke vorming en beroepsoriëntatie. De didactische uitgangspunten zijn herkenbaar in de grootte van werkgroepen, werkgroepen en het aantal contacturen. De opleiding is goed studeerbaar en heeft relatief hoge rendementcijfers. Het personeel is kwantitatief voldoende en inhoudelijk en didactisch goed onderlegd. Het tutoraatssysteem en de voorzieningen voor studiebegeleiding oogsten veel waardering. De opleidings specifieke voorzieningen en de interne kwaliteitszorg zijn aan de maat. De toetsing door de opleiding Literatuurwetenschap voldoet volgens de commissie aan alle kwaliteitsnormen. Het toetsbeleid is transparant en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. Hoewel de implementatie van het toetsbeleid nog verder moet worden uitgevoerd, is de commissie tevreden over de stappen die tot nu toe zijn genomen. Studenten bereiken het beoogde eindniveau. De commissie heeft veel waardering voor het hoge wetenschappelijke niveau van de eindwerkstukken die zij heeft gelezen.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Literatuurwetenschap* als **'goed'**.

III: BACHELOROPLEIDING DUITSE TAAL EN CULTUUR

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische zelfreflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Duitse taal en cultuur wil studenten academisch vormen en hun kennis, inzicht en vaardigheden bijbrengen op het gebied van de Duitse taal, zowel in de taalkunde als in de letterkunde, binnen een breed cultureel kader. De studenten maken uitgebreid kennis met aspecten van vertalen, interculturele communicatie en didactiek, mede ter voorbereiding op de masteropleidingen op deze gebieden. Met de introductie van educatieve minor is het didactische component versterkt. Daarnaast is er binnen de opleiding ruime aandacht voor vertaalwetenschap.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur beschikt over duidelijke eindtermen, die goed passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Duitse taal en cultuur omvat 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken, met in elk blok twee cursussen van 7,5 EC. 135 EC worden besteed aan de major, 45 EC zijn de profileringsruimte. In de major volgt een student acht verplichte cursussen op het gebied van Duitse taal en cultuur en twee verplichte academische contextcursussen. Daarnaast kiest de student zes majorgebonden keuzecursussen en twee keuzecursussen academische context.

In de zelfstudie is beschreven hoe het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Duitse taal en cultuur heeft zeven van deze leerlijnen, die elk aansluiten op een of meer masteropleidingen. De commissie heeft deze leerlijnen bestudeerd en is van mening dat deze voor voldoende samenhang in de opleiding zorgen. In de nieuwe opzet, die vanaf september 2013 van kracht zal zijn, worden de leerlijnen verder versterkt.

In het didactisch concept van de opleiding staat activerend en kleinschalig onderwijs centraal. De commissie stelt vast dat dit concept door studenten wordt herkend. In aansluiting op de hoorcolleges volgen studenten werkgroepen met maximaal 30 deelnemers (een aantal dat bij Duits zelden gehaald wordt). Naast een eindtoets is er sprake van ten minste één tussentoets. Een belangrijk onderdeel bij Duits is verder het (verplichte) buitenlandverblijf, waarvoor een samenwerkingsovereenkomst met de Universiteit van Bochum is gesloten.

Het programma is naar het oordeel van de commissie goed studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door tutoeren en studieadviseurs.

De docenten zijn volgens de studenten zeer goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Het rendement is echter een punt van zorg, ondanks de stijgende tendens bij Duits. De opleiding hoopt dat het matchingtraject vanaf het komende studiejaar ervoor zal zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terechtkomen.

De opleiding beschikt in de visie van de commissie over een goede staf met docenten die actief zijn in het onderzoek. De studenten zijn tevreden over het inhoudelijke en didactische niveau van hun docenten. Wel is de werkdruk hoog; dit is voor de commissie een punt van zorg.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Duitse taal en cultuur voldoet naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie geeft een proactieve invulling aan haar wettelijke rol.

De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken met lage en hogere cijfers beoordeeld en is het eens met de cijfers die de docenten eraan hebben toegekend. Ook de lager beoordeelde eindwerkstukken voldoen aan de eisen van een wetenschappelijk werkstuk. De commissie concludeert op grond daarvan dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Drs. E.J. van der Spek
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemdetalenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

In de zelfstudie is aangegeven dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur de studenten academisch wil vormen en hun kennis, inzicht en vaardigheden bij wil brengen op het gebied van de Duitse taal, zowel in de taalkunde als in de letter- en cultuurkunde. Profielbepalend in de Utrechtse opleiding is de breedte (taalverwerving van het Duits als vreemde taal, taalkunde van het Duits en de letter- en cultuurkunde van het Duitse taalgebied). Speciale aandacht besteedt de opleiding aan vertalen, interculturele communicatie en didactiek, mede ter

voorbereiding op de masteropleidingen op deze gebieden. Met de introductie van de educatieve minor (geen verplicht onderdeel, maar een keuzemogelijkheid) is de didactische component versterkt. Daarnaast is er binnen de opleiding ruime aandacht voor vertaalwetenschap.

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn de eindtermen beschreven. Een afgestudeerde van de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur:

1. Heeft kennis van en inzicht in het vakgebied Duitse taal en cultuur, in het bijzonder de beheersing van de Duitse taal, de Duitse taalkunde, de Duitse letterkunde en de cultuurkunde van het Duitse taalgebied;
2. Heeft kennis van en inzicht in de theoretische en methodologische grondslagen van de Duitse taalkunde en de Duitse letterkunde; beschikt over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot de algemene taaltheorie, de algemene literatuurtheorie alsmede de historische en maatschappelijke inbedding van de Duitse taal en cultuur;
3. Is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit leidt tot een professionele benadering en invulling van zijn/haar (toekomstige) werk of beroep;
4. Kan een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van de praktijkvraag of het bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het probleem; een oordeel vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
5. Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten;
6. Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan;
7. Beschikt over het ERK-niveau C1/C2 voor de vaardigheden luisteren, lezen, gesproken interactie, gesproken reproductie en schrijven.

De commissie heeft de doelstellingen en eindtermen van de opleiding bekeken en is van mening dat ze goed aansluiten bij het domeinspecifiek referentiekader. Daarnaast is de commissie van mening dat deze eindtermen goed aansluiten bij een bacheloropleiding Duitse taal en cultuur. De commissie kan zich vinden in het accent dat de opleiding op taalverwerving legt en is daarnaast van mening dat de opleiding voldoende aandacht geeft aan de Duitse taal en cultuur in de bredere zin.

Niveau en oriëntatie

De beschrijving van de beoogde eindtermen is gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. Het academische karakter van de opleiding komt tot uiting in het accent op vereiste kennis en inzicht in de theoretische achtergronden van het vak (eindterm 2) en de vaardigheden om de verworven kennis en inzichten toe te passen (eindtermen 3). Daarnaast vereisen de onderzoeksvaardigheden en de vaardigheden in oordeelsvorming (eindtermen 5) een academisch denk- en werkniveau.

Uit de benchmarking die de opleiding heeft opgesteld, blijkt dat Duits in Utrecht vergeleken kan worden met andere opleidingen in de Duitse taal en cultuur in Nederland.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur beschikt over duidelijke eindtermen die goed passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. Naast een aantal meer algemene zwaartepunten (op het gebied van de taalverwerving en de didactiek) legt de opleiding ook een aantal accenten waarmee zij zich onderscheidt, met name op het gebied van vertaalkunde. Daarmee krijgt Duitse taal en cultuur in Utrecht een eigen gezicht. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde einddoelen tot een bachelorgediplomeerde van een voldoende niveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **‘voldoende’**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle programma's van de bacheloropleidingen van de faculteit hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC):

- acht verplichte majorgebonden cursussen (60 EC);
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC): voor Duitse taal en cultuur zijn dit de *Inleiding algemene taalwetenschap* en de *Inleiding algemene literatuurwetenschap*;
- zes majorgebonden keuzecursussen (45 EC);
- twee keuzecursussen academische context (15 EC).

Het bacheloreindwerkstuk (7,5 EC) is een verplicht onderdeel en maakt deel uit van de major. Voor elke opleiding is een matrix opgesteld waarin beschreven staat hoe individuele cursussen bijdragen aan de realisatie van de eindtermen van de opleiding.

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze van de student kan bepaald worden door diens keuze voor een bepaald masterprogramma. In de profileringsruimte kan de student verder een studieonderdeel in het buitenland, een stage of een educatieve minor (30 EC) volgen.

Het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming. Om het bachelordiploma te behalen moet een student voldoende cursussen op hogere niveaus hebben gevolgd. Naast de inhoudelijke leerlijnen kent elk programma ook een of meer algemene academische leerlijnen gericht op communicatie en leervaardigheden: schrijfvaardigheid, spreekvaardigheid en/of methoden en technieken.

De acht verplichte cursussen voor Duits zijn:

- Deutsche Sprachfertigkeit I t/m IV (vier cursussen)
- Literarisches Lesen
- Einführung Deutsche Sprachwissenschaft

- Deutsche Literatur 1500 – 1800
- Deutsche Literatur 1800 – Gegenwart

Voortbouwend op de verplichte onderdelen kent de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur zeven inhoudelijke leerlijnen. Deze leerlijnen brengen samenhang aan in het onderwijsaanbod en helpen de studenten zich voor te bereiden op een masteropleiding. Door de keuzes die de studenten zelf maken, geven ze invulling aan één of meer leerlijnen. Het gaat om de volgende leerlijnen:

- Leerlijn Taalverwerving van het Duits
- Leerlijn Literatuur van het Duitse taalgebied
- Leerlijn Geschiedenis en Cultuur van het Duitse taalgebied
- Leerlijn Duitse Taalkunde
- Leerlijn Vertalen
- Leerlijn Interculturele communicatie
- Leerlijn Educatie van het Duits

In de zelfstudie is uitgelegd dat elke leerlijn getrapt is opgebouwd met zoveel mogelijk een sequentie van cursussen op de niveaus 1, 2 en 3. De leerlijnen zorgen voor samenhang binnen de opleidingen. De eerste vier leerlijnen gelden in meerdere of mindere mate voor alle studenten; in elk van deze leerlijnen wordt een basis gelegd, die de studenten kunnen verdiepen met behulp van keuzevakken. De laatste drie leerlijnen helpen de studenten bovendien zich voor te bereiden op een masteropleiding. De leerlijn *Vertalen* bereidt studenten voor op het masterprogramma *Vertalen*, de leerlijn *Interculturele Communicatie* bereidt voor op het gelijknamige masterprogramma en de leerlijn *Educatie van het Duits* op het educatieve masterprogramma.

De commissie heeft over het programma en de leerlijnen overlegd met docenten en studenten. Het blijkt dat studenten zich pas later in hun studie bewust worden van de leerlijnen. De hoofdleerlijn bij Duits is de taalvaardigheid, uitgesplitst naar schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid. Letterkunde en taalkunde lopen daarin mee. Pas aan het einde van het tweede jaar maken studenten keuzes waarin ze zich gaan voorbereiden op de masteropleidingen. De docenten geven aan dat ze tijdens de introductiecolleges de studenten een goed beeld proberen te geven van de mogelijkheden. De commissie is van mening dat de leerlijnen voldoende functioneren.

Een belangrijk onderdeel van de opleiding is tot slot het buitenlandverblijf, dat bij Duits verplicht is. Studenten kunnen voor dit onderdeel (15 EC) terecht bij de Universiteit van Bochum, waarmee een samenwerkingsovereenkomst is afgesloten. Maar studenten gaan in toenemende mate naar andere universiteiten, waaronder Wenen en Berlijn. Uit de gesprekken met studenten blijkt overigens dat niet alle studenten naar het buitenland gaan; als een student goede redenen heeft om niet te gaan, is een andere invulling van dit onderdeel mogelijk. De commissie is van mening dat het verplichte buitenlandverblijf een zinvolle toevoeging vormt op het curriculum van de opleiding Duits en complimenteert de opleiding met dit initiatief.

Het cursusaanbod is sinds de laatste visitatie ingrijpend veranderd en de staf is uitgebreid. In de nieuwe opzet krijgt het programma een duidelijker profiel dat verbonden is met de academische beroepsprofielen in de masteropleiding: vertalen, leraarschap, interculturele communicatie, wetenschappelijk onderzoek. Het taalverwervingsprogramma is verstevigd. Bovendien is het cursusaanbod uitgebreid. Een aantal cursussen wordt nu eenmaal in de twee

jaar aangeboden, wat de opleiding in staat stelt om voor een relatief klein aantal studenten toch een breed opleidingsaanbod in stand te houden.

De commissie constateert dat de opleiding zich vooral richt op het Duits zoals dat in Duitsland wordt gesproken. Er is één vak, *Deutsche Kultur*, waarin ook het Oostenrijkse Duits aan de orde komt. Bij literatuur worden wel regelmatig uitstapjes genomen buiten de Duitse landsgrenzen. De docenten geven aan dat er ook avonden georganiseerd worden met sprekers uit Oostenrijk en Zwitserland. De commissie kan zich vinden in de keuzes die de opleiding op dit punt heeft gemaakt.

De faculteit Geesteswetenschappen heeft onder de naam Horizon 2015-2020 een strategische visie opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden gerealiseerd door cursusreductie, aanpassing van het *Teaching Load Model* en verhoging van het aantal bekostigde studiepunten.

De docenten van de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur zijn positief over de plannen. Eén van de uitgangspunten van Horizon 2015-2020 is versterking van de disciplinaire lijn. Dat geeft de opleiding meer mogelijkheden om samenhang in het curriculum aan te brengen en de leerlijnen beter zichtbaar te maken. Vooruitlopend op de introductie van Horizon 2015-2020 is men al bezig een aantal cursussen te herzien. Hierbij heeft de opleiding ervoor gekozen de aandacht voor cultuuraspecten in het curriculum te vergroten.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten en na bestudering van het materiaal is de commissie van mening dat het programma van Duitse taal en cultuur van een voldoende niveau is. Het is een degelijk programma met veel aandacht voor taalverwerving en taalvaardigheid. Daarnaast biedt het voldoende keuzemogelijkheden, mede dankzij de alternerende cursussen. De leerlijnen zorgen voor voldoende samenhang.

Didactische uitgangspunten

De Universiteit Utrecht streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de zelfstudie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de zelfstudie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen Moderne Talen ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het

visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten uit de opleiding Duitse taal en cultuur gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten herkenbaar is. Ook hebben studenten waardering voor de keuzevrijheid in de curricula. Dankzij goede begeleiding en helder geformuleerde leerlijnen volgen studenten een samenhangend studieprogramma.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

In de zelfstudie is de relatie tussen cursussen van de opleiding Duitse taal en cultuur en de Dublin-descriptoren in een tabel weergegeven. De commissie vindt dit een helder overzicht en ziet er haar oordeel over de kwaliteit van het programma in bevestigd.

In de afgelopen jaren is bij de opleidingen Moderne Talen meer eenheid in gebracht in de manier waarop cursusdoelen gerelateerd worden aan de eindtermen. In 2011-2012 is deze koppeling ter hand genomen, evenals de koppeling van de einddoelen aan de (vormen van) toetsing. Voor elke opleiding op het gebied van Modern Talen is een toetsmatrix opgesteld, die in september 2012 is ingevoerd. De commissie heeft de koppelingen tussen eindtermen, cursussen en toetsing bekeken en is van mening dat de opbouw van het programma hiermee een degelijke basis heeft gekregen.

Voor de relatie tussen eindtermen en programma bij de Moderne Talen is daarnaast het Europees Referentiekader (ERK) van belang. De opleidingen Moderne Talen hebben ervoor gekozen de ERK-niveaus te verbinden aan de eindtermen van de opleiding. Bij Duits zijn de doelen van de taalvaardigheidsprogramma's (I t/m IV) vernieuwd en aangescherpt. Dit heeft geleid tot de volgende doelstellingen in termen van ERK-niveaus:

Fertigheid	TV1	TV2	TV3	TV4
Lesen	B2	B2	C1	C1/C2
Hören	B2	B2	C1	C1/C2
Sprechen	B2	B2/C1	C1	C1/C2
Gespräche führen	B2	B2	C1	C1/C2
Schreiben	B2	B2/C1	C1	C1/C2

De commissie is van mening dat de opleiding met deze aanscherping een goede stap heeft gezet. Het taalniveau dat de opleiding nastreeft, ziet de commissie terug in de eindwerken van de studenten (zie ook standaard 3).

De einddoelen van de bacheloropleidingen zijn erop gericht dat afgestudeerden goed zijn toegerust voor het volgen van een aansluitende masteropleiding binnen of buiten Nederland. Daarnaast moet de bacheloropleiding ook kunnen dienen als een afgeronde opleiding die toegang biedt tot de arbeidsmarkt. De aandacht voor algemene academische vaardigheden en de brede basis op het terrein van de opleiding bieden studenten hiervoor in principe de mogelijkheid, maar de meeste studenten stromen door naar een masteropleiding.

Studenten van verschillende opleidingen gaven in het gesprek met de commissie aan dat hun beroepsperspectief zich ontwikkelt tijdens de bacheloropleiding. Door de cursussen waar ze mee in aanraking komen, wordt hun blikveld verbreed en veranderen ze vaak hun

oorspronkelijke toekomstplannen. Studieverenigingen en docenten werken samen om het beroepsbeeld te concretiseren door bijvoorbeeld de inzet van alumni. Naar aanleiding van de vorige visitatie is het stagebeleid geïntensiveerd. De commissie is van oordeel dat de opleiding hiermee op de goede weg is.

Wetenschappelijke vorming

De wetenschappelijke vorming komt terug in de inhoudelijke vakken op niveau 2 en 3, in de beide algemene academische leerlijnen en in de bachelorscriptie. In de verplichte leerlijn Academische schrijfvaardigheid leggen de studenten zich toe op het schrijven van academische tekstsoorten. Daarbij komen de academische samenvatting, het essay, de onderzoeksopzet en het onderzoeksverslag aan de orde. Hierbij gebruiken de docenten sinds 2012 de Schrijfwijzer die is ontwikkeld voor de school Moderne talen. Deze Schrijfwijzer bevat richtlijnen voor de aanpak en opbouw van veel voorkomende academische tekstsoorten. De studenten met wie de commissie sprak, waarderen de Schrijfwijzer alsmede het feit dat er in cursussen regelmatig naar wordt verwezen. In de leerlijn Mondelinge presentatie bekwamen studenten zich in de ontwikkeling van academische spreekvaardigheid in het Duits.

In het eindwerkstuk komen de leerdoelen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode, waarin ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald. In het algemeen werken studenten er door hun keuze van niveau 3-cursussen al naar toe. De commissie is van mening dat de opleiding een effectieve aanpak van de academische vorming hanteert en dat het eindwerkstuk op een correcte manier wordt aangepakt.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur is gemiddeld laag. In 2011 stroomden 13 studenten in, in 2010 waren dat er nog 25. Het gemiddelde van de laatste jaren ligt rond de 20. De meeste studenten hebben een vwo-achtergrond.

De rendementen zijn bij alle opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen een punt van zorg en Duitse taal en cultuur is geen uitzondering, hoewel er duidelijk sprake is van een stijgende lijn. Het management van de faculteit heeft een samenhangend pakket van maatregelen geïntroduceerd om dit rendement te verbeteren. Nieuwe studenten aan de Universiteit Utrecht die per september 2013 willen starten, krijgen te maken met matching en selectie. De procedure start voorafgaand aan de studie, vanaf mei 2013. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een 'Wegwijzer matching' opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het Bindend Studieadvies). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking.

De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleidingen.

De studenten met wie de commissie heeft gesproken, hebben aangegeven dat de opleiding Duitse taal en cultuur studeerbaar is. De studielast wordt niet als hoog ervaren. De meeste studenten hebben genoeg tijd voor baantjes of bestuurswerkzaamheden. Aan de andere kant ervaren ze voldoende uitdaging in de studie. De commissie kan zich hierin vinden, maar adviseert de opleiding wel ervoor te zorgen dat de studielast voldoende is.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De vaste staf van de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur bestaat uit vijf medewerkers: 1 fte hoogleraar, 1 fte uhd, 0,56 fte ud, en 2 fte juniordocent. De beide juniordocenten zijn in tijdelijke dienst, maar hebben uitzicht op een vast dienstverband.

Alle docenten zijn gepromoveerd. Ze zijn allen actief in het onderzoek en verbonden aan een erkend onderzoeksinstituut. De medewerkers in vaste dienst beschikken over de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO), de twee tijdelijke medewerkers zijn in het traject dat moet leiden tot een BKO. De hoogleraar en de universitaire hoofddocent bezitten ook de Seniorekwalificaties Onderwijs en Onderzoek. De hoogleraar en de uhd hebben een 50/50-aanstelling (50% onderwijs en 50% onderzoek), bij de overige docenten is die verhouding 70/30. De commissie is van mening dat de opleiding beschikt over een staf die gekarakteriseerd wordt door een sterke verbondenheid van onderwijs en onderzoek.

De docenten vinden de werkdruk hoog. De commissie concludeert uit de panelgesprekken dat er voor de hoge werkdruk verschillende oorzaken zijn aan te wijzen, waaronder het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten door de tutores, en de vele herzieningen en kwaliteitsmaatregelen. De ontstane situatie heeft tot gevolg dat andere taken van het wetenschappelijk personeel onder druk komen te staan. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor het onderzoek en daarmee indirect op de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd. De commissie sluit zich hier bij aan; ook voor de commissie is de hoge werkdruk een punt van zorg.

Uit de gesprekken die de commissie met studenten heeft gevoerd, maakt zij op dat de studenten tevreden zijn over de docenten. De (werk)colleges zijn inhoudelijk van een goed niveau en de docenten zijn voldoende toegankelijk. De Utrechtse opleidingen op het gebied van de geesteswetenschappen vinden het belangrijk dat de hoogleraren zichtbaar zijn in de bachelor. Als gevolg daarvan verzorgt de hoogleraar cursussen op alle niveaus van de bacheloropleiding, ook in het eerste jaar. De commissie heeft hiervoor veel waardering.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor. Alle docenten zijn werkzaam als tutor, ook de hoogleraren. De commissie stelt vast dat de docenten hierdoor een goed beeld hebben van de studentengroep als geheel en mogelijke belemmeringen in het programma. In de loop van het jaar zijn er ten minste drie gesprekken met elke student, groepsgewijs of individueel. De tutor heeft vooral een rol bij de inhoudelijke vragen van studenten en bij de planning van hun studietrajecten. Met persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij een van de facultaire studieadviseurs. De studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan tevreden te zijn over de begeleiding.

De commissie heeft tijdens het bezoek met studenten en docenten gesproken over de scriptiebegeleiding. De studenten hebben veel vrijheid bij het schrijven van hun scriptie. Ze kiezen hun eigen onderwerp (binnen bepaalde grenzen) en zoeken zelf een begeleider. Door de kleinschaligheid van de opleiding zijn de lijnen kort. Voorwaarde is wel dat het onderwerp

aansluit bij een niveau drie-vak dat de student heeft afgerond. Bij Duits is geen aparte scriptietraining, maar de vaardigheden die nodig zijn voor het schrijven van een scriptie, zijn opgenomen in de cursus Sprachfertigkeit. De commissie kan zich hierin vinden.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. De universiteitsbibliotheek is net verbouwd en uitgebreid, waarbij veel studieruimte is toegevoegd. Ondanks die uitbreidingen blijft het moeilijk om een studieplek te vinden. De studenten volgen meestal colleges in de binnenstad; men waardeert dit, ondanks de soms rommelige opzet van de gebouwen. Voor sommige vakken moeten de studenten heen en weer pendelen naar de Uithof of de gebouwen van University College. In een enkel geval levert dat aansluitingsproblemen op, maar meestal wordt er rekening gehouden met de benodigde reistijden. De commissie adviseert de opleiding de roostering zo te maken dat reistijden geen belemmeringen vormen voor aansluitende colleges.

Uit de gesprekken die de commissie met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie (oc) heeft gehouden, blijkt dat deze commissie een belangrijke rol speelt bij de kwaliteitszorg. Deze commissie komt vier tot zes keer per jaar bijeen (minimaal één keer per blok). De belangrijkste taak ervan is het bespreken van de cursusevaluaties. Eén keer per jaar evalueert de oc het curriculum als geheel. Daarnaast beoordeelt de oc ook het programma van het volgende jaar. De leden ontvangen van de opleidingscoördinator een voorstel voor het programma van het komende jaar en gaan na in hoeverre dat voldoet aan de eindtermen.

In de gesprekken met de oc is aangegeven dat de oc concrete verbetervoorstellen doorgeeft aan de onderwijsdirecteur. Gaat het om kleine problemen, dan neemt de voorzitter van de oc dit zelf met de docent op. Als een docent er in positieve zin uitspringt, vraagt de oc aan de onderwijsdirecteur om hem een pluim te geven.

Nieuwe studentleden worden doorgaans geworven door de vertrekkende studentleden, meestal per mail. Soms worden studenten tijdens de introductieweek actief benaderd. Als er meer kandidaten zijn dan beschikbare plaatsen, overleggen de studenten zelf wie hen het beste kan vertegenwoordigen.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de verschillende oc's heeft de commissie geconstateerd dat deze studenten en docenten voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die mede door hun toedoen waren doorgevoerd.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur beschikt over een duidelijk programma. De acht verplichte majorgebonden cursussen en twee academische contextcursussen zorgen voor een goede basis. Voor de studenten is deze opzet begrijpelijk en studeerbaar. De leerlijnen zorgen voor voldoende samenhang. In de nieuwe opzet, vanaf september 2013, worden de leerlijnen versterkt. De commissie kan zich vinden in deze ontwikkeling.

De doelstellingen en de eindtermen komen in de visie van de commissie in voldoende mate in het programma terug. Dat geldt ook voor de aandacht voor wetenschappelijke vorming, die vooral tot uiting komt in de beide academische leerlijnen. De commissie is daarnaast positief over het verplichte buitenlandverblijf, dat een goede aanvulling op de opleiding vormt.

De commissie heeft geconstateerd dat de rendementen van de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur laag zijn, net als bij de andere opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen. Maar de commissie is positief over het pakket van maatregelen dat de faculteit wil introduceren om het rendement te verbeteren, en over de plaats van matching en selectie in dit pakket.

De commissie was te spreken over de docenten Duits. De commissie heeft geconstateerd dat de studenten heel tevreden zijn over de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van hun docenten. Wel blijft de (hoge) werkdruk van de docenten een punt van zorg.

De commissie constateert tot slot dat de opleiding kan beschikken over adequate voorzieningen en dat de studenten tevreden zijn over de faciliteiten die hun geboden worden. Verder is de commissie van mening dat de opleiding voldoende invulling geeft aan de kwaliteitszorg. Via de opleidingcommissie zijn de studenten hier rechtstreeks bij betrokken.

Conclusie

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **‘voldoende’**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat de examencommissies hierop toezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang.

Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt.

Uit de panelgesprekken is gebleken dat de examencommissie de adequaatheid van de toetsing beoordeelt. Zij gebruikt hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculumevaluaties. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. Deze facultaire toetscommissie is in het studiejaar 2011-2012 ingesteld en per 1 januari 2013 officieel begonnen met haar werkzaamheden.

Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen Moderne Talen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren. In aanvulling op deze brede afspraken heeft de opleiding Duitse taal en cultuur een vast protocol voor de gang van zaken en beoordeling van eindwerkstukken.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken is een belangrijke positieve stap. De commissie adviseert de examencommissies om toe te zien op een goede implementatie van deze uniforme beoordeling. Aanpassingen om tegemoet te komen aan de eigenheid van een bepaalde opleiding zijn wellicht begrijpelijk, maar ondergraven de gezamenlijkheid en maken het onmogelijk om de oordelen over de

opleidingen heen met elkaar te vergelijken.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft vier bacheloreindwerkstukken gelezen en heeft geconstateerd dat deze van een voldoende niveau zijn. De oordelen van de commissie komen in alle gevallen overeen met de becijfering door de staf. Alle eindwerkstukken, ook die met een lager cijfer (6-6,5), voldoen aan de vereiste criteria. Deze criteria zijn duidelijk omschreven in de Richtlijnen begeleiding en beoordeling bachelor eindwerkstuk School Moderne Talen. Ze hebben een heldere probleemstelling, benutten de relevante literatuur, zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten conclusies en een discussieparagraaf. De commissieleden vonden met name de beheersing van het Duits van een goed niveau. De opleiding slaagt er in studenten op te leiden tot het vereiste niveau van een academische bacheloropleiding.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. De meeste studenten stromen door naar een van de masteropleidingen die aansluiten op de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur. Er is onderzocht welke vervolgoopleidingen studenten hebben gekozen die de afgelopen drie jaar een bachelor Duitse taal en cultuur hebben behaald (peildatum december 2011). Van deze afgestudeerden volgt 72% een masteropleiding aan de UU. Daarbij is de meeste belangstelling voor de educatieve masteropleiding, gevolgd door Interculturele communicatie en Vertalen. Deze studenten ervaren geen aansluitingsproblemen.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstel mogelijkheden te bieden. De instelling van de facultaire toetscommissie maakt het mogelijk om het toetsbeleid meer gewicht te geven.

De commissie stelt aan de hand van een steekproef van bacheloreindwerkstukken vast dat de studenten het beoogde eindniveau realiseren. De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast dat de afgestudeerden hun weg vinden naar de vervolgoopleidingen, zowel in Nederland als daarbuiten.

Conclusie

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als '**voldoende**'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur op de drie standaarden voldoende presteert. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, sluiten voldoende aan bij het vakgebied en geven de opleiding een eigen profiel. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn voldoende en stellen de studenten in staat de leerdoelen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en eindwerkstukken stelt de commissie vast dat de studenten een voldoende niveau behalen en dat de opleiding de studenten voldoende voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Duitse taal en cultuur* als **'voldoende'**.

IV: BACHELOROPLEIDING ENGELSE TAAL EN CULTUUR

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische zelfreflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Engelse taal en cultuur wil studenten academisch vormen en hun kennis, inzicht en vaardigheden bijbrengen op het gebied van de Engelse taal, zowel in de taalkunde als in de letterkunde, binnen een breed cultureel kader. Daarbij richt de opleiding zich op vier samenhangende gebieden: Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde en Vertalen. De Utrechtse opleiding brengt daarbinnen een aantal eigen zwaartepunten aan. Zo onderscheidt het onderwijs in de taalkunde zich door veel aandacht voor de theoretische fundering van eerste- en tweedetaalverwerving, voor varianten van het Engels en het Engels als lingua franca. Vertalen is eveneens een Utrechts zwaartepunt, dat mede tot uiting komt in een apart masterprogramma Vertalen.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur beschikt over duidelijke eindtermen die passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. De opleiding heeft een aantal zwaartepunten geformuleerd, bijvoorbeeld op het gebied van taalverwerving en vertalen, waarmee Engelse taal en cultuur in Utrecht een eigen gezicht krijgt.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Engelse taal en cultuur omvat 180 EC, verspreid over drie jaar. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken, met in elk blok twee cursussen van 7,5 EC. 135 EC worden besteed aan de major, 45 EC zijn de profileringsruimte. In de major volgt een student acht verplichte cursussen op het gebied van Engelse taal en cultuur en twee verplichte academische contextcursussen. Daarnaast kiest de student zes majorgebonden keuzecursussen en twee keuzecursussen academische context.

In de zelfstudie wordt beschreven hoe het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Engelse taal en cultuur heeft zeven van deze leerlijnen, die elk voorbereiden op een of meer masteropleidingen. De commissie heeft deze leerlijnen bestudeerd en is van mening dat deze voor voldoende samenhang in de opleiding zorgen. In de nieuwe opzet, die vanaf september 2013 van kracht zal zijn, worden de leerlijnen verder versterkt.

In het didactisch concept van de opleiding staat activerend en kleinschalig onderwijs centraal. De commissie stelt vast dat dit concept door studenten wordt herkend. In aansluiting op de hoorcolleges volgen studenten werkgroepen met maximaal 30 deelnemers. Naast een eindtoets is er sprake van tenminste één tussentoets. Zowel docenten als studenten zien een grote meerwaarde in een buitenlands studieverblijf, maar het aantal studenten dat een periode

aan een buitenlandse universiteit doorbrengt, blijft beperkt. De commissie is van mening dat op dit vlak meer inspanning gewenst is.

Het programma is naar het oordeel van de commissie goed studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door tutores en studieadviseurs. De docenten zijn volgens de studenten zeer goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Het rendement is echter een punt van zorg. De opleiding hoopt dat het matchingtraject vanaf het komende studiejaar ervoor zal zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terechtkomen.

De opleiding beschikt in de visie van de commissie over een goede staf met vier hoogleraren. De studenten zijn tevreden over het inhoudelijke en didactische niveau van hun docenten. De commissie is van mening dat de staf een van de sterke punten vormt van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Engelse taal en cultuur voldoet volgens de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie geeft een proactieve invulling aan haar wettelijke rol.

De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken beoordeeld en is het eens met de cijfers die de docenten eraan hebben toegekend. Ook de lager beoordeelde eindwerkstukken voldoen aan de eisen van een wetenschappelijk werkstuk. De commissie concludeert op grond daarvan dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

A handwritten signature in black ink on a light pink rectangular background. The signature is cursive and appears to read 'Th. D'Haen'.

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

A handwritten signature in black ink on a white background. The signature is cursive and appears to read 'E.J. van der Spek'.

Drs. E.J. van der Spek
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemdetalenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

In de zelfstudie is aangegeven dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur de studenten academisch wil vormen en hun kennis, inzicht en vaardigheden bij wil brengen op het gebied van de Engelse taal, zowel in de taalkunde als in de letterkunde, binnen een breed cultureel kader. De studenten verkennen tijdens hun opleiding de Engelse taalkunde, literatuur en cultuur. Daarnaast maken ze kennis met theorieën en methoden die hen in staat stellen om het Engels binnen zijn literaire en culturele manifestaties en vanuit meerdere perspectieven te

beschrijven en begrijpen. De studenten ontwikkelen daarnaast academische taalvaardigheden (schrijven en presenteren) in het Engels.

Het vakgebied Engelse taal en cultuur omvat vier samenhangende aandachtsgebieden: Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde en Vertalen. In de zelfstudie beschrijft de opleiding hoe zij zich onderscheidt van andere nationale en internationale opleidingsprogramma's in Engelse taal- en cultuur. Het taalvaardigheidsonderwijs omvat de traditionele vaardigheden: spreken, luisteren, schrijven en lezen. In de Taalkunde onderscheidt de Utrechtse opleiding zich volgens de zelfstudie door veel aandacht voor de theoretische fundering van eerste- en tweedetaalverwerving, voor varianten van het Engels en het Engels als lingua franca. Bij Letterkunde ligt de nadruk op de cultuurhistorische benadering, waarbij de context van de werken het kader vormt. Vertalen is een Utrechts zwaartepunt, dat mede tot uiting komt in een apart masterprogramma Vertalen.

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn de eindtermen beschreven. Afgestudeerden van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Engelse taalkunde, letterkunde en cultuur, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht). Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Engelse taal en cultuur.
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

De commissie heeft de doelstellingen en eindtermen van de opleiding bekeken en is van mening dat ze goed aansluiten bij het domeinspecifiek referentiekader. Daarnaast is de commissie van mening dat deze eindtermen goed aansluiten bij een bacheloropleiding Engelse taal en cultuur.

Niveau en oriëntatie

De beschrijving van de beoogde eindtermen is gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. Het academische karakter van de opleiding komt tot uiting in het accent op vereiste kennis en inzicht in de theoretische achtergronden en op de nieuwste ontwikkelingen in de discipline. Ook de vaardigheden in probleem oplossen en oordeelsvorming vereisen een academisch denk- en werkniveau. Het eindniveau van de academische en onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, komt tot uitdrukking in het bacheloreindwerkstuk.

Uit de benchmark die de opleiding heeft opgesteld, blijkt dat Engels in Utrecht in het algemeen gemiddeld scoort. Uit vergelijkingen van opleidingen in onder meer Elsevier en de Nationale Studentenenquête blijkt dat de opleiding goed scoort als het gaat om de veelzijdigheid en omvang van het cursusaanbod. Uit de eigen opleidingsenquêtes bleek dat er kritiek was op de onderzoeksvaardigheden, maar op dat punt is een herziening van het programma in de maak.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur beschikt over heldere eindtermen. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. De opleiding heeft een aantal zwaartepunten geformuleerd, waarmee Engelse taal en cultuur in Utrecht een eigen gezicht krijgt. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde einddoelen en zwaartepunten tot een bachelorgediplomeerde van een voldoende niveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **‘voldoende’**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle programma's van de bacheloropleidingen van de faculteit hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC):

- acht verplichte majorgebonden cursussen (60 EC);
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC): voor Engelse taal en cultuur zijn dit de *Inleiding algemene taalwetenschap* en de *Inleiding algemene literatuurwetenschap*;
- zes majorgebonden keuzecursussen (45 EC);
- twee keuzecursussen academische context (15 EC).

Het bacheloreindwerkstuk (7,5 EC) is een verplicht onderdeel en maakt deel uit van de major. Voor elke opleiding is een matrix opgesteld waarin beschreven staat hoe individuele cursussen bijdragen aan de realisatie van de eindtermen van de opleiding.

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze wordt mede bepaald door de masterkeuze. Hierin kunnen een verblijf in het buitenland of een stage vallen of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

Het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming. Om het bachelordiploma te behalen moet een student voldoende cursussen op de hogere niveaus hebben gevolgd. Naast de inhoudelijke leerlijnen kent elk programma ook een of meer algemene academische leerlijnen gericht op communicatie en leervaardigheden: schrijfvaardigheid, spreekvaardigheid en/of methoden en technieken.

De acht verplichte cursussen voor Engels zijn:

- Written English
- Spoken English
- Accurate English

- Academic Reading
- Introduction to Old and Middle English
- English Linguistics I en II
- Shakespeare's world

Voortbouwend op deze verplichte onderdelen, die de studenten een brede kennisbasis bieden, kent de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur zeven inhoudelijke leerlijnen. Deze leerlijnen brengen samenhang aan in het onderwijsaanbod en helpen de studenten zich voor te bereiden op een masteropleiding. Door de keuzes die de studenten zelf maken, geven ze invulling aan één of meer leerlijnen. Het gaat om de volgende leerlijnen:

1. Leerlijn Engelse Letterkunde, Filologie en Geschiedenis
2. Leerlijn Engelse Letterkunde en Culturele Theorie
3. Leerlijn Amerikaanse Letterkunde en Cultuur
4. Leerlijn Engelse Taalkunde
5. Leerlijn Interculturele communicatie
6. Leerlijn Vertalen
7. Leerlijn Engelse Taalvaardigheid.

In de zelfstudie wordt uitgelegd dat elke leerlijn getrapt is opgebouwd met zoveel mogelijk een sequentie van cursussen op de niveaus 1, 2 en 3. De leerlijnen zorgen voor samenhang binnen de opleidingen. Bovendien helpen de leerlijnen de studenten zich voor te bereiden op een of meer masteropleidingen. Zo bereidt de leerlijn Vertalen studenten voor op het masterprogramma Vertalen, terwijl de leerlijn Amerikaanse Letterkunde en Cultuur (onder meer) voorbereidt op de masteropleiding Noord-Amerika Studies.

De commissie heeft over het programma en de leerlijnen overlegd met docenten en studenten. Het blijkt dat studenten zich pas later in hun studie bewust worden van de leerlijnen. In het begin van hun opleiding kiezen ze vooral vakken die ze leuk vinden, met name de literatuurvakken. In het tweede en derde jaar worden ze zich bewuster van de keuzemogelijkheden en de ingangsvoorwaarden van de masteropleidingen. Ze gaan dan zelf meer samenhang in hun vakkenpakket aanbrengen, wat betekent dat ze meer gaan studeren conform de leerlijnen. De commissie is van mening dat de leerlijnen voldoende functioneren.

De commissie heeft verder gesproken over de accenten binnen het programma en over onderdelen die minder belicht worden. Op grond van deze gesprekken constateert de commissie dat de opleiding zich vooral richt op het Engels zoals dat in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten wordt gesproken. De docenten met wie de commissie heeft gesproken, gaven echter wel aan dat er plannen zijn om het cursusaanbod uit te breiden op dit punt. In de nieuwe opzet is er een blok over 'the anglophone world', waarin ook teksten uit onder meer Canada, Nigeria en India aan bod komen. Ook in de taalvaardigheidscursussen gaat men in op varianten van het Engels. In het eerste jaar richt men zich daarbij op het Verenigd Koninkrijk, in het tweede komt daar Amerikaans Engels bij, in het derde de rest van de wereld. Daarbij gaat het om verschillen in de uitspraak, maar ook om cultuurverschillen. De commissie kan zich vinden in deze plannen en is van mening dat hiermee voldoende invulling is gegeven aan Engels buiten de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk.

Bij de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur blijkt de belangstelling voor een studieonderdeel in het buitenland gering: slechts 15% van de studenten maakt gebruik van de mogelijkheid om in het buitenland te studeren. De studenten noemen financiële en praktische

belemmeringen als de voornaamste redenen om niet te gaan. Bij Engels is het buitenlandverblijf een half jaar; dat leidt gemakkelijk tot studievertraging. Een andere overweging is dat sommige studenten een master in het buitenland willen volgen, dan is er minder reden om ook in de bachelor een buitenlandverblijf in te bouwen. Ook bij de onderzoeksmaster volgen studenten een deel van de studie in het buitenland.

De commissie is van mening dat het buitenlandverblijf een belangrijke bijdrage aan de studie van een vreemde taal kan leveren. Daarom adviseert de commissie de opleiding om meer dan tot nu toe het geval is, de studenten te faciliteren en stimuleren een deel van hun studie in het buitenland te volgen.

De faculteit Geesteswetenschappen heeft onder de naam Horizon 2015-2020 een strategische visie opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden gerealiseerd door cursusreductie, aanpassing van het *Teaching Load Model* en verhoging van het aantal bekostigde studiepunten.

Voor de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur betekenen de nieuwe plannen meer samenhang. De docenten geven aan blij te zijn dat in de toekomst met eenheden van vier cursussen gewerkt gaat worden. Dat geeft de opleiding meer mogelijkheden om samenhang in het curriculum aan te brengen en de leerlijnen beter zichtbaar te maken. De grote keuzevrijheid die er op dit moment is, heeft tot gevolg dat een docent nooit veel voorkennis kan veronderstellen. De nieuwe opzet biedt minder keuzevrijheid, maar (in de ogen van de docenten) meer kwaliteit. De commissie kan zich in deze visie vinden.

Didactische uitgangspunten

De Universiteit Utrecht streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de zelfstudie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen Moderne Talen ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen over het algemeen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten uit de opleiding Engelse taal en cultuur gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten herkenbaar is. Ook hebben studenten waardering voor de keuzevrijheid in de curricula. Dankzij goede begeleiding en helder geformuleerde leerlijnen volgen studenten een samenhangend studieprogramma.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

Tabel 1 in de zelfstudie geeft de relatie weer tussen cursussen van de opleiding Engelse taal en cultuur en de Dublin-descriptoren. De commissie vindt dit een helder overzicht en ziet er haar oordeel over de kwaliteit van het programma in bevestigd.

In de afgelopen jaren is bij de opleidingen Moderne Talen meer eenheid in gebracht in de manier waarop cursusdoelen gerelateerd worden aan de eindtermen. In 2011-2012 is deze koppeling ter hand genomen, evenals de koppeling van de einddoelen aan de (vormen van) toetsing. Voor elke opleiding op het gebied van Moderne Talen is een toetsmatrix opgesteld, die in september 2012 is ingevoerd. De commissie heeft de koppelingen tussen eindtermen, cursussen en toetsing bekeken en is van mening dat de opbouw van het programma hiermee een degelijke basis heeft gekregen.

Voor de relatie tussen eindtermen en programma bij de Moderne Talen is daarnaast het Europees Referentiekader (ERK) van belang. De opleidingen Moderne Talen hebben ervoor gekozen de ERK-niveaus te verbinden aan de eindtermen van de opleiding. De adviescommissie De Bot heeft geadviseerd om voor spreken, schrijven en mondelinge interactie niveau B2 na te streven, voor luisteren C1 en voor lezen C2. Inmiddels is volgens de opleiding echter gebleken dat de studenten gemiddeld hogere niveaus halen. Dit is bevestigd in de gesprekken met de docenten. De commissie ziet dit hogere niveau van taalbeheersing terug in de eindwerken (zie verder standaard 3). Bij de herprogrammering van het cursusaanbod (in september 2013) wil de opleiding nog eens kritisch kijken naar de relatie met de ERK-niveaus.

De einddoelen van de bacheloropleidingen zijn erop gericht dat afgestudeerden goed zijn toegerust op het volgen van een aansluitende masteropleiding binnen of buiten Nederland. Daarnaast moet de bacheloropleiding ook kunnen dienen als een afgeronde opleiding die toegang biedt tot de arbeidsmarkt. De commissie stelt vast dat de aandacht voor algemene academische vaardigheden en de brede basis op het terrein van de opleiding studenten hiervoor in principe de mogelijkheid biedt, maar de meeste studenten stromen door naar een masteropleiding.

Studenten van verschillende opleidingen gaven in het gesprek met de commissie aan dat hun beroepsperspectief zich ontwikkelt tijdens de bacheloropleiding. Door de cursussen waar ze mee in aanraking komen wordt hun blikveld verbreed en veranderen ze vaak hun oorspronkelijke toekomstplannen. Studieverenigingen en docenten werken samen om het beroepsbeeld te concretiseren door bijvoorbeeld de inzet van alumni. Ook stages kunnen in dit opzicht heel nuttig zijn; deze stages spelen binnen de opleiding echter nog een beperkte rol. De commissie is van oordeel dat de opleiding meer stappen zou moeten nemen om de studenten voor te bereiden op hun beroepspraktijk.

Wetenschappelijke vorming

De wetenschappelijke vorming komt terug in de inhoudelijke vakken op niveau 2 en 3, in de beide algemene academische leerlijnen en in het maken van de bachelorscriptie. In de verplichte leerlijn Academische schrijfvaardigheid leggen de studenten zich toe op het

schrijven van academische tekstsoorten. Daarbij komen de academische samenvatting, het essay, de onderzoeksopzet en het onderzoeksverslag aan de orde. Hierbij gebruiken de docenten sinds 2012 de Schrijfwijzer die is ontwikkeld voor de school Moderne talen. Deze Schrijfwijzer bevat richtlijnen voor de aanpak en opbouw van veel voorkomende academische tekstsoorten (samenvatting, essay, onderzoeksopzet en onderzoeksverslag). De studenten met wie de commissie sprak waarderen de Schrijfwijzer alsmede het feit dat er in cursussen regelmatig naar wordt verwezen. In de leerlijn Mondelinge presentatie bekwamen studenten zich in de ontwikkeling van academische spreekvaardigheid in het Engels.

In het eindwerkstuk komen de leerdoelen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode, waarin ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald. In het algemeen werken studenten er door hun keuze van niveau 3-cursussen al naar toe. De commissie is van mening dat de opleiding een effectieve aanpak van de academische vorming hanteert en dat het eindwerkstuk op een correcte manier wordt aangepakt.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur fluctueert sterk. In 2011 stroomden 88 studenten in, in 2010 waren dat er nog 136. De opleiding heeft geen verklaring voor deze verschillen. De meeste studenten hebben een vwo-achtergrond. Studenten met een andere achtergrond (veelal via het hbo) hebben vaak een gebrekkige kennis van grammaticale begrippen. Om mogelijke deficiënties te repareren, volgen alle studenten Moderne Talen sinds 2011 een e-learningmodule Basisgrammatica met een verplichte eindtoets.

De rendementen zijn bij alle opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen een punt van zorg en Engelse taal en cultuur is geen uitzondering. Het management van de faculteit heeft een samenhangend pakket van maatregelen geïntroduceerd om dit rendement te verbeteren. Nieuwe studenten aan de Universiteit Utrecht die per september 2013 willen starten, krijgen te maken met matching en selectie. De procedure start voorafgaand aan de studie, vanaf mei 2013. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een 'Wegwijzer matching' opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het Bindend Studieadvies). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking.

De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleidingen.

De studenten met wie de commissie heeft gesproken, hebben aangegeven dat de opleiding Engelse taal en cultuur studeerbaar is. De studielast wordt niet als hoog ervaren. De meeste studenten hebben genoeg tijd voor baantjes of bestuurswerkzaamheden. Aan de andere kant ervaren ze voldoende uitdaging in de studie. De commissie kan zich hierin vinden, maar adviseert de opleiding wel ervoor te zorgen dat de studie van een voldoende niveau is.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De vaste staf van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur bestaat uit zestien medewerkers: 3,8 fte hoogleraar, 1 fte uhd, 9.7 fte ud, en 0.8 fte docent. Daarnaast zijn er twee tijdelijke docenten. Vijftien medewerkers zijn gepromoveerd. Veertien hebben de Basiskwalificatie Onderwijs, de vier hoogleraren ook de Senior kwalificaties Onderwijs en Onderzoek. Vijftien van de medewerkers zijn actief betrokken bij wetenschappelijk onderzoek. De commissie is van mening dat de opleiding beschikt over een staf die gekarakteriseerd wordt door een sterke verbondenheid van onderwijs en onderzoek. Ten aanzien van de BKO is de opleiding op de goede weg.

De docenten vinden de werkdruk hoog. De commissie concludeert uit de panelgesprekken dat er voor de hoge werkdruk verschillende oorzaken zijn aan te wijzen, waaronder het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten door de tutores, en de vele herzieningen en kwaliteitsmaatregelen. De ontstane situatie heeft tot gevolg dat andere taken van het wetenschappelijk personeel onder druk komen te staan. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor het onderzoek en daarmee indirect op de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd. De commissie sluit zich hier bij aan; ook voor de commissie is de hoge werkdruk een punt van zorg.

Uit de gesprekken die de commissie met studenten heeft gevoerd, maakt zij op dat de studenten tevreden zijn over de docenten. De (werk)colleges zijn inhoudelijk van een goed niveau en de docenten zijn voldoende toegankelijk. De Utrechtse opleidingen op het gebied van de geesteswetenschappen vinden het belangrijk dat de hoogleraren zichtbaar zijn in de bachelor. Als gevolg daarvan verzorgen de hoogleraren cursussen op alle niveaus van de bacheloropleiding, ook in het eerste jaar. De commissie heeft hiervoor veel waardering.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor. Alle docenten zijn werkzaam als tutor, ook de hoogleraren. De commissie stelt vast dat de docenten hierdoor een goed beeld hebben van de studentengroep als geheel en mogelijke belemmeringen in het programma. In de loop van het jaar zijn er ten minste drie gesprekken met elke student, groepsgewijs of individueel. De tutor heeft vooral een rol bij de inhoudelijke vragen van studenten en bij de planning van hun studietrajecten. Met persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij een van de facultaire studieadviseurs. De studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan tevreden te zijn over de begeleiding.

De commissie heeft tijdens het bezoek met studenten en docenten gesproken over de scriptiebegeleiding. De studenten hebben veel vrijheid bij het schrijven van hun scriptie. Ze kiezen hun eigen onderwerp (binnen bepaalde grenzen) en zoeken zelf een begeleider. Voorwaarde is wel dat het onderwerp aansluit bij een niveau drie-vak dat de student heeft afgerond. Ter voorbereiding van het eindwerkstuk kunnen de studenten het vak Thesis Training volgen, maar dat is niet verplicht. De studenten die dit vak gevolgd hebben, zijn er zeer over te spreken. De commissie is van mening dat het vak Thesis Training een goede bijdrage levert aan de schrijfvaardigheid van de studenten.

De opleiding Engels beschikt vanaf 2012 over een scriptiemanager. De eerste stap voor studenten die een scriptie willen schrijven is een afspraak met deze scriptiemanager. De scriptiemanager weet wie op welk vlak deskundig is, maar heeft ook een idee van de werkdruk van de docenten. Dat voorkomt dat studenten lang zoeken naar een begeleider, wat in het verleden wel het geval was. Maar het komt ook nog steeds voor dat studenten de docenten

persoonlijk benaderen, die koppelen dat dan terug aan de scriptiemanager. De commissie is positief over het instellen van de functie van scriptiemanager.

Het is de commissie gebleken dat het beroepsperspectief een discussiepunt bij de studenten Engels is. De traditionele beroepen (lesgeven en vertalen) zijn duidelijk, maar voor studenten die iets anders willen is het perspectief minder duidelijk. Bij de masterkeuze speelt deze discussie een grote rol. De studenten gaan in zo'n geval te raden bij een tutor of studieadviseur, maar zeker ook bij de docenten. De studenten zouden het wel handig vinden als de opleiding meer voorlichting zou verzorgen over mogelijke beroepen en de weg daar naartoe.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. De universiteitsbibliotheek is net verbouwd en uitgebreid, waarbij veel studieruimte is toegevoegd. Ondanks die uitbreidingen blijft het moeilijk om een studieplek te vinden. De studenten volgen meestal colleges in de binnenstad; men waardeert dit, ondanks de soms rommelige opzet van de gebouwen. Voor sommige vakken moeten de studenten heen en weer pendelen naar de Uithof of de gebouwen van de University College. In een enkel geval levert dat aansluitingsproblemen op, maar meestal wordt er rekening gehouden met de benodigde reistijden. De commissie adviseert de opleiding de roostering zo te maken dat reistijden geen belemmeringen vormen voor aansluitende colleges.

Uit de gesprekken die de commissie met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie (oc) heeft gehouden, blijkt dat deze commissie een belangrijke rol speelt bij de kwaliteitszorg. Deze commissie komt vier tot zes keer per jaar bijeen (minimaal één keer per blok). De belangrijkste taak ervan is het bespreken van de cursusevaluaties. Eén keer per jaar evalueert de oc het curriculum als geheel. Daarnaast beoordeelt de oc ook het programma van het volgende jaar. De leden ontvangen van de opleidingscoördinator een voorstel voor het programma van het komende jaar en gaan na in hoeverre dat voldoet aan de eindtermen.

In de gesprekken met de oc is aangegeven dat de oc concrete verbetervoorstellen doorgeeft aan de onderwijsdirecteur. Gaat het om kleine problemen, dan neemt de voorzitter van de oc dit zelf met de docent op. Als een docent er in positieve zin uitspringt, vraagt de oc aan de onderwijsdirecteur om hem een pluim te geven. Bij de oc Engels is dat expliciet vastgelegd.

Nieuwe studentleden worden doorgaans geworven door de vertrekkende studentleden, meestal per mail. Soms worden studenten tijdens de introductieweek actief benaderd. Als er meer kandidaten zijn dan beschikbare plaatsen, overleggen de studenten zelf wie hen het beste kan vertegenwoordigen.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de verschillende oc's heeft de commissie geconstateerd dat deze studenten en docenten voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die mede door hun toedoen waren doorgevoerd. Zo was er bij Engels sprake van een college met een werkdruk die door de studenten als (te) hoog werd ervaren. Dit college is aangevuld met een werkcollege.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur beschikt over een duidelijk programma. De acht verplichte majorgebonden cursussen en twee academische contextcursussen zorgen voor een goede basis. Voor de studenten is deze opzet begrijpelijk

en studeerbaar. De leerlijnen zorgen voor voldoende samenhang. In de nieuwe opzet, vanaf september 2013, worden de leerlijnen versterkt. De commissie kan zich vinden in deze ontwikkeling.

De doelstellingen en de eindtermen komen in voldoende mate in het programma terug. Dat geldt ook voor de aandacht voor wetenschappelijke vorming, die vooral tot uiting komt in de beide academische leerlijnen. Minder enthousiast is de commissie over de wijze waarop de opleiding invulling geeft aan het aspect internationalisering. Het aantal studenten dat een deel van de studie in het buitenland volgt, is met 15% laag voor een opleiding in een moderne vreemde taal. De commissie adviseert de opleiding om de studenten meer te stimuleren en te faciliteren om een deel van het onderwijs in het buitenland te volgen. Daarnaast adviseert de commissie de opleiding om een sterkere invulling te geven aan de beroepsvoorbereiding binnen de bacheloropleiding, bijvoorbeeld door hierover meer voorlichting te verzorgen.

De commissie heeft geconstateerd dat de rendementen van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur laag zijn, net als bij de andere opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen. Maar de commissie is positief over het pakket van maatregelen dat de faculteit wil introduceren om het rendement te verbeteren, en over de plaats van matching en selectie in dit pakket.

Tot slot was de commissie te spreken over de docenten Engels. De opleiding beschikt over vier hoogleraren, die alle actief zijn in het onderwijs, ook in het eerste jaar. De commissie heeft geconstateerd dat de studenten heel tevreden zijn met hun docenten, zowel in inhoudelijk als in didactisch opzicht. De commissie is van mening dat de staf een van de sterke punten vormt van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur. Wel blijft de (hoge) werkdruk van de docenten een punt van zorg.

Conclusie

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **'voldoende'**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat de examencommissies hierop toezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang.

Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt.

In het afgelopen studiejaar is de examencommissie bij Engels geconfronteerd met een relatief groot aantal fraudegevallen. Bij navraag bleek het hierbij te gaan om eerstejaars studenten van taal- en cultuurstudies (die formeel gehoord dienen te worden bij hun thuisstudies). De stijgende aantallen hebben enerzijds te maken met onwetendheid, anderzijds met gerichte actie aan de kant van de opleiding. Bij Engels is er veel aandacht voor voorlichting over plagiaat in het eerste jaar. De docenten moeten elke poging tot fraude melden, ook als die slechts leidt tot een reprimande.

De examencommissies beoordelen de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculumevaluaties. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. Tot op heden is hiervan nog nauwelijks gebruik gemaakt. Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen Moderne Talen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren.

Bij Engels voert de examencommissie in principe geen steekproeven uit naar eindwerkstukken, tenzij daar aanleiding toe is. Die aanleiding kan gevormd worden door de uitkomsten van de exitenquêtes, een hoge spreiding in de cijfers of individuele klachten van studenten. De examencommissie heeft wel een steekproef gedaan naar zwakkere eindwerkstukken, die beoordeeld zijn met een 6 of een 6,5. Die eindwerkstukken zijn gelezen

door alle leden van de examencommissie. De examencommissie heeft op basis van die steekproef geconstateerd dat die eindwerkstukken een voldoende niveau hadden.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken is een belangrijke positieve stap. De commissie adviseert de examencommissies om toe te zien op een goede implementatie van deze uniforme beoordeling. Aanpassingen om tegemoet te komen aan de eigenheid van een bepaalde opleiding zijn wellicht begrijpelijk, maar ondergraven de gezamenlijkheid en maken het onmogelijk om de oordelen over de opleidingen heen met elkaar te vergelijken.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft vier bacheloreindwerkstukken gelezen en heeft geconstateerd dat deze van een voldoende niveau zijn. De oordelen van de commissie komen overeen met de becijfering door de staf. Alle eindwerkstukken, ook die met een lager cijfer (6-6,5), voldoen aan de vereiste criteria. Deze criteria zijn duidelijk omschreven in de Richtlijnen begeleiding en beoordeling bachelor eindwerkstuk School Moderne Talen. Ze hebben een heldere probleemstelling, benutten de relevante literatuur, zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten conclusies en een discussieparagraaf. De opleiding slaagt er in studenten op te leiden tot het vereiste niveau van een academische bacheloropleiding.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. De meeste studenten stromen door naar een van de masteropleidingen die aansluiten op de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur. Er is onderzocht welke vervolgoopleidingen studenten hebben gekozen die de afgelopen drie jaar een bachelor Engelse taal en cultuur hebben behaald (peildatum december 2011). Van deze afgestudeerden volgt 72% een masteropleiding aan de UU. Deze studenten ervaren geen aansluitingsproblemen.

Uit de resultaten van de zogenoemde Harting Scholars (Nederlandse studenten Engels die een jaar aan een Britse of Ierse universiteit mogen studeren) blijkt dat deze studenten een vervolgopleiding in het Verenigd Koninkrijk goed aankunnen. Zij worden door de ontvangende universiteiten geaccepteerd als reguliere studenten Engels.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstel mogelijkheden te bieden. De implementatie van het toetsbeleid moet nog verder worden uitgevoerd, maar de commissie is te spreken over de stappen die tot nu toe zijn genomen.

De commissie stelt aan de hand van een steekproef van bacheloreindwerkstukken vast dat de studenten het beoogde eindniveau realiseren. De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. De beheersing van het Engels is van een goed niveau. Verder stelt de commissie vast de afgestudeerden hun weg vinden naar de vervolgoopleidingen, zowel in Nederland als daarbuiten.

Conclusie

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur op de drie standaarden voldoende presteert. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, passen bij het vakgebied en geven de opleiding een aantal kenmerkende zwaartepunten. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn voldoende en stellen de studenten in staat de leerdoelen te realiseren. Daarnaast beschikt de opleiding over een inhoudelijk sterke staf. De toetsen en eindwerkstukken laten zien dat de studenten een voldoende niveau behalen en dat de opleiding de studenten voldoende voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Engelse taal en cultuur* als ‘voldoende’.

**V: BACHELOROPLEIDING
KELTISCHE TALEN EN CULTUUR**

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische zelfreflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Hoewel de commissie van mening is dat de bacheloropleiding in haar doelstellingen, eindtermen en programma voldoet, beoordeelt zij Standaard 3 als ‘onvoldoende’. De bacheloropleiding beantwoordt hierdoor niet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie. De commissie beveelt een hersteltraject aan op Standaard 3 van het bachelorprogramma.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en concludeert dat dit een goede basis is voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

De opleiding heeft volgens de commissie een goed beeld van haar nationale en internationale positie. De commissie is van mening dat de Utrechtse opleiding Keltische talen en cultuur in haar opzet uniek is op het Europese vasteland. Keltisch wordt wel op een aantal Europese universiteiten op het vasteland gedoceerd, maar meestal als onderdeel van een bredere opleiding. De opleiding levert daarnaast een belangrijke bijdrage aan de diversiteit van het Nederlandse wetenschappelijke landschap.

De primaire doelstelling van de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur is volgens de kritische reflectie om studenten academisch te vormen en kennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op het gebied van zowel de taalkunde als de letter- en cultuurkunde van de Keltische talen. De focus van de opleiding gaat hierbij uit naar de Keltische Middeleeuwen en de talen en culturen van de Britse Eilanden (het Iers en het Welsh), maar is tevens gericht op de inbedding van deze aandachtsgebieden in een bredere Keltologische context. De nadruk ligt vooral op taalverwerving en filologie van het Oudiers en Middle Welsh.

De commissie heeft de doelstellingen en eindtermen van de opleiding bestudeerd. Zij stelt vast dat deze adequaat zijn en voldoende richting geven aan een universitaire bacheloropleiding. Overigens is de commissie van mening dat de filologische benadering van de opleiding Keltische talen en cultuur niet direct aansluit bij de sterk synchroon georiënteerde benadering binnen de School Moderne Talen, waarvan de opleiding Keltische talen en cultuur deel uitmaakt.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Keltische talen en cultuur bestaat uit 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken en elk blok omvat twee cursussen. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. De bacheloropleiding bestaat uit een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC, welke de student vrij mag invullen met het gehele onderwijsaanbod van de Universiteit Utrecht. In de major volgen alle studenten Keltische talen en cultuur 75 EC aan verplichte onderdelen en 60 EC aan keuzeonderdelen. Het verplichte deel van de major van de opleiding bestaat uit de

bachelorscriptie, twee verplichte academische contextcursussen (Inleiding algemene literatuurwetenschap en Inleiding algemene taalwetenschap) en zeven cursussen, namelijk: Introduction to Celtic, Oudiers 1, 2, en 3 en Middewelsh 1, 2 en 3. In het keuzedeel van de opleiding kunnen studenten zelf vakken kiezen op het gebied van de letterkunde, geschiedenis, taalkunde, de moderne Keltische talen en oude talen.

Uitgaande van de beoogde eindtermen heeft de opleiding leerlijnen geformuleerd: 1. Grammatica en lexicon van het Oud- en Middeliers alsmede het Middewelsh, 2. Literatuur en cultuur van Middeleeuws Ierland en Wales en 3. Historische taalkunde van het Oudiers en Middewelsh. In de kritische reflectie wordt beschreven dat de cursus Introduction to Celtic aan het begin van deze leerlijnen staat en dat de leerlijn Grammatica en lexicon de basis van de hele opleiding vormt. Alle vakken binnen deze leerlijn zijn verplicht. In de taalvaardigheidscursussen en in de keuzeseminars Keltische letterkunde (ieder 7,5 EC) en Historische taalkunde (ieder 7,5 EC, niveau 3) is voorts aandacht voor de leerlijnen Literatuur en cultuur, en Historische taalkunde. Naast inhoudelijke leerlijnen heeft de opleiding algemene academische leerlijnen geformuleerd: 1. Schrijfvaardigheid in het Nederlands en 2. Mondelinge presentatie.

De commissie is van mening dat het bachelorprogramma een logische samenhang vertoont. De opleiding maakt voldoende inzichtelijk hoe de eindtermen aan bod komen in de cursussen. Wel zijn de eindtermen breed van inhoud, waardoor niet altijd duidelijk is welke subaspecten uit de eindtermen wanneer aan de orde komen. De inhoudelijke en academische leerlijnen structureren de opbouw van kennis en vaardigheden vanuit de eigen ambities van de opleiding. De commissie meent echter ook dat de opleiding vanuit haar focus op vroegere fasen van de Keltische talen in de uitwerking van de eindtermen in het curriculum meer zou moeten inzetten op de aansluiting bij theorievorming op het gebied van de historische taalkunde en filologie. Bij de leerlijn historische taalkunde zou er volgens de commissie meer aandacht moeten worden besteed aan algemeen-theoretische scholing, zodat studenten aan het eind van de opleiding in staat zijn om op dit vakgebied zelfstandig wetenschappelijke onderzoeksvragen te formuleren voor een eindwerkstuk op bachelorniveau.

De commissie heeft vastgesteld dat wetenschappelijke vorming vooral aan bod komt in de academische leerlijn Schrijfvaardigheid. Het maken van een onderzoeksopzet en een onderzoeksverslag komen aan bod in de keuzeseminars Keltische letterkunde en Historische taalkunde. De commissie constateert op basis van het curriculum en de eindwerken dat de opleiding, om te kunnen voldoen aan eindterm 6, meer aandacht zou moeten besteden aan de onderzoekscyclus en het toepassen van onderzoeksvaardigheden. Zij beveelt de opleiding aan om een aparte cursus onderzoeksvaardigheden en een concretere leerlijn Analyse en Onderzoek (zie Standaard 3) te implementeren, waarmee wordt gewaarborgd dat studenten vooral op niveau 2 en 3 meer aandacht gaan besteden aan de verwerving van wetenschappelijke onderzoeks- en schrijfvaardigheden.

De didactische uitgangspunten van kleinschalig en activerend onderwijs zijn voor studenten Keltische talen en cultuur herkenbaar. De commissie stelt vast dat hiervan door de geringe instroom in de opleiding bijna vanzelf sprake is. Studenten hebben veel waardering voor de korte lijnen tussen docenten en studenten. De grootte van de werkgroepen, de werkvormen en het aantal contacturen sluiten volgens de commissie goed aan bij de didactische uitgangspunten.

Op basis van de gesprekken met studenten concludeert de commissie dat het curriculum van de opleiding Keltische talen en cultuur goed studeerbaar is. De rendementscijfers van de

opleiding Keltische talen en cultuur zijn echter laag. De commissie heeft vertrouwen in de bijdrage die maatregelen op het gebied van matching en studie-uitval kunnen leveren aan rendementsverbetering. Zij blijft de rendementscijfers van de opleiding echter als een punt van zorg zien en wijst erop dat hieraan extra aandacht moet worden besteed.

De opleiding Keltische talen en cultuur beschikt volgens de commissie over voldoende personeel. De staf die betrokken is bij het onderwijs van de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur bestond op het moment van visiteren uit vijf personen (3,4 fte). Het personeel van de opleiding Keltische talen en cultuur is inhoudelijk en didactisch volgens de commissie goed gekwalificeerd.

De commissie heeft veel waardering voor de inrichting van het tutoraatssysteem en de voorzieningen voor studiebegeleiding. Tijdens de studie worden studenten begeleid door een studiebegeleider en een tutor. De commissie is positief over het tutoraatssysteem. Wel is de uniforme uitvoering van het tutoraat door docenten een blijvend aandachtspunt. De opleidings specifieke voorzieningen, waaronder Blackboard en de bibliotheek, voldoen aan alle eisen. De opleiding besteedt aandacht aan evaluatie en verbetering van cursussen en het curriculum.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft onderzoek gedaan naar het facultaire toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toetsvormen die in de opleiding Keltische talen en cultuur worden toegepast. Het facultaire toetsbeleid voldoet volgens de commissie aan de eisen en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. De examencommissie Keltische talen en cultuur functioneert en besteedt aandacht aan de adequaatheid van toetsing. De examencommissie geeft daarnaast invulling aan haar wettelijke rol door jaarlijks steekproeven te nemen van ten minste één letterkundig en één taalkundig eindwerk. De commissie stelt tegelijkertijd vast dat de examencommissie met deze steekproeven nog niet in staat is gebleken om het gerealiseerde eindniveau voldoende te borgen. De commissie is van mening dat de examencommissie hieraan nog meer aandacht moet gaan besteden.

De commissie heeft toetsmateriaal uit verschillende cursussen van de opleiding Keltische talen en cultuur bestudeerd. Zij is van mening dat de toetsvragen helder geformuleerd zijn, aansluiten op de vakinhoud en van het juiste niveau zijn. De commissie heeft ook de beoordelingsprocedure voor eindwerken van de opleiding Keltische talen en cultuur onderzocht. De opleiding maakt gebruik van twee onafhankelijke beoordelaars en een beoordelingsformulier. De opleiding Keltische talen en cultuur heeft de procedure volgens de commissie voor eindwerken adequaat ingericht. Wel is de commissie van mening dat de opleiding het beoordelingsformulier inhoudelijk zou moeten laten aansluiten bij het beoordelingsformulier van de School Moderne Talen uit de Schrijfwijzer. Een formulier waarin een expliciete beoordeling voor onderzoeks- en schrijfvaardigheden wordt gemaakt, brengt het belang hiervan bij studenten en examinatoren duidelijker voor het voetlicht.

Ter beoordeling van het gerealiseerde eindniveau heeft de commissie acht bacheloreindwerkstukken Keltische talen en cultuur bestudeerd. Hiervan beoordeelde de commissie twee eindwerkstukken als 'onvoldoende'. Daarnaast becijferde zij vier scripties lager dan de opleiding. Deze eindwerkstukken hebben in ontoereikende mate het karakter van een wetenschappelijk werkstuk. Oorzaken hiervan zijn het ontbreken van een duidelijke probleemstelling, een heldere verantwoording van onderzoeksmethoden en inbedding in de wetenschappelijke 'status quo' en een discussie en conclusie op basis van literatuur en

onderzoekresultaten. Ook in de eindwerkstukken die de commissie ‘voldoende’ vond, ontbreken in een aantal gevallen één of meerdere van deze elementen.

Op basis van de geselecteerde eindwerkstukken is de commissie kritisch over de mate waarin studenten in de eindwerken blijk geven van de beheersing van academische schrijf- en onderzoeksvaardigheden. De commissie wijt de geconstateerde deficiënties aan het ontbreken van expliciete en cumulatieve aandacht voor academische vorming en onderzoeksvaardigheden in het curriculum. De commissie meent dat de onderzoeksvaardigheden die tot uitdrukking komen in het eindwerkstuk (eindterm 6) steviger verankerd zouden moeten worden in het curriculum. De commissie adviseert de opleiding een concrete leerlijn Analyse en Onderzoek te formuleren. Vanuit deze leerlijn zou er in alle onderwijsonderdelen op niveau 2 en 3 systematische en cumulatieve aandacht moeten worden besteed aan onderzoeksvaardigheden. Daarnaast zou de opleiding een aparte verplichte cursus in Onderzoeksvaardigheden kunnen opzetten. De commissie verwacht dat explicietere oefening in wetenschappelijke onderzoeks- en schrijfvaardigheden zal uitmonden in betere eindwerken.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	onvoldoende
Algemeen eindoordeel	onvoldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

A.J. Wieldraaijer-Huijzer MA
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens dit gemeenschappelijke kader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren volgens het referentiekader voorts het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken, namelijk: 1. kennis, 2. vaardigheden/wetenschappelijke vorming, 3. academische vaardigheden en attitude en 4. afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het curriculum van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindkwalificaties

De keltologie richt zich op de wetenschappelijke bestudering van de talen, letterkunde, geschiedenis en de materiële en niet-materiële cultuur van sprekers van talen die behoren tot de Keltische taalfamilie. De primaire doelstelling van de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur is volgens de kritische reflectie dan ook om studenten academisch te vormen en kennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op het gebied van zowel de taalkunde als de

letter- en cultuurkunde van de Keltische talen. In de kritische reflectie wordt beschreven dat de focus van de opleiding Keltische talen en cultuur uitgaat naar de Keltische Middeleeuwen en de talen en culturen van de Britse Eilanden (het Iers en het Welsh), maar tevens is gericht op de inbedding van deze aandachtsgebieden in een bredere Keltologische context. Oud-Keltische talen en culturen van het Europese vasteland en de moderne Keltische talen komen vanuit deze benadering ook aan bod in het curriculum. De opleiding stelt zich ten doel studenten een toereikend fundament in taalbeheersing van deze talen aan te bieden waarmee zij kunnen worden doorverwezen naar een buitenlandse zusterinstelling. Docenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan dat de opleiding in de voorlichting duidelijk is over de nadruk die zij legt op taalverwerving en filologie van vooral het Oudiers en het Middle Welsh.

De opleiding heeft haar doelstellingen en focus vertaald in beoogde eindtermen. Deze eindtermen vormen een aanvulling op de algemene eindtermen in het domeinspecifiek referentiekader. De eindtermen zijn vastgelegd in de Onderwijs- en examenregeling 2012-2013 van de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur. Afgestudeerden in de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Keltische studiën, met name op het gebied van de Middeleeuws Ierse en Welshe taalkunde, letterkunde en cultuur. Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Keltische talen en culturen, ook over de grenzen van het Middeleeuwse Iers en Welsh heen. Zij bezitten passieve kennis van de Oudierse en Middelwelshe taal op gevorderd niveau, alsmede kennis van de methoden en resultaten van de historische letterkunde en/of historische taalkunde van deze talen, eveneens op gevorderd niveau. Zij hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).
6. Het eindniveau van de onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, komt tot uitdrukking in het bacheloreindwerkstuk.

De commissie heeft de eindtermen bestudeerd en hierover tijdens het bezoek met docenten gesproken. De eindtermen zijn breed, maar adequaat geformuleerd. De commissie heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur een historische en filologische oriëntatie heeft en hiervoor bewust kiest. De commissie begrijpt deze keuze, maar vindt wel dat de opleiding vanuit deze focus en vanuit de eindtermen in het curriculum een zichtbaarder verband zou moeten leggen met theorievorming en zou moeten inzetten op een bredere

algemeen-theoretische focus op historische taalkunde en letterkunde (zie standaard 2 en 3). De commissie meent verder dat de benadering van de opleiding Keltisch niet goed aansluit bij de sterk synchrone benadering binnen de School Moderne Talen, waarvan de opleiding Keltische talen en cultuur deel uitmaakt.

De commissie constateert dat de opleiding een adequaat beeld heeft van haar internationale positionering. De opleiding Keltische talen en cultuur wordt in Nederland alleen aangeboden door de Universiteit Utrecht. In de kritische reflectie vergelijkt de opleiding zich, vanwege de focus op de Keltische Middeleeuwen en de breedte van de taalgebieden, vooral met de universiteiten van Cambridge, Oxford, Aberystwyth, Trinity College Dublin, University College Cork, Université Rennes II en Harvard. De meeste opleidingen op het Europese vasteland hebben echter een andere focus. Daarnaast wordt Keltisch wel gedoceerd aan een aantal universiteiten op het Europese vasteland, maar meestal slechts als onderdeel van een bredere opleiding. De commissie deelt uitdrukkelijk het enthousiasme van staf en studenten over de uniciteit van de Utrechtse opleiding Keltische talen en cultuur.

Niveau en oriëntatie

Bij het formuleren van de beoogde eindtermen heeft de opleiding aansluiting gezocht bij de Dublin-descriptoren op bachelorniveau. Het academische karakter van de opleiding is volgens de commissie voldoende zichtbaar in het accent op kennis van de methoden en resultaten van de historische letterkunde en historische taalkunde. Ook de vaardigheden in probleemoplossen en oordeelsvorming vereisen een academisch denk- en werkniveau. In eindterm zes staat dat de student de academische en onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, toepast bij het maken van het bacheloreindwerkstuk.

Met de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur beoogt de universiteit studenten te scholen en te voorzien van kennis en vaardigheden waarmee zij kunnen instromen in een masteropleiding. Aan de Universiteit Utrecht kunnen studenten instromen in het eenjarige masterprogramma Middeleeuwen en Renaissance Studies (binnen het brede masterlabel Letterkunde) en de tweejarige onderzoeksmaster Ancient Medieval and Renaissance Studies. De bacheloropleiding wordt voorts gezien als een afgeronde opleiding waarmee afgestudeerden worden voorbereid op een beroepsuitoefening waarin academische vaardigheden op bachelorniveau vereist zijn. De meeste studenten stromen echter door naar een masteropleiding en de opleiding is in de voorlichting expliciet over de minder duidelijke beroepsperspectieven buiten de wetenschap.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding Keltische talen en cultuur uniek is in Nederland en op het Europese vasteland. De commissie heeft er veel waardering voor dat er aan de Universiteit Utrecht plaats en ondersteuning is voor dit bijzondere programma. De doelstellingen en beoogde eindtermen zijn breed en adequaat geformuleerd. Beide geven voldoende richting aan een universitaire bacheloropleiding.

Conclusie

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **'voldoende'**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle curricula van de Utrechtse bacheloropleidingen Moderne Talen hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC). Het bacheloreindwerkstuk (7,5 EC) is een verplicht onderdeel en maakt deel uit van de major. Het verplichte deel van de major bestaat uit:

- acht verplichte majorgebonden onderdelen (60 EC)
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC)

Het keuzedeel van de major is tevens verplicht, maar biedt de student meer keuzevrijheid voor de exacte invulling ervan. Dit deel bestaat uit:

- zes majorgebonden keuzecursussen (45 EC)
- twee keuzecursussen academische context (15 EC)

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze wordt mede bepaald door de masterkeuze. Hierin kunnen een verblijf in het buitenland of een stage vallen of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

Het cursusaanbod in alle Utrechtse bacheloropleidingen binnen de School Moderne Talen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming.

Om het bachelordiploma Keltische talen en cultuur te behalen moet een student volgens de Onderwijs- en Examenregeling in de major ten minste 30 EC op een verdiepend niveau (2) en ten minste 45 EC op een gevorderd niveau (3) behaald hebben, en in de profileringsruimte ten minste 15 EC op niveau 2 (een overzicht van het curriculum van de opleiding is opgenomen in Bijlage 4).

De acht verplichte onderdelen voor de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur zijn:

- Introduction to Celtic (niveau 1)
- Oudiers 1 (niveau 2)
- Oudiers 2 (niveau 2)
- Oud- / Middeliërs 3 (niveau 3)
- Middelwelsh 1 (niveau 2)
- Middelwelsh 2 (niveau 2)
- Middelwelsh 3 (niveau 3)
- Eindwerkstuk (niveau 3)

De twee verplichte academische contextcursussen voor de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur zijn:

- Inleiding algemene literatuurwetenschap
- Inleiding algemene taalwetenschap

Zoals eerder gezegd, kiezen studenten naast de bovenstaande cursussen nog zes cursussen (45 EC) in de majorgebonden keuzeruimte en twee academische contextcursussen (15 EC) die in de faculteit worden aangeboden voor studenten Keltisch. Het aanbod van de opleiding Keltische talen en cultuur bestaat uit veertien majorgebonden keuzecursussen op het gebied van de letterkunde, geschiedenis, taalkunde, moderne Keltische talen en oude talen. In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat zij studenten stimuleert om de academische contextcursussen en twee majorgebonden keuzecursussen in te vullen met het mediëvistische aanbod van de Universiteit Utrecht.

Alle verplichte en keuzecursussen van de major van de opleiding Keltische talen en cultuur worden alternerend, dat wil zeggen eenmaal in de twee jaren aangeboden. De opleiding beoogt hiermee om op efficiënte wijze een zo breed mogelijk onderwijsaanbod in stand te houden. De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding probeert om met een beperkte staf een inhoudelijk samenhangend en interessant curriculum aan te bieden. Het eindwerkstuk wordt, vanwege de beperkte omvang, gekoppeld aan een derdejaarsvak. Het onderwerp van het eindwerkstuk sluit aan op de inhoud van dit vak.

Omdat de opleiding Keltische talen en cultuur studenten een brede basis wil bieden en te klein is om alle vervoltrajecten in Utrecht gestalte te geven, biedt de opleiding studenten op bepaalde gebieden basisvoorzieningen aan, waarna zij kunnen worden verwezen naar een (buitenlandse) zusterinstelling. In de majorgebonden keuzeruimte kunnen studenten onder andere cursussen volgen in Modern Bretons, Modern Welsh, Modern Iers en Middeleeuwse Welshe en Ierse geschiedenis.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie met verschillende gesprekspanels gesproken over de opbouw en samenhang van het curriculum van de opleiding Keltische talen en cultuur. Studenten gaven aan tevreden te zijn over de nadruk die in de opleiding wordt gelegd op middeleeuwse talen. Hoewel studenten zich ook graag verder zouden willen kunnen verdiepen in moderne Keltische talen, hebben zij begrip voor de beperkingen die de kleinschaligheid van de opleiding met zich meebrengt. Daarnaast zijn zij door deze focus naar eigen zeggen in staat om een hoog niveau van taalbeheersing te krijgen van het Oudiers en het Welsh. Docenten gaven aan dat zij studenten goed voorlichten over de oriëntatie van de opleidingen. Dit werd tijdens het bezoek door de studenten bevestigd.

Op basis van de eerste drie beoogde eindtermen heeft de opleiding drie inhoudelijke, majorgebonden leerlijnen geformuleerd: 1. Grammatica en lexicon van het Oud- en Middeliërs alsmede het Middeliërs, 2. Literatuur en cultuur van Middeleeuws Ierland en Wales, en 3. Historische taalkunde van het Oudiers en Middeliërs. Leerlijnen worden omschreven als inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in niveau: Het programma start met de cursus Introduction to Celtic. In deze cursus krijgen studenten een overzicht van de Keltische geschiedenis en cultuur van de klassieke tot de moderne tijd, wordt er ingegaan op aspecten van de middeleeuwse literatuur van Ierland en Wales en wordt er aandacht besteed aan de bijdrage van 'het' Keltisch aan 'de' Europese cultuur.

In de kritische reflectie beschrijft de opleiding dat de leerlijn Grammatica en lexicon de basis van de opleiding vormt. Alle vakken binnen deze leerlijn zijn dan ook verplicht. Studenten leren primaire teksten op elementair (Oudiers 1 en Middeliërs 1), gemiddeld (Oudiers 2 en Middeliërs 2) en complex niveau (Oud- en Middeliërs 3 en Middeliërs 3) te lezen en grammaticaal correct te vertalen. Daarnaast is het taalverwervingsprogramma inhoudelijk verweven met de leerlijnen Literatuur en cultuur en Historische taalkunde.

De leerlijn Literatuur en cultuur van Middeleeuws Ierland en Wales is erop gericht dat studenten Oud- en Middeliërs alsmede Middeliërs teksten inhoudelijk en in hun culturele context leren begrijpen. Vanuit deze leerlijn is er in de verplichte cursussen Oudiers 1 en 2 aandacht voor middeleeuwse Ierse literatuur en cultuur en in de verplichte cursussen Middeliërs 1 en 2 aandacht voor middeleeuwse Welshe literatuur. Onderdeel van deze leerlijn zijn twee jaarlijks alternerende seminars Keltische letterkunde (7,5 EC). De leerlijn Literatuur en cultuur wordt volgens de kritische reflectie gecontextualiseerd door de cursus Inleiding algemene literatuurwetenschap.

Historische taalkunde van het Oudiers en Middeliërs is de laatste inhoudelijke leerlijn en is gericht op de oorspronkelijke eenheid en de diversifiëring van de Keltische taalfamilie. Ook deze leerlijn komt aan de orde in de verplichte taalvaardigheids cursussen en in twee alternerende keuzeseminars historische taalkunde (7,5 EC, niveau 3) en wordt gecontextualiseerd door de cursus Inleiding algemene taalwetenschap. De commissie sluit aan bij de vaststelling dat de leerlijnen Literatuur en cultuur en Historische taalkunde met de algemene inleidende cursussen adequaat worden gecontextualiseerd.

De bovengenoemde seminars Keltische letterkunde en Historische taalkunde zijn belangrijke onderdelen van, respectievelijk, de leerlijnen Literatuur en cultuur en Historische taalkunde. In deze seminars is volgens de opleiding bijzondere aandacht voor de 'state of the art' in de keltologie en wordt er gebruik gemaakt van veel secundaire literatuur uit toptijdschriften. De benadering in deze seminars is hierbij altijd in eerste instantie filologisch. De seminars Keltische letterkunde vallen onder de verplichte majorgebonden keuzeruimte en worden gegeven op niveau 3.

De commissie heeft tijdens het bezoek met docenten gesproken over de inhoudelijke leerlijnen. Zij stelt vast dat deze logisch voortvloeien uit de eigen ambities van de opleiding en zorgen voor een samenhangend curriculum. De commissie heeft oog voor de spanning tussen de tijdsbesteding die nodig is voor de taalbeheersing van ingewikkelde talen als Oudiers en Welsh enerzijds; en aandacht voor de verbinding met ontwikkelingen in de taalwetenschap en de literatuurwetenschap anderzijds. Toch zou bij de invulling van de leerlijnen Literatuur en cultuur en Historische taalkunde volgens de commissie, behalve in de inleidende vakken literatuurwetenschap en taalwetenschap en de seminars Keltische Letterkunde en Historische

taalkunde, ook op andere vlakken meer interactie kunnen plaatsvinden met de theorievorming en binnen de faculteit aanwezige expertise op het gebied van de taalkunde en de letterkunde. De gekozen benadering in de verplichte en keuzevakken van het curriculum is blijkens het gerealiseerde eindniveau (Standaard 3) volgens de commissie op dit moment te beperkt.

Naast inhoudelijke leerlijnen heeft de opleiding algemene academische leerlijnen geformuleerd: 1. Schrijfvaardigheid in het Nederlands en 2. Mondelinge presentatie. In alle cursussen waarbinnen een schrijfofdracht als eindtoets geldt, is er aandacht voor mondelinge presentatie. Vanuit de academische leerlijn Schrijfvaardigheid in het Nederlands is er volgens de kritische reflectie aandacht voor het schrijven van een academische samenvatting en een essay in meerdere cursussen. Academische vaardigheden zoals het schrijven van een onderzoeksopzet en een onderzoeksverslag worden geoefend in de seminars Keltische letterkunde en Historische taalkunde.

De seminars zijn, net als alle cursussen in de major, alternerend (elk jaar is er één seminar letterkunde en één seminar taalkunde), vallen onder de verplichte majorgebonden keuzeruimte van 45 EC en worden gegeven op niveau 3. De commissie heeft vastgesteld dat studenten Keltische talen en cultuur door het aanbod van alternerende verplichte en keuzemajorcursussen automatisch gestuurd worden in het volgen van een logisch studiepad. Omdat de opleiding de eis stelt dat studenten minimaal 45 EC aan studiepunten in de major op niveau 3 volgen (en zij in het verplichte majordeel slechts tot 22,5 EC op niveau 3 komen) moeten studenten volgens de opleiding op zijn minst twee van de seminars volgen, waarin de studenten oefenen met het schrijven van een onderzoeksopzet en een -onderzoeksverslag. Hiermee wil de opleiding waarborgen dat studenten in elk geval ofwel op het gebied van de historische letterkunde, ofwel op het gebied van de historische taalkunde op voldoende niveau zijn om een daaraan gekoppeld bachelorwerkstuk te schrijven. Deze keuze is in de opzet van het curriculum verankerd, maar, vanwege de verschillende studiepaden die voor studenten mogelijk zijn, niet expliciet opgenomen in de Onderwijs- en Examenregeling van de opleiding.

In de kritische reflectie wordt aangegeven dat de recente invoering van de leerlijn Schrijfvaardigheid beoogt om het gebrek aan schrijf oefening in de aanloop naar het bacheloreindwerkstuk te ondervangen. De commissie is van mening dat de introductie van de leerlijn Schrijfvaardigheid en de aandacht voor het schrijven van een onderzoeksopzet en – verslag, stappen in de goede richting zijn. Het aanleren van academische onderzoeksvaardigheden wordt met de academische leerlijnen Schrijfvaardigheid en Mondelinge presentatie echter onvoldoende ondervangen en gegarandeerd. Een verplicht vak in Onderzoeksvaardigheden en een aparte leerlijn Onderzoek, waarin tijdens de opleiding aandacht wordt besteed aan de gehele onderzoeks- en schrijfcyclus, kan volgens de commissie uitkomst bieden.

De bacheloropleiding Keltische talen en cultuur is een afgeronde opleiding. De kritische reflectie rapporteert dan ook dat de opleiding erop gericht is studenten voor te bereiden op een masteropleiding, op een beroepsuitoefening op het gebied van de opleiding, en op alle andere terreinen waarin academische vaardigheden op bachelorniveau vereist zijn. De commissie heeft tijdens het bezoek met docenten en studenten gesproken over de beroepsperspectieven. Docenten gaven tijdens het bezoek aan dat zij in de voorlichting duidelijk zijn over de beperkte beroepsperspectieven van studenten Keltische talen en cultuur. Dit werd bevestigd door studenten. De meeste studenten kiezen de opleiding uit interesse en stromen door naar een Nederlandse masteropleiding. Studenten kunnen in Utrecht instromen in het eenjarige masterprogramma Middeleeuwen en Renaissance studies en in de

onderzoeksmaster Medieval studies. Een aantal studenten vertrekt in de masterfase naar het buitenland vanwege onderzoeksmogelijkheden en/of het grotere aanbod in cursussen moderne Keltische talen op andere universiteiten.

De commissie sluit zich erbij aan dat een eenduidig beroepsperspectief voor de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur ontbreekt en dat het daardoor lastig is om vorm te geven aan beroepsoriëntatie. Aandacht voor duidelijke voorlichting, een stevige academische en wetenschappelijke onderzoekscomponent in het curriculum en het stimuleren van stages en buitenlandverblijf is daarom volgens de commissie van groot belang. Zij adviseert de opleiding om hieraan structureel aandacht te blijven besteden.

Om een buitenlands verblijf in de studie in te passen zonder studievertraging op te lopen is goede voorbereiding en planning vereist. De faculteit biedt hierbij ondersteuning en er zijn veel contacten met diverse zusterinstellingen in het buitenland. Een groot deel van de studenten blijkt echter honkvast te zijn. De studenten met wie de commissie heeft gesproken en die wel in het buitenland zijn geweest, zijn hierover unaniem enthousiast. De commissie adviseert de opleiding om de meerwaarde van een internationaal verblijf te blijven benadrukken.

Tijdens het visitatiebezoek kwam aan de orde dat studieverenigingen binnen de School Moderne Talen in samenwerking met docenten een belangrijke bijdrage leveren aan verheldering van het beroepsperspectief door het organiseren van excursies. In een aantal gevallen werden er ook alumnibijeenkomsten georganiseerd. De opkomst hiervoor is wisselend. De commissie ziet in de voorlichting over beroepsperspectieven nog een intensievere rol voor alumni weggelegd. Zij hoopt dan ook dat alumni in de toekomst bij alle opleidingen die de commissie in Utrecht heeft gevisiteerd vaker betrokken worden bij de evaluatie van het curriculum en de voorlichting over beroepsperspectieven. Er zou bijvoorbeeld een alumnivereniging kunnen worden opgericht die zich hiermee gaat bezighouden.

De faculteit Geesteswetenschappen heeft een strategische visie opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden gerealiseerd door cursuseductie, aanpassing van het *Teaching Load Model* en verhoging van het aantal bekostigde studiepunten.

De commissie heeft kennisgenomen van de visie zoals neergelegd in Horizon 2015-2020. Zij heeft hierover gesproken met het management en tot haar tevredenheid vernomen dat het bezuinigingsmodel rekening houdt met de kwetsbaarheid van kleinere opleidingen. Kleinere opleidingen zoals Keltisch worden daarom niet onevenredig hard door de plannen getroffen. De commissie begrijpt de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en ziet in dat dit ook consequenties heeft voor individuele cursussen en opleidingen. Maar de commissie onderstreept dat, ook in de nieuwe curricula, de kwaliteit van het onderwijs op de eerste plaats moet komen.

Didactische uitgangspunten

De Universiteit Utrecht streeft ernaar studenten een studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een duidelijk onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en

van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen van het departement Moderne Talen ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten Keltische talen en cultuur gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten zeer herkenbaar is. Door de geringe instroom in de opleiding is er bijna vanzelf sprake van kleinschalig en activerend onderwijs. Studenten hebben grote waardering voor de mate waarin docenten hierdoor betrokken kunnen zijn bij de ontwikkeling van de individuele student.

In cursussen op niveau 1 (Introduction to Celtic, Geschiedenis van Middeleeuws Ierland, Middeleeuwse Ierse Literatuur) stromen vaak meer studenten in. Voor deze cursussen geldt dat werkgroepen bij een instroom van meer dan dertig studenten gesplitst worden. Activerend onderwijs wordt volgens de opleiding verder in de cursusbeschrijvingen geëxpliciteerd. De commissie ziet dit bevestigd in de cursusbeschrijvingen die zij heeft bestudeerd. Alle cursussen van de opleiding Keltische talen en cultuur hebben zes contacturen per week, behalve het seminar Letterkunde Welsh/Iers, dat vier contacturen en veel begeleide zelfstudie kent. De opleiding maakt volgens de commissie gebruik van verschillende werkvormen, die passend zijn bij de doelstellingen en het didactisch concept.

Ook keuzevrijheid is een belangrijke pijler in het Utrechtse onderwijsmodel. Tijdens het visitatiebezoek bleek dat Utrechtse studenten taal- en letterkunde waardering hebben voor de keuzevrijheid in de curricula. De studenten Keltische talen en cultuur zijn hierop geen uitzondering. De keuzeruimte biedt volgens hen de mogelijkheid tot verdieping in mediëvistische vakken en/of moderne Keltische talen. De commissie is ervan overtuigd geraakt dat deze keuzevrijheid niet op een onevenredige manier ten koste gaat van de kennisopbouw. Studenten volgen een samenhangend studieprogramma.

Waarborging van doelstellingen en eindkwalificaties in de programma's

Sinds 2010 is er binnen de faculteit Geesteswetenschappen veel aandacht geweest voor het verduidelijken en verstevigen van de relatie tussen eindtermen, cursussen en curricula. De facultaire kritische reflectie beschrijft dat in 2011-2012 de koppeling van cursusdoelen aan de

eindtermen van de opleiding ter hand is genomen, evenals de koppeling van einddoelen aan toetsvormen.

Voor de opleiding Keltische talen en cultuur is in de kritische reflectie zowel een toetsmatrix opgenomen als een matrix die laat zien hoe de eindtermen van de opleiding aan bod komen in de verschillende programmaonderdelen. De commissie is van mening dat deze matrices een inzichtelijk beeld geven van de wijze waarop het curriculum is opgebouwd en van de relatie van de verschillende onderdelen van het curriculum tot de eindtermen. De geformuleerde inhoudelijke en academische leerlijnen structureren de opbouw van kennis en vaardigheden vanuit de eigen doelstellingen en focus van de opleiding. De cursusdoelen staan helder omschreven in de cursusbeschrijvingen en worden in verband gebracht met de eindtermen, vaardigheden en toetsing.

De commissie heeft de koppelingen tussen eindtermen, cursussen en toetsing bestudeerd en is van mening dat de eindtermen van de opleiding Keltische talen en cultuur aan de orde komen in meerdere cursussen. Zoals de commissie eerder opmerkte, vindt zij de eindtermen breed van inhoud. Ten gevolge hiervan is het voor de commissie vanuit de matrices niet precies inzichtelijk welke subaspecten uit deze eindtermen er wanneer aan de orde komen. Daarnaast is de commissie van mening dat de opleiding de uitwerking van de eindtermen in het curriculum op het gebied van theoretische scholing zou moeten verbreden. Er is aandacht voor de historische taalkunde, maar er is meer aandacht nodig voor de wetenschappelijke theorievorming betreffende taalverandering zodat studenten beter getraind zijn in het schrijven van een wetenschappelijk werkstuk over oudere taalfasen van het Keltisch.

Wetenschappelijke vorming

De wetenschappelijke vorming van studenten in de opleiding Keltische talen en cultuur komt volgens de commissie – en beredeneerd vanuit de eindtermen – vooral aan bod in de academische leerlijn Schrijfvaardigheid en in de inhoudelijke leerlijnen Literatuur en cultuur, en Historische taalkunde. In de leerlijnen Literatuur en cultuur en Historische taalkunde wordt de talenkennis van studenten gecontextualiseerd en verbonden aan letterkundige en (historisch) taalkundige methoden en theorieën. In de kritische reflectie beschrijft de opleiding dat er vanuit de leerlijn Schrijfvaardigheid aandacht is voor het schrijven van verschillende academische teksten. Met de recente ontwikkeling van deze leerlijn probeert de opleiding een geconstateerd gebrek aan schrijfoefening in de aanloop naar het bacheloreindwerkstuk te ondervangen.

In de kritische reflectie laat de opleiding in een matrix inzichtelijk zien hoe verschillende schrijfvaardigheden vanuit de academische leerlijn terugkomen in het curriculum. Het schrijven van een academische samenvatting en een essay komt aan bod in meerdere cursussen van verschillende niveaus. Het maken van een onderzoeksopzet en een onderzoeksverslag komt aan de orde in de twee majorgebonden alternerende keuze-seminars Keltische letterkunde en de twee majorgebonden alternerende keuzeseminars Historische taalkunde. In deze seminars wordt er vanuit de inhoudelijke leerlijnen Literatuur en cultuur aandacht besteed aan de contextualisering van Middellijerse alsmede Middellijerse teksten. Vanuit de inhoudelijke leerlijn Historische taalkunde is er in deze seminars aandacht voor historische fonologie, morfologie, syntaxis en etymologie. Zoals eerder is beschreven, volgen studenten in hun programma ten minste één van de seminars Keltische letterkunde en één van de seminars Historische taalkunde.

De commissie constateert dat studenten in de bovengenoemde seminars in het derde jaar oefenen met het schrijven van een onderzoeksopzet en een onderzoeksverslag. In de

eindwerkstukken geven studenten echter onvoldoende blijk van vaardigheden voor het schrijven van een wetenschappelijk onderzoeksverslag op bachelorniveau. (zie Standaard 3). De recente invoering van de leerlijn Schrijfvaardigheid is volgens de commissie een stap in de goede richting, maar geeft studenten nog onvoldoende zicht op de gehele wetenschappelijke onderzoeks cyclus. De commissie meent dat de onderzoeksvaardigheden die vanuit de brede eindtermen 1, 2 en 3 worden verworven en die tot uitdrukking dienen te komen in het eindwerkstuk (eindterm 6) meer verankerd zouden moeten worden in het curriculum. Een aparte verplichte cursus in Onderzoeksvaardigheden en een meer concrete leerlijn Onderzoek (waarin studenten vanaf aanvang van de studie op verschillende leerniveaus de gehele onderzoeks cyclus leren doorlopen) zouden volgens de commissie uitkomst kunnen bieden. Daarnaast zou er, zoals ook in de vorige paragraaf werd beschreven, volgens de commissie in het curriculum meer aandacht moeten worden besteed aan algemeen-theoretische scholing in historische taalkunde en letterkunde, zodat studenten op deze gebieden zelfstandig relevante onderzoeksvragen kunnen formuleren.

Een hulpmiddel bij het schrijven van academische teksten is de Schrijfwijzer die vanaf 2012 door de School Moderne Talen wordt ingezet als handreiking aan studenten en docenten. De producten waarop studenten worden beoordeeld zijn het academisch verslag, het essay, de onderzoeksopzet en het onderzoeks- of practicumverslag. De Schrijfwijzer bestaat uit een algemene introductie op het schrijfproces en instructiemateriaal met bijbehorende feedbackformulieren voor vier typen schrijfproducten. Voor studenten kan de Schrijfwijzer dienen als aanvullende instructie op wat de docent heeft aangegeven en als checklist bij het schrijven; voor docenten kan gebruik van dit document leiden tot consistente instructies, feedback en beoordelingen. Als de criteria en verwachtingen van wetenschappelijke werkstukken duidelijk naar studenten wordt gecommuniceerd, draagt dit volgens de commissie bij aan de ontwikkeling van de juiste onderzoeksvaardigheden.

De commissie vindt de Schrijfwijzer een goed instrument en heeft met tevredenheid kennisgenomen dat hiervan gebruik wordt gemaakt door de opleiding Keltische talen en cultuur. Wel beveelt zij aan om in de beoordelingscriteria voor het bachelorwerkstuk zo inzichtelijk mogelijk te maken welke onderzoeksvaardigheden van studenten worden verwacht en getoetst (zie Standaard 3). In het eindwerkstuk moeten studenten immers laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode. Ook moeten ze aantonen dat ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst.

Tijdens het gesprek met studenten kwam naar voren dat zij het onderwerp van het eindwerkstuk in overleg met een docent bepalen. In het algemeen werken studenten er door hun keuze van niveau 3-cursussen al naar toe. De commissie stelt vast dat studenten door de koppeling van het eindwerkstuk aan een niveau 3 cursus meer tijd voor verdieping hebben en vindt dit een goede manier van werken.

Kenmerkend voor wetenschappelijke opleidingen is de verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek dat door de docenten wordt uitgevoerd. De studenten Keltische talen en cultuur lieten de commissie tijdens het bezoek weten dat sommige docenten in hun onderwijs expliciet naar hun onderzoek verwijzen. Ze vinden de docenten zeer deskundig op hun vakgebied.

Studielast en studeerbaarheid

De bacheloropleiding Keltische talen en cultuur kende volgens de kritische reflectie de afgelopen jaren een relatief stabiele instroom. In 2011 daalde het aantal studenten fors naar 8 studenten. In de periode 2005-2010 kozen gemiddeld ruim 17 studenten per jaar voor de studie Keltische talen en cultuur in Utrecht. Het is volgens de opleiding nog onduidelijk of de daling in 2011 een neerwaartse trend inzet of een tijdelijke fluctuatie is. Instroom- en rendementscijfers zijn opgenomen in Bijlage 5 van dit rapport.

De kritische reflectie beschrijft dat instromende studenten met een vwo-diploma meestal geen aansluitingsproblemen ondervinden. Studenten vanuit het hbo hebben meer moeite met de overstap naar de opleiding. Hiervoor zijn volgens de opleiding twee redenen aan te wijzen. Allereerst ontbreekt bij deze studenten door gebrekkige kennis van basale grammaticale termen vaak het noodzakelijke fundament onder de taalverwerving. Het tweede probleem is dat studenten vaak de belangrijke plaats die de componenten taalkunde en taalvaardigheid innemen, alsmede de grammaticale complexiteit van vooral het Oudiers, onderschatten.

Om het eerste probleem te ondervangen heeft de School Moderne Talen vanaf 2011 een *e-learningmodule* Basisgrammatica met een voor alle opleidingen verplichte eindtoets ingevoerd. Voor het tweede probleem zet de opleiding de laatste jaren intensiever in op de duidelijke voorlichting over de centrale plaats van taalkunde en taalvaardigheid in het curriculum. Daarnaast heeft zij het Bindend Studieadvies (BSA) (45 EC binnen de major) in het eerste jaar gekoppeld aan het behalen van de cursus Oudiers 2 of Middelwels 2. Studenten die moeite hebben met de componenten taalkunde en taalvaardigheid, maar wel interesse voor de keltologie hebben, kunnen overstappen naar de opleiding Taal- en Cultuurstudies, waarvoor de talige componenten niet gelden. Tijdens het visitatiebezoek gaven de docenten aan dat het hoge aantal studiestakers (25% in 2010-2011) mede hierdoor wordt veroorzaakt.

De rendementen zijn bij alle opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen een punt van zorg. De rendementen voor de opleiding Keltische talen en cultuur vormen hierop geen uitzondering. Naar aanleiding van de rendementscijfers heeft de commissie tijdens het bezoek met studenten Keltische talen en cultuur gesproken over de studeerbaarheid van de opleiding. De taalvaardigheidsvakken Oudiers en Welsh zijn volgens hen lastig en vergen veel inzet. Studenten vinden echter dat de opleiding goed studeerbaar is.

De rendementscijfers van de opleiding Keltische talen en cultuur blijven voor de commissie een punt van zorg. Zij heeft met tevredenheid kennisgenomen van het samenhangende pakket van maatregelen dat het management van de faculteit heeft geïntroduceerd om de rendementen te verbeteren en de uitval in het eerste studiejaar te beperken. Nieuwe studenten aan de Universiteit Utrecht die per september 2013 willen starten, krijgen te maken met matching en selectie. De procedure start voorafgaand aan de studie, vanaf mei 2013. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een 'Wegwijzer matching' opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het BSA). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking. De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching en van de maatregelen die de opleiding neemt om de studie-uitval in het eerste jaar te beperken. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en problemen in een vroeg stadium te signaleren. De commissie is ervan overtuigd dat de maatregelen kunnen bijdragen aan een verbetering van de rendementen.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De staf die betrokken is bij het onderwijs van de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur bestond op het moment van visiteren uit vijf personen (3,4 fte): één hoogleraar (1,0 fte, 50% onderwijs 50% onderzoek), twee universitair docenten (1,8 fte, beide 60% onderwijs, 40% onderzoek) en één tijdelijke junior-docent (0,6 fte, 100% onderwijs) die voor 0,2 fte de hoogleraar vervangt, die tevens onderwijsdirecteur is. Hiermee heeft de opleiding volgens de kritische reflectie en volgens de commissie sinds de vorige visitatie een steviger en duurzamer fundament gekregen. De commissie vindt deze verankering van de opleiding passen bij haar unieke karakter en bij de bijdrage die het bestaan van deze opleiding levert aan de diversiteit van het Nederlandse wetenschappelijke onderwijs.

De commissie heeft kennisgenomen van het beleid van de Universiteit Utrecht op het gebied van docentprofessionalisering. Zij stelt vast dat dit beleid bij de opleiding Keltische talen en cultuur op een adequate manier wordt opgevolgd. Alle docenten van de opleiding hebben de basiskwalificatie onderwijs (BKO). De hoogleraar beschikt daarnaast over een seniorkwalificatie onderwijs (SKO). Met uitzondering van de junior-docent, zijn alle docenten gepromoveerd en verbonden aan het Onderzoeksinstituut voor Geschiedenis en Cultuur. De hoogleraar is tevens verbonden aan het Utrecht Institute of Linguistics.

Op basis van de kritische reflectie en de gesprekken met docenten en studenten stelt de commissie vast dat alle benodigde specialisaties door de staf worden afgedekt. De docenten Keltisch participeren daarnaast in masterprogramma's en vanaf 2012 ook in het mediëvistische onderwijs in de bacheloropleiding Engels. De staf bestaat volgens de commissie uit professionele en toegankelijke docenten en onderzoekers. Studenten bevestigden dit tijdens het visitatiebezoek. De commissie is van mening dat het docentencorps kwalitatief en kwantitatief voldoende is voor een adequaat onderwijsaanbod.

De docenten van de School Moderne Talen gaven zonder uitzondering aan dat zij de werkdruk hoog vinden. De verhouding tussen het aantal studenten en docenten bij de opleiding Keltisch is echter relatief gunstig. De commissie is hierover positief en is van mening dat deze gunstige verhouding voor een relatief kleine opleiding als Keltisch noodzakelijk is om kwalitatief voldoende onderwijs te kunnen garanderen.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor en een studieadviseur. Studenten kunnen bij de studieadviseur terecht bij bijzondere problemen en behoeften, zoals een functiebeperking. De studieadviseur coördineert daarnaast het tutoraatstelsel. Bij de tutores kunnen studenten aankloppen voor inhoudelijke vragen en voor de planning van hun studietrajecten.

In de kritische reflectie staat dat alle docenten uit de opleiding Keltische talen en cultuur tutortaken vervullen. De meeste gesprekken tussen tutor en student zijn individuele gesprekken, behalve het welkomstgesprek aan het begin van het eerste jaar en de groepsgesprekken in het tweede en derde jaar. In het eerste jaar neemt de tutor het initiatief, maar daarna ligt de verantwoordelijkheid voor het tutoraat meer bij de student zelf. Doordat de opleiding Keltische talen en cultuur een beperkte omvang heeft, worden studiebegeleidingszaken in de praktijk veelal geregeld via informeel contact tussen docent en student. Daarnaast speelt de studievereniging Asterix volgens de opleiding een belangrijke rol in de community-vorming onder studenten.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met de studieadviseur en studenten gesproken over het systeem van begeleiding. Studenten waren positief over het tutoraatssysteem en de bereikbaarheid van de docenten voor studiegerelateerde problemen. Voor de bachelorscriptie kunnen studenten in overleg met de tutor op zoek gaan naar een onderwerp. Studenten merkten tijdens het bezoek op dat docenten erg betrokken zijn bij hun ontwikkeling. Zij voelen zich goed ondersteund bij het kiezen van een passend studiepad en goed voorgelicht over de focus en inhoud van de opleiding.

De studieadviseurs zijn als coördinatoren van het tutorsysteem tevreden over de wijze waarop tutores hun taken uitvoeren. Wel constateren zij dat docenten hun rol als tutor verschillend invullen. De commissie heeft veel waardering voor het tutoraatssysteem en de uitvoering ervan door de opleiding Keltische talen en cultuur. De kleinschaligheid van de opleiding biedt volgens de commissie zichtbare voordelen in het begeleiden van studenten. De commissie vindt het voorts positief dat de uniforme invulling van het tutoraat in de School Moderne Talen door de studieadviseurs en docenten wordt gezien als een aandachtspunt.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten gesproken over de aanwezige opleidings specifieke voorzieningen. De faculteit maakt gebruik van Blackboard als elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt gebruikt voor berichten van docenten over colleges, documenten, presentaties en voorbeeldtoetsen. De bibliotheek is onlangs vernieuwd en is 'up-to-date'. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten aan dat er soms te weinig studie- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie constateert dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen in het centrum van de stad. Zij verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Wellicht kan het beperken van de toegang voor bepaalde groepen studenten zorgen voor meer spreiding van studenten over de verschillende studieruimten in de stad.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie de opleidings specifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij stelt vast dat de opleiding aandacht besteedt aan evaluatie en interne kwaliteitszorg. Alle cursusevaluaties en curriculum evaluaties zijn op facultair niveau georganiseerd. Studenten vullen na afloop van iedere cursus een evaluatie in. Daarnaast wordt de docent in de gelegenheid gesteld om te reageren op de uitkomsten van de evaluaties. Afgestudeerde studenten worden verzocht om deel te nemen aan een exit-enquête.

De bacheloropleiding Keltische talen en cultuur heeft een eigen opleidingscommissie (oc) met een gelijk aantal docentleden en studentleden. Uit gesprekken met de oc-leden concludeert de commissie dat de opleidingscommissie van Keltische talen en cultuur een adequate rol speelt in de interne kwaliteitszorg. Studenten voelen zich goed voorbereid op hun taken en komen een aantal keren met andere oc-studentleden bijeen in een facultair overlegorgaan. Er is een handboek voor leden van opleidingscommissies beschikbaar.

De opleidingscommissie brengt op basis van cursusevaluaties advies uit aan de opleidingsdirecteur. Er is volgens de oc-leden goed contact tussen de opleidingscommissie en de opleidingsdirecteur. De opleidingscommissie voelt zich serieus genomen en is in staat om goed te functioneren. Zij krijgt toegang tot alle informatie die nodig is om haar taak uit te voeren. Daarnaast heeft de visitatiecommissie tijdens het bezoek kunnen vaststellen dat er veel aandacht is voor de wijze waarop er opvolging wordt gegeven aan de verbetervoorstellen. Wel zou de opleidingscommissie volgens de visitatiecommissie meer aandacht kunnen besteden aan curriculum evaluatie.

De commissie wijst op de mogelijkheden om alumni, bijvoorbeeld in de vorm van een adviesraad, actiever te betrekken bij curriculumevaluatie en -verbetering en bij voorlichting over mogelijke vervolgopleidingen na de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur en beroepsperspectieven binnen en buiten de wetenschappelijke wereld. Tijdens het bezoek gaf de opleidingscommissie aan dat zij, samen met de studievereniging, een voorlichtingsbijeenkomst heeft georganiseerd over beroepsperspectieven. Hiervoor waren weinig aanmeldingen. De commissie beveelt de opleiding aan om aandacht te blijven besteden aan het belang van beroepsoriëntatie.

De commissie stelt vast dat de opleiding een aantal kritische opmerkingen van de vorige visitatiecommissie ter hand heeft genomen. De opleiding werkt aan verbeteringen. Het personeelsbestand van de opleiding is uitgebreid en steviger verankerd. In 2005 is er een nieuwe hoogleraar aangetrokken en in 2006 zijn er twee universitair docenten aangenomen. Een andere aanbeveling betrof de aandacht voor Schrijfvaardigheden en ICT-vaardigheden. De commissie stelt vast dat de opleiding stappen heeft genomen om Schrijfvaardigheid in het curriculum in te bouwen. Deze stappen zijn echter recent en de commissie adviseert de opleiding om deze vaardigheden vanuit een explicietere onderzoekscyclus aan de orde te stellen. In het visitatierapport van 2006 kwam aan de orde dat er volgens studenten in de bacheloropleiding lacunes op het gebied van de letterkunde en het modern Keltisch waren. Tijdens het visitatiebezoek in 2013 gaven studenten aan tevreden te zijn over het aanbod modern Keltisch. Zoals ook in 2006 werd opgemerkt, ligt de nadruk in de opleiding op filologische kennis van vooral de middeleeuws-Keltische talen.

Overwegingen

De commissie heeft het bachelorprogramma bestudeerd en concludeert dat het curriculum een logische samenhang vertoont. De opleiding maakt inzichtelijk hoe de eindtermen aan bod komen in de cursussen. Zoals de commissie in Standaard 1 opmerkte, vindt zij de eindtermen wel breed van inhoud. Hierdoor is niet altijd duidelijk welke subaspecten uit de eindtermen wanneer aan de orde komen. Daarnaast zou de opleiding in de uitwerking van de eindtermen in het curriculum nadrukkelijker moeten inzetten op een bredere algemeen-theoretische focus op historische taalkunde en letterkunde.

Inhoudelijke en academische leerlijnen structureren de opbouw van kennis en vaardigheden vanuit de eigen focus van de opleiding. De drie inhoudelijke majorgebonden leerlijnen vloeien logisch voort uit de beoogde eindtermen en ambities. Bij de leerlijnen Literatuur en cultuur, en Historische taalkunde zou volgens de commissie echter meer interactie kunnen plaatsvinden met de theorievorming en de binnen de Faculteit aanwezige expertise op het gebied van de taalkunde en de letterkunde, zodat studenten op deze gebieden zelfstandig relevante onderzoeksvragen leren formuleren.

De opleiding heeft twee academische leerlijnen Schrijfvaardigheid en Mondelinge presentatie geformuleerd. De commissie heeft vastgesteld dat wetenschappelijke vorming vooral aan bod komt in de recente academische leerlijn Schrijfvaardigheid, en in de seminars Keltische letterkunde en Historische taalkunde. Het schrijven van een academische samenvatting en een essay komt vanuit de leerlijn Schrijfvaardigheid aan bod in meerdere cursussen. Het maken van een onderzoeksopzet en een onderzoeksverslag komen aan bod in de keuzeseminars Keltische letterkunde en Historische taalkunde. De commissie is echter van mening dat de onderzoekscyclus en de onderzoeksvaardigheden die tot uitdrukking komen in het eindwerkstuk (eindterm 6) meer verankerd zouden moeten worden in het curriculum met een aparte cursus onderzoeksvaardigheden en een concretere leerlijn Analyse en Onderzoek.

Vanuit deze concrete leerlijn zou in alle vakken op niveau 2 en 3 aandacht moeten zijn voor wetenschappelijke onderzoeks- en schrijfvaardigheden.

Weinig studenten van de opleiding Keltische talen en cultuur kiezen voor een buitenlandverblijf. De commissie adviseert de opleiding om de meerwaarde van een internationaal verblijf te blijven benadrukken. De commissie heeft verder vastgesteld dat studenten bij aanvang van hun studie goed worden voorgelicht over hun beroepsperspectieven. De commissie is van mening dat de opleidingen van de faculteit bij de voorlichting over beroepsperspectieven en het verbeteren van curricula wel intensiever gebruik te maken van de ervaringen van alumni.

De didactische uitgangspunten van kleinschalig en activerend onderwijs zijn voor studenten Keltische talen en cultuur herkenbaar. Door de geringe instroom in de opleiding is hiervan bijna vanzelf sprake. De grootte van de werkgroepen, de werkvormen en het aantal contacturen sluiten goed aan bij de didactische uitgangspunten. De commissie heeft veel waardering voor de korte lijnen tussen studenten en docenten.

Op basis van de gesprekken met studenten concludeert de commissie dat het curriculum van de opleiding Keltische talen en cultuur goed studeerbaar is. De taalvaardigheidsvakken Oudiers en Welsh vergen wel veel inzet. Desondanks zijn de rendementscijfers van de opleiding Keltische talen en cultuur een punt van zorg voor de commissie. De commissie heeft vertrouwen in de bijdrage die maatregelen op het gebied van matching en studie-uitval kunnen leveren aan rendementsverbetering. Zij blijft de rendementscijfers echter als een punt van zorg zien en benadrukt dat extra aandacht voor de opleiding op dit punt noodzakelijk is.

De opleiding Keltische talen en cultuur beschikt volgens de commissie kwantitatief over voldoende personeel. Ten opzichte van andere opleidingen in de School Moderne Talen, heeft de opleiding Keltisch een relatief gunstige verhouding tussen docenten en ingeschreven studenten. Deze gunstige verhouding voor een relatief kleine opleiding als Keltisch noodzakelijk is om kwalitatief voldoende onderwijs te kunnen garanderen. Het personeel van de opleiding Keltische talen en cultuur is inhoudelijk en didactisch volgens de commissie goed gekwalificeerd. Ook studenten zijn hierover tevreden. Alle docenten, met uitzondering van één junior-docent, zijn gepromoveerd en beschikken over een onderwijskwalificatie.

De commissie heeft veel waardering voor de inrichting het tutoraatstelsel en de voorzieningen voor studiebegeleiding. Studiebegeleidingszaken worden in de praktijk ook veelal geregeld via informeel contact tussen studenten en docenten. De opleidings specifieke voorzieningen, waaronder Blackboard en de bibliotheek, voldoen aan alle eisen. De opleiding besteedt aandacht aan evaluatie en verbetering van cursussen en het curriculum.

Conclusie

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **‘voldoende’**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De commissie heeft onderzoek gedaan naar het facultaire toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toetsvormen die in de opleiding Keltische talen en cultuur worden toegepast. Het facultaire toetsbeleid wordt beschreven in de kritische reflectie en is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Volgens dit toetsbeleid zijn voor elke cursus in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang.

Elke cursus kent volgens het toetsbeleid één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Er zijn verder facultaire richtlijnen opgesteld voor de omgang met plagiaat. In de panelgesprekken met docenten kwam naar voren dat zij bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, in het algemeen goed zicht hebben op de eigen inbreng van de student en Ephorus niet altijd gebruiken.

De examencommissies beoordelen volgens het toetsbeleid de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculumbeoordelingen. Er zijn binnen de faculteit eenentwintig examencommissies voor de bacheloropleidingen en drie examencommissies voor de masteropleidingen. De bacheloropleiding Keltische talen en cultuur heeft een eigen examencommissie, die bestaat uit twee stafleden en een ambtelijk secretaris. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er per 1 januari 2013 een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. De commissie beveelt de faculteit aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie.

De kritische reflectie beschrijft dat de examencommissies het afgelopen jaar in een gezamenlijk project gewerkt hebben aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen heeft dit geleid tot een Schrijfwijzer (zie Standaard 2, Wetenschappelijke vorming) waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars, zoals gebruikelijk is bij de masterscripties, en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. Uit het panelgesprek met de examencommissie Keltische talen en cultuur concludeert de commissie dat het bij de opleiding Keltische talen en cultuur praktijk is dat iedere scriptie door twee onafhankelijke beoordelaars wordt beoordeeld. Beide beoordelaars zijn gepromoveerd en beschikken over een BKO. De kritische reflectie beschrijft dat als de cijfers van beide beoordelaars 1,5 punt of meer verschillen, er dan een derde beoordelaar wordt ingeschakeld. De commissie vindt dit een adequate beoordelingspraktijk.

De facultaire uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken is volgens de commissie een belangrijke positieve stap. De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur beoordelingsformulieren gebruikt. Zij heeft de beoordelingsformulieren uit de collegejaren 2011-2012 en 2012-2013 bestudeerd. De commissie was over het eerste beoordelingsformulier (2011-2012) te spreken, omdat hierin duidelijke criteria worden aangewezen op de onderdelen inhoud, structuur, taalgebruik en afwerking. Ook het wetenschappelijke onderzoekscomponent komt in dit formulier duidelijk naar voren. Het heeft de commissie dan ook bevreemd dat het beoordelingsformulier voor het collegejaar 2012-2013 alleen uit een schrijfveld en een instructie met deze criteria bestaat. De commissie is van mening dat een beoordelingsformulier met duidelijk op te volgen criteria het beoordelingsproces voor studenten, docenten en de examencommissie inzichtelijker en eerlijker maakt. Een formulier waarin een expliciete beoordeling voor onderzoeks- en schrijfvaardigheden wordt gegeven, brengt het belang hiervan bij studenten en examinatoren duidelijker voor het voetlicht. De commissie adviseert de opleiding om zoveel mogelijk aan te sluiten bij het facultaire beoordelingsformulier uit de Schrijfwijzer. Aanpassingen om tegemoet te komen aan de eigenheid van een bepaalde opleiding of om meer ruimte voor eigen aantekeningen te maken zijn wellicht begrijpelijk, maar kunnen de gezamenlijkheid ondergraven en maken het onmogelijk om de oordelen over de opleidingen heen met elkaar te vergelijken.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek gesproken met leden van de examencommissie Keltische talen en cultuur en de notulen ingezien. Zij stelt vast dat de examencommissie regelmatig bij elkaar komt. Om de onafhankelijke functie van de examencommissie te waarborgen valt de functie van lid van de examencommissie volgens de kritische reflectie niet samen met de functie van opleidingscoördinator of voorzitter van de opleidingscommissie. De commissie stelt vast dat het vanwege de kleinschaligheid van de opleiding niet te voorkomen is dat de functies soms overlappen. De commissie heeft hiervoor begrip en adviseert de opleiding tegelijkertijd om naar oplossingen te blijven zoeken. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden van de examencommissie Keltische talen en cultuur in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd.

Uit het gesprek met de examencommissie Keltische talen en cultuur blijkt volgens de commissie dat zij haar taken serieus neemt. De examencommissie controleert of de opzet van een toets adequate toetsing van de beoogde competenties mogelijk maakt en als de opzet wordt gewijzigd, gebeurt dat volgens de kritische reflectie in discussie tussen de docent en de examencommissie. Voor de beoordeling van schrijfproducten en het bacheloreindwerkstuk heeft de examencommissie een beoordelingsmatrix ontworpen, die intersubjectieve toetsing mogelijk maakt.

De examencommissie verklaarde tijdens het bezoek dat zij regelmatig naar de inhoud van de toetsing kijkt en één keer per jaar steekproeven van eindwerkstukken neemt. De examencommissie neemt hiervoor een steekproef van ten minste één letterkundig en één

taalkundig werkstuk. Daarnaast besteedt zij aandacht aan scripties met marginale cijfers. Alle eindwerkstukken worden volgens de kritische reflectie bewaard voor een periode van zeven jaar. De commissie is positief over deze inhoudelijke invulling van de wettelijke verantwoordelijkheid voor kwaliteitsborging van toetsing. Zij stelt echter ook vast dat deze werkwijze nog geen oplossing heeft kunnen bieden voor de problemen die de commissie in haar eigen steekproef heeft vastgesteld (zie Gerealiseerd eindniveau). Tijdens het visitatiebezoek gaf de examencommissie aan dat het nemen van steekproeven, vanwege de kleine staf, lastig te realiseren is. De commissie heeft hiervoor begrip. Zij denkt dat de per 1 januari 2013 ingestelde toetscommissie ondersteuning kan bieden in het vervullen van de wettelijke taak door examencommissies van kleinere opleidingen en het borgen van het gerealiseerde eindniveau van de opleiding.

De commissie heeft toetsmateriaal uit verschillende cursussen bestudeerd, waaronder tussentoetsen, eindtoetsen, gemaakte toetsen, antwoordsleutels en proeftentamens. De toetsvragen zijn helder geformuleerd en sluiten aan bij de vakinhoud. De toetsen zijn daarnaast van het juiste niveau en de beoordeling is eerlijk en inzichtelijk. Studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan dat zij tevreden zijn over de feedback op gemaakte toetsen en de mogelijkheden tot het nabespreken van een toets.

Gerealiseerd eindniveau

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft de commissie vier bachelorscripties Keltische talen en cultuur gelezen. De selectie bevatte lage, middelhoge en hoog becijferde scripties en bestond uit scripties van verschillende begeleiders, uit verschillende collegejaren. De commissie beoordeelde één scriptie hoger, één scriptie gelijk en één scriptie lager dan het instellingscijfer. Een vierde scriptie (met het eindcijfer 6,5) werd door de commissie als ‘onvoldoende’ beoordeeld. In overeenstemming met de richtlijn van de NVAO is de scriptie die als ‘onvoldoende’ werd beoordeeld voorgelegd aan een tweede lezer. Deze tweede lezer kwam onafhankelijk van de eerste lezer tot hetzelfde oordeel. In de genoemde onvoldoende scriptie ontbrak een probleemstelling en een uitleg over de gehanteerde werkwijze en methode. De verwerking van de literatuur was oppervlakkig, de conclusie was voorts niet gebaseerd op discussie over literatuur en onderzoeksresultaten en de structuur en leesbaarheid van het eindwerkstuk waren zwak.

Op basis van de uitkomsten van de eerste scriptieselectie besloot de commissie de selectie uit te breiden met vier scripties met eindcijfers tussen de 6,5 en 7,5. Ook in deze selectie heeft de commissie op basis van twee lezingen één scriptie als ‘onvoldoende’ moeten beoordelen. In deze scriptie (met eindcijfer 7,5) was er geen sprake van een duidelijke probleemstelling met wetenschappelijke inkadering en geen verantwoording van de methode en de uitvoering van het onderzoek. De andere drie scripties uit de selectie werden door de commissie als voldoende beoordeeld, maar scoorden bij de commissie wel een halve tot een hele punt lager dan bij de opleiding. Hoewel minder ernstig, kwam de commissie ook in deze scripties problemen tegen die te maken hebben met de wetenschappelijke opzet en onderbouwing van het uitgevoerde onderzoek. Problemen betroffen hier voornamelijk het formuleren van deelvragen, een kritische reflectie op de gebruikte primaire en secundaire bronnen en het opvolgen van de probleemstelling in de uitvoering van het onderzoek en het formuleren van conclusies.

De commissie stelt vast dat de aangetroffen deficiënties in de gelezen scripties steeds betrekking hebben op dezelfde problematiek. De eindwerkstukken die door de commissie als ‘onvoldoende’ zijn beoordeeld hebben in ontoereikende mate het karakter van een wetenschappelijk werkstuk. Oorzaken hiervan zijn het ontbreken van een duidelijke

probleemstelling, een heldere verantwoording van onderzoeksmethoden en inbedding in de wetenschappelijke status quo en een discussie en conclusie op basis van literatuur en onderzoeksresultaten. Ook in de scripties die de commissie ‘voldoende’ vond, ontbreken in een aantal gevallen één of meerdere van deze elementen.

Op basis van de gelezen scripties concludeert de commissie dat onvoldoende gegarandeerd is dat de afgestudeerde bachelorstudenten Keltische talen het geambieerde eindniveau in vaardigheden, zoals omschreven in de eindtermen 1, 2, 3, en 6, bereiken. Hoewel de commissie zich bewust is van de filologische oriëntatie van de opleiding, is zij van mening dat studenten Keltische talen en cultuur in hun eindwerkstukken ook dan blijf moeten geven van de beheersing van algemene academische en wetenschappelijke vaardigheden. De commissie stelt vast dat studenten in de bachelorscripties vooral fouten maken die worden veroorzaakt door het ontbreken van expliciete en vroegtijdige aandacht voor algemeen historisch taalkundige en letterkundige theorievorming, wetenschappelijke vorming, de onderzoekscyclus en onderzoeksvaardigheden in het curriculum van de opleiding.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde eindniveau is de doorstroom van bachelorstudenten naar een vervolgopleiding of naar de arbeidsmarkt. De kritische reflectie vermeldt dat afgestudeerde bachelorstudenten in Utrecht in de regel kiezen voor het eenjarige masterprogramma Middeleeuwen en Renaissance studies (een programma onder het brede masterlabel Letterkunde) of voor de onderzoeksmaster Ancient, Medieval and Renaissance Studies. In de kritische reflectie staat dat studenten geen aansluitingsproblemen ervaren. Op basis van de panelgesprekken met masterstudenten en alumni ziet de commissie geen reden om hiervan af te wijken. Desalniettemin stelt de commissie vast dat te veel bacheloreindwerken uit de opleiding onder de maat zijn.

Overwegingen

De commissie heeft op basis van steekproeven vastgesteld dat de toetsing van de opleiding Keltische talen en cultuur adequaat is en aansluit op de beoogde leerdoelen. De examencommissie Keltische talen en cultuur functioneert naar behoren en doet onderzoek naar de adequaatheid van toetsing. De examencommissie Keltische talen en cultuur geeft verder invulling aan haar toetsende rol door jaarlijks steekproeven te nemen met ten minste één letterkundig en één taalkundig eindwerk. De commissie stelt tegelijkertijd vast dat de examencommissie met deze steekproeven nog niet in staat is gebleken om het gerealiseerde eindniveau voldoende te borgen. De commissie is van mening dat de examencommissie of de facultaire toetscommissie hieraan meer aandacht moet gaan besteden.

De opleiding Keltische talen en cultuur heeft haar beoordelingsprocedure voor eindwerken goed ingericht. De opleiding maakt gebruik van twee onafhankelijke beoordelaars en een beoordelingsformulier. Wel is de commissie van mening dat de opleiding Keltische talen en cultuur het beoordelingsformulier inhoudelijk zou moeten laten aansluiten bij het facultaire beoordelingsformulier uit de Schrijfwijzer, zodat beoordelingscriteria uniform zijn en inzichtelijk voor studenten, docenten, examencommissie en toetscommissie.

Het facultaire toetsbeleid is naar het oordeel van de commissie transparant en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. De implementatie van het toetsbeleid moet nog verder worden uitgevoerd, maar de commissie is te spreken over de stappen die tot nu toe zijn genomen. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstelmogelijkheden te bieden. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk ingeleverde werkstukken systematisch te controleren op plagiaat met behulp van Ephorus, toetsen en eindwerkstukken steekproefsgewijs te evalueren en toe te zien op de implementatie van de afgesproken

gestandaardiseerde beoordelingsformulieren. Zij stelt dat alle examencommissies binnen de School Moderne Talen hun rol op dit punt proactiever zouden moeten invullen en niet uitsluitend kunnen uitgaan van goed vertrouwen in de studenten en de docenten.

Ter beoordeling van het gerealiseerde eindniveau heeft de commissie diverse eindwerkstukken bestudeerd. Op basis hiervan is de commissie kritisch over de mate waarin studenten van de opleiding in de eindwerken blijken te geven van de beheersing van algemene academische en wetenschappelijke schrijf- en onderzoeksvaardigheden. De commissie wijt de geconstateerde deficiënties aan het ontbreken van expliciete en cumulatieve aandacht voor wetenschappelijke vorming en onderzoeksvaardigheden in het curriculum. De leerlijn Schrijfvaardigheden is pas in 2012 ingevoerd en de onderdelen onderzoeksopzet en onderzoeksverslag uit deze leerlijn komen volgens de kritische reflectie alleen aan bod in keuzevakken op niveau 3.

De commissie meent dat de onderzoeksvaardigheden die vanuit de brede eindtermen 1, 2 en 3 worden verworven en die tot uitdrukking komen in het eindwerkstuk (eindterm 6) steviger verankerd zouden moeten worden in het curriculum (zie Standaard 2, Wetenschappelijke vorming). De commissie adviseert de opleiding een concrete leerlijn Analyse en Onderzoek te formuleren. Vanuit deze leerlijn zou er in alle onderwijsonderdelen op niveau 2 en 3 systematische en cumulatieve aandacht moeten worden besteed aan onderzoeksvaardigheden. Daarnaast zou de opleiding een aparte verplichte cursus in Onderzoeksvaardigheden moeten opzetten en meer aandacht moeten besteden aan algemeen-theoretische scholing in historische taalkunde en letterkunde. De commissie verwacht dat explicietere oefening in wetenschappelijke onderzoeks- en schrijfvaardigheden zal resulteren in betere eindwerken. Hoewel studenten geen aansluitingsproblemen ervaren, meent de commissie dat studenten door deze maatregelen ook beter voorbereid zullen zijn op het volgen van een academische masteropleiding en een toekomstige academische loopbaan. Zij denkt dat de problemen met het gerealiseerde eindniveau met bovengenoemde maatregelen binnen een periode van twaalf maanden opgelost kunnen worden.

Conclusie

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **'onvoldoende'**.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot de conclusie dat de bacheloropleiding op de standaarden één en twee aan de eisen voldoet. De commissie beveelt op Standaard 3 een hersteltraject aan.

De opleiding Keltische talen en cultuur is uniek in Nederland en op het Europese vasteland. Keltisch wordt wel gedoceerd aan een aantal universiteiten op het Europese vasteland, maar gewoonlijk slechts als onderdeel van een bredere opleiding. De opleiding heeft een goed beeld van haar internationale positionering en haar doelstelling. De geformuleerde eindtermen reflecteren het academische bachelorniveau van de opleiding en sluiten aan op de domeinspecifieke eisen.

Het curriculum vertoont een logische samenhang en is gestoeld op de eindtermen. Wel zou de opleiding volgens de commissie wetenschappelijke schrijf- en onderzoeksvaardigheden en algemene taalkundige en letterkundige theorievorming explicieter moeten opnemen in het curriculum. De didactische uitgangspunten van de opleiding zijn herkenbaar in de grootte van

werkgroepen en het aantal contacturen. De opleiding is volgens studenten studeerbaar. Desondanks zijn de rendementcijfers voor de commissie een punt van zorg. Het personeel is kwantitatief voldoende en inhoudelijk en didactisch goed onderlegd. Het tutoraatssysteem en de voorzieningen voor studiebegeleiding oogsten veel waardering. De opleidings specifieke voorzieningen zijn aan de maat en de opleiding besteedt aandacht aan interne kwaliteitszorg.

De toetsing door de opleiding Keltische talen en cultuur voldoet volgens de commissie aan de kwaliteitsnormen. Het toetsbeleid is transparant en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. Hoewel de implementatie van het toetsbeleid nog verder moet worden uitgevoerd, is de commissie tevreden over de stappen die tot nu toe zijn genomen. De examencommissie Keltische talen en cultuur functioneert naar behoren en onderneemt stappen om invulling te geven aan haar toetsende rol. De commissie is, op basis van de door haar geselecteerde steekproef van eindwerkstukken, kritisch over de mate waarin studenten in de eindwerken blijk geven van de beheersing van algemene academische schrijf- en onderzoeksvaardigheden. De commissie meent dat de onderzoeksvaardigheden steviger verankerd zouden moeten worden in het curriculum. De commissie verwacht dat explicietere aandacht voor wetenschappelijke onderzoeks- en schrijfvaardigheden en theorievorming op het vakgebied zal uitmonden in betere eindwerken.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Keltische talen en cultuur* als **‘onvoldoende’**.

VI: BACHELOROPLEIDING FRANSE TAAL EN CULTUUR

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Franse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Franse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht (UU) leidt studenten op die een brede kennis hebben van alle aspecten van het vakgebied: taalverwerving, taalkunde en het cluster literatuur, geschiedenis en cultuur. De bacheloropleiding legt de basis voor een vervolgstudie op masterniveau en voor werkomgevingen waarin analytische vaardigheden, een kritische blik en een brede visie op de Franse taal en cultuur van belang zijn. Daartoe zijn eindtermen geformuleerd die aangeven welke kennis en inzichten studenten moeten verwerven, toepassen, onderzoeken en beoordelen. Daarnaast geven zij aan dat studenten vaardigheden moeten aanleren om met vakgenoten en anderen te kunnen communiceren over de discipline en moeten leren zich verder te ontwikkelen. Deze eindtermen sluiten aan op de Dublin-descriptoren en het Europese Referentiekader (ERK).

De commissie is van oordeel dat de beoogde eindtermen passen bij wat op het wetenschapsgebied van de Franse taal en cultuur verwacht mag worden. Daarnaast is zij van mening dat de brede Utrechtse opleiding ervoor zorgt dat de afgestudeerden zich een goede plek kunnen verwerven in een masteropleiding of op de arbeidsmarkt.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Franse taal en cultuur bestaat uit 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken, met in elk blok twee cursussen van 7,5 EC. 135 EC worden besteed aan de major en 45 EC vallen onder de profileringsruimte die door elke student naar keuze wordt ingevuld. In de major volgt een student acht verplichte cursussen in taalverwerving, taalkunde en literatuur en cultuur, twee verplichte academische contextcursussen (Inleiding algemene taalwetenschap en Inleiding algemene literatuurwetenschap), vijf majorgebonden keuzecursussen en twee keuzecursussen academische context. Het bacheloreindwerkstuk is het zesde majorgebonden onderdeel.

Bepaalde combinaties van majorgebonden cursussen vormen inhoudelijke leerlijnen. De opleiding Franse taal en cultuur heeft drie van dergelijke leerlijnen: 1. Taalverwerving, 2. Literatuur, cultuur en geschiedenis en 3. Taalkunde. De cursussen worden in de loop van de opleiding van steeds hoger niveau en richten zich niet alleen op het verwerven van kennis en inzicht (niveau 1), maar ook op het toepassen daarvan (niveau 2) en op oordeelsvorming (niveau 3).

In het cursusaanbod kunnen verder drie algemene academische leerlijnen worden onderscheiden: 1. Schrijfvaardigheid in het Frans, 2. Mondelinge presentatie in het Frans en 3. een leerlijn met betrekking tot het verwerven van leervaardigheden. In deze laatste leerlijn worden studenten voorbereid op een masterprogramma inclusief de daarbij veronderstelde autonomie. Vanaf het begin van de opleiding worden studenten als het ware ondergedompeld

in de Franse taal zodat zij vanaf het tweede jaar niet alleen hun opdrachten en tentamens in het Frans kunnen uitvoeren maar ook een semester aan een Franse universiteit kunnen doorbrengen. Bij de beoordeling van werkstukken worden daarom zowel de inhoud als de taalvaardigheid en de vorm en structuur apart beoordeeld. Aan het eind van de opleiding schrijven studenten een eindwerkstuk in de vorm van een onderzoeksverslag waarin zij laten zien dat ze alle geformuleerde eindtermen hebben behaald. De commissie vindt dat het programma een goede opbouw heeft met een duidelijke inhoudelijke samenhang.

Het didactisch concept van het onderwijsprogramma is er volgens de kritische reflectie op gericht dat studenten vanaf het begin van de studie actief met de stof bezig zijn. In aansluiting op de hoorcolleges worden werkgroepen georganiseerd van maximaal 30 studenten. Om studenten aan te zetten tot regelmatig studeren is er naast een eindtoets sprake van ten minste één tussentoets. Zowel docenten als studenten zien een grote meerwaarde in een buitenlands studieverblijf, maar het aantal studenten dat een periode aan een buitenlandse universiteit doorbrengt, blijft beperkt. De studenten geven aan dat dit onder andere komt doordat de Franse en Nederlandse semesters niet synchroon lopen. De commissie vernam met instemming dat de studievereniging actief is om samen met de docenten bij te dragen aan verheldering van het beroepsbeeld en mogelijke arbeidsmarktperspectieven, bijvoorbeeld door het organiseren van excursies naar relevante organisaties.

Het programma is naar het oordeel van de commissie goed studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door tutoren en studieadviseurs. De docenten zijn volgens de studenten goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Ondanks de goede voorzieningen en ondersteuning blijft het rendement teleurstellend laag. De opleiding hoopt dat het matchingstraject vanaf het komende studiejaar ervoor zal zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terechtkomen. De commissie verwacht dat dit inderdaad een nuttige aanpak zal zijn.

De voorzieningen (elektronische leeromgeving, bibliotheek, studieplekken) zijn goed. Ook het kwaliteitsbeleid en het werk van de opleidingscommissie beantwoorden aan de verwachtingen van de commissie. De commissie is van oordeel dat de onderwijsleeromgeving zodanig is vormgegeven dat de studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Franse taal en cultuur voldoen naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie heeft een start gemaakt om haar wettelijke rol in te vullen, maar zou naar het oordeel van de commissie actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch te vervullen.

De eindwerkstukken zijn van voldoende academisch niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken met lage en hogere cijfers beoordeeld en is het in grote lijnen eens met de cijfers die de docenten eraan hebben toegekend, hoewel ze in een aantal gevallen wel een sterke discrepantie opmerkte tussen het cijfer van de begeleiders van de universiteit en het cijfer van de commissie. De commissie adviseert de opleiding om extra aandacht te besteden aan een uniforme beoordeling door de docenten. De commissie concludeert op grond van de beoordeelde eindwerkstukken dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Franse taal en cultuur worden gerealiseerd. De meeste afgestudeerden stromen door naar een masteropleiding en hun resultaten laten zien dat ze daarvoor voldoende toegerust zijn.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur:

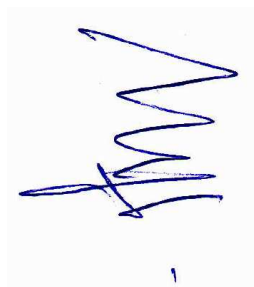
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Dr. M.J.H. van der Weiden
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens het gemeenschappelijke referentiekader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten moeten leren het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in verschillende rubrieken, namelijk: 1. kennis, 2. vaardigheden/wetenschappelijke vorming, 3. academische vaardigheden en attitude en 4. afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie van de bacheloropleiding Franse taal en cultuur beschrijft als doel van de opleiding studenten academisch te vormen en hun kennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op het gebied van de Franse taal, taalkunde, geschiedenis, letterkunde en cultuur. De laatste drie aspecten hangen met elkaar samen: letterkundige ontwikkelingen worden altijd geplaatst in de historische context en worden gekoppeld aan de culturele werkelijkheid van

het betreffende tijdperk. Daarom, zo stelt de kritische reflectie, worden deze samengenomen in wat men het cluster 'letterkunde, cultuur en geschiedenis' (LC) noemt. De commissie waardeert de brede aanpak en met name de blijvende aandacht voor de oudere Franse letterkunde.

Bewust kiest de opleiding voor een breed programma met evenredige aandacht voor taalverwerving, taalkunde en het cluster LC. Daarmee beoogt de opleiding de studenten voor te bereiden op hun mogelijke rol als eerstegraadsdocent en de arbeidsmarktkansen van afgestudeerde bachelorstudenten te vergroten. Werkgevers vragen immers eerder om breed gevormde dan om gespecialiseerde starters en studenten die willen doorgaan met een masteropleiding kunnen zich met een brede bachelor gemakkelijker kwalificeren voor verschillende masters, waaronder de onderzoeksmaster. De commissie acht dit een valide redenering.

Voor de academische vorming van de studenten vindt de opleiding het belangrijk dat studenten leren hun eigen opleiding in een breder (taalkundig, historisch, literair, cultureel) perspectief te plaatsen. Daarnaast beoogt de opleiding dat zij een wetenschappelijke aanpak en attitude ontwikkelen. De kritische reflectie beschrijft dat studenten zo leren kritisch en onafhankelijk te reflecteren op een scala aan verschijnselen die in de opleiding aan bod komen. Na hun afstuderen worden zij daardoor in staat geacht deel te nemen aan het academisch debat en te functioneren in een werkomgeving waarin analytische vaardigheden, een nieuwsgierige blik en een brede visie op het terrein van de Franse taal en cultuur van belang zijn.

De opleiding Franse taal en cultuur vindt zichzelf het meest vergelijkbaar met de gelijknamige opleidingen van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en de Universiteit Leiden (UL). Aan de universiteiten van Groningen en Nijmegen is Frans een keuzerichting binnen een bredere opleiding. Utrecht heeft er uitdrukkelijk voor gekozen om de opleiding Franse taal en cultuur te behouden als zelfstandige opleiding. De programma's in het buitenland kennen volgens de opleiding dit onderscheid ook: in Duitsland en Engeland kan Frans worden bestudeerd als hoofdstudie, terwijl in België en veel andere Europese landen Frans een onderdeel is van een bredere talenopleiding.

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn de eindtermen beschreven. Afgestudeerden in de bacheloropleiding Franse taal en cultuur:

1. Beschikken aantoonbaar over een brede kennis van en inzicht in de kernelementen van de Franse taalkunde, letterkunde en cultuur; kunnen deze in hun historische context plaatsen en tegen elkaar afzetten; en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline. Zij beschikken over een degelijke theoretische kennis van de Franse taal (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij zijn in staat om een praktijkvraag of probleem op het vakgebied te herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze te operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch te bestuderen, in onderlinge samenhang. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline. Zij vertalen hun kennis van de Franse taal in een praktische beheersing op ten minste ERK-niveau B2 (spreken en schrijven), C1 (luisteren) of C2 (lezen) (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).

3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten, en leidt tot een heldere, synthetiserende conclusie (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten, in een coherent betoog (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Voor de opleiding is een matrix opgesteld waarin beschreven staat hoe individuele cursussen bijdragen aan de realisatie van de eindtermen van de opleiding. De commissie vindt dit een helder overzicht.

Niveau en oriëntatie

De beschrijving van de beoogde eindtermen is gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. Het academische karakter van de opleiding komt naar het oordeel van de commissie tot uiting in het accent op vereiste kennis en inzicht in de theoretische achtergronden en op de nieuwste ontwikkelingen in de discipline. De helder gespecificeerde vaardigheden in probleemoplossen en oordeelsvorming vereisen tevens een academisch denk- en werkniveau.

De kritische reflectie rapporteert dat de prestaties van de Utrechtse bachelorstudenten aan Franse universiteiten, behaald tijdens een Erasmusuitwisseling, gemiddeld genomen behoorlijk zijn. Op basis hiervan en op grond van de academische invulling van het programma stelt de commissie vast dat het streefniveau van de opleiding aan de maat is.

Overwegingen

De commissie heeft kennis genomen van de einddoelen van de opleiding en heeft ze beoordeeld in het licht van het domeinspecifiek referentiekader en van de recente ontwikkelingen op het vakgebied. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde einddoelen tot een bachelorgediplomeerde op het vereiste niveau. De geformuleerde doelstellingen bestrijken het gehele veld van de Franse taal en cultuur. De vereiste taalniveaus voor de verschillende taalvaardigheden (spreken, schrijven, luisteren, lezen) zijn adequaat voor een academisch bachelorniveau. De omschrijvingen geven een helder beeld van de vereiste kennis en kunde.

Conclusie

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **‘voldoende’**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van het programma

Alle programma's van de bacheloropleidingen hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC). Het verplichte deel van de major bestaat uit:

- acht verplichte majorgebonden cursussen (60 EC)
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC)

Het keuzedeel van de major is verplicht, maar biedt de student enige keuzevrijheid in de exacte invulling ervan. Dit deel bestaat uit:

- vijf majorgebonden keuzecursussen en het eindwerkstuk (45 EC)
- twee keuzecursussen academische context (15 EC)

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze van de student kan bepaald worden door diens keuze voor een bepaald masterprogramma. De profileringsruimte kan ook worden ingevuld met een verblijf in het buitenland, een stage of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

Het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen. Dit zijn inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming. Om het bachelordiploma Franse taal en cultuur te behalen moet een student in de major ten minste 30 EC op verdiepend niveau (2) en ten minste 37,5 EC op gevorderd niveau (3) behaald hebben, en in de profileringsruimte ten minste 15 EC op niveau 2. Een student die in de major niet meer dan 37,5 EC op niveau 3 heeft behaald, dient 7,5 EC op niveau 3 te behalen in de profileringsruimte.

De acht verplichte cursussen voor de bachelor Franse taal en cultuur zijn:

- Taalverwerving 1 (TV1) (niveau 1)
- Taalverwerving 2 (TV2) (niveau 1)
- Taalverwerving 3 (TV3) (niveau 2)

- Du Moyen Âge au Classicisme (LC 1) (niveau 1)
- Des Lumières au Postmodernisme (LC2) (niveau 2)
- Introduction à la France (LC3) (niveau 1)
- Le Français dans tous les sens (TK1) (niveau 1)
- Analyse linguistique (TK2) (niveau 2)

De twee verplichte academische contextcursussen zijn:

- Inleiding algemene taalwetenschap (niveau 1)
- Inleiding algemene literatuurwetenschap (niveau 1)

Bij het kiezen van de verplichte keuzeonderdelen van de major gelden de volgende voorwaarden voor de aandelen taalverwerving (TV), taalkunde (TK) en literatuur, cultuur en geschiedenis (LC):

- elk gekozen pakket bevat hetzij TV4 (Taalverwerving 4), hetzij TV5 (Recherche et écriture), hetzij TV10 (Acquisition du français), hetzij twee van de drie, hetzij alle drie;
- elk gekozen pakket bevat hetzij LC4 (Écriture et pensée), hetzij LC5 (alternerend Littérature de la fin du XIXe siècle en Le modernisme français), hetzij LC7 (L'exception française?), hetzij twee van de drie, hetzij alle drie;
- elk gekozen pakket bevat hetzij TK3 (Langue et Communication), hetzij TK4 (Variatie in betekenis), hetzij allebei.

Voortbouwend op deze verplichte onderdelen, die de studenten een brede kennisbasis bieden, kent de bacheloropleiding Franse taal en cultuur drie inhoudelijke leerlijnen: Taalverwerving Frans, Literatuur, cultuur en geschiedenis en Taalkunde. Daarnaast zijn er drie algemene academische leerlijnen: Schrijfvaardigheid in het Frans, Mondelinge presentatie (Frans) en de leerlijn met betrekking tot het verwerven van leervaardigheden.

De leerlijn Taalverwerving begint met drie verplichte cursussen (TV1, TV2 en TV3) die de studenten in staat stellen om in het eerste studiejaar alle taalvaardigheden (lezen, luisteren, spreken, schrijven, grammatica) te beheersen op niveau B2 (B2+ voor lezen). Dit niveau is nodig voor het uitvoeren van opdrachten en tentamens die allemaal in het Frans gemaakt moeten worden en voor een eventueel verblijf aan een Franse universiteit. Vervolgens omvat deze leerlijn de cursus TV4 die de studenten naar een hoger niveau brengt waardoor zij de andere cursussen uit het curriculum beter kunnen volgen. Er zijn geen verdere specifieke taalverwervingscursussen, maar alle majorgebonden keuzecursussen worden in het Frans gegeven zodat het niveau gedurende de opleiding nog sterk stijgt.

De basis van de leerlijn Literatuur, cultuur en geschiedenis wordt gevormd door de drie verplichte cursussen LC1, LC2 en LC3 en door de verplichte contextcursus Inleiding algemene literatuurwetenschap. Hierdoor krijgen studenten een beeld van de Franse maatschappij en geschiedenis waaraan de literaire stromingen van de Middeleeuwen tot heden worden gerelateerd. Daarop voortbouwend kunnen de studenten een of twee cursussen literatuur volgen (LC4 en/of LC5) waardoor zij zich voorbereiden op de master Literatuur en cultuurkritiek. Cursus LC6 (alternerend Textes médiévaux en Littérature Arthurienne) wordt aangeraden aan studenten die een master op het gebied van de middeleeuwen en renaissance of educatie en communicatie willen volgen. Voor de master Interculturele communicatie kiezen studenten LC7 (L'exception française) en/of LC8 (Société et économie en France).

In de leerlijn Taalkunde moeten studenten na de Inleiding taalwetenschap en de verplichte cursussen TK1 en TK2 nog minimaal één cursus volgen uit een aanbod van twee. Beide worden gegeven op niveau 3. TK3 (Langue et Communication) en TK4 (Variatie in betekenis) zijn vereist voor de master Taal, mens en maatschappij. TK3 draagt daarnaast bij aan de kwalificatie voor de master Interculturele communicatie.

De algemene academische leerlijnen zijn gekoppeld aan de inhoudelijke leerlijnen. Voor de leerlijn Schrijfvaardigheid in het Frans is uitgewerkt welke types schrijfproducten in de verschillende cursussen worden aangeleerd en geoefend. Iedere student oefent het schrijven van een essay, onderzoeksopzet en onderzoeksverslag minimaal één keer op zowel niveau 1, 2 als 3. De commissie stelt vast dat studenten hierdoor goed worden voorbereid op het schrijven van hun eindwerkstuk.

De leerlijn Mondelinge presentatie (Frans) kent een soortgelijke opzet. Vanaf het begin van de studie houden de studenten in de cursussen TV1, TV2, TV3 en LC2 mondelinge presentaties over onderwerpen waarvoor een steeds betere taalbeheersing is vereist. Daarna houden de studenten nog minimaal twee presentaties, waarvan ten minste een op niveau 3 (TK3 en/of TK4).

De leerlijn met betrekking tot het verwerven van leervaardigheden krijgt aandacht in de cursussen TV4 en TV10 (Acquisition du français L1 en L2), waarvan studenten er ten minste een moeten kiezen. Daarnaast zijn er drie cursussen die expliciet voorbereiden op een Utrechts masterprogramma inclusief de daarbij veronderstelde autonomie: LC7 voor de master Interculturele communicatie en TV6 (Vertalen Frans 1) en TV7 (Vertalen Frans 2) voor de master Vertalen. De kritische reflectie vermeldt dat deze leerlijn te beperkt van omvang is en zal worden herzien bij de invoering van het nieuwe bachelorprogramma in september 2013. De commissie onderstreept het belang van de leervaardigheden. Ze vindt de aandacht voor het zelfstandig leren van studenten zeer terecht, zeker in het licht van de tendens tot verschooning van het wetenschappelijk onderwijs.

In het gesprek met de commissie gaven studenten aan dat ze de ‘onderdompeling’ in het Frans die vanaf het begin plaatsvindt ‘heftig’, maar nuttig vinden. Bij de aanvankelijk beperkte kennis van het Frans is het in het eerste jaar niet altijd eenvoudig te leren wat nodig is, maar de studenten merken op dat docenten de belangrijke zaken duidelijk benadrukken en herhalen. Ook vinden zij het behulpzaam dat ze gedwongen worden actief met de stof om te gaan. De studenten vinden dat zij in het algemeen een goed taalvaardigheidsniveau bereiken. De intensieve taalverwervingscursussen en het schrijven van alle werkstukken in het Frans dragen hieraan bij. Ter ondersteuning van het ontwikkelen van een goed taalvaardigheidsniveau wordt er tijdens het eerste blok een basistoets Grammatica afgenomen waarvoor studenten via Blackboard kunnen oefenen. Het behalen van deze toets is een verplicht onderdeel van de opleiding. Bij een slecht resultaat kan een student extra begeleiding krijgen.

De commissie herkent in de programmaopbouw van de bacheloropleiding Franse taal en cultuur tot haar tevredenheid een consequente lijn gericht op taalverwerving en systematisch onderwijs in de letterkunde waarbij alle perioden worden behandeld.

De keuzemogelijkheden in het curriculum zullen naar verwachting de komende jaren kleiner worden als de nieuwe facultaire beleidsvoornemens worden geïmplementeerd. De faculteit Geesteswetenschappen heeft een strategische visie, Horizon 2015-2020, opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de

discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden onder andere gerealiseerd door reductie van het aantal cursussen en aanpassing van het Teaching Load Model. De commissie heeft kennisgenomen van de visie zoals neergelegd in Horizon 2015-2020. De commissie begrijpt de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en ziet in dat dit ook consequenties heeft voor individuele cursussen en opleidingen. Maar de commissie onderstreept dat, ook in de nieuwe curricula, de kwaliteit van het onderwijs op de eerste plaats moet komen. De commissie vernam daarom met tevredenheid dat de cursusreductie voor de opleiding Franse taal en cultuur waarschijnlijk beperkt blijft. Cursussen met een te gering aantal deelnemers zullen worden geschrapt, maar bij de cursussen die door de opleiding Franse taal en cultuur worden aangeboden zal de groepsgrootte van de meeste cursussen naar verwachting van voldoende omvang blijven doordat ook veel bijvakstudenten zich inschrijven.

Didactische uitgangspunten

De UU streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. Studenten schrijven zich hiertoe in voor één van de aanwezige talenopleidingen ofwel voor de bacheloropleidingen Literatuurwetenschap of Taalwetenschap. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen Moderne Talen ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen in de opleidingen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten Franse taal en cultuur gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten herkenbaar is. Aan veel cursussen nemen kleine aantallen studenten deel waardoor het onderscheid tussen hoor- en werkcollege verdwijnt. Bij cursussen met veel bijvakstudenten worden de werkgroepen gesplitst tussen hoofdvak- en bijvakstudenten. De commissie vindt dit een goede keuze omdat zo beter rechtgedaan kan worden aan het vereiste (hogere) taalverwervingsniveau van de studenten Franse taal en cultuur. Bij sommige cursussen is actieve deelname van de student een onderdeel van de beoordeling. Studenten zijn hierover tevreden. Ook hebben studenten

waardering voor de keuzevrijheid in het curriculum. De commissie is ervan overtuigd geraakt dat deze keuzevrijheid niet op een onevenredige manier ten koste gaat van de kennisopbouw. Dankzij goede begeleiding en helder geformuleerde leerlijnen volgen studenten een samenhangend studieprogramma. De commissie vindt het didactisch concept een sterk punt van de opleiding aan de UU.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

In de kritische reflectie geeft de opleiding Franse taal en cultuur in matrijzen de relatie weer tussen de aangeboden cursussen en de eindtermen in termen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht; toepassen van kennis en inzicht; oordeelsvorming; communicatieve vaardigheden; leervaardigheden). Daarnaast is in het bijlagenboek bij de kritische reflectie een meer gedetailleerde uitwerking van de leerdoelen per cursus, de zogenaamde toetsmatrix, opgenomen. Hierin zijn per cursus de leerdoelen en de te toetsen aspecten aangegeven. Deze aspecten zijn omschreven in competenties (onthouden en reproduceren, begrip en inzicht, toepassen van kennis en begrip, analyse van problemen en materiaal, evaluatie van concurrerende hypothesen, spreekvaardigheid, schrijfvaardigheid). De commissie is van oordeel dat deze omschrijvingen zowel voor docenten als studenten een duidelijke structuur bieden voor wat geleerd moet worden.

De kritische reflecties rapporteren in het algemeen dat de einddoelen van de bacheloropleidingen erop gericht zijn dat afgestudeerden goed zijn toegerust voor het volgen van een aansluitende masteropleiding binnen of buiten Nederland. De leerlijnen in de opleidingen stellen studenten in staat accenten te leggen zodat zij zich kunnen voorbereiden op de ingangseisen die aan de verschillende masters zijn verbonden. Daarnaast wordt van de bacheloropleiding verwacht dat ze kan dienen als een afgeronde opleiding die toegang biedt tot de arbeidsmarkt. De aandacht voor algemene academische vaardigheden en de brede basis op het terrein van de opleiding, waaronder een goede taalverwerving, bieden studenten hiervoor in principe de mogelijkheid, maar de meeste studenten stromen door naar een masteropleiding.

Het beroepsperspectief van veel studenten Frans is het leraarschap maar tijdens het gesprek met de commissie gaven de studenten aan dat de opleiding hun veel bredere opties biedt. Door de cursussen waar studenten mee in aanraking komen, wordt hun blikveld verbreed en veranderen ze vaak hun oorspronkelijke toekomstplannen. Een van de studenten met wie de commissie heeft gesproken, heeft een economische minor gekozen, een ander wil de educatieve master combineren met een master gericht op vertalen. De meesten willen eerst een masteropleiding doen voordat ze de arbeidsmarkt opgaan. Ze vinden dat de beroepsvoorbereiding meer plaatsvindt in de masteropleidingen en zien de bacheloropleiding vooral gericht op 'academische bagage'. Studenten gaven tijdens de panelgesprekken aan tevreden te zijn over de brede oriëntatie van de bacheloropleiding. Ook de docenten gaven aan dat de academische vorming in de opleiding centraal staat en dat bachelorstudenten met hun diploma in uiteenlopende organisaties terecht komen, al doet de grootste groep een educatieve master.

Ondanks de brede oriëntatie van de bacheloropleiding en het feit dat de meeste studenten doorgaan met een masteropleiding is de commissie van oordeel dat aandacht voor het beroepsperspectief geboden blijft. Daarom vernam ze met instemming dat de studievereniging bijdraagt aan verheldering van mogelijke beroepsperspectieven door het organiseren van excursies naar bijvoorbeeld ambassades en culturele centra en dit in goede samenwerking met de docenten doet. Volgens de kritische reflectie maken studenten slechts sporadisch gebruik van de mogelijkheid om tijdens hun bacheloropleiding een stage te lopen.

Deze optie zou wellicht met meer nadruk onder de aandacht van de studenten gebracht kunnen worden.

Alle opleidingen stimuleren hun studenten om een periode in het buitenland te studeren of een internationale stage te lopen, ook de opleiding Franse taal en cultuur. Om een dergelijk buitenlands verblijf in de studie in te passen, zonder studievertraging op te lopen, vereist goede voorbereiding en planning. De faculteit biedt hierbij ondersteuning en er zijn veel contacten met diverse zusterinstellingen in het buitenland. In het gesprek met de commissie gaven de studenten aan dat een dergelijk buitenlands studieverblijf vaak lastig te organiseren is doordat de Franse semesters niet synchroon lopen met de Nederlandse academische kalender. De commissie adviseert de opleiding om de meerwaarde van een internationaal verblijf samen met de studievereniging te blijven benadrukken.

Wetenschappelijke vorming

In de opleiding Franse taal en cultuur worden de studenten wetenschappelijk vooral uitgedaagd in de niveau 3-cursussen en in het bacheloreindwerkstuk door de diepgang en analysevaardigheden die daarin vereist worden. Om het vereiste eindniveau te behalen hebben de docenten terug geredeneerd naar wat in de vakken op niveau 1 en 2 aan de orde moet komen zodat studenten hun kennis en vaardigheden geleidelijk opbouwen. De commissie acht dit een adequate werkwijze.

In de algemene academische leerlijnen wordt gewerkt aan de verschillende academische vaardigheden. De opleiding heeft een elektronische module ontwikkeld met honderd oefeningen om via zelfstudie de schrijfvaardigheid in het Frans te oefenen. De docenten gaven aan dat deze helaas door de studenten niet intensief wordt gebruikt. De commissie beveelt de opleiding aan na te gaan wat hiervan de oorzaak is.

De producten waarop studenten worden beoordeeld zijn het academisch verslag, het essay, de onderzoeksopzet en het onderzoeks- of practicumverslag. Hierbij gebruiken de docenten de Schrijfwijzer die is ontwikkeld voor de school Moderne talen. De Schrijfwijzer bestaat uit een algemene introductie op het schrijfproces en instructiemateriaal met bijbehorende feedbackformulieren voor vier typen schrijfproducten. Voor studenten kan de Schrijfwijzer dienen als aanvullende instructie op wat de docent heeft aangegeven en als checklist bij het schrijven; voor docenten leidt gebruik van dit document tot consistente instructies, feedback en beoordelingen. De commissie vindt dit daarom een goed instrument.

Sinds dit jaar (2012-2013) is correct taalgebruik in het Frans een geformaliseerd onderdeel van het beoordelingsformulier. Bij de opleiding Franse taal en cultuur loopt op dit moment een project om de taalvaardigheidsbegeleiding te laten uitvoeren door een expert masterstudent (die dit in de vorm van een stage doet) waardoor de docent zich kan concentreren op de inhoudelijke begeleiding van het werkstuk. Dit lijkt de commissie een nuttige investering van beider tijd.

Kenmerkend voor wetenschappelijke opleidingen is de verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek dat door de docenten wordt uitgevoerd. De studenten lieten de commissie weten dat sommige docenten in hun onderwijs expliciet naar hun onderzoek verwijzen. Ze vinden de docenten zeer deskundig op hun vakgebied.

In het eindwerkstuk komen de eindtermen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode. Ook moeten ze aantonen dat ze de verworven kennis en

inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald. In het algemeen werken studenten er door hun keuze van niveau 3-cursussen al naar toe. De commissie stelt vast dat door deze opbouw goede aandacht wordt besteed aan de wetenschappelijke vorming van de studenten.

Studielast en studeerbaarheid

De jaarlijkse instroom in de bacheloropleiding Franse taal en cultuur is sinds 2005 gedaald van ruim zestig naar ongeveer dertig studenten. In de voorlichtingsactiviteiten wordt volgens de kritische reflectie benadrukt dat het in de opleiding Frans om veel meer gaat dan het aanleren van de Franse taal en dat het om een academische opleiding gaat. Desondanks blijkt dat een aanzienlijk deel (volgens de kritische reflectie 38%) uitvalt in de loop van het eerste jaar.

Met ingang van het studiejaar 2013-2014 krijgen nieuwe studenten aan de UU te maken met matching en selectie. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De staf hoopt dat de nieuwe aanpak van matching de uitval in het eerste jaar zal beperken. De instelling heeft een ‘Wegwijzer matching’ opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het Bindend Studieadvies). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking. De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleidingen.

De commissie vindt dat de organisatie en opzet van het programma goed zijn, met een redelijke spreiding van de studielast. Desondanks is het rendement laag. Pas na vier of zelfs vijf jaar komt het rendement op ongeveer 50%.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De staf van de bacheloropleiding Franse taal en cultuur bestaat uit tien personen (6,94 fte): twee hoogleraren, zeven ud's en een juniordocent. Op de juniordocent na heeft iedereen de basiskwalificatie onderwijs en alle stafleden behalve twee ud's zijn gepromoveerd. De hoogleraren beschikken over de seniorkwalificaties onderwijs en onderzoek. Een van de twee hoogleraren verzorgt momenteel geen onderwijs in de opleiding omdat zij gedetacheerd is als directeur van het Utrechts Instituut voor Linguïstiek OTS. Alle hoogleraren en docent-onderzoekers zijn verbonden aan een van de twee onderzoeksinstituten binnen de faculteit. De commissie is van oordeel dat het docentencorps kwalitatief en kwantitatief voldoende is voor een adequaat onderwijsaanbod.

De docenten vinden de werkdruk hoog. De opleiding laat zien dat ze haar onderwijstaak serieus neemt. De commissie leidt dit af uit het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten door de tutoeren, de nieuwe taken van examencommissies sinds 2010, de periodieke curriculumherzieningen en het werken aan standaardisering van beoordelingen. Deze werkzaamheden betekenen wel dat andere taken van het wetenschappelijk personeel, en met name de hoogleraren, onder druk komen te staan. Als het onderzoek hieronder lijkt heeft dat op termijn ook zijn weerslag op de kwaliteit van het onderwijs, dat zich immers op de meest recente ontwikkelingen moet

kunnen baseren. De commissie heeft met instemming begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd.

De hoogleraren zijn op dit moment beperkt zichtbaar in het bacheloronderwijs. Ze benadrukten dat ze wel graag college zouden willen geven aan de eerstejaarsstudenten, maar dat dit niet mogelijk is door andere verplichtingen. Een van hen is gedetacheerd als directeur bij het onderzoeksinstituut en de ander begeleidt vooral eindwerkstukken en scripties. De commissie kan dit billijken, vooral omdat het vanwege de detachering deels een probleem van tijdelijke aard is. De studenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat ze tevreden zijn over de kwaliteit, toegankelijkheid en inzet van de docenten. Docenten zijn betrokken en geven goed onderbouwde feedback.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor. Bij de opleiding Franse taal en cultuur worden alle eerstejaarsstudenten toegewezen aan een docent die hen tijdens de hele opleiding als tutor begeleidt. In de loop van het jaar zijn er ten minste drie gesprekken met elke student, groepsgewijs of individueel. De tutor heeft vooral een rol bij de inhoudelijke vragen van studenten en bij de planning van hun studietrajecten. Met persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij een van de facultaire studieadviseurs. Bij de intake gaat de studieadviseur na of een student behoefte heeft aan eventuele extra begeleiding of voorzieningen, bijvoorbeeld in geval van een functiebeperking. Het samenspel tussen de studieadviseur en de tutores werd in het gesprek met de commissie omschreven als een 'ragfijn samenspel'. In het gesprek met de commissie gaven de studenten echter aan dat niet alle tutores zich even actief opstellen. Sommige tutores nemen geen initiatief voor de toegezegde gesprekken. De docenten gaven hiervoor als verklaring dat zij geen formele tijd krijgen voor het tutoraat. De commissie heeft begrepen dat met ingang van het studiejaar 2013-2014 voor het tutoraat wel uren worden toegekend, maar vindt het opvallend dat het tutoraat op dit moment kennelijk door sommigen wordt gezien als corvee in plaats van als een integraal onderdeel van de onderwijsstroom.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

Blackboard is de elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt benut voor berichten van docenten over de colleges, documenten, presentaties, voorbeeldtoetsen. De bibliotheekvoorzieningen zijn uitgebreid en *up-to-date*. Studenten gaven aan dat er soms te weinig studeer- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie heeft vastgesteld dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen. Ze verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Mogelijk kan de faculteit de toegang voor studenten van elders zoveel mogelijk beperken.

De opleidingscommissie vervult naar het oordeel van de commissie een actieve rol in de kwaliteitszorg van het onderwijs. De studentleden zorgen voor een goede overdracht van oude naar nieuwe leden en voelen zich serieus genomen. De informatievoorziening is voor een groot deel gedigitaliseerd via afgeschermd delen op de zogenaamde O-schijf van het facultaire netwerk. De studentleden hebben daarnaast een Facebookpagina voor het overleg met hun achterban. Hierdoor kunnen snel signalen worden opgepikt. De opleidingscommissie houdt zich bezig met cursus- en curriculumbeoordelingen en de follow up ervan, en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het faculteitsbestuur. Er vindt ook regelmatig stafoverleg plaats waaraan de opleidingscommissie en de examencommissie deelnemen. In het gesprek met de commissie gaven de leden van de opleidingscommissie aan

dat hun adviezen ter verbetering van het curriculum worden opgevolgd en dat het niet moeilijk is nieuwe studentleden te werven.

De commissie heeft de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie bestudeerd en is van oordeel dat de opleiding werk heeft gemaakt van de punten waarover de vorige visitatiecommissie (2006) kritische opmerkingen heeft gemaakt. De eisen aan de bachelorwerkstukken zijn inmiddels uitgekristalliseerd, de criteria zijn vastgelegd in beoordelingsformulieren en de beoordeling vindt mede daardoor op gestructureerde wijze plaats. Voor de omgang met niet-majorstudenten is afgesproken dat zij in principe aan dezelfde eisen moeten voldoen. Voor zover dit in de praktijk niet mogelijk blijkt doordat hun taalvaardigheid onvoldoende is om een essay in het Frans te schrijven wordt gezocht naar een oplossing, bijvoorbeeld doordat een dergelijke student het essay in het Nederlands mag schrijven. Uitgangspunt is dat de majorstudenten niet mogen lijden onder de aanwezigheid van niet-majorstudenten.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen en concludeert dat dit het geval is. Het geheel van cursussen biedt zowel een brede kennisbasis door de verplichte cursussen op niveau 1 als adequate keuzemogelijkheden op de terreinen taalverwerving, taalkunde en literatuur, cultuur en geschiedenis. De gedefinieerde inhoudelijke leerlijnen met cursussen op niveau 2 en 3 bieden hiervoor een goede structuur. Er is ruim voldoende keuze voor studenten om een specialisatie nader in te vullen en zich voor te bereiden op verschillende masteropleidingen of de arbeidsmarkt. De commissie is ook te spreken over de algemene academische leerlijnen op de terreinen schrijfvaardigheid en mondelinge presentatie. In het bacheloreindwerkstuk kunnen studenten laten zien dat ze de beoogde eindtermen in samenhang hebben bereikt.

De opzet en organisatie van het programma zijn erop gericht de studenten vanaf het begin ‘onder te dompelen’ in het Frans en hen ‘bij de les’ te houden. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs wordt goed uitgewerkt in de opleiding Franse taal en cultuur. De jaarindeling in blokken leidt tot een evenwichtige verdeling van de studielast. De docenten en de tutores zorgen voor een goede begeleiding van de studenten. De studenten waardeerden de kwaliteit en toegankelijkheid van hun docenten en er is een actieve studievereniging die goed samenwerkt met de stafleden. Het rendement blijft ondanks deze positieve observaties erg laag. De staf hoopt dat de facultaire maatregelen in het kader van Horizon 2015-2020 en de invoering van de matchingsprocedure verbetering zullen brengen.

De commissie is van oordeel dat de interne kwaliteitszorg serieus wordt aangepakt. De opleidingscommissie functioneert goed. De aanbevelingen van de vorige visitatie zijn opgepakt en hebben tot verbetering geleid.

Conclusie

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **‘voldoende’**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang. Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen, kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, heeft een docent volgens de staf in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt. Toch adviseert de commissie om systematisch en in ieder geval steekproefsgewijs de eindwerkstukken op plagiaat te controleren.

De examencommissies beoordelen de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculum-evaluaties. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er per 1 januari 2013 een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. De commissie beveelt de faculteit met klem aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie.

Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars, zoals gebruikelijk is bij de masterscripties, en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren. Voor de masteropleidingen is een onderzoek uitgevoerd naar de scriptiecijfers per opleiding. Men verwacht dat dit zal leiden tot een betere ijkning van de gehanteerde becijfering. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid en dat de examencommissie Frans goed functioneert. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken aan de hand van een standaardformulier is een belangrijke positieve stap. Hoewel de commissie bij de bestudeerde eindwerken nog geen

beoordelingsformulieren aantrof, heeft zij kunnen vaststellen dat deze op het moment van visiteren door de opleidingen werden gehanteerd. Een aantal opleidingen brengt in de beoordelingsformulieren aanpassingen aan om tegemoet te komen aan de eigenheid van de opleiding, wat afbreuk kan doen aan de beoogde uniformering. De commissie adviseert de examencommissies daarom toe te zien op een zo uniform mogelijke implementatie van de gestandaardiseerde beoordeling. Dat is immers de voorwaarde om te komen tot gezamenlijke normering en tot vergelijkbaarheid van de oordelen over de opleidingen heen.

De commissie heeft een aantal gemaakte toetsen ingezien en zich een oordeel gevormd over het niveau van de toetsen en de wijze van beoordeling en feedback. De commissie vindt beiden adequaat. De studenten lieten de commissie weten dat ze vinden dat de docenten goed onderbouwde feedback geven en dat er voldoende gelegenheid is om gemaakt werk in te zien en te bespreken. Ze uitten ook hun waardering dat sommige docenten eventuele problemen actief signaleren.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft in eerste instantie vier bacheloreindwerkstukken gelezen en stelde daarbij vast dat de commissie bij twee ervan geneigd zou zijn een iets hoger cijfer te geven. In het eerste geval vanwege de zorgvuldige implementatie en de concrete uitvoering van het onderzoek, in het tweede geval vanwege de goede beheersing van de Franse taal. Bij een andere scriptie viel het oordeel van de commissie beduidend lager uit en vond de commissie het betoog zwak en het Frans onvoldoende. Vervolgens heeft de commissie nog vier eindwerkstukken gelezen. In de tweede steekproef kwamen haar oordelen in grote lijnen overeen met de becijfering door de staf. Op basis van dat nadere onderzoek is de commissie van oordeel dat het onvoldoende eindwerkstuk als een incident beschouwd moet worden.

Op grond van de bestudeerde eindwerkstukken oordeelt de commissie daarom dat de eindwerkstukken het vereiste bachelorniveau laten zien. Omdat de commissie in een aantal gevallen wel een sterke discrepantie opmerkte tussen het cijfer van de begeleiders van de universiteit en het cijfer van de commissie adviseert ze de opleiding om extra aandacht te besteden aan een uniforme beoordeling door de docenten.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom van afgestudeerden naar verschillende masterprogramma's. Er is onderzocht welke vervolgoopleidingen de 161 studenten hebben gekozen die tussen 2004 en 2011 een bachelor Franse taal en cultuur hebben behaald. De kritische reflectie rapporteert dat 124 (77%) van deze bachelors de studie vervolgt met een master aan de UU. Voor het eenjarige masterprogramma Interculturele communicatie (Taalwetenschap) en het eenjarige masterprogramma Vertalen (Letterkunde) hebben elk 33 studenten gekozen. De grootste groep (55 studenten) kiest voor de masteropleiding Educatie en communicatie, hetzij via de reguliere tweejarige opleiding hetzij door het stapelen van masters. In totaal zijn negen studenten toegelaten tot een onderzoeksmaster. De kritische reflectie rapporteert dat er bij studenten die een masterprogramma aan een andere Nederlandse universiteit gaan volgen, geen aansluitingsproblemen optreden.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel. Ze stelt vast dat de toetsen aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en

herstelmogelijkheden te bieden. Wel vindt de commissie dat de examencommissies hun rol proactiever zouden moeten invullen. Ze zouden actief moeten (laten) toetsen of de beoordeling adequaat is en niet uitsluitend mogen uitgaan van goed vertrouwen in het werk van de docenten en begeleiders. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk ingeleverde werkstukken systematisch te controleren op plagiaat met behulp van Ephorus, toetsen en eindwerkstukken steekproefsgewijs te evalueren en toe te zien op de implementatie van de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren.

De commissie heeft aan de hand van een steekproef van bacheloreindwerkstukken onderzocht of het beoogde eindniveau, zoals geformuleerd bij standaard 1, gerealiseerd wordt en stelt vast dat dit het geval is.

Conclusie

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **‘voldoende’**.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Franse taal en cultuur op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn van het vereiste niveau en passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma zijn goed en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen stellen de studenten in staat de beoogde eindtermen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en eindwerkstukken stelt de commissie vast dat er een academisch niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten adequaat voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Franse taal en cultuur* als **‘voldoende’**.

VII: BACHELOROPLEIDING ITALIAANSE TAAL EN CULTUUR

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht (UU) leidt studenten op die een brede kennis hebben van het vakgebied in alle aspecten: taalverwerving, taalkunde, letterkunde en cultuur. Er ligt een grote nadruk op de cultuur. De bacheloropleiding legt de basis voor een vervolgstudie op masterniveau en voor werkomgevingen waarin kennis van de Italiaanse taal en cultuur, gekoppeld aan algemene academische vaardigheden als presenteren en communiceren, van belang zijn. Daartoe zijn eindtermen geformuleerd die aangeven welke kennis en inzichten studenten moeten verwerven, en dat zij die moeten kunnen toepassen, onderzoeken en beoordelen. Daarnaast moeten studenten vaardigheden hebben aangeleerd om te kunnen communiceren over de discipline met vakgenoten en anderen en om zich verder te ontwikkelen. Deze eindtermen zijn geformuleerd in termen van de Dublin-descriptoren.

De commissie is van oordeel dat de beoogde eindtermen passen bij wat op dit wetenschapsgebied verwacht mag worden en dat de brede Utrechtse opleiding ervoor zorgt dat de afgestudeerden zich een goede plek kunnen verwerven in een masteropleiding of op de arbeidsmarkt. Het vereiste taalniveau in termen van het Europese Referentiekader (ERK) is niet opgenomen in de beoogde eindtermen, maar wordt wel geëxpliciteerd in de kritische reflectie bij de leerlijn Taalverwerving. Dit verschaft de benodigde informatie.

Standaard 2: Onderrwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur bestaat uit 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken, met in elk blok twee cursussen van 7,5 EC. 135 EC worden besteed aan de major, 45 EC vallen onder de profileringsruimte die door elke student naar keuze wordt ingericht. In de major volgt een student zeven verplichte cursussen in taalverwerving, taalkunde en letteren en cultuur, twee verplichte academische contextcursussen (Inleiding algemene taalwetenschap en Inleiding algemene literatuurwetenschap), zes majorgebonden keuzecursussen en twee keuzecursussen academische context. Het bacheloreindwerkstuk is het achtste verplichte vaste onderdeel van de major.

Bepaalde combinaties van majorgebonden cursussen vormen inhoudelijke leerlijnen. De opleiding Italiaanse taal en cultuur heeft drie van dergelijke leerlijnen: Taalverwerving, Letteren en cultuur en Taalkunde. De cursussen worden in de loop van de opleiding van hoger niveau en richten zich niet alleen op het verwerven van kennis en inzicht (niveau 1), maar ook op het toepassen daarvan (niveau 2) en oordeelsvorming (niveau 3).

In het cursusaanbod kunnen ook drie algemene academische leerlijnen worden onderscheiden: Schrijfvaardigheid in het Italiaans, Mondelinge presentatie in het Italiaans, en

een leerlijn Hanteren wetenschappelijk instrumentarium. Vanaf het begin van de opleiding worden studenten intensief onderwezen in het Italiaans, zodat ze gedurende het eerste jaar vanaf nul het niveau bereiken waarop in het tweede jaar het onderwijs in het Italiaans kan worden gevolgd. Aan het eind van de opleiding bereiken de studenten niveau B2 voor schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid en C1 voor lezen en luisteren. Bij de beoordeling van werkstukken worden zowel de inhoud als de taalvaardigheid en de vorm en structuur beoordeeld. Aan het eind van de opleiding schrijven studenten een eindwerkstuk in het Italiaans in de vorm van een onderzoeksverslag waarin zij laten zien dat ze de eindtermen hebben behaald.

De commissie is van oordeel dat het didactisch concept van het onderwijsprogramma eraan bijdraagt dat studenten vanaf het begin van de studie actief met de stof bezig zijn. In aansluiting op de hoorcolleges worden werkgroepen georganiseerd van maximaal 30 studenten. Naast een eindtoets is er sprake van ten minste één tussentoets. In verschillende cursussen is een mondelinge presentatie de voorbereiding op een schrijfopdracht. Zowel docenten als studenten zien een grote meerwaarde in een buitenlands studieverblijf zoals in de Summer school in Bologna, maar het aantal studenten dat een periode aan een buitenlandse universiteit doorbrengt, blijft beperkt. De commissie vernam met instemming dat de studievereniging actief is om samen met de docenten bij te dragen aan verheldering van het beroepsbeeld en mogelijke arbeidsmarktperspectieven, bijvoorbeeld door het organiseren van excursies naar relevante organisaties.

Het programma is naar het oordeel van de commissie goed studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door tutores en studieadviseurs. De docenten zijn volgens de studenten van hoog niveau, goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Ondanks de goede voorzieningen en ondersteuning blijft het rendement extreem laag. De opleiding hoopt dat het matchingtraject vanaf het komende studiejaar ervoor zal zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terechtkomen, maar de commissie adviseert de opleiding nauwkeurig te monitoren of dit voldoende is.

De voorzieningen (elektronische leeromgeving, bibliotheek, studieplekken) zijn goed. Ook het kwaliteitsbeleid en het werk van de opleidingscommissie beantwoorden in grote lijnen aan de verwachtingen van de commissie. De commissie is van oordeel dat de onderwijsleeromgeving zodanig is vormgegeven dat de studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Italiaanse taal en cultuur voldoet naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie heeft een start gemaakt om haar wettelijke rol in te vullen, maar zou naar het oordeel van de commissie nog wel actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch te vervullen.

De eindwerkstukken zijn van voldoende academisch niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken met lage en hogere cijfers beoordeeld en is het eens met de cijfers die de docenten eraan hebben toegekend. Ook de lager beoordeelde eindwerkstukken voldoen aan de eisen van een wetenschappelijk werkstuk. De commissie concludeert op grond van de beoordeelde eindwerkstukken dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur worden gerealiseerd. De meeste afgestudeerden

stromen door naar een masteropleiding en hun resultaten laten zien dat ze daarvoor voldoende toegerust zijn.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur :

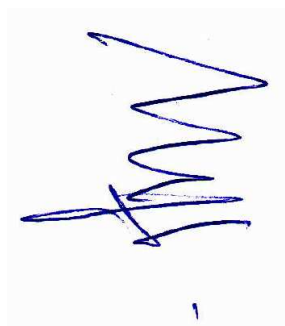
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eendoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Dr. M.J.H. van der Weiden
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens het gemeenschappelijke referentiekader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten moeten leren het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in verschillende rubrieken, namelijk: 1. Kennis, 2. Vaardigheden/wetenschappelijke vorming, 3. Academische vaardigheden en attitude en 4. Afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie van de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur beschrijft het vakgebied van de opleiding als de wetenschappelijke bestudering van de taal, de letterkunde en de taalkunde van Italië. Het doel van de opleiding is studenten academisch te vormen en hun kennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op het gebied van de Italiaanse taal en cultuur. Daarin kunnen de studenten naar keuze een accent leggen op de taalkunde, de

letterkunde en/of de cultuur. Bewust kiest de opleiding voor een brede culturele vorming om studenten toe te rusten voor verschillende eenjarige en tweejarige masterprogramma's en voor een adequate beroepsuitoefening op het gebied van de opleiding in ruime zin. De kritische reflectie noemt als voorbeelden de toeristische sector en de journalistiek. De commissie is van oordeel dat dit realistische perspectieven zijn voor een bacheloropleiding.

De opleiding Italiaanse taal en cultuur vindt zichzelf het meest vergelijkbaar met de opleidingen Italiaans van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en de Universiteit Leiden (UL). Aan de Universiteit van Groningen is Italiaans een keuzerichting binnen een bredere opleiding. In Vlaanderen wordt Italiaans altijd aangeboden in combinatie met een andere discipline. Er zijn zowel nationaal als internationaal veel contacten tussen de opleidingen Italiaanse taal en cultuur, waardoor volgens de kritische reflectie het niveau van de opleiding gerelateerd kan worden aan internationale standaarden. Dit is naar het oordeel van de commissie een belangrijke graadmeter en ze adviseert de opleiding deze contacten systematisch te benutten.

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn de eindtermen beschreven. Afgestudeerden in de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Italiaanse taalkunde, letterkunde en cultuur, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline. Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Italiaanse taal en cultuur. In Utrecht bevat de major Italiaans 135 EC waarvan 60 EC verplichte cursussen, te weten 5 taalverwervingscursussen, Inleiding Italiaanse letterkunde en Inleiding Italiaanse taalkunde, en het eindwerkstuk. Het keuzedeel biedt een grote keuzevrijheid binnen en buiten de opleiding, wat maakt dat de brede culturele vorming van de studenten een van de sterkste punten van Utrecht is. (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen, in het bijzonder in het Italiaans, op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Voor de opleiding is een matrix opgesteld waarin beschreven staat hoe individuele cursussen bijdragen aan de realisatie van de eindtermen van de opleiding. De commissie vindt dit een helder overzicht.

Niveau en oriëntatie

De beschrijving van de beoogde eindtermen is gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. Het academische karakter van de opleiding komt tot uiting in het accent op vereiste kennis en inzicht in de theoretische achtergronden en op de nieuwste ontwikkelingen in de discipline. Ook de formulering van de vereiste toepassingsgerichte en probleemoplossende vaardigheden past bij een wetenschappelijke opleiding. Op basis hiervan stelt de commissie vast dat het streefniveau van de opleiding aan de maat is.

Overwegingen

De commissie heeft kennis genomen van de einddoelen van de opleiding en heeft ze beoordeeld in het licht van het domeinspecifiek referentiekader en van de recente ontwikkelingen op het vakgebied. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde einddoelen tot een bachelorgediplomeerde op het vereiste niveau. De geformuleerde doelstellingen bestrijken het hele terrein van de Italiaanse cultuur in brede zin: taalverwerving, taalkunde en letterkunde. De commissie mist echter bij de beoogde eindtermen een indicatie van de vereiste taalniveaus voor de verschillende taalvaardigheden (spreken, schrijven, luisteren, lezen).

Conclusie

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur : de commissie beoordeelt Standaard 1 als **'voldoende'**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle programma's van de bacheloropleidingen hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC). Het verplichte deel van de major bestaat uit:

- zeven verplichte majorgebonden cursussen en het eindwerkstuk (60 EC)
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC)

Het keuzedeel van de major is verplicht, maar biedt de student enige keuzevrijheid in de exacte invulling ervan. Dit deel bestaat uit:

- zes majorgebonden keuzecursussen (45 EC)
- twee keuzecursussen academische context (15 EC)

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze van de student kan bepaald worden door diens keuze voor een bepaald masterprogramma. De profileringsruimte kan ook worden ingevuld met een verblijf in het buitenland, een stage of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

Het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen. Dit zijn inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming. Om het bachelordiploma te behalen moet een student in de major ten minste 30 EC op niveau 2 en 30 EC op niveau 3 hebben behaald, en in de profileringsruimte ten minste 15 EC op niveau 2. Een student die in de major niet meer dan 30 EC op niveau 3 heeft behaald, dient 15 EC op niveau 3 te behalen in de profileringsruimte.

De acht verplichte cursussen voor de bachelor Italiaanse taal en cultuur zijn:

- Taalverwerving Italiaans 1 (niveau 1)
- Taalverwerving Italiaans 2 (niveau 1)
- Taalverwerving Italiaans 3 (niveau 1)

- Italiano IV (niveau 2)
- Italiano V (niveau 2)
- Inleiding Italiaanse letterkunde (niveau 2)
- Inleiding Italiaanse taalkunde (niveau 2)
- Eindwerkstuk (niveau 3)

De twee verplichte academische contextcursussen zijn:

- Inleiding algemene taalwetenschap (niveau 1)
- Inleiding algemene literatuurwetenschap (niveau 1)

Bij het kiezen van de verplichte keuzeonderdelen van de major gelden de volgende voorwaarden:

- elk gekozen pakket bevat hetzij Italiano VI, hetzij Italiano VII, hetzij allebei;
- elk gekozen pakket bevat ten minste 7,5 EC op het gebied van de Italiaanse letteren en cultuur;
- elk gekozen pakket bevat ten minste 7,5 EC op het gebied van de Italiaanse taalkunde.

Voortbouwend op deze verplichte onderdelen, die de studenten een brede kennisbasis bieden, kent de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur drie inhoudelijke leerlijnen: Taalverwerving, Letteren en cultuur en Taalkunde. Daarnaast zijn er drie algemene academische leerlijnen: Schrijfvaardigheid in het Italiaans, Mondelinge presentatie (Italiaans) en Hanteren wetenschappelijk instrumentarium.

De leerlijn Taalverwerving bestaat uit vijf verplichte intensieve cursussen waardoor de passieve en actieve taalkennis van studenten vanaf nul tot een goed niveau wordt gebracht. Aansluitend moeten studenten kiezen voor Italiano VI (Grammatica e scrittura, met nadruk op schrijfvaardigheid) of Italiano VII (Traduzione e scrittura, met nadruk op vertalen). Beide cursussen zijn op niveau 3 en bereiden voor op het schrijven van het bacheloreindwerkstuk. Dit verplichte traject garandeert studenten dat ze het ERK (Europees Referentiekader)-niveau kunnen behalen dat nodig is om te kunnen instromen in een masterprogramma met een taalspecifieke component: C1 voor luisteren en lezen, B2 voor gesproken interactie, gesproken productie en schrijven.

De leerlijn Letteren en cultuur wordt gevormd door de twee verplichte cursussen Inleiding algemene literatuurwetenschap (niveau 1) en Inleiding Italiaanse Letterkunde (niveau 2). Vrijwel alle studenten kiezen in het eerste blok van het eerste jaar de majorgebonden keuzecursus Italië in Europese context (niveau 1). Op basis van deze drie cursussen, en met inachtneming van de verplichting om ook nog taalverwervings- en taalkundecursussen te volgen (zie hierboven) kunnen studenten nog drie majorgebonden keuzecursussen kiezen. Afhankelijk van het masterprogramma dat een student voor ogen heeft kan de nadruk gelegd worden op letteren of op cultuur. Het aanbod bestaat uit acht cursussen die alternerend worden aangeboden: vier in 2011-2012 en vier in 2012-2013. Ook de modules leesopdracht (niveau 2) of Onderzoeksopdracht (niveau 3) gekozen kunnen worden. Deze modules bieden de mogelijkheid om in overleg met een docent een onderwerp naar keuze verder uit te diepen. Tot slot kunnen studenten aanvullende cursussen volgen bij de Nederlandse zusterfaculteiten. Deze leerlijn bereidt voor op de masterprogramma's Literatuur en cultuurkritiek en Interculturele communicatie.

De leerlijn Taalkunde heeft een vergelijkbare opzet. Hij begint met de twee verplichte cursussen Inleiding algemene taalwetenschap (niveau 1) en Inleiding Italiaanse Taalkunde (niveau 2). Het aanbod aan majeuregebonden keuzecursussen bestaat uit vier cursussen die alternerend worden aangeboden: twee in 2011-2012 en twee in 2012-2013. De modules leesopdracht (niveau 2) of Onderzoekopdracht (niveau 3) kunnen gekozen worden voor het uitdiepen van een specifiek onderwerp. Deze leerlijn bereidt voor op het masterprogramma Taal, mens en maatschappij en biedt ook een goede basis voor de masterprogramma's Interculturele communicatie en Vertalen.

De algemene academische leerlijnen zijn gekoppeld aan de inhoudelijke leerlijnen. Voor de leerlijn Schrijfvaardigheid in het Italiaans is uitgewerkt welke types schrijfproducten in de verschillende cursussen worden aangeleerd en geoefend. Voor de School Moderne Talen is een Schrijfwijzer ontwikkeld. Deze bestaat uit een algemene introductie op het schrijfproces en instructiemateriaal met bijbehorende feedbackformulieren voor vier typen schrijfproducten. Voor studenten kan de Schrijfwijzer dienen als aanvullende instructie op wat de docent heeft aangegeven en als checklist bij het schrijven. Voor docenten leidt gebruik van dit document tot consistente instructies, feedback en beoordelingen. De Schrijfwijzer wordt gebruikt als aanvulling op de eigen studiehandleiding *Attenzione Prego!* De ontwikkeling van de leerlijn Schrijfvaardigheid komt tegemoet aan de geconstateerde problemen van studenten bij het schrijven van hun eindwerkstuk en is sinds 2011-2012 geïmplementeerd. De commissie stelt vast dat studenten hierdoor goed worden voorbereid op het schrijven van hun eindwerkstuk.

De leerlijn Mondelinge presentatie (Italiaans) kent een soortgelijke opzet. Vanaf het begin van de studie houden de studenten mondelinge presentaties over onderwerpen van toenemende inhoudelijke complexiteit in de taalverwervingscursussen. In de cursussen taalkunde, cultuur en literatuur op niveau 2 en 3 vormen mondelinge presentaties de voorbereiding op een schrijfopdracht.

De leerlijn Hanteren wetenschappelijk instrumentarium betreft de kennismaking met onderzoeksvaardigheden, eerst in de Inleiding Italiaanse taalkunde en Inleiding Italiaanse letterkunde en vervolgens in de keuzecursussen op niveau 2 en 3. Aan de hand van praktische opdrachten en schrijfopdrachten raken studenten vertrouwd met de onderzoeksmethodologie. Dit hebben ze nodig voor hun eindwerkstuk en voor toelating tot een (research)masteropleiding.

De commissie vindt dat de inhoudelijke en academische leerlijnen door hun systematische opbouw een goed middel zijn om studenten door het brede cursusaanbod naar het beoogde eindniveau te begeleiden.

In het gesprek met de commissie gaven studenten aan dat ze het intensieve taalverwervingstraject effectief vinden. Studenten krijgen een diepgaande grammaticale kennis van het Italiaans en kunnen teksten vlot lezen. In het bereikte niveau van spreekvaardigheid zijn er grotere verschillen tussen de studenten. Om het echt goed te leren is een verblijf in Italië aangewezen. Een mogelijkheid hiervoor is de Summer school in Bologna, waarvoor studiepunten worden toegekend. De studenten met wie de commissie sprak tijdens het bezoek, hebben (nog) niet gekozen voor een dergelijk buitenlands verblijf. Tijdens het eerste blok wordt een basistoets Grammatica afgenomen waarvoor studenten via Blackboard kunnen oefenen. Het behalen van deze toets is een verplicht onderdeel van de opleiding. Bij een slecht resultaat kan een student extra begeleiding krijgen. Het geheel van de grammaticatoets, het taalverwervingsonderwijs en de mogelijkheid van een buitenlands

verblijf biedt de studenten naar het oordeel van de commissie voldoende gelegenheid om de taal goed te leren beheersen.

De commissie herkent in de programmaopbouw van de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur tot haar tevredenheid een consequente lijn gericht op taalverwerving en systematisch onderwijs in de letterkunde waarbij alle perioden worden behandeld. Taalkunde heeft een wat beperktere plaats in het programma. De studenten zijn niet erg te spreken over het systeem van alternerende cursussen. Naar hun oordeel dwingt het hen hun keuze aan te passen of studievertraging te accepteren als ze toch per se een bepaalde cursus willen volgen. Docenten vinden het alternerend aanbieden van cursussen juist 'een gouden greep', omdat op die manier een breder aanbod mogelijk is waarbij de specialisaties van docenten benut kunnen worden. Een tutor kan de studenten helpen om bij de samenstelling van hun programma te anticiperen over de jaren heen. Naar het oordeel van de commissie is de redenering van de docenten valide. Overigens meldden de docenten dat dit alternerende aanbod bij de herziening van de bachelorprogramma's per september 2013 zal worden afgeschaft.

De faculteit Geesteswetenschappen heeft een strategische visie, Horizon 2015-2020, opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden onder andere gerealiseerd door reductie van het aantal cursussen en aanpassing van het Teaching Load Model. De commissie heeft kennisgenomen van de visie zoals neergelegd in Horizon 2015-2020. De commissie begrijpt de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en ziet in dat dit ook consequenties heeft voor individuele cursussen en opleidingen. Maar de commissie onderstreept dat, ook in de nieuwe curricula, de kwaliteit van het onderwijs op de eerste plaats moet komen. De groepsgrootte van de meeste cursussen bij Italiaans zal naar verwachting van voldoende omvang blijven doordat ook veel bijvakstudenten zich inschrijven.

Didactische uitgangspunten

De UU streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. Studenten schrijven zich hiertoe in voor één van de aanwezige talenopleidingen ofwel voor de bacheloropleidingen Literatuurwetenschap of Taalwetenschap. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen Moderne Talen ervoor om kennis en vaardigheden in de

cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan. Bij de opleiding Italiaanse taal en cultuur is het activerende onderwijs vooral zichtbaar bij de taalverwervingscursussen. Zoals een student in het gesprek met de commissie verwoordde 'heb je weinig kans achter te blijven' omdat tussentoetsen dwingen tot een vast ritme en een student elke keer een opdracht moet inleveren.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten Italiaanse taal en cultuur gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten herkenbaar is. Aan veel cursussen uit de opleiding nemen kleine aantallen studenten deel waardoor het onderscheid tussen hoor- en werkcollege verdwijnt. Bij cursussen met veel bijvakstudenten worden de werkgroepen gesplitst tussen hoofdvak- en bijvakstudenten. De commissie vindt dit een goede keuze omdat zo beter rechtgedaan kan worden aan het vereiste (hogere) taalverwervingsniveau van de studenten Italiaanse taal en cultuur. Bij sommige cursussen is actieve deelname van de student een onderdeel van de beoordeling. Studenten zijn hierover tevreden. Studenten hebben ook waardering voor de keuzemogelijkheden in het curriculum, al vinden ze het niet eenvoudig hun keuzes goed in te plannen doordat een aantal cursussen alternerend wordt aangeboden. De commissie is ervan overtuigd geraakt dat de keuzevrijheid niet op een onevenredige manier ten koste gaat van de kennisopbouw. Dankzij goede begeleiding en helder geformuleerde leerlijnen volgen studenten een samenhangend studieprogramma. De commissie vindt het didactisch concept een sterk punt van de opleiding aan de UU.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

In de kritische reflectie geeft de opleiding Italiaanse taal en cultuur in matrijzen de relatie weer tussen de aangeboden cursussen en de eindtermen in termen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht; toepassen van kennis en inzicht; oordeelsvorming; communicatieve vaardigheden; leervaardigheden). Daarnaast is in het bijlagenboek bij de kritische reflectie een meer gedetailleerde uitwerking van de leerdoelen per cursus, de zogenaamde toetsmatrix opgenomen. Hierin zijn per cursus de leerdoelen en de te toetsen aspecten aangegeven. Deze aspecten zijn omschreven in competenties (onthouden en reproduceren, begrip en inzicht, toepassen van kennis en begrip, analyse van problemen en materiaal, evaluatie van concurrerende hypothesen, spreekvaardigheid, schrijfvaardigheid). De commissie is van oordeel dat deze omschrijvingen zowel voor docenten als studenten een duidelijke structuur bieden voor wat geleerd moet worden.

De kritische reflecties rapporteren in het algemeen dat de einddoelen van de bacheloropleidingen erop gericht zijn dat afgestudeerden goed zijn toegerust voor het volgen van een aansluitende masteropleiding binnen of buiten Nederland. De leerlijnen in de opleidingen stellen studenten in staat accenten te leggen zodat zij zich kunnen voorbereiden op de ingangseisen die aan de verschillende masters zijn verbonden. Daarnaast wordt van de bacheloropleiding verwacht dat ze kan dienen als een afgeronde opleiding die toegang biedt tot de arbeidsmarkt. De aandacht voor algemene academische vaardigheden en de brede basis op het terrein van de opleiding, waaronder een goede taalverwerving, bieden studenten hiervoor in principe de mogelijkheid, maar de meeste studenten stromen door naar een masteropleiding aan de UU of elders.

Volgens informatie van de opleiding zelf komen bachelorgediplomeerden van Italiaanse taal en cultuur die niet doorstromen naar een master, terecht in het internationale bedrijfsleven, het gespecialiseerde toerisme, volwassenenonderwijs, de journalistiek, de cultuurindustrie en de vertaalwereld. Een flink aantal is volgens een alumnionderzoek van een paar jaar geleden ondernemer geworden. Het beroepsperspectief van de studenten Italiaans met wie de commissie heeft gesproken, was nog niet uitgekristalliseerd. Ze vonden dat de beroepsvoorbereiding meer plaatsvindt in de masteropleidingen en zagen de bacheloropleiding vooral gericht op ‘academische bagage’. De studenten zeiden tevreden te zijn over de brede oriëntatie. De studievereniging draagt bij aan verheldering van de toekomstperspectieven door het organiseren van excursies naar bijvoorbeeld ambassades en culturele centra. Ze doet dit in goede samenwerking met de docenten.

Alle opleidingen stimuleren hun studenten om een periode in het buitenland te studeren of een internationale stage te lopen, ook de opleiding Italiaanse taal en cultuur. Het vereist een goede voorbereiding en planning om een dergelijk buitenlands verblijf in de studie in te passen zonder studievertraging op te lopen. De faculteit biedt hierbij ondersteuning en er zijn veel contacten met diverse zusterinstellingen in het buitenland. Een groot deel van de studenten blijkt echter honkvast te zijn. De commissie adviseert de opleiding om de meerwaarde van een internationaal verblijf samen met de studievereniging te blijven benadrukken.

Wetenschappelijke vorming

In de opleiding Italiaanse taal en cultuur worden de studenten wetenschappelijk vooral uitgedaagd in de niveau 3-cursussen en in het bacheloreindwerkstuk. Om het vereiste eindniveau te behalen hebben de docenten terug geredeneerd naar wat in de vakken op niveau 1 en 2 aan de orde moet komen zodat studenten hun kennis en vaardigheden geleidelijk opbouwen. De commissie acht dit een adequate werkwijze.

In de algemene academische leerlijnen wordt gewerkt aan de verschillende academische vaardigheden. De producten waarop studenten worden beoordeeld zijn het academisch verslag, het essay, de onderzoeksopzet en het onderzoeks- of practicumverslag. Hierbij gebruiken de docenten de al eerder genoemde Schrijfwijzer. Sinds dit jaar (2012-2013) is correct taalgebruik in het Italiaans een geformaliseerd onderdeel van het beoordelingsformulier, ook bij de bachelorscriptie. De commissie vernam met interesse dat bij Italiaans de studenten niet alleen door de docenten maar ook door elkaar worden beoordeeld in de leerlijn Taalverwerving.

Kenmerkend voor wetenschappelijke opleidingen is de verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek dat door de docenten wordt uitgevoerd. De studenten lieten de commissie weten dat sommige docenten in hun onderwijs naar hun onderzoek verwijzen en dat dit voor hen ook vaak leidend is bij de keuze voor een scriptiebegeleider. Ze vinden de docenten zeer deskundig op hun vakgebied.

In het eindwerkstuk komen de eindtermen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode. Ook moeten ze aantonen dat ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald. In het algemeen werken studenten er door hun keuze van niveau 3-cursussen

al naar toe. De commissie stelt vast dat door deze opbouw goede aandacht wordt besteed aan de wetenschappelijke vorming van de studenten.

Studielast en studeerbaarheid

De jaarlijkse instroom in de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur is sinds 2005 gedaald van ruim dertig naar minder dan twintig studenten. De opleiding besteedt in de voorlichting veel aandacht aan het wetenschappelijke karakter van de opleiding en de werkdruk die in het eerste jaar vooral samenhangt met de taalverwervingscolleges. De studenten lieten de commissie weten dat ze het programma goed te doen vinden als je alles volgt en maakt. Desondanks is het aantal positieve Bindende Studieadviezen (BSA) relatief laag (54% in 2010-2011).

De staf hoopt dat de nieuwe aanpak van matching de uitval in het eerste jaar zal beperken. Met ingang van het studiejaar 2013-2014 krijgen nieuwe studenten aan de UU te maken met matching en selectie. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een 'Wegwijzer matching' opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het BSA). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking. De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleidingen.

De commissie vindt dat de organisatie en opzet van het programma activerend zijn en de studenten aanzetten tot een regelmatige inzet. Daarbij is de studielast redelijk gespreid. Desondanks is het rendement zeer laag. Zelfs na vier of zelfs vijf jaar komt het rendement niet boven de 30%.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De staf van de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur bestaat uit acht personen: een hoogleraar, zes ud's en een tijdelijke juniordocent. Alle docenten beschikken over de basiskwalificatie onderwijs. Iedereen behalve de juniordocent heeft ook de basiskwalificatie onderzoek. De hoogleraar beschikt daarnaast over de senior kwalificaties onderwijs en onderzoek en twee docenten hebben de senior kwalificatie onderwijs behaald. De hoogleraar verzorgt momenteel geen onderwijs in de opleiding omdat hij gedetacheerd was als hoofd van het Departement Moderne talen (tot september 2012) en aansluitend een sabbatical heeft (2012-2013). Alle hoogleraren en docent-onderzoekers zijn verbonden aan een van de twee onderzoeksinstituten binnen de faculteit. De commissie is van oordeel dat het docentencorps kwalitatief en kwantitatief voldoende is voor een adequaat onderwijsaanbod.

De docenten vinden de werkdruk hoog. De opleiding laat zien dat ze haar onderwijstaak serieus neemt. De commissie leidt dit af uit het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten door de tutoren, de nieuwe taken van examencommissies sinds 2010, de periodieke curriculumherzieningen en het werken aan standaardisering van beoordelingen. Deze werkzaamheden betekenen wel dat andere taken van het wetenschappelijk personeel, en met name de hoogleraren, onder druk komen te staan. Als het onderzoek hieronder lijdt, heeft dat op termijn ook zijn weerslag op de kwaliteit van het onderwijs, dat zich immers op de meest recente ontwikkelingen moet

kunnen baseren. De commissie heeft met instemming begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd.

Zoals eerder vermeld is de hoogleraar op dit moment niet zichtbaar in het bacheloronderwijs. In de kritische reflectie en in het gesprek met de commissie is benadrukt dat dit tijdelijk is. Daarom kan de commissie dit billijken. De studenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat ze de kwaliteit van de docenten hoog vinden en dat ze tevreden zijn over hun inzet. Docenten geven goed onderbouwde feedback, geven verbeterpunten aan en tonen zich betrokken. De commissie vernam met tevredenheid in het gesprek met de studenten dat de docenten goed bereikbaar en toegankelijk zijn.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor. Bij de opleiding Italiaanse taal en cultuur worden alle eerstejaarsstudenten toegewezen aan een docent die hen tijdens de hele opleiding als tutor begeleidt. In de loop van het jaar zijn er ten minste drie gesprekken met elke student, groepsgewijs of individueel. De tutor heeft vooral een rol bij de inhoudelijke vragen van studenten en bij de planning van hun studietrajecten. Met persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij een van de facultaire studieadviseurs. Bij de intake gaat de studieadviseur na of een student behoefte heeft aan eventuele extra begeleiding of voorzieningen, bijvoorbeeld in geval van een functiebeperking. Het samenspel tussen de studieadviseur en de tutores werd in het gesprek met de commissie omschreven als een 'ragfijn samenspel'. De staf wil de begeleiding de komende tijd intensiveren en verwacht dat dat, samen met de geplande grotere cohesie in het programma per 2013, zal bijdragen aan verhoging van het studierendement. De commissie vindt de studiebegeleiding bij de opleiding Italiaanse taal en cultuur goed georganiseerd.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

Blackboard is de elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt benut voor berichten van docenten over de colleges, documenten, presentaties, voorbeeldtoetsen. De bibliotheekvoorzieningen zijn uitgebreid en *up-to-date*. Studenten gaven aan dat er soms te weinig studeer- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie heeft vastgesteld dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen. Ze verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Mogelijk kan de faculteit de toegang voor studenten van elders zoveel mogelijk beperken.

De opleidingscommissie vervult naar het oordeel van de commissie een actieve rol in de kwaliteitszorg van het onderwijs. De studentleden zorgen voor een goede overdracht van oude naar nieuwe leden en voelen zich in het algemeen serieus genomen. Het is soms moeilijk nieuwe studentleden te vinden. De informatievoorziening is voor een groot deel gedigitaliseerd via afgeschermd delen op de zogenaamde O-schijf van het facultaire netwerk. De studentleden hebben daarnaast een besloten Facebookpagina ingericht voor het overleg met hun achterban. Hierdoor kunnen snel signalen worden opgepikt. De opleidingscommissie houdt zich bezig met cursus- en curriculumevaluatie en de follow up ervan, en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het faculteitsbestuur. De studenten Italiaans hebben via hun vertegenwoordigers ingebracht dat ze meer interdisciplinariteit zouden willen zien in de cursussen, meer films, gastsprekers en meer gebruik van moderne middelen. Er vindt regelmatig stafoverleg plaats waaraan de opleidingscommissie en de examencommissie deelnemen. In het gesprek met de commissie gaven de leden van de opleidingscommissie aan dat de docenten niet altijd hun onderwijs verbeteren na een negatieve evaluatie. Dit dient een punt van aandacht te zijn.

De commissie is van oordeel dat de opleiding een aantal punten heeft verbeterd waarover de vorige visitatiecommissie (2006) kritische opmerkingen heeft gemaakt. Een cruciale rol is daarbij weggelegd voor de cursus Italië op zijn Italiaans: meer aandacht voor cultuur, aantrekkelijk voor bijvakstudenten en een goede voorbereiding voor de master Interculturele communicatie. Het onderwijs in de doeltaal is verstevigd. De leerlijn Hanteren wetenschappelijk instrumentarium bereidt de studenten beter voor op het eindwerkstuk. De studielast was te weinig uitdagend. De taalverwervingscursussen vragen op dit moment een gedegen en consequente inzet van de studenten, maar naar het oordeel van de commissie blijft dit een zwak punt. De hoge uitval in het eerste jaar en het zeer lage rendement geven aan dat er te weinig binding is van de studenten met de opleiding.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen en concludeert dat dit het geval is. Het geheel van de aangeboden cursussen biedt zowel een brede kennisbasis door de verplichte cursussen op niveau 1 als adequate keuzemogelijkheden op de terreinen taalverwerving, taalkunde en letteren en cultuur. De gedefinieerde inhoudelijke leerlijnen met cursussen op niveau 2 en 3 bieden hiervoor een goede structuur. Er is voldoende keuze voor studenten om een specialisatie nader in te vullen en zich voor te bereiden op verschillende masteropleidingen of de arbeidsmarkt, al zijn de studenten niet enthousiast over het systeem van alternerende cursussen. De commissie is positief over de algemene academische leerlijnen op de terreinen schrijfvaardigheid, mondelinge presentatie en hanteren van wetenschappelijk instrumentarium. In het bacheloreindwerkstuk kunnen studenten laten zien dat ze de beoogde eindtermen in samenhang hebben bereikt.

De opzet en organisatie van het programma zijn erop gericht de studenten zo snel mogelijk tot een taalniveau te brengen waarop zij onderwijs in de doeltaal kunnen volgen. Vanaf het tweede studiejaar vindt het onderwijs plaats in het Italiaans. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs wordt goed uitgewerkt in de opleiding. Studenten worden gedwongen vanaf de eerste week actief met het Italiaans te oefenen. De jaarindeling in blokken leidt tot een evenwichtige verdeling van de studielast. De docenten en de tutores zorgen voor een goede begeleiding van de studenten. De studenten waardeerden de kwaliteit en toegankelijkheid van hun docenten en er is een actieve studievereniging die goed samenwerkt met de stafleden. Het rendement blijft ondanks deze positieve observaties extreem laag. De staf hoopt dat de facultaire maatregelen in het kader van Horizon 2015-2020 en de invoering van de matchingsprocedure verbetering zullen brengen. Gezien het zeer lage rendement adviseert de commissie de opleiding om nauwkeurig te monitoren of deze maatregelen voldoende zijn en zo nodig aanvullende maatregelen te treffen.

De commissie is van oordeel dat de interne kwaliteitszorg serieus wordt aangepakt. De opleidingscommissie functioneert naar behoren. De meeste aanbevelingen van de vorige visitatie zijn opgepakt en hebben tot verbetering geleid.

Conclusie

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur : de commissie beoordeelt Standaard 2 als **'voldoende'**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang. Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt. Toch adviseert de commissie om systematisch en in ieder geval steekproefsgewijs de eindwerkstukken op plagiaat te controleren.

De examencommissies beoordelen de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculum-evaluaties. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er per 1 januari 2013 een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. De commissie beveelt de faculteit met klem aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie.

Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars, zoals gebruikelijk is bij de masterscripties, en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren. Voor de masteropleidingen is een onderzoek uitgevoerd naar de scriptiecijfers per opleiding. Men verwacht dat dit zal leiden tot een betere ijkning van de gehanteerde becijfering. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken aan de hand van een standaardformulier is een belangrijke positieve stap. Hoewel de commissie bij de bestudeerde eindwerken nog geen beoordelingsformulieren aantroef, heeft zij kunnen

vaststellen dat deze op het moment van visiteren door de opleidingen werden gehanteerd. Een aantal opleidingen brengt hierin aanpassingen aan om tegemoet te komen aan de eigenheid van de opleiding, wat afbreuk kan doen aan de beoogde uniformering. De commissie adviseert de examencommissies daarom toe te zien op een zo uniform mogelijke implementatie van de gestandaardiseerde beoordeling. Dat is immers de voorwaarde om te komen tot gezamenlijke normering en tot vergelijkbaarheid van de oordelen over de opleidingen heen.

De commissie heeft een aantal gemaakte toetsen van de opleiding Italiaanse taal en cultuur ingezien en zich een oordeel gevormd over het niveau van de toetsen en de wijze van beoordeling en feedback. De commissie vindt beiden adequaat. De studenten lieten de commissie weten dat ze vinden dat de docenten goed onderbouwde feedback geven, dat er voldoende gelegenheid is om gemaakt werk in te zien en te bespreken. Ook waarderen ze het dat sommige docenten eventuele problemen actief signaleren.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft vier bacheloreindwerkstukken gelezen en heeft vastgesteld dat haar oordelen in grote lijnen overeenkomen met de becijfering door de staf. Alle eindwerkstukken, ook die met een cijfer in de lage range (6-6,5), voldoen aan de vereiste criteria. Het niveau van het Italiaans is voldoende. De eindwerkstukken bevatten een probleemstelling en een overzicht van de relevante literatuur. Ze zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten conclusies en een discussieparagraaf. Op grond van de bestudeerde eindwerkstukken oordeelt de commissie dat de eindwerkstukken het vereiste bachelorniveau laten zien.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. Er is onderzocht welke vervolgoopleidingen de 76 studenten hebben gekozen die tussen 2003 en 2011 een bachelor Italiaanse taal en cultuur hebben behaald. De kritische reflectie rapporteert dat 53 (70%) van deze bachelors de studie vervolgt in een master aan de UU. De meeste studenten kiezen voor het masterprogramma Interculturele communicatie (20), Vertalen (9) of Westerse literatuur en cultuur (inmiddels vervangen door Literatuur en cultuurkritiek) (9). In totaal zijn drie studenten toegelaten tot een onderzoeksmaster. De kritische reflectie rapporteert dat er bij studenten die een masteropleiding aan een andere Nederlandse universiteit gaan volgen, geen aansluitingsproblemen optreden.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstel mogelijkheden te bieden. Wel vindt de commissie dat de examencommissies hun rol proactiever zouden moeten invullen. Ze zouden actief moeten (laten) toetsen of de beoordeling adequaat is en niet uitsluitend mogen uitgaan van goed vertrouwen in het werk van de docenten en begeleiders. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk ingeleverde werkstukken systematisch te controleren op plagiaat met behulp van Ephorus, toetsen en eindwerkstukken steekproefsgewijs te evalueren en toe te zien op de implementatie van de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren.

De commissie heeft aan de hand van een steekproef van bacheloreindwerkstukken onderzocht of het beoogde eindniveau, zoals geformuleerd bij standaard 1, gerealiseerd wordt en stelt vast dat dit het geval is.

Conclusie

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur : de commissie beoordeelt Standaard 3 als **'voldoende'**.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn van het vereiste niveau en passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma zijn goed en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen stellen de studenten in staat de beoogde eindtermen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en eindwerkstukken stelt de commissie vast dat er een academisch niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten adequaat voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur* als **'voldoende'**.

VIII: BACHELOROPLEIDING SPAANSE TAAL EN CULTUUR

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht (UU) leidt studenten op die een brede kennis hebben van het vakgebied in alle aspecten: taalverwerving, taalkunde, vertalen en literatuur en cultuur. De opleiding besteedt zowel aandacht aan Spanje als aan Spaans-Amerika alsmede aan hun interactie met elkaar en met de historische, politieke en maatschappelijke contexten. De bacheloropleiding legt de basis voor een vervolgstudie op masterniveau en voor werkomgevingen waarin kennis van de Spaanse taal en cultuur, gekoppeld aan algemene academische vaardigheden als presenteren en communiceren, van belang zijn. Daartoe zijn eindtermen geformuleerd die aangeven welke kennis en inzichten studenten moeten verwerven, en dat zij die moeten kunnen toepassen, onderzoeken en beoordelen. Daarnaast moeten studenten vaardigheden hebben aangeleerd om te kunnen communiceren over de discipline met vakgenoten en anderen en om zich verder te ontwikkelen. Deze eindtermen zijn geformuleerd in termen van de Dublin-descriptoren.

De commissie is van oordeel dat de beoogde eindtermen passen bij wat op dit wetenschapsgebied verwacht mag worden en dat de brede Utrechtse opleiding ervoor zorgt dat de afgestudeerden zich een goede plek kunnen verwerven in een masteropleiding of op de arbeidsmarkt. Het vereiste taalniveau in termen van het Europese Referentiekader (ERK) is niet opgenomen in de beoogde eindtermen. Dit wordt wel in algemene termen beschreven in het domeinspecifiek referentiekader in paragraaf B over de vereiste kennis. De commissie zou het duidelijker gevonden hebben als ze in de kritische reflectie of liever nog in de OER expliciet vermeld waren.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur bestaat uit 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken, met in elk blok twee cursussen van 7,5 EC. Er worden 135 EC besteed aan de major, 45 EC vallen onder de profileringsruimte die door elke student naar keuze wordt ingericht. In de major volgt een student acht verplichte cursussen in taalverwerving, taalkunde, literatuur en cultuur, twee verplichte academische contextcursussen (Inleiding algemene taalwetenschap en Inleiding algemene literatuurwetenschap), vijf majorgebonden keuzecursussen en twee keuzecursussen academische context. Het bacheloreindwerkstuk is het zesde verplichte keuzeonderdeel van de major.

Bepaalde combinaties van majorgebonden cursussen vormen inhoudelijke leerlijnen. De opleiding Spaanse taal en cultuur heeft vijf van dergelijke leerlijnen: Literatuur en cultuur van Spanje, idem van Spaans-Amerika, Taalkunde van het Spaans, Vertalen en Taalverwerving. De cursussen worden in de loop van de opleiding van hoger niveau en richten zich niet alleen op het verwerven van kennis en inzicht (niveau 1), maar ook op het toepassen daarvan

(niveau 2) en oordeelsvorming (niveau 3). Er is een algemene academische leerlijn Schrijfvaardigheid in het Spaans. In alle cursussen wordt daarnaast aandacht besteed aan mondelinge presentatie. Vanaf het begin van de opleiding worden studenten intensief onderwezen in het Spaans, zodat ze aan het eind van het eerste jaar kunnen communiceren op ERK-niveau B1.2. Daarna bouwen ze dat verder op, ook met behulp van digitale faciliteiten (NIFLAR en AVE). Vooral over het leereffect van NIFLAR zijn staf en studenten enthousiast. Spaans is in zoveel mogelijk cursussen de instructietaal. Bij de beoordeling van werkstukken worden zowel de inhoud als de taalvaardigheid en de vorm en structuur beoordeeld. Aan het eind van de opleiding schrijven studenten een eindwerkstuk in het Spaans in de vorm van een onderzoeksverslag waarin zij laten zien dat ze de eindtermen hebben behaald. De commissie vindt dat het programma een goede opbouw heeft met een duidelijke inhoudelijke samenhang.

De commissie is van oordeel dat het didactisch concept van het onderwijsprogramma studenten stimuleert vanaf het begin van de studie actief met de stof bezig te zijn. In aansluiting op de hoorcolleges worden werkgroepen georganiseerd van maximaal 30 studenten. Een aantal cursussen wordt ook door studenten van andere opleidingen gevolgd. In dat geval vormen studenten Spaans aparte werkgroepen en leveren zij hun werkstukken in het Spaans in. Naast een eindtoets is er bij elk vak sprake van ten minste één tussentoets. Zowel docenten als studenten zien een grote meerwaarde in een buitenlands studieverblijf, maar het aantal studenten dat een periode aan een buitenlandse universiteit doorbrengt blijft beperkt. De commissie beveelt de opleiding aan studenten te blijven stimuleren deels in het buitenland te studeren.

Het programma is naar het oordeel van de commissie goed studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door tutoren en studieadviseurs. De docenten zijn volgens de studenten betrokken, goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Ondanks de goede voorzieningen en ondersteuning blijft het rendement zeer laag. De opleiding hoopt dat goede voorlichting en het matchingtraject vanaf het komende studiejaar ervoor zal zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terechtkomen, maar de commissie adviseert de opleiding nauwkeurig te monitoren of dit voldoende is.

De voorzieningen (elektronische leeromgeving, bibliotheek, studieplekken, NIFLAR en AVE) zijn goed. Ook het kwaliteitsbeleid en het werk van de opleidingscommissie beantwoorden aan de verwachtingen van de commissie. De aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie zijn goed ter harte genomen. De commissie is van oordeel dat de onderwijsleeromgeving zodanig is vormgegeven dat de studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Spaanse taal en cultuur voldoen naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen in het algemeen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie heeft een start gemaakt om haar wettelijke rol in te vullen, maar zou naar het oordeel van de commissie nog wel actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch te vervullen.

De eindwerkstukken zijn van voldoende academisch niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken met lage en hogere cijfers beoordeeld en geeft soms een wat lager cijfer maar is het in het algemeen eens met de cijfers die de docenten eraan hebben toegekend. In enkele van de bestudeerde eindwerkstukken vond de commissie de

probleemstelling en uitgangspunten voor het betoog niet erg sterk, maar de literatuurkennis, opbouw en kennis van het Spaans waren (ruim) voldoende. De commissie concludeert op grond van de beoordeelde eindwerkstukken dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur worden gerealiseerd. De meeste afgestudeerden stromen door naar een masteropleiding en hun resultaten laten zien dat ze daarvoor voldoende toegerust zijn.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur:

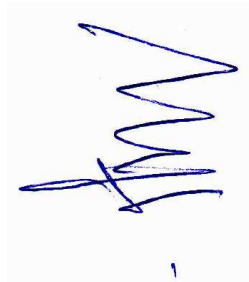
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Dr. M.J.H. van der Weiden
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens het gemeenschappelijke referentiekader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten moeten leren het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in verschillende rubrieken, namelijk: 1. kennis, 2. vaardigheden/wetenschappelijke vorming, 3. academische vaardigheden en attitude en 4. afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifiek referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie van de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur beschrijft de hispanistiek als de bestudering van culturele en taalkundige verschijnselen in de Spaanstalige wereld (en de contactgebieden met andere talen), van de 12^e eeuw tot heden. Het doel van de opleiding is studenten vertrouwd te maken met belangrijke aspecten van de cultuur, letterkunde en taal van de Spaanssprekende wereld en hun de methodologische en

theoretische gereedschappen te bieden om zelfstandig culturele en talige verschijnselen te analyseren. De opleiding hanteert als uitgangspunten dat de Spaanse Gouden Eeuw het fundament vormt van de Spaanstalige culturen aan beide zijden van de Atlantische Oceaan, dat begrip van de Spaanse en van de Latijns-Amerikaanse cultuur en letterkunde elkaar verrijken en dat beide profiteren van taalkundige expertise en een basiskennis van de Spaanstalige culturen. Het bachelorprogramma bereidt studenten voor op verschillende eenjarige en tweejarige masterprogramma's en op de arbeidsmarkt. Voor dat laatste biedt de opleiding specifieke kennis, een bewustzijn van culturele verschillen en academische vaardigheden die van cruciale betekenis kunnen zijn, bijvoorbeeld voor vertaalbureaus, media en journalistiek, onderwijskundige instellingen en ambassades.

De opleiding Spaanse taal en cultuur wordt in Nederland ook aangeboden aan de universiteiten van Amsterdam, Nijmegen, Groningen (als onderdeel van Europese talen en culturen) en Leiden, en aan bijna alle Belgische en Britse universiteiten. In Duitsland is Spaans meestal een onderdeel van de opleidingen Romanistiek. Volgens de kritische reflectie onderscheidt de Utrechtse opleiding zich van de anderen doordat het als enige een evenwichtig overzicht biedt van de Spaanse taal, culturen en letterkunde van zowel Spanje als Latijns Amerika in alle historische perioden. De commissie is van oordeel dat het geformuleerde doel en profiel van de opleiding Spaanse taal en cultuur evenwichtig zijn en een juiste balans laten zien tussen breedte en diepgang.

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn de eindtermen beschreven. Afgestudeerden in de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Spaanse en Latijns-Amerikaanse taalkunde, letterkunde en culturen, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline. (Dublin-descriptor: kennis en inzicht). Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Spaanse taal en Hispaanse culturen, gebaseerd op inzicht in de historische ontwikkeling.
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Met deze formulering van eindtermen beantwoordt de opleiding naar het oordeel van de commissie aan wat van een bachelorgediplomeerde verwacht mag worden. Alle aspecten van de Dublin-descriptoren zijn er in verwerkt. De commissie mist echter bij de beoogde eindtermen een indicatie van de vereiste taalniveaus voor de verschillende taalvaardigheden (spreken, schrijven, luisteren, lezen). Dit wordt wel in algemene termen beschreven in het domeinspecifiek referentiekader in paragraaf B over de vereiste kennis. Mogelijk zijn deze

niveaus voor de opleiding zo vanzelfsprekend dat ze niet nader geëxpliciteerd zijn, maar de commissie zou het duidelijker gevonden hebben als ze in de kritische reflectie of liever nog in de OER expliciet vermeld waren.

Niveau en oriëntatie

De beschrijving van de beoogde eindtermen is gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. Het academische karakter van de opleiding komt tot uiting in het accent op vereiste kennis en inzicht in de theoretische achtergronden en op de nieuwste ontwikkelingen in de discipline. Ook de formulering van de vereiste toepassingsgerichte en probleemoplossende vaardigheden past bij een wetenschappelijke opleiding.

De kritische reflectie rapporteert dat er sprake is van internationale contacten van de wetenschappelijke staf die benut worden om van gedachten te wisselen over de kwaliteit van de bachelorprogramma's. In de Keuzegids Hoger Onderwijs 2012 scoorde de Utrechtse opleiding het hoogst van alle opleidingen Spaans. Op internationaal niveau zijn de resultaten van de studenten in het buitenland een belangrijke indicator van de kwaliteit van de opleiding. Over het algemeen zijn volgens de kritische reflectie de studenten uit Utrecht goed voorbereid op het volgen van cursussen aan buitenlandse universiteiten. De commissie acht de internationale contacten een goede basis om de eigen opleiding aan te ijken, maar vindt het daarom teleurstellend dat slechts weinig studenten een buitenlands studieverblijf in hun studie opnemen. Ze adviseert de opleiding het internationaliseringsbeleid met kracht voort te zetten zodat de claim uit de kritische reflectie waargemaakt wordt.

Overwegingen

De commissie heeft kennis genomen van de doelstellingen van de opleiding en heeft ze beoordeeld in het licht van het domeinspecifiek referentiekader en van de recente ontwikkelingen op het vakgebied. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde eindtermen tot een bachelorgediplomeerde op het vereiste niveau. De geformuleerde doelstellingen bestrijken het hele terrein van de hispanistiek in brede zin. De commissie adviseert de opleiding om informatie over het te bereiken niveau van taalvaardigheid expliciet in de doelstellingen van de opleiding te vermelden, bij voorkeur in de OER.

Conclusie

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **'voldoende'**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle programma's van de bacheloropleidingen hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC). Het verplichte deel van de major bestaat uit:

- acht verplichte majorgebonden cursussen (60 EC)
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC)

Het keuzedeel van de major is verplicht, maar biedt de student enige keuzevrijheid in de exacte invulling ervan. Dit deel bestaat uit:

- vijf majorgebonden keuzecursussen en het eindwerkstuk (45 EC)
- twee keuzecursussen academische context (15 EC)

Het bacheloreindwerkstuk (7,5 EC) is een verplicht onderdeel en maakt deel uit van het majorgebonden keuzedeel van de opleiding. Voor de opleiding is een matrix opgesteld waarin beschreven staat hoe individuele cursussen bijdragen aan de realisatie van de eindtermen van de opleiding.

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze van de student kan bepaald worden door diens keuze voor een bepaald masterprogramma. Hierin kunnen een verblijf in het buitenland of een stage vallen of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

Het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, inhoudelijk samenhangende pakketten van verplichte en keuzecursussen met een opbouw in leerdoelen. Cursussen op niveau 1 zijn inleidend en concentreren zich op de verwerving van kennis en inzicht; op niveau 2 gaat het daarnaast om toepassing en cursussen op niveau 3 hebben de additionele focus oordeelsvorming. Om het bachelordiploma te behalen moet een student in de major ten minste 30 EC op niveau 2 en 45 EC op niveau 3 hebben behaald, en in de profileringsruimte ten minste 15 EC op niveau 2. Naast de inhoudelijke leerlijnen kent elk programma een of meer algemene academische leerlijnen gericht op communicatie en leervaardigheden: schrijfvaardigheid, spreekvaardigheid en/of methoden en technieken.

De acht verplichte cursussen voor de bachelor Spaanse taal en cultuur zijn:

- Taalverwerving 1 Spaans (niveau 1)
- Taalverwerving 2 Spaans (niveau 2)
- Taalverwerving 3 Spaans (niveau 2)
- Taalverwerving 4 Spaans (niveau 2)
- Inleiding cultuur van Spanje (niveau 1)
- Introduction to Latin American Culture (niveau 1)
- Inleiding letterkunde Spanje (niveau 2)
- Taalkunde van het Spaans (niveau 2)

De twee verplichte academische contextcursussen zijn:

- Inleiding algemene taalwetenschap (niveau 1)
- Inleiding algemene literatuurwetenschap (niveau 1)

Bij het kiezen van de verplichte keuzeonderdelen van de major gelden de volgende voorwaarden:

- elk gekozen pakket bevat ten minste 15 EC op het gebied van literatuur en cultuur;
- Elk gekozen pakket bevat ten minste 15 EC op het gebied van taal en taalkunde.

Voortbouwend op deze verplichte onderdelen, die de studenten een brede kennisbasis bieden, kent de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur vijf inhoudelijke leerlijnen: Literatuur en cultuur van Spanje, Literatuur en cultuur van Spaans-Amerika, Taalkunde van het Spaans, Vertalen en Taalverwerving. Daarnaast is er de algemene academische leerlijn Schrijfvaardigheid in het Spaans. Elke leerlijn is getrapt opgebouwd met zoveel mogelijk een sequentie van cursussen op de niveaus 1, 2 en 3.

De leerlijn Literatuur en cultuur van Spanje begint met drie verplichte cursussen: Inleiding algemene literatuurwetenschap, Inleiding cultuur van Spanje en Inleiding letterkunde Spanje. Deze bieden de benodigde voorkennis wat betreft context en parameters en van de Spaanse literatuurgeschiedenis door de eeuwen heen om op basis daarvan te kiezen voor een van de drie keuzes: Klassieke letterkunde, Cultuurkunde of Moderne letterkunde. Deze leerlijn bereidt studenten voor op de eenjarige masterprogramma's Literatuur en cultuurkritiek en Middeleeuwen en Renaissance studies en op de tweejarige research masters *Comparative Literary Studies* en *Ancient, Medieval and Renaissance Studies*.

De leerlijn Literatuur en cultuur van Spaans Amerika bestaat uit de twee verplichte cursussen Inleiding algemene literatuurwetenschap en *Introduction to Latin American Culture* en uit een keuzecursus op niveau 2 en een keuzecursus op niveau 3, beide te kiezen uit een aanbod van twee. Studenten doen de theoretische en methodologische kennis en vaardigheden op om literaire werken te kunnen analyseren en verwerven inzicht in de relatie tussen literatuur en maatschappij. Dit laatste aspect slaat een brug naar wetenschappelijke disciplines als Conflict Studies en Antropologie. Een deel van de cursussen wordt in het Engels gegeven. Deze leerlijn bereidt studenten voor op de eenjarige masterprogramma's Literatuur en cultuurkritiek en *Latin American and Caribbean Studies* en op de tweejarige onderzoeksmaster *Comparative Literary Studies*.

De leerlijn Taalkunde van het Spaans begint met de twee verplichte cursussen Inleiding algemene taalwetenschap (niveau 1) en Taalkunde van het Spaans (niveau 2). Daarna volgt de

student drie keuzecursussen op niveau 3: *Lingüística española* 1, 2 en 3. In deze leerlijn gaat het om de formele eigenschappen en de historische ontwikkeling van het Spaans en om situaties van taalcontact in de Spaanstalige wereld. In *Lingüística española* 2 verdiepen studenten zich in taalcontact, taalvariatie en tweetaligheid, in *Lingüística española* 3 bestuderen ze taalkundige verschijnselen vanuit de historische taalkunde en de taalverwervingstheorie en doen ze ervaring op met corpusonderzoek. Deze leerlijn bereidt voor op de masteropleiding Taalwetenschappen met de programma's Taal, mens en maatschappij en Interculturele communicatie en de onderzoeksmaster *Linguistics*.

In de leerlijn Vertalen volgen studenten bovenop de taalverwervingscursussen de cursussen Vertalen 1 en Vertalen 2 die alternerend worden aangeboden. Als eindwerkstuk kunnen studenten een geannoteerde vertaling maken, bestaande uit een vertaling en een bespreking van de vertaalproblemen uit de tekst in het licht van de vertaalwetenschappelijke literatuur. De academische contextcursus Inleiding in de vertaalwetenschap is voor deze leerlijn relevant. De leerlijn bereidt studenten voor op het masterprogramma Vertalen.

De leerlijn Taalverwerving bestaat uit de vier verplichte cursussen Taalverwerving Spaans 1 tot en met 4 en uit de keuzecursussen Taalverwerving Spaans 5 en 6 (niveau 3). De leerlijn gaat ervan uit dat de studenten geen voorkennis bezitten. Na Taalverwerving Spaans 3 aan het eind van het eerste jaar liggen de receptieve en productieve vaardigheden op niveau B1.2 van het ERK. De cursussen Taalverwerving Spaans 5 en 6 besteden speciale aandacht aan de schrijfvaardigheid en bereiden zo voor op het schrijven van het eindwerkstuk. De studenten oefenen hun schrijfvaardigheid ook door het schrijven van werkstukken in de niveau 2 en 3-cursussen of door studie in een Spaanstalig land. Van 2009 tot 2011 deed de opleiding mee aan het Europese NIFLAR-project waarbij studenten in de cursussen Taalverwerving 3, 4 en 5 via videocommunicatie en 3D virtuele werelden samen opdrachten uitvoerden met native speakers Spaans. Gezien de positieve resultaten van dit project handhaaft de opleiding deze werkvormen in het taalverwervingsonderwijs. Tijdens het eerste blok wordt een basistoets Grammatica afgenomen waarvoor via Blackboard geoefend kan worden. Bij een slecht resultaat kan een student extra begeleiding krijgen.

Voor de algemene academische leerlijn Schrijfvaardigheid in het Spaans is uitgewerkt welke types schrijfproducten in de verschillende cursussen worden aangeleerd en geoefend. Voor de School Moderne Talen is een Schrijfwijzer ontwikkeld. Deze bestaat uit een algemene introductie op het schrijfproces en instructiemateriaal met bijbehorende feedbackformulieren voor vier typen schrijfproducten. Voor studenten kan de Schrijfwijzer dienen als aanvullende instructie op wat de docent heeft aangegeven en als checklist bij het schrijven, voor docenten leidt gebruik van dit document tot consistente instructies, feedback en beoordelingen. Hierdoor worden de studenten naar het oordeel van de commissie goed voorbereid op het schrijven van hun eindwerkstuk. Mondelinge presentatie in het Spaans is niet uitgewerkt in een leerlijn maar wordt wel consequent geoefend in verschillende cursussen, waarbij de inhoudelijke complexiteit en het vereiste wetenschappelijke niveau geleidelijk toenemen. De commissie vindt dit een goede opbouw.

In het gesprek met de commissie gaven studenten aan dat ze het intensieve taalverwervingstraject effectief vinden. Het eerste jaar bestaat vrijwel volledig uit verplichte cursussen die onderling goed samenhangen en die steeds dieper op de stof ingaan. De studenten lieten de commissie weten dat veel studenten struikelen over de cursus Taalverwerving 3. Het verschil met het niveau van Taalverwerving 2 is aanzienlijk en Taalverwerving 3 is de ingangseis voor de cursussen op niveau 3. De docenten erkennen dit: bij Taalverwerving 3 wordt de overgang gemaakt naar een academische benadering van de taal

waarbij het om meer gaat dan 'het leren van een leuke taal'. De commissie vindt dit overtuigend en beschouwt deze cursus als een terecht drempelmoment in de opleiding.

Spaans is in zoveel mogelijk cursussen de instructietaal. Eigenlijk zouden de studenten meer onderwijs in het Spaans willen hebben om zo beter te kunnen oefenen. Doordat met name de cursussen over Latijns-Amerika ook gevolgd worden door studenten van andere opleidingen is dit niet mogelijk. Wel zijn er dan aparte werkcolleges voor de studenten Spaans en moeten zij hun werkstukken in het Spaans maken. Dit is in de ogen van de commissie een goede oplossing.

De studenten waren in het gesprek met de commissie enthousiast over het NIFLAR-project en vonden dat waardevol en effectief voor een goede spreekvaardigheid. Ze waren wat minder positief over de licentie voor het programma AVE met het Instituto Cervantes. Uiteindelijk verwachten de studenten dat ze hun eindwerkstuk in het Spaans zullen kunnen schrijven. De docenten informeerden de commissie dat het werken in de doeltaal de laatste jaren aanmerkelijk is verbeterd en dat studenten nu originele teksten te lezen krijgen. Met de curriculumherziening per september 2013 zal dit nog versterkt worden en zullen de studenten in alle cursussen zoveel mogelijk in het Spaans een werkstuk moeten produceren. Dit acht de commissie inderdaad een noodzakelijke ontwikkeling.

De commissie herkent in de programmaopbouw een consequente lijn gericht op taalverwerving en systematisch onderwijs in de taalkunde, letterkunde en cultuur. De brede invalshoek op Spanje en Latijns-Amerika en op alle historische perioden, zoals genoemd bij de doelstelling van de opleiding, is naar het oordeel van de commissie duidelijk aanwezig. Vanaf het tweede jaar kan gekozen worden, onder andere uit een accent op Spanje of Latijns-Amerika. De commissie is van oordeel dat die keuzemogelijkheid past bij de beoogde opzet en stelt met instemming vast dat deze twee accenten in de praktijk goed op elkaar afgestemd worden. Volgend jaar worden de Inleiding cultuur van Spanje en *Introduction to Latin American Culture* geïntegreerd.

De commissie stelt vast dat het programma voldoende keuzemogelijkheden biedt. Doordat veel cursussen ook studenten van andere opleidingen aantrekken en daardoor een voldoende omvang hebben, zullen ze vermoedelijk niet teveel effect ondervinden van het nieuwe faculteitsbeleid waarin cursussen met een te geringe deelname worden geschrapt. De faculteit Geesteswetenschappen heeft namelijk een strategische visie, Horizon 2015-2020, opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden gerealiseerd door bijvoorbeeld cursusreductie en aanpassing van het Teaching Load Model. De commissie heeft kennisgenomen van de visie zoals neergelegd in Horizon 2015-2020. De commissie begrijpt de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en ziet in dat dit ook consequenties heeft voor individuele cursussen en opleidingen. Maar de commissie onderstreept dat, ook in de nieuwe curricula, de kwaliteit van het onderwijs op de eerste plaats moet komen.

Didactische uitgangspunten

De UU streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van

persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. Studenten schrijven zich hiertoe in voor één van de aanwezige talenopleidingen ofwel voor de bacheloropleidingen Literatuurwetenschap of Taalwetenschap. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de opleidingen Moderne Talen, waarvan Spaanse taal en cultuur deel uitmaakt, ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan. Bij de opleiding Spaanse taal en cultuur is het activerende onderwijs niet alleen zichtbaar bij de taalverwervingscursussen, waar elke week opdrachten moeten worden ingeleverd. Ook in de andere cursussen wordt wekelijks een *reaction paper* vereist, waardoor studenten regelmatig oefenen in het opstellen van academische samenvattingen en essays.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid van het onderwijs voor studenten herkenbaar is. Bij veel cursussen gaat het om kleine aantallen studenten waardoor het onderscheid tussen hoor- en werkcollege verdwijnt. Bij cursussen met veel bijvakstudenten worden de werkgroepen gesplitst tussen de verschillende groepen studenten. De commissie vindt dit een goede keuze omdat de studenten Spaanse taal en cultuur zo de kans krijgen hun taalkennis actief te verbeteren. De studenten gaven aan dat de feedback van docenten op de ingeleverde schrijfproducten soms tekortschiet. Het komt voor dat alleen het cijfer wordt vermeld, hoewel er ook docenten zijn die goede feedback geven. Dat zouden alle docenten moeten doen, vinden de studenten en de commissie is het daarmee eens. Studenten hebben waardering voor de keuzevrijheid in het curriculum. Er werden geen klachten geuit over het feit dat een aantal cursussen alternerend wordt aangeboden. De commissie is ervan overtuigd geraakt dat de keuzevrijheid niet op een onevenredige manier ten koste gaat van de kennisopbouw. Dankzij goede begeleiding en helder geformuleerde leerlijnen volgen studenten een samenhangend studieprogramma. De commissie vindt het didactisch concept een sterk punt van de opleiding aan de UU.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

Tabel 1 in de kritische reflectie geeft de relatie weer tussen cursussen van de opleiding Spaanse taal en cultuur en de eindtermen in termen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht; toepassen van kennis en inzicht; oordeelsvorming; communicatieve vaardigheden; leervaardigheden). Een meer gedetailleerde uitwerking van de leerdoelen per cursus, de zogenaamde toetsmatrix, is opgenomen in het bijlagenboek bij de kritische reflectie. Hierin zijn per cursus de leerdoelen en de te toetsen aspecten aangegeven, omschreven in competenties (onthouden en reproduceren, begrip en inzicht, toepassen van kennis en begrip,

analyse van problemen en materiaal, evaluatie van concurrerende hypothesen, spreekvaardigheid, schrijfvaardigheid).

De kritische reflecties rapporteren in het algemeen dat de einddoelen van de bacheloropleidingen erop gericht zijn dat afgestudeerden goed zijn toegerust voor het volgen van een aansluitende masteropleiding binnen of buiten Nederland. De leerlijnen in de opleidingen stellen studenten in staat accenten te leggen zodat zij zich kunnen voorbereiden op de ingangseisen die aan de verschillende masters zijn verbonden. Daarnaast wordt van de bacheloropleiding verwacht dat ze kan dienen als een afgeronde opleiding die toegang biedt tot de arbeidsmarkt. De aandacht voor algemene academische vaardigheden en de brede basis op het terrein van de opleiding, waaronder een goede taalverwerving, bieden studenten hiervoor in principe de mogelijkheid, maar de meeste studenten stromen door naar een masteropleiding aan de UU of elders. Dit geldt ook voor afgestudeerden van de bachelor Spaanse taal en cultuur.

Het beroepsperspectief van de studenten Spaans met wie de commissie heeft gesproken, was nog niet uitgekristalliseerd. Onderwijs als arbeidsmarktperspectief is vaak de aanleiding om voor de studie te kiezen, maar door het brede aanbod worden studenten zich in de loop van de opleiding ook bewust van andere opties. De studenten zeggen tevreden te zijn over de brede oriëntatie. De kritische reflectie vermeldt dat bachelorgediplomeerden kunnen terecht komen bij diverse organisaties in de wereld van literatuur, cultuur en onderwijs, maar vermeldt geen cijfers over de bestemming van alumni over de afgelopen jaren. De commissie beveelt de opleiding aan de loopbaan van alumni systematisch te volgen en deze informatie te benutten bij de invulling van het programma.

Alle opleidingen stimuleren hun studenten om een periode in het buitenland te studeren of een internationale stage te lopen, ook de opleiding Spaanse taal en cultuur. Dit kan een onderdeel van de profileringsruimte zijn. Om een dergelijk buitenlands verblijf in de studie in te passen, zonder studievertraging op te lopen, vereist goede voorbereiding en planning. De faculteit biedt hierbij ondersteuning en er zijn veel contacten met diverse zusterinstellingen in het buitenland. Voor stages en buitenlands verblijf had de opleiding Spaans het afgelopen jaar ongeveer twintig aanvragen. Dit zou van de docenten nog wel meer mogen zijn. De commissie is het daarmee eens en adviseert de opleiding om de meerwaarde van een internationaal verblijf samen met de studievereniging te blijven benadrukken.

Wetenschappelijke vorming

In de opleiding Spaanse taal en cultuur worden de studenten wetenschappelijk vooral uitgedaagd in de niveau 3-cursussen en in het bacheloreindwerkstuk. Om daar het vereiste niveau te behalen hebben de docenten terug geredeneerd naar wat in de vakken op niveau 1 en 2 aan de orde moet komen. De commissie is van oordeel dat de wetenschappelijke vorming voldoende in de vakken verweven is.

In de algemene academische leerlijn Schrijfvaardigheid en door de verplichting om mondelinge presentaties in het Spaans te houden, wordt gewerkt aan de verschillende academische vaardigheden. De producten waarop studenten worden beoordeeld zijn het academisch verslag, essay, onderzoekopzet en onderzoek- of practicumverslag. Hierbij gebruiken de docenten de al eerder genoemde Schrijfwijzer. Sinds dit jaar (2012-2013) is correct taalgebruik in het Spaans een geformaliseerd onderdeel van het beoordelingsformulier, wat naar het oordeel van de commissie zeer terecht is.

In het eindwerkstuk komen de eindtermen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode. Ook moeten ze aantonen dat ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald en moet duidelijk academisch van aard zijn. Eventueel kan een docent de student doorverwijzen naar een collega. In het algemeen werken studenten door hun keuze van niveau 3-cursussen al toe naar hun eindwerkstuk. De commissie stelt vast dat door deze opbouw goede aandacht wordt besteed aan de wetenschappelijke vorming van de studenten.

Studielast en studeerbaarheid

De jaarlijkse instroom in de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur is sinds 2005 gedaald van ongeveer honderd naar zestig à zeventig in de periode 2007-2010 en de laatste jaren zelfs tot minder dan veertig studenten. De opleiding besteedt in de voorlichting veel aandacht aan het wetenschappelijke karakter van de opleiding en de werkdruk die in het eerste jaar vooral samenhangt met de taalverwervingscolleges. De studenten lieten de commissie weten dat ze de druk in het programma om regelmatig te werken positief vinden.

De staf hoopt dat de nieuwe aanpak van matching kan helpen de uitval tegen te gaan en het rendement te verhogen. Met ingang van het studiejaar 2013-2014 krijgen nieuwe studenten aan de UU te maken met matching en selectie. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een 'Wegwijzer matching' opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het BSA). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking. De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleidingen.

De commissie vindt dat de organisatie en opzet van het programma activerend zijn en de studenten aanzetten tot een regelmatige inzet. Daarbij is de studielast redelijk gespreid. Desondanks is het rendement zeer laag. Zelfs na vier of zelfs vijf jaar blijft het rendement steken op 30 à 40% en daarbij is de tendens dalend. Het bevreemde de commissie dat de staf dit niet als problematisch lijkt te ervaren.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De staf van de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur bestaat uit elf personen: een hoogleraar, twee universitair hoofddocenten (uhd's), vier universitair docenten (ud's), twee docenten en twee juniordocenten. Alle stafleden met uitzondering van de juniordocenten beschikken over de basiskwalificatie onderwijs en de basiskwalificatie onderzoek. De juniordocenten bereiden de basiskwalificatie onderwijs voor. De hoogleraar, de uhd's en een ud beschikken ook over de seniorkwalificatie onderwijs en de hoogleraar en een uhd over de seniorkwalificatie onderzoek. Alle hoogleraren en docent-onderzoekers zijn verbonden aan een van de twee onderzoeksinstituten binnen de faculteit. De commissie is van oordeel dat het docentencorps kwalitatief en kwantitatief voldoende is voor een adequaat onderwijsaanbod.

De docenten vinden de werkdruk hoog. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten door de tutores, de nieuwe taken van examencommissies sinds 2010, de periodieke curriculumherzieningen en het werken aan standaardisering van beoordelingen zijn in de ogen van de commissie positieve uitingen van de mate waarin de opleiding haar onderwijstaak serieus neemt, maar betekenen wel dat andere taken van het wetenschappelijk personeel, en met name de hoogleraren, onder druk komen te staan. Als het onderzoek hieronder lijkt, heeft dat op termijn ook zijn weerslag op de kwaliteit van het onderwijs, dat zich immers op de meest recente ontwikkelingen moet kunnen baseren. De commissie heeft met instemming begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd.

Alle docenten verzorgen cursussen op alle niveaus van de bacheloropleiding, de hoogleraar doceert in de eerstejaarscursus *Introduction to Latin American Culture*. Elke leerlijn is de verantwoordelijkheid van een team docenten en in het gesprek met de commissie lieten de docenten weten dat ze deze gezamenlijke aanpak (team teaching) motiverend en inspirerend vinden. In de nieuwe huisvesting kunnen docenten elkaar ook gemakkelijker bereiken dan ten tijde van de vorige visitatie, wat zeker helpt. De studenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat ze de inzet van de docenten waarderen omdat ze klaarstaan voor de studenten en altijd snel reageren op vragen of problemen. De commissie stelt met genoeg vast dat de staf zich betrokken toont bij de opleiding en haar studenten.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor. Bij de opleiding Spaanse taal en cultuur worden alle eerstejaarsstudenten in groepjes toegewezen aan een docent die hen tijdens de hele opleiding als tutor begeleidt. In de loop van het jaar zijn er ten minste drie gesprekken met elke student, groepsgewijs of individueel. De tutor heeft vooral een rol bij de inhoudelijke vragen van studenten en bij de planning van hun studietrajecten. Met persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij een van de facultaire studieadviseurs. Bij de intake gaat de studieadviseur na of een student behoefte heeft aan eventuele extra begeleiding of voorzieningen, bijvoorbeeld in geval van een functiebeperking. Het samenspel tussen de studieadviseur en de tutores wordt in het gesprek met de commissie omschreven als een 'ragfijn samenspel'. De commissie vindt de studiebegeleiding bij de opleiding Spaanse taal en cultuur goed georganiseerd.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

Blackboard is de elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt benut voor berichten van docenten over de colleges, documenten, presentaties, voorbeeldtoetsen. De opzet van NIFLAR is volgens de docenten logistiek ingewikkeld maar levert veel meerwaarde op. Over het computerprogramma AVE zijn de meningen verdeeld. De studenten vonden dat het voor het bereikte effect te arbeidsintensief was. Dit is nu een facultatieve optie geworden. De bibliotheekvoorzieningen zijn uitgebreid en *up-to-date*. Studenten gaven aan dat er soms te weinig studeer- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie heeft vastgesteld dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen. Ze verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Mogelijk kan de faculteit de toegang voor studenten van elders zoveel mogelijk beperken.

De opleidingscommissie vervult naar het oordeel van de commissie een actieve rol in de kwaliteitszorg van het onderwijs. De studentleden zorgen voor een goede overdracht van oude naar nieuwe leden en voelen zich in het algemeen serieus genomen. De studentleden maken zich bij de nieuwe eerstejaarsstudenten bekend en geven aan dat ze benaderd kunnen

worden als er vragen of knelpunten zijn. Het is niet moeilijk nieuwe studentleden te vinden. De informatievoorziening is voor een groot deel gedigitaliseerd via afgeschermden delen op de zogenaamde O-schijf van het facultaire netwerk. De opleidingscommissie houdt zich bezig met cursus- en curriculumbeoordelingen en de follow up ervan, en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het faculteitsbestuur. Er zijn veel informele contacten tussen de opleidingscommissie en de examencommissie.

De commissie is van oordeel dat de opleiding de kritiekpunten van de vorige visitatiecommissie (2006) goed heeft opgepakt. Er is geen kans meer dat studenten cursussen op niveau 3 kunnen vermijden. Het niveau van de eindwerkstukken wordt beter geborgd doordat studenten in hun opleiding geleidelijk ervaring opdoen in het schrijven in het Spaans en doordat de werkstukken aan de hand van een gestandaardiseerd beoordelingsformulier door twee docenten worden beoordeeld. De staf heeft grote vooruitgang gemaakt in het samenwerken aan de opleiding en begeleiding van de studenten.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen en concludeert dat dit het geval is. Het geheel van de cursussen biedt zowel een brede kennisbasis door de verplichte cursussen op niveau 1 als adequate keuzemogelijkheden op de terreinen taalverwerving, taalkunde, vertalen en literatuur en cultuur. Daarbij komen zowel Spanje als Spaans-Amerika aan bod. De gedefinieerde inhoudelijke leerlijnen met cursussen op niveau 2 en 3 bieden een goede structuur. Er is voldoende keuze voor studenten om een specialisatie nader in te vullen en zich voor te bereiden op verschillende masteropleidingen of de arbeidsmarkt. De commissie is positief over de algemene academische leerlijn schrijfvaardigheid en over de systematische aandacht voor mondelinge presentatie. In het bacheloreindwerkstuk kunnen studenten laten zien dat ze de beoogde eindtermen in samenhang hebben bereikt.

De opzet en organisatie van het programma zijn erop gericht de studenten zo snel mogelijk tot een taalniveau te brengen waarop zij onderwijs in de doeltaal kunnen volgen. Vanaf het begin moeten studenten zich zowel mondeling als schriftelijk in het Spaans kunnen uiten en de opleiding biedt moderne ondersteuningsfaciliteiten in de vorm van AVE en NIFLAR. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs wordt goed uitgewerkt in de opleiding. Studenten worden voortdurend gestimuleerd doordat er wekelijks 'reaction papers' vereist worden waardoor ze oefenen in het schrijven van academische samenvatting en essay. De jaarindeling in blokken leidt tot een evenwichtige verdeling van de studielast. De docenten en de tutores zorgen voor een goede begeleiding van de studenten. De studenten waardeerden de inzet en toegankelijkheid van hun docenten. Het rendement blijft ondanks deze positieve observaties zeer laag. De staf lijkt erop te vertrouwen dat intensieve voorlichting en de facultaire maatregelen in het kader van Horizon 2015-2020, waaronder de matchingsprocedure, verbetering zullen brengen, maar de commissie meent dat in het geval van de bacheloropleiding Spaans meer nodig zal zijn.

De commissie is van oordeel dat de kwaliteitszorg serieus wordt aangepakt. De opleidingscommissie functioneert naar behoren. De aanbevelingen van de vorige visitatie zijn actief opgepakt en hebben tot duidelijke verbetering geleid.

Conclusie

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **'voldoende'**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang. Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt. Toch adviseert de commissie om systematisch en in ieder geval steekproefsgewijs de eindwerkstukken op plagiaat te controleren.

De facultaire examencommissies beoordelen de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculumbeoordelingen. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er per 1 januari 2013 een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. De commissie beveelt de faculteit aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie.

Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de bacheloropleidingen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars, zoals gebruikelijk is bij de masterscripties, en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. Ze adviseert de examencommissie Spaans haar rol actief in te vullen. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken aan de hand van een standaardformulier is een belangrijke positieve stap. Een aantal opleidingen brengt hierin aanpassingen aan om tegemoet te komen aan de eigenheid van de opleiding, wat afbreuk kan

doen aan de beoogde uniformering. Bij Spaans is dit overigens niet het geval. De commissie adviseert de examencommissies toe te zien op een goede implementatie van de gestandaardiseerde beoordeling. Dat is immers de voorwaarde om te komen tot gezamenlijke normering en tot vergelijkbaarheid van de oordelen over de opleidingen heen.

De commissie heeft een aantal gemaakte toetsen ingezien en zich een oordeel gevormd over het niveau van de toetsen en de wijze van beoordeling en feedback. De commissie vindt beide adequaat. De studenten lieten de commissie weten dat ze vinden dat sommige docenten goed onderbouwde feedback geven, maar dat het ook voorkomt dat alleen een cijfer wordt gegeven en dat de student het initiatief moet nemen om inzage te vragen en feedback te krijgen. De commissie adviseert de opleiding te zorgen voor systematische feedback in alle gevallen.

Het is de commissie opgevallen dat een onevenredig groot aantal bacheloreindwerkstukken begeleid en beoordeeld is door één docent. Ze heeft dit in het gesprek met de docenten ter sprake gebracht en begrepen dat dit terug te voeren was op verschillende oorzaken. Ten eerste waren er in die periode relatief veel vertaaleindwerkstukken, mogelijk omdat de studenten – ten onrechte – dachten dat die gemakkelijker waren dan meer theoretische eindwerkstukken. Voor vertaaleindwerkstukken was de betreffende docent de meest aangewezen begeleider. Ten tweede was het een kwestie van werkverdeling: andere docenten begeleidden relatief meer masterscripties. Tot slot deden veel studenten een beroep op de betreffende docent omdat ze de andere, nieuwere docenten minder goed kenden. De commissie vernam met instemming dat de onevenredige verdeling het afgelopen jaar volgens de docenten al enigszins is rechtgetrokken en dat hier ook de komende jaren op gelet zal worden.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft vier bacheloreindwerkstukken gelezen en heeft vastgesteld dat haar oordelen in grote lijnen overeenkomen met de becijfering door de staf hoewel de commissie systematisch wat lagere cijfers zou geven. De probleemstelling is niet altijd even helder geformuleerd, soms gaat het betoog te veel uit van bepaalde, soms onjuiste veronderstellingen. In het algemeen is de student wel op de hoogte van de relevante literatuur en is er correct en consequent aan het betoog gewerkt. Het niveau van het Spaans is voldoende tot goed. Op grond van de bestudeerde eindwerkstukken oordeelt de commissie dat de eindwerkstukken het vereiste bachelorniveau laten zien.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. De kritische reflectie geeft aan dat afgestudeerde bachelorstudenten in het algemeen hun studie vervolgen met een van de eenjarige masterprogramma's aan de faculteit Geesteswetenschappen van de UU: Interculturele communicatie, Literatuur en cultuurkritiek, Taal, mens en maatschappij, Vertalen of Middeleeuwen en Renaissance studies. Anderen kiezen voor de eenjarige interfacultaire masteropleiding Latin American and Caribbean Studies of voor de tweejarige masteropleiding educatie en communicatie. De kritische reflectie rapporteert dat er zich hierbij geen aansluitingsproblemen voordoen. Hierin ziet de commissie aanvullend bewijs dat het gerealiseerde eindniveau aan de maat is.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en

herstelmogelijkheden te bieden. Wel vindt de commissie dat de examencommissies hun rol proactiever zouden moeten invullen en niet uitsluitend kunnen uitgaan van goed vertrouwen. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk ingeleverde werkstukken systematisch te controleren op plagiaat met behulp van Ephorus, toetsen en eindwerkstukken steekproefsgewijs te evalueren en toe te zien op de implementatie van de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren.

De commissie heeft aan de hand van een steekproef van bacheloreindwerkstukken onderzocht of het beoogde eindniveau, zoals geformuleerd bij standaard 1, gerealiseerd wordt en stelt vast dat dit in voldoende mate het geval is.

Conclusie

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn van het vereiste niveau en passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma zijn goed en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen stellen de studenten in staat de beoogde eindtermen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en eindwerkstukken stelt de commissie vast dat er een academisch niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten adequaat voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur* als ‘voldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Th. (Theo) D'haen (voorzitter van de commissie) is sinds 2002 hoogleraar in Engelse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de KU Leuven. Hij behaalde in 1981 zijn doctorstitel aan de Universiteit van Massachusetts, Amherst. Van 1987 tot 2005 was hij hoogleraar Engelse Letterkunde aan de Universiteit Leiden en daarvoor doceerde hij aan de Universiteit Utrecht. D'haen bekleedde aan de Universiteit Leiden en de Katholieke Universiteit Leuven diverse bestuurlijke functies, waaronder die van departementshoofd en, vice-decaan. Verder was hij gasthoogleraar aan de Sorbonne (2004), Wenen (2011) en Harvard (2007), waar hij eveneens senior research fellow was (2011). D'haen heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan en was voorzitter van FILLM (2008-2011). Hij is redacteur van *The European Review* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen. Hij was of is nog steeds als commissielid betrokken bij the International Comparative Literature Association, the International American Studies Association en als bestuurslid bij the Academia Europaea.

Prof. dr. H. (Hub) Hermans (vice-voorzitter) studeerde in 1975 af in Spaanse literatuur en Linguïstiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na het behalen van zijn PhD, werd hij hoogleraar moderne Romaanse letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was decaan van de faculteit der Letteren en bekleedt nu de functie van voorzitter op de afdeling Romaanse Talen en Culturen. Daarnaast is hij secretaris voor het Centro de Estudios Mexicanos. Zijn interesse ligt bij de Romaanse cultuur en Spaanse en Latijn Amerikaanse films, literatuur, geschiedenis en ideologie. Hij heeft meerdere boeken en artikelen gepubliceerd over Spaanse, Mexicaanse en Nederlandse cultuurfenomenen.

Prof. dr. G. E. (Geert) Booij is emeritus hoogleraar taalwetenschap aan de Universiteit van Leiden (2005-2012). Hij promoveerde na een studie Nederlands en Algemene Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen (1965-1971) in 1977 aan de Universiteit van Amsterdam waar hij Nederlandse taalkunde doceerde van 1971-1981, en werd in 1981 benoemd tot hoogleraar Algemene Taalwetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Voorts is hij gasthoogleraar geweest aan de universiteiten van Massachusetts (Amherst), Madison (Wisconsin), Christchurch (Nieuw Zeeland), aan Harvard University en aan de Freie Universität Berlijn. Hij was decaan van de Faculteit der Letteren van de VU (1988-91, 1998-2002) en de Universiteit Leiden (2005-2007). Hij bekleedde diverse bestuurlijke functies, waaronder in de Stichting Taalwetenschap en in het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen van NWO. Booij heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan op het gebied van fonologie, morfologie en de structuur van lexicale kennis. Daarnaast was hij redacteur van het tijdschrift *Spektator*, is hij oprichter en redacteur van het tijdschrift *Morphology* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen.

Prof. dr. A.H. (Achim Hermann) Hölter is hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009 – heden). Hij promoveerde in 1988 aan de Universiteit van Wuppertal en doceerde onder andere aan de universiteiten van Bochum, Düsseldorf en Bonn. Van 1997 tot 2009 was hij hoogleraar in Münster. Hölter was lid van diverse letterkundige en culturele organisaties. Hij was van 1999-2005 vice-voorzitter en van 2005-2011 voorzitter van de Deutsche Gesellschaft für Allgemeine und Vergleichende Literaturwissenschaft (DGAVL). Voorts heeft hij diverse publicaties op het gebied van Duitse en internationale literatuurgeschiedenis en esthetische vraagstukken op zijn naam staan.

Dr. E.H. (Elisabeth) van der Linden studeerde Frans, Italiaans en Roemeens aan de Rijksuniversiteit Groningen en werkte daarna enkele jaren als docent Nederlands aan de universiteit van Boekarest. Van 1979 tot 2009 werkte zij aan de Universiteit van Amsterdam, eerst als ud en later als uhd, bij de opleidingen Frans en Roemeens. In 1985 promoveerde zij op een studie naar grammaticakennis van het Frans door T2-leerders van die taal. Sindsdien publiceerde zij artikelen en boeken over eerste- en tweedetaalverwerving van het Frans, Italiaans, Roemeens en Nederlands.

A.H. (Lily) Kruiger BA is een masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds het begin van haar studie in 2008 is ze actief geweest bij de studievereniging voor Scandinavistiek en heeft daar verschillende bestuursfuncties vervuld. Daarnaast was Kruiger student-assistent, studentlid van de opleidingscommissie en het afdelingsbestuur, studentvoorlichter en zat ze in de organisatie van twee congressen. Ook liep ze stage bij Uitgeverij De Geus. Op dit moment is ze lid van het afdelingsbestuur Scandinavische Talen en Culturen en lid van de opleidingscommissie Europese Talen en Culturen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Referentiekader cluster Taal- en Letterkunde
10 september 2012

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan opleidingen: de wetenschappelijk geïntereerde bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden in 2012 en 2013.

Het visitatiecluster omvat de bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen (Xse taal en cultuur); de bacheloropleidingen die rijksstalen betreffen: Friese taal en cultuur en Nederlandse taal en cultuur en de daaraan verwante opleiding Neerlandistiek (bachelor); en de taal – en literatuurtheoretische bacheloropleidingen. Ten slotte omvat het visitatiecluster de academische en duale masteropleidingen.

De masteropleidingen zijn recent (afhankelijk van de instelling in 2011 of 2012) omgezet van taalspecifieke naar taaloverstijgende opleidingen in het kader van de zogenaamde “brede label operatie”. De Europese (vreemde) talen zijn opgegaan in drie overkoepelende masteropleidingen: Letterkunde, Taalwetenschappen en Neerlandistiek. De instellingen programmeren binnen de opleidingen programma’s of specialisaties. Zie voor meer informatie de bijlage.

Onder deze visitatie vallen concreet de volgende opleidingen:

1. De bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen: Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Franse taal en cultuur, Fin-oeegrise talen en cultuur, Italiaanse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur, Portugese taal en cultuur, Roemeense taal en cultuur, Scandinavische talen en culturen, Spaanse taal en cultuur.
2. De bacheloropleidingen in de rijksstalen: Friese taal en cultuur, Nederlandse taal en cultuur en Neerlandistiek/Dutch studies.
3. De bacheloropleidingen Literatuurwetenschap en Taalwetenschap.
4. De academische masteropleidingen Neerlandistiek, Taalwetenschappen en Letterkunde (60 EC)
5. De duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek (90 EC) van de UvA.

De research masters en de educatieve masters worden niet in dit cluster gevisiteerd. Het referentiekader is derhalve niet opgesteld met het oog op deze opleidingen.

Het spectrum van opleidingen is breed. Er is daarom gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van de onderwijsprogramma’s in het domein Taal- en Letterkunde.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, te weten van de QAA¹ en van de VLIR². De tekst is verder gebaseerd op de Dublin-descriptoren. Ten slotte is gebruik gemaakt van de visitatierapporten Germaanse talen, Romaanse talen en Taalwetenschappen uit de vorige visitatieronde (2004-2006)³.

2. Doelstellingen en eindkwalificaties bachelor- en masteropleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld wordt breed. Het omvat:

1. bacheloropleidingen Europese vreemde talen;
2. bacheloropleidingen Rijkstalen;
3. bacheloropleidingen taalwetenschap en literatuurwetenschap;
4. masteropleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde (veelal taaloverstijgend) en Neerlandistiek;
5. duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek.

Verschillende aspecten komen met wisselende accenten aan de orde in deze opleidingen:

1. taalvaardigheid
2. taalbeheersing (in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties)
3. taalkunde
4. letterkunde
5. cultuurkunde
6. geschiedenis
7. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
8. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. In een vreemde-talenopleiding (categorie 1) nemen taalvaardigheid, taalkunde en de letterkunde een belangrijke plaats in. Voor de rijkstalen (categorie 2) geldt dat er meer ruimte zal zijn voor bestudering van taal, taalgebruik, literatuur en geschiedenis in het algemeen, dit omdat er bij deze categorie geen aandacht besteed zal hoeven worden aan taalverwerving.

De opleidingen in categorie 3 zullen vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Dit alles heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de drie categorieën van opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, in de praktijk kunnen worden toegepast. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van deze opleidingen. Dit betekent dat

¹ Subject benchmark statement Languages and related studies, The Quality Assurance Agency for Higher Education 2007

² De Onderwijsvisitatie Taal- en Letterkunde, VLIR, april 2010

³ Visitatierapporten QANU Germaanse talen (2006), Romaanse talen (2005) en Taalwetenschappen (2006).

zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van academische bachelors en masters, zoals omschreven in de Dublin-descriptoren.

Van de opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld wordt additioneel een zeer goede taalvaardigheid verwacht. Deze verwachting geldt allereerst voor de de doeltaal van de opleiding en daarnaast ook voor het Nederlands (indien het een Nederlandstalige opleiding betreft).

Voor de bacheloropleiding geldt tevens dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij gekwalificeerd is voor een academische, educatieve of research masteropleiding. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereidt op een promotie.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding met inbegrip van kennis van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden.

Hierin kunnen de domeinen taalkunde en letterkunde van de betreffende taal en de cultuurkunde van de sprekers van die taal, danwel van het land waarin de betreffende taal gesproken wordt, onderscheiden worden. Het domein taalbeheersing in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties (pragmatiek, argumentatietheorie, retorica etc.) kan als een vierde domein aan bod komen binnen de opleiding. Het gewicht dat binnen de opleiding aan deze verschillende domeinen gegeven wordt, kan afhankelijk van de keuzes van de opleiding verschillen;

- b. de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bij te brengen;
- c. De student academisch te vormen;

In het domein van de Geesteswetenschappen is een goede beheersing van het Nederlands hierbij van eminent belang;

- d. de nadruk te leggen op de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen in de onderwezen taal;
- f. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, of facetten daarbinnen). Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijkt.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties die betrekking hebben op taalvaardigheid, taalbeheersing en taalkunde omvatten ten minste:

- Taalvaardigheid in de vreemde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken, vertalen en interpreteren, op niveau B1-C2⁴, afhankelijk van de betreffende taal en de doelstellingen van de opleiding; alsmede een goede interactie met de Nederlandse taalvaardigheid.
- Kennis van de taalkundige structuur (syntaxis, fonologie, fonetiek, morfologie, semantiek, etc.) en het lexicon van de betreffende taal (zie volgende commentaar).
- Kennis van de synchrone en diachrone dimensie van de betreffende taal gekoppeld aan taalkundige theorieën.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en – technieken én de toepassing daarvan.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

De letterkundige en literatuurwetenschappelijke eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Inzicht in de specifieke eigenschappen van literaire teksten.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke literaire theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Kennis van de belangrijke literaire stromingen en de bijbehorende werken.
- Kennis van de literaire tradities van de taal en de vaardigheid om deze toe te passen bij het analyseren van teksten en met name teksten te kunnen situeren in een historische, cultureel-maatschappelijke en stilistische context.

De eindkwalificaties die betrekking hebben het domein van de cultuurkunde en geschiedenis van het land omvatten ten minste:

- Basale kennis van en inzicht in het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij waarin de taal wordt gebruikt, kennis van diens geschiedenis; inzicht in de positie van de betreffende taal en het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij op Europees of mondiaal niveau.

De algemene eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Basale kennis van wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek, gekoppeld aan vakinhoud.

⁴ Zie hoofdstuk 4 en 5 uit het Common European Framework for Languages, internet: http://www.culture2.coe.int/portfolio/documents_intro/common_framework.html.

- Kennis van de wetenschapsbeoefening binnen de betreffende discipline.

Vaardigheden/ wetenschappelijke vorming

- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen, eventueel in een andere taal.
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en ICT (i.v.m. life long learning), bronnen kunnen raadplegen.
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline, de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren).
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.

Academische vaardigheden en attitude

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid.
- Goede taalvaardigheid in het Nederlands, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) een goede beheersing van het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld.

De commissie is zich bewust van het feit dat het afnemend veld divers is. Zij verwacht echter dat de opleiding zich bewust is van het afnemend veld en op dit vlak een verantwoordelijkheid voelt. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een elementaire wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, zullen over de volgende kennis en vaardigheden dienen te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties omvatten ten minste grondige kennis van en inzicht in een specialisme binnen de betreffende taal: letterkunde, taalkunde, cultuurkunde, taalbeheersing, of op het snijvlak van een of meerdere specialismen.

Afhankelijke van het specialisme omvatten de eindkwalificaties:

- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Gedegen, specialistische kennis van en inzicht in de vertaalpraktijk.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

Vaardigheden

De eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Goede taalvaardigheid in het Nederlands en in de bestudeerde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren is daarvoor noodzakelijk.
- Kennis en vaardigheden die de afgestudeerde in staat stelt deel te nemen aan een discussie met vakgenoten.
- Actieve beheersing van de onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende taal binnen het (de) gekozen vakgebied(en), zodat de student onder begeleiding zelfstandig onderzoek kan uitvoeren.
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een diepgaand academisch niveau kunnen analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) Goede taalvaardigheid in het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om zelfstandig beroepen of functies te kunnen vervullen op academisch niveau - zogenaamde academische beroepen - waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, vermogen tot omgaan met onzekerheid en interpretatieverschillen en verantwoordelijkheid samengaan⁵.

Academische vaardigheden en attitude

Masterafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, daarbij rekening houdend met relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op ethische, historische, methodologische en sociaal-psychologische aspecten van de wetenschap⁶ die zich richt op het object van de studie.

⁵ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

⁶ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

3. Inhoud en programma bachelor- en masteropleidingen

A. Inhoud en programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding (vreemde taal, rijkstaal, taal/literatuurtheoretisch) één of meerdere domeinen (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, cultuurkunde en taalvaardigheid) aan bod te komen. Bij cultuurkunde gaat het om kennis van de cultuur in verschillende aspecten. Tussen de deeldomeinen die aan bod komen, komt voldoende synergie tot stand. De student beschikt niet alleen over voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. Hij verwerft tevens de nodige basisvaardigheden die hem zullen toelaten zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan.

Binnen het geheel van de opleiding is er voldoende aandacht voor academische vorming.

In de bacheloropleiding van de vreemde talen zal het taalvaardigheidsonderwijs een belangrijke plaats innemen binnen het programma. Het aantal studiepunten dat daarvoor gereserveerd is, is afhankelijk van de bestudeerde taal, en van de vraag of de taal wel of niet op de middelbare school wordt gedoceerd.

In de vreemde-talenopleidingen is het wenselijk dat studenten als onderdeel van hun studie enige tijd kennismaken met de (academische) cultuur en omgeving door een verblijf in een gebied waar de bestudeerde taal gesproken wordt.

Het verdient aanbeveling dat de studenten tijdens de bacheloropleiding reeds worden geïntroduceerd in het analyseren van teksten, in het redigeren van wetenschappelijke teksten en in het doen van wetenschappelijk onderzoek.

In de bacheloropleiding biedt het programma in de vrije ruimte mogelijkheden voor een oriëntatie op het leraarschap.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht, bijvoorbeeld een bacheloreindwerkstuk, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

B. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van geesteswetenschappelijke methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. De deeldomeinen dienen op elkaar afgestemd te zijn, zodat de opleiding een samenhangend en coherent geheel is. In de multidisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende en zelfstandig uitgevoerde opdracht, meestal een masterscriptie, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang worden getoetst.

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

BIJLAGE BREDE MASTERLABELS IN DE GEESTESWETENSCHAPPEN

Toelichting op basis van de notitie van VSNU aan de NVAO en OCW, februari 2010.

1 Inleiding

De VSNU (Disciplineoverlegorgaan Letteren en Geschiedenis) heeft een voorstel gedaan om te komen tot een reductie en herordening van het aantal masterlabels voor de sector geesteswetenschappen. Geesteswetenschappen kende meer dan 250 unieke labels in het landelijke opleidingsregister CROHO. Veel daarvan vallen nog eens uiteen in meerdere (niet landelijk geregistreerde) afstudeerrichtingen. Mede hierdoor is het onderwijs binnen GW, vooral in de masterfase, in hoge mate versnipperd en bovendien doen de opleidingslabels nauwelijks nog recht aan de inhoud en structuur van de feitelijke programma's. Het plan van minister Plasterk om de universiteiten in de gelegenheid te stellen hun masteraanbod te herordenen, heeft DLG aangegrepen als een uitstekende gelegenheid voor de voorgestelde herordening van opleidingsnamen binnen haar domein.

De tien faculteiten Geesteswetenschappen (UvA, VU, UU, RUL, RUN, RUG, EUR, UM, UvT en OU) hebben een plan ingediend om hun masteropleidingen onder te brengen onder eenentwintig brede opleidingsnamen (of uiteraard minder, als een faculteit geen programma's heeft die vallen onder een specifiek label). Zij maakten hiervoor gebruik van de omzettingsoperatie die OC&W in 2010 toeliet.

In het voorstel zijn bewust de educatieve masteropleidingen buiten beschouwing gelaten. De situatie is namelijk zo dat er tussen de universiteiten grote verschillen zijn over de zeggenschap over die opleidingen.

Het ministerie heeft het voorstel in augustus 2010 goedgekeurd (HO&S/2010/224546).

De instellingen voeren deze in per september 2011 (EUR, OU, RUN, UvT, UU) of september 2012 (RUG, UL, UM, UvA, VU).

De volgende nieuwe opleidingsnamen voor de masterfase zijn vastgesteld.

Letterkunde	(Literary Studies)
Taalwetenschappen	(Linguistics)
Archeologie	(Archeology)
Geschiedenis	(History)
Internationale Betrekkingen	(International Relations)
Oudheidstudies	(Classics & Ancient Civilizations)
Filosofie	(Philosophy)
Theologie & Religiewetenschappen	(Theology & Religious Studies)
Theologie	(Theology)
Kunst- & Cultuurwetenschappen	(Arts & Culture)
Mediastudies	(Media Studies)
Communicatie	& (Communication & Information)
Informatiewetenschap	
Erfgoedstudies	(Heritage Studies)
Afrika Studies	(African Studies)
Azië Studies	(Asian Studies)
Midden Oosten Studies	(Middle Eastern Studies)
Noord-Amerika Studies	(North American Studies)
Latijns-Amerika Studies	(Latin America Studies)
Eurazië Studies	(Eurasian Studies)
Europese Studies	(European Studies)
Neerlandistiek	(Dutch Studies)

2 De noodzaak tot reductie en herordening

Op zichzelf is een rijk aanbod aan opleidingen in de bachelor- en de masterfase binnen de Nederlandse geesteswetenschappen een realistische afspiegeling van de geschakeerdheid van haar wetenschappelijke onderwijs- en onderzoekspaat.

Het valt echter niet te ontkennen dat met name door de invoering van de bama de zorg voor het behoud van specialisaties heeft geleid tot een proliferatie aan opleidingen - en dus ook aan opleidingslabels - op het niveau van de master. Daar komt nog bij dat de invoering van de researchmasters met een verschillende studieduur (twee jaar versus één jaar) en ook de structuur van de educatieve masteropleidingen met een civiel effect, veelal gekoppeld aan een taal, een veelheid aan opleidingen in de hand hebben gewerkt. In andere wetenschapsgebieden waar masteropleidingen standaard een duur van twee jaar hebben, heeft zich een dergelijke proliferatie niet in die mate voorgedaan. Fundamentele wetenschappelijke vernieuwingen van bijvoorbeeld de biologie, scheikunde of natuurkunde konden altijd gemakkelijk(er) worden opgevangen binnen bestaande opleidingen.

3 Begin bij de Masters

Bij de invoering van de bama in 2003 zijn veel masters omgezet vanuit de oude gedachte dat iedere bestaande opleiding in tweeën gedeeld moest worden. Omdat er vele varianten waren in de afstudeerfase van het oude doctoraal, heeft dat geleid tot een sterke proliferatie aan masteropleidingen. [...] De wens om het aantal masteropleidingen aanzienlijk te reduceren, staat niet haaks op het feit dat de master q.q. een specialisatie betreft. Ook in het nieuwe systeem zijn masters specialisaties ten opzichte van de breder opgezette bachelors; de aard van de specialisatie binnen de geesteswetenschappen heeft zich dusdanig gewijzigd, dat de huidige opleidingslabels daaraan niet langer recht doen. Er is juist behoefte aan een flexibeler systeem waarin brede opleidingsnamen de mogelijkheid tot programma's scheppen op basis van eenduidige programmaregels. [...].

4 Vergroting van de transparantie

Voor studenten is het grote aanbod binnen de geesteswetenschappen na hun bachelor op dit moment weinig transparant. Opleidingen die qua inhoud nauwelijks of niet van elkaar verschillen, worden bij de diverse faculteiten in den lande met verschillende opleidingsnamen benoemd. Bovendien voldoen veel van de bestaande opleidingen (en hun bijbehorende labels) in de masterfase niet aan de wens om zowel in de breedte als in de diepte te kunnen specialiseren, omdat veel opleidingen die flexibiliteit niet kunnen bieden. De dynamiek van het onderwijs heeft zich de afgelopen jaren voor de masterfase dan ook anders ontwikkeld dan voor de bachelorfase. Het is niet langer zo dat de student, na bijvoorbeeld een bachelordiploma binnen een van de moderne talen te hebben behaald, zich in de masterfase uitsluitend binnen de grenzen van die taal wil specialiseren. Hij/zij zal vaak een programma kiezen met een letterkundige, een taalkundige dan wel een communicatiekundige toespitsing. Die keuze is in belangrijke mate ingegeven door de wetenschappelijke dynamiek binnen de geesteswetenschappen. Net zoals in andere domeinen van de wetenschap, is specialisatie mede gebaseerd op ontwikkelingen binnen het onderzoek. Men specialiseert zich in de masters al sinds geruime tijd eerder op de specifieke discipline (taalkunde) en daarbinnen op Frans of Italiaans in plaats van andersom, omdat de belangrijkste ontwikkelingen binnen de linguïstiek zich niet langs taalgebonden lijnen afspelen, maar langs (multi-)disciplinaire (dwars)verbanden zoals neurocognitie of tweede taalverwerving. Veel faculteiten kennen dan ook al geruime tijd masterprogramma's als 'letterkunde' en 'taalkunde' in plaats van 'Italiaanse letterkunde' en 'Italiaanse taalkunde'.

5 Brede opleidingsnamen en nieuwe spelregels

In het voorliggende voorstel wordt het thans bestaande palet van meer dan 250 in het CROHO geregistreerde masterlabels geconcentreerd in een overzichtelijk en hanteerbaar aantal brede opleidingen ofwel wetenschappelijke domeinen. Dit betekent niet dat het huidige aanbod aan opleidingsmogelijkheden in de geesteswetenschappen verschaalt: de huidige masters kunnen als *programma's* gecontinueerd kunnen worden, maar nu wel onder overkoepelende, landelijk gelijkkluidende en dus overzichtelijker namen. [...]

6 Verhoging van de doelmatigheid

Het ontwerp van een twintigtal brede opleidingsnamen waaronder elke faculteit zijn huidige opleidingen kan onderbrengen is een noodzakelijke eerste stap naar meer doelmatigheid. In het rapport *Duurzame Geesteswetenschappen* heeft de commissie Cohen terecht gewezen op de nadelige effecten van de grote versnippering van het onderwijsaanbod in de masterfase. Met name binnen de deeldomeinen waar de vraag van studenten gering is, hebben de faculteiten het in toenemende mate moeilijk om nog volwaardige programma's binnen de bestaande opleidingslabels te kunnen blijven aanbieden. Om dit probleem van doelmatigheid het hoofd te bieden, liggen twee maatregelen voor de hand: 1. een doelmatiger aanbod van programma's per faculteit (bijvoorbeeld door het aanbod te reduceren of modules te matriceren) en 2. meer landelijke samenwerking tussen de faculteiten. De huidige (te) grote hoeveelheid aan opleidingsnamen staat dit noodzakelijke proces van grotere doelmatigheid binnen de geesteswetenschappen in de weg. Met minder en eenduidiger opleidingsnamen is de weg naar herziening van het aantal programma's aanzienlijk eenvoudiger. Om tot meer en fundamentele uitwisseling en samenwerking tussen faculteiten onderling te kunnen komen, is het bovendien nodig dat de opleidingslabels landelijk gezien eenduidig worden en dat helder is welke programma's onder welke opleidingsnamen vallen.

Voor de goede orde zij nog eens uitdrukkelijk opgemerkt dat met de hier voorgestelde herordening van het aantal masterlabels slechts een deel, zij het een niet gering deel, van de doelmatigheidsproblematiek binnen de geesteswetenschappen zal en kan worden opgelost. Wanneer de faculteiten immers met minder opleidingslabels het aantal masterprogramma's zou gaan vergroten, is er geen winst behaald. Mede om die reden is het van belang om na de omzetting het landelijke palet aan programma's (en dus ook afstudeerrichtingen) in samenspraak met de Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen tegen het licht te houden.

7 Brede labels en civiel effect

Het voorstel om te komen tot reductie van opleidingsnamen en een herordening van masteropleidingen heeft nauwelijks en in ieder geval geen nadelige effecten op het civiel effect van de bijbehorende diploma's. Het masterdiploma vermeldt altijd de naam van de *opleiding* - bijvoorbeeld 'Master Letterkunde' - en kan een meer specifieke aantekening krijgen waarin de naam van het gevolgde *programma* wordt vermeld - bijvoorbeeld 'Engels'. Net als nu het geval is, worden afstudeerrichtingen op het diplomasupplement vermeld. Op het diplomasupplement staan altijd alle vakken vermeld en daaraan is voor een ieder af te lezen hoe de gevolgde studie inhoudelijk is opgebouwd. De student met een masterdiploma 'Geschiedenis' kan aan de toekomstige werkgever laten zien dat hij/zij zich binnen de Mediëvistiek dan wel de Sociaal-Economische Geschiedenis heeft gespecialiseerd.

De gekozen opleidingsnamen zijn internationaal gangbaar. Uiteraard zal voor elk ervan een Engelstalig equivalent moeten komen. In de VS bijvoorbeeld is het vermelden van 'program' normaal, evenals een diplomasupplement waarop alle vakken staan vermeld. Voor Amerikanen is vooral ook het niveau waarop het vak gevolgd is, van belang. Ook voor de geesteswetenschappen willen wij dit onderscheid op het diploma kunnen maken, al was het maar om aan te geven of een vak op het niveau van de eenjarige master of de researchmaster

is gevolgd. Faculteiten kunnen afspraken maken over de invoering van niveauaanduiding in hun module-omschrijving. Zolang de *opleidingsnamen* eenduidig blijven en de *programmanamen* specifiek kunnen zijn, zal de internationale herkenbaarheid van de Nederlandse masteropleidingen alleen maar vergroot worden.[...]

8 Brede labels en toetsing

Hoewel de opleidingsnamen in dit voorstel breder zijn, is er wel degelijk een gemeenschappelijke noemer die één specifiek domein bestrijkt en tevens aangeeft dat er sprake is van dezelfde *learning outcomes* zoals de NVAO die hanteert. Als we de GW-opleidingen vergelijken met andere gebieden, zoals de psychologie, zien we dat daar uiteenlopende velden zoals de bio-psychologie en sociale psychologie ook onder één noemer herkenbaar zijn, terwijl de specialisaties zeer uiteenlopen. Dit geldt bijvoorbeeld evenzeer voor opleidingen als Geschiedenis: de gezamenlijke didactische doelstellingen binden de vele varianten binnen de opleiding Geschiedenis - van Oudheid tot Sociaal Economische Geschiedenis - naar tevredenheid samen. Een opleiding binnen Europese Studies of Azië Studies heeft nadrukkelijk andere learning outcomes dan bijvoorbeeld Geschiedenis. Bij deze zogenaamde regiostudies gaat het om de bestudering van continentale culturen, waarvan talen en letteren onderdeel kunnen zijn, maar evenzeer de geo-politieke en sociale geschiedenis van de betreffende regio.[...]

9 Differentiatie in duur bij gelijke opleidingslabels

Het is op dit moment praktisch en juridisch niet mogelijk om opleidingen met dezelfde naam, maar met een afwijkende lengte onder te brengen onder een en de dezelfde geaccrediteerde naam of label. Dit heeft met name te maken met de studiefinanciering, maar soms ook met de bekostiging (denk aan bètabekostiging) of de wijze van beoordeling (denk aan de onderzoeksmasters). Het is echter op dit moment wèl mogelijk om opleidingen met dezelfde naam apart te registreren. Een voorbeeld: een faculteit heeft een eenjarige, een anderhalfjarige en een tweejarige researchmaster Geschiedenis. Die kunnen alle drie onder de naam Geschiedenis in het CROHO worden geregistreerd en wel als Geschiedenis (60 EC), Geschiedenis (90 EC) en Geschiedenis (120 EC). Er zijn (en blijven) dus in het CROHO wel degelijk drie registraties, maar naar buiten toe geeft het een homogeen (of homogener) beeld. Die homogeniteit geldt al helemaal wanneer we deze wijze van naamgeving binnen het hele domein van de Geesteswetenschappen hanteren.[.....]

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Taalwetenschap

In de Onderwijs- en Examenregeling van de bacheloropleiding Taalwetenschap 2012-13 zijn de volgende eindkwalificaties vastgelegd.

Afgestudeerden in de bacheloropleiding Taalwetenschap

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Taalwetenschap op de gebieden van theoretische taalkunde, psycholinguïstiek, taalvererving, sociolinguïstiek/taalvariatie, fonetiek en computationele taalkunde, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht). Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Taalwetenschap.
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Het eindniveau van de academische- en onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, komt tot uitdrukking in het bacheloreindwerkstuk.

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap

De opleiding Literatuurwetenschap beoogt studenten op te leiden tot weldenkende, vakkundige academici met een grondige kennis van de literatuurwetenschap. In de Onderwijs- en examenregeling van de bacheloropleiding Literatuurwetenschap 2012-2013 zijn de volgende eindkwalificaties vastgelegd.

De afgestudeerde in de bacheloropleiding Literatuurwetenschap:

1. Heeft kennis van en inzicht in het vakgebied Literatuurwetenschap. (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
2. Heeft kennis van en inzicht in de theoretische en methodologische grondslagen van de Literatuurwetenschap. (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).

3. Beschikt over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot de Literatuurwetenschap en is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien. (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
4. Kan een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van de praktijkvraag of het bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het probleem; vormt een oordeel dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten. (Dublin-descriptoren: oordeelsvorming; toepassen kennis en inzicht).
5. Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten. (Dublin-descriptor: communicatie).
6. Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan. (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Volgens de Onderwijs- en Examenregeling van de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur 2012-2013 gelden de volgende eindkwalificaties:

Een afgestudeerde in de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

1. Heeft kennis van en inzicht in het vakgebied Duitse taal en cultuur, in het bijzonder de beheersing van de Duitse taal, de Duitse taalkunde, de Duitse letterkunde en de cultuurkunde van het Duitse taalgebied (Dublin-descriptoren: kennis en inzicht).
2. Heeft kennis van en inzicht in de theoretische en methodologische grondslagen van de Duitse taalkunde en de Duitse letterkunde (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
3. Beschikt over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot: de algemene taaltheorie, de algemene literatuurtheorie alsmede de historische en maatschappelijke inbedding van de Duitse taal en cultuur (Dublin-descriptor: kennis en inzicht; toepassen kennis en inzicht).
4. Is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit leidt tot een professionele benadering en invulling van zijn/haar (toekomstige) werk of beroep (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
5. Kan een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van de praktijkvraag of het bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het probleem; een oordeel vormen dat mede gebaseerd is op

het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).

6. is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
7. bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan (Dublin-descriptor: leervaardigheden).
8. beschikt over het ERK-niveau C1/C2 voor de vaardigheden luisteren, lezen, gesproken interactie, gesproken reproductie en schrijven (Dublin-descriptor: toepassen van kennis en inzicht).

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor in een moderne taal. Zij zijn tevens bedoeld om een optimale aansluiting met de relevante masterprogramma's te waarborgen.

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Volgens de Onderwijs- en Examenregeling van de Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur 2012-13 gelden de volgende eindkwalificaties.

Afgestudeerden in de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Engelse taalkunde, letterkunde en cultuur, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht). Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Engelse taal en cultuur.

a) Op het gebied van de taalkunde zijn verworven:

- Vertrouwdheid met Engelse grammatica, en met algemene principes van taalkundige theorievorming (en daarin gebruikte terminologie en begripsvorming) en toepassing hiervan op het Engels.
- Globaal inzicht en vertrouwdheid met aspecten van taalkundige theorievorming en toegepast onderzoek op de volgende gebieden, met betrekking tot het Engels: taalstructuur (fonologie, morfologie en syntaxis), taalvariatie, taalgeschiedenis, taalverandering, en eerste en tweede taalverwerving.

b) Op het gebied van de letterkunde zijn verworven:

- Vertrouwdheid met de Engelse en Engelstalige letterkunde (met name de Britse Eilanden en Noord-Amerika, en in mindere mate de letterkundige culturen van de Gemenebestlanden), en inzicht in de principes die de vorming bepalen van de literaire canon.
- Het vermogen de Engelse letterkunde in haar culturele context te plaatsen;
- Een globale kennis van de historische ontwikkeling van de Engelse letterkunde (en haar culturele context), en een gedegen kennis van specifieke periodes van ca. 800 tot de 21ste eeuw.

c) Op het gebied van de cultuur zijn verworven:

- Kennis van de culturen en de historische ontwikkeling van de belangrijkste Engelstalige gebieden in de wereld (de Britse Eilanden; Noord-Amerika; Canada; Australië), alsmede van de varianten van de Engelse taal die in deze gebieden worden gesproken.
- Kennis van en inzicht in de letterkundige culturen die bepalend zijn (geweest) voor de evoluerende zelfidentiteit van de belangrijkste Engelstalige gebieden in de wereld.

2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht). In het bijzonder beschikken afgestudeerden over:

- Het vermogen om primaire en secundaire bronnen kritisch en analytisch te lezen en hiervan op overtuigende wijze verslag te doen, in correct academisch Engels.
- Het vermogen te communiceren in het Engels, op de volgende niveaus van de “Common European Framework of Reference” (Council of Europe, Strasbourg, 1996): C1 voor luisteren, spreken en schrijven, en C2 voor leesvaardigheid (informeel: ‘near native’ niveau).

3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. In het bijzonder beschikken afgestudeerden over:

- Taalkundige onderzoeksvaardigheden, met inbegrip van het vermogen taalkundige analysemethoden te kunnen hanteren en taalfeiten te kunnen verzamelen en te interpreteren.
- Letterkundige onderzoeksvaardigheden, met inbegrip van het vermogen om relevant, inhoudelijk en methodologisch verantwoord bibliotheek- en archiefonderzoek te verrichten naar bronnen m.b.t. de literaire cultuur in het Engels. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).

4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).

5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

6. Het eindniveau van de onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, komt tot uitdrukking in het bacheloreindwerkstuk.

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur

Volgens de Onderwijs- en Examenregeling van de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur 2012-13 gelden de volgende eindkwalificaties. Afgestudeerden in de bacheloropleiding Keltische talen en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Keltische studiën, met name op het gebied van de Middeleeuws Ierse en Welshe taalkunde, letterkunde en cultuur. Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Keltische talen en culturen, ook over de grenzen van het Middeleeuwse Iers en Welsh heen. Zij bezitten passieve kennis van de Oud-Ierse en Middel-Welshe taal op gevorderd niveau, alsmede kennis van de methoden en resultaten van de historische letterkunde en/of historische taalkunde van deze talen, eveneens op gevorderd niveau. Zij hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).
6. Het eindniveau van de onderzoeksvaardigheden die via (1), (2) en (3) verworven zijn, komt tot uitdrukking in het bacheloreindwerkstuk.

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur

Volgens de Onderwijs- en Examenregeling van de bacheloropleiding Franse taal en cultuur 2012-2013 gelden de volgende eindkwalificaties.

Afgestudeerden in de bacheloropleiding Franse taal en cultuur:

1. Beschikken aantoonbaar over een brede kennis van en inzicht in de kernelementen van de Franse taalkunde, letterkunde en cultuur; kunnen deze in hun historische context plaatsen en tegen elkaar afzetten; en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline. Zij beschikken over een degelijke theoretische kennis van de Franse taal (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).

2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij zijn in staat om een praktijkvraag of probleem op het vakgebied te herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze te operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch te bestuderen, in onderlinge samenhang. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline. Zij vertalen hun kennis van de Franse taal in een praktische beheersing op ten minste ERK-niveau B2 (spreken en schrijven), C1 (luisteren) of C2 (lezen) (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten, en leidt tot een heldere, synthetiserende conclusie (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten, in een coherent betoog (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur

Volgens de Onderwijs- en Examenregeling van de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur 2012-2013 gelden de volgende eindkwalificaties:

Afgestudeerden in de bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Italiaanse taalkunde, letterkunde en cultuur, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline. Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Italiaanse taal en cultuur. In Utrecht bevat de major Italiaans 135 EC waarvan 60 EC verplichte cursussen, te weten 5 taalverwervingscursussen, Inleiding Italiaanse letterkunde en Inleiding Italiaanse taalkunde, en het eindwerkstuk. Het keuzedeel biedt een grote keuzevrijheid binnen en buiten de opleiding, wat maakt dat de brede culturele vorming van de studenten een van de sterkste punten van Utrecht is. (Dublin-descriptor: kennis en inzicht).
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).

3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).

4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen, in het bijzonder in het Italiaans, op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).

5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur

Volgens de Onderwijs- en Examenregeling van de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur 2012-13 gelden de volgende eindkwalificaties. Afgestudeerden in de bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur:

1. Beschikken over aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de Spaanse en Latijns-Amerikaanse taalkunde, letterkunde en culturen, en hebben kennis gemaakt met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht). Zij beschikken over een brede algemene kennis van de Spaanse taal en Hispaanse culturen, gebaseerd op inzicht in de historische ontwikkeling.
2. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om de verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten. Zij beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om bij te dragen aan oplossingen van problemen op het gebied van de discipline (Dublin-descriptor: toepassen kennis en inzicht).
3. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen. Dat oordeel is mede gebaseerd op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming).
4. Hebben vaardigheden verworven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie).
5. Hebben leervaardigheden verworven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Taalwetenschap

Opleiding Taalwetenschap 2012-2013

Major verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Taal naar theorie P1; niv1	Spreken & verst P2; niv1	Inleiding ALW P3; niv1	Statistiek P4; niv1
Psychologie v taal P1; niv1	Inl. fon. & morf. P2; niv1	Taal & computer P3; niv1	Sociolinguïstiek P4; niv1

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Syntact. principes P1; niv2	Taal & betekenis P2; niv2		

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4

Major verplichte keuze (5 + eindwerkstuk)

Talen in contact P1; niv2	Trommeltalen P2; niv2	Inl. taalontwikk. P3; niv2	Language History P4; niv2
Basisc taalk ond P1; niv2	Exp. psycholing. P2; niv3	Pathofysiologie P3; niv2	Variatie in betek. P4; niv3
Melodie & ritme P1; niv3		Meertaligheid P3; niv3	Taal & spraakt. P4; niv3
Hoe talen verschil P1; niv3	Eindwerkstuk P1,2,3,4; niv3		
Akoestiek Niet in 2012-13	Taalvariatie Niet in 2012-13		
	Comput. gramm. Niet in 2012-13	Ling. argument. Niet in 2012-13	Discourse analyse Niet in 2012-13

Academische context verplichte keuze (2)

Inl. cognitiewet. P1; niv1	Woorden in vert P2; niv2	Taalfilosofie P3; niv1	Argumentatief P4; niv2
Inl. Logica P1; niv1	Functieeler P2; niv2	Wet. filosofie P3; niv2	Parameters P4; niv3
Taal&cult bijbel P1; niv1	ICC P2; niv3		Toeg. cogn. psy P4; niv3
	Taal, betek, info P2; niv3		
	Cogn. neurowet P2; niv3		
Ges. taalkunde Niet in 2012-13		Namen & cultuur Niet in 2012-13	

Profileringsruimte (6)

P1 ; niv

P2 ; niv

P3 ; niv

P4 ; niv

P1 ; niv

P2 ; niv

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap

Major verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Periode 1 (=blok 1)	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Inleiding LIT P1/n1/200501139	Basisc. ltk. oz P2/n2/200600331	Inleiding ATW P3/n1/200700023	
Eur. Lit. Ges. 1 P1/n1/200300412	Eur. Lit. Ges. 2 P2/n1/200300399	Poëzieanalyse P3/n2/200500319	Verhaalanalyse P4/n2/200200392

Jaar 2

Periode 1 (=blok 1)	Periode 2	Periode 3	Periode 4
	Literary Theory P2/n2/200200379	Cultural Criticism P3/n3/LI3V11001	

Jaar 3 (in totaal jaar 1-3: 6 colleges op niveau 3)

Periode 1 (=blok 1)	Periode 2	Periode 3	Periode 4
			Bachelorwerkstuk P1-4/n3/200200402

Verplichte colleges (al in het schema)

Keuze van 6 uit aanbod

A Sentimental Educ. P1/n3/200900213	Arthur (ME) P2/n1/200500317	Lit erfgoed (educatief) P3/n3/200600139	Lit & christendom P4/n2/201000272	STAGE 15 EC P1-4/n3/200501293
Hoogtepunten P1/n2/200200536	Zwervende verhalen P2/n3/	Lezen en lezers P3/n3/200200400	Antieke mythen P4/n3/200400587	
Lit, film en muziek P1/n3/200800061	Imagination P2/n3/	Actuele literatuur P3/n3/200700149	Uitgeverijen P4/n2/200800064	
Repertoirelijst P4/n2/201000273	Verbredingsmodule P1-4/n3/200400059	Roads to Utopia P3/n2/	Kaleidoscope P4n3/200501163	

Academische context (4 vakken, 2 verplicht en 2 keuze)

Verplicht (al in schema)

Keuze: De lijst met academische contextkeuze vakken staat op de website, studenten die de master Literatuur en cultuurkritiek willen doen, kunnen deze vakken gebruiken voor de ingangseisen mbt de 2 taalmodules.

Taal voor MA//
Vrije keuze uit lijst

Taal voor MA//
Vrije keuze uit lijst

Profileringsruimte: (6 vakken): vrij te kiezen uit het aanbod van de UU

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Majorgebonden verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Literarisches Lesen P 1; niv 1	Inleiding ATW P 2; niv 1	Einf. deu. Spr.wis. P 3; niv 1	Lit. 1800-Gegenw. P 4; niv 2
Sprachfertigkeit I P 1; niv 1		Sprachfertigkeit II P 3; niv 1	Inleiding ALW P 4; niv 1

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Sprachfertigkeit III P 1; niv 2	Sprachfertigkeit IV P 2; niv 3		
Lit. 1500-1800 P 1; niv 2			

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4

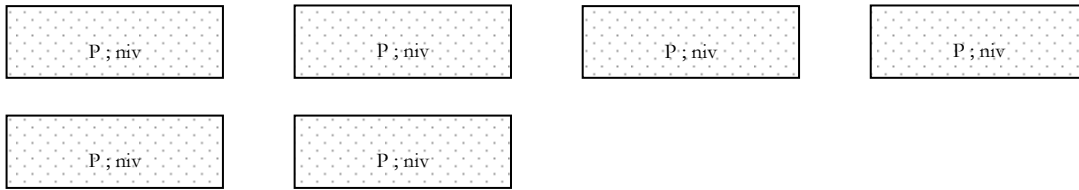
Major verplichte keuze (5 + eindwerkstuk)

	Deutsche Kultur P 2; niv 1	Vertalen 1 P 3; niv 2	Cursussen Duitstalige universiteit P 4; niv 2/3
	Sprache Bed, Kom P 2; niv 2	Deutsche Lyrik P 3; niv 3	
	ME Duitse helden P 2; niv 2	Varietäten des D P 3; niv 3	
	Holocaust P 2; niv 3	Höhepunkte deutscher Literatur P 3-4; niv 3	
	Lit & Erinnerungsk 2013-2014	Vertalen 2 2013-2014	
Eindwerkstuk P 1,2,3,4; niv 3		Literatuur und Film 2013-2014	
Indiv. onderz BA P 1,2,3,4; niv 3		Orchestr Sprechen 2013-2014	

Academische context verplichte keuze (2)

Psychologie v. taal P 1; niv 1	Ideas of Europe P 2; niv 1	Who's who bijbel P 3; niv 1	Klass. mythologie P 4; niv 1
Talen in contact P 1; niv 2	Literatuurtheorie P 2; niv 2	Cultural Criticism P 3; niv 3	Inl. sociolinguïstiek P 4; niv 1
Lit. en filosofie P 1; niv 3	Woorden in vertal. P 2; niv 2	Postcol. Theory P 3; niv 3	Language History P 4; niv 2
	Intercult. comm. P 2; niv 3		Inl. vertaalwet. P 4; niv 3
Oriënt. educ. prak. P 1,3; niv 2	Kennis, lett. mt I P 2,3; niv 3		
Gend., etn., cult.k. P 1,3; niv 2			
Ges. taalkunde Niet in 2012-13	Narratologie Niet in 2012-13	Inl. taalonderw. Niet in 2012-13	

Profileringsruimte (6)

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Major verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Written English P 1; niv 1	Spoken English P 2; niv 1	Accurate English P 3; niv 2	
Academic Reading P 1; niv 1	Intro Old M. Engl. P 2; niv 1	Inleiding ATW P 3; niv 1	Inleiding ALW P 4; niv 1

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Eng. Linguistics I P 1; niv 3	Eng. Linguistics II P 2; niv 3		
Shakesp. world P 1; niv 2			

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4

Major verplichte keuze (5 + eindwerkstuk) ■

Thesis Training P 1; niv 2	Am. LC bef. 1900 P 1; niv 2	Creative Writing P 3; niv 2	Principle and Proc. P 4; niv 2
A Sent. Education P 1; niv 3	Dryden to Blake P 2; niv 2	Read. Old Engl. P 3; niv 2	Varieties of English P 4; niv 2
	Tradition & Innov. P 2; niv 3	Roads to Utopia P 3; niv 3	Irish Lit. & Culture P 4; niv 3
	Teach. Eng. in Eur. P 2; niv 3	Ethnic Exp. US P 3; niv 3	Journalism P 4; niv 3
	Cult of Technology P 2; niv 3	Acq. of English P 3; niv 3	Parameters L2A P 4; niv 3
Eindwerkstuk P 1,2,3,4; niv 3		Vertaling 1 P 3; niv 3	Great Med. Heroes P 4; niv 3
	Am. LC aft. 1900 2013-2014		Vertaling 2 2013-2014
	Appr. Shakespeare 2013-2014	History of Engl. 2013-2014	Chaucer 2013-2014
	Aest of Detection 2013-2014	Lit & Landscape 2013-2014	Adapting Novel 2013-2014

Academische context verplichte keuze (2)

Talen in contact P 1; niv 2	Jodendom P 2; niv 1	Who's who bijbel P 3; niv 1	Klass. mythologie P 4; niv 1
Lit. en filosofie P 1; niv 3	Ideas of Europe P 2; niv 1	Trad. zinsontleding P 3; niv 2	Statistiek P 4; niv 1
Postcolon. Europe P 1; niv 3	Literatuurtheorie P 2; niv 2	Postcolon. Theory P 3; niv 3	Inl. sociolinguïstiek P 4; niv 1
	Woorden in vertal. P 2; niv 2	Cultural Criticism P 3; niv 3	Lit. & christendom P 4; niv 2
	Intercult. comm. P 2; niv 3		Language History P 4; niv 2
			Inl. vertaalwet. P 4; niv 3
Islam, inleiding P 1,2,3; niv 1	Kennis, let. mtsch. P 2,3; niv 3		
Educatieve prak. P 1,3; niv 2			
Gend., etn. cult.k. P 1,3; niv 2			
Onderzoeker adv. P1,3; niv 3			
Ges. taalkunde Niet in 2012-13	Narratologie Niet in 2012-13	Inl taalondwijsk Niet in 2012-13	

Profileringsruimte (6)

P ; niv	P ; niv	P ; niv	P ; niv
P ; niv	P ; niv		

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur

Major verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Middelwelsh 1 P 1; niv2	Middelwelsh 2 P 2; niv2	Inl. ATW P 3; niv1	Inl. ALW P 4; niv1
Intro. to Celtic P 1; niv1			

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Oudiers 1 P 1; niv2	Oudiers 2 P 2; niv2		
Middelwelsh P 1-2; niv3		Oud-/Middeliers 3 P 3-4; niv3	

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
	Eindwerkstuk P 1,2,3,4; niv3		
Oud-/Middeliers 3 P 1-2; niv3		Oud-/Middeliers 3 P 3-4; niv3	

Major verplichte keuze (6)

Latijn: wereldtaal P 1; niv1	Modern Welsh P 2; niv1	ME Welshe literat. P 3; niv1	Gs. ME Wales P 4; niv1
Oudnoors P 1; niv1		Continent. Keltisch P 3; niv2	Hist taalk. Welsh P 4; niv3
Kelt Letterk Iers P 1; niv3	Ges. ME Ierland 2013-2014		ME Ierse literatuur 2013-2014
Kelt Letterk Welsh 2013-2014	Modern Iers 2013-2014	Modern Bretons 2013-2014	Hist taalkunde Iers 2013-2014

Academische context verplichte keuze (2)

Psychologie v taal P 1; niv1	Intro Old&Mid Engl P 2; niv1	Who's who bijbel P 3; niv1	Klass. Mythologie P 4; niv1
Onderzoeker adv. P 1,3; niv3	Geschiedenis ME P 2; niv1	Latijnse meest. ME P 3; niv3	Language History P 4; niv2
	Arthur P 2; niv1		Latijnse cultuur ME P 4; niv2
	Het handges. boek P 2; niv2		Antieke mythen P 4; niv3
			Great Med Heroes P 4; niv3
Ges. vd taalkunde Niet in 2012-13			

Profileringsruimte (6)

P ; niv	P ; niv	P ; niv	P ; niv
P ; niv	P ; niv		

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur

Major verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
TV 1 P1; niv1	LC1 Moyen Age P2; niv1	TV 2 P3; niv1	TV 3 P4; niv2
LC3 Intr. France P1; niv1	Inleiding ATW P2; niv1	Inleiding ALW P3; niv1	TK1 Franç Sens P4; niv1

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
TK2 Analyse Lin P1; niv2			
LC2 Lum Postm P1; niv2			

Jaar 3

Blok 1

Blok 2

Blok 3

Blok 4

Major verplichte keuze (5 + eindwerkstuk)

TK3 Lan & Com P1; niv3	TV 4 P2; niv2	LC7 L'Exc Franç P3; niv3	TK4 Variatie bet P4; niv3
TV10 Acq Franç P1; niv3	LC8 Soc & Écon P2; niv2	LC5 Mod Franç P3; niv3	TV7 Vertalen 2 P4; niv3
	LC4 Écr & Pens P2; niv3		
		LC5 Lit XIXe siè 2013-2014	LC6 Text méd 2013-2014
		TV6 Vertalen 1 2013-2014	LC6 Lit Arthur niet in 2012-13
Eindwerkstuk P1,2,3,4; niv3	Zelfs onderzoek P1,2,3,4; niv2	Zelfs onderzoek P1,2,3,4; niv3	

Academische context verplichte keuze (2)

Inl. pedag. wet. P1; niv1	Ideas of Europe P2; niv1	Who's w. bijbel P3; niv1	Klas mythologie P4; niv1
Psychologie taal P1; niv1	Woorden in vert P2; niv2	Postcol. Theory P3; niv3	Sociolinguïstiek P4; niv1
Talen in contact P1; niv2	Literatuurtheori P2; niv2	Cultur. Criticism P3; niv3	Language Hist P4; niv2
Lit. en filosofie P1; niv3	Intercult. comm P2; niv3		Lit&christendom P4; niv2
Postcol. Europe P1; niv3			Inl. vertaalwet. P4; niv3
		Academic English P3-4; niv1	
Educatieve Prak P1,3; niv2	Kennis let. mt. 1 P2,3; niv3		
Islam, inleiding P1,2,3; niv1			
Gend. etn. cult. P1,3; niv2			
Ges. taalkunde Niet in 2012-13	Narratologie Niet in 2012-13	Inl taalondwijsk Niet in 2012-13	

Profileringsruimte (6)

P ; niv	P ; niv	P ; niv	P ; niv
P ; niv	P ; niv		

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur

Major verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Taalvererving I P1; niv1	Taalvererving II P2; niv1	Taalvererving III P3; niv1	Inl. Ita letterkunde P4; niv2
	Inleiding ATW P2; niv1	Inleiding ALW P3; niv1	Inl. Ita taalkunde P4; niv2

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Italiano IV P1; niv2		Italiano V P3; niv2	

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
			Eindwerkstuk P1,2,3,4; niv3

Major verplichte keuze (6) ■

Italië Eur. context P1; niv1	L'Ottocento P2; niv3	Schr. kunstenaars P3; niv2	Struttura dell'Ital. P4; niv3
	Dante en de DC P2; niv2		Italiano VI P4; niv3
Leesopdracht P1,2,3,4; niv2	Italy in the M A P2; niv2		Lingua e Vita zomer; niv1
Onderzoeksopdr. P1,2,3,4; niv3	Histor. taalkunde Niet in 2012-13		Acquisizione e bil. 2013-2014
	Taalvariatie Ital. 2013-2014	Italië op z'n Ital. 2013-2014	Italiano VII 2013-2014
Letterat. del '500 Niet in 2012-13	20 ^{ste} eeuw in Italië 2013-2014		
Cultuur vd Renaiss 2013-2014	Lett&Cult Trecento 2013-2014		

Academische context verplichte keuze (2)

Psychologie v. taal P1; niv1	Ideas of Europe P2; niv1	Who's who bijbel P3; niv1	Klass. mythologie P4; niv1
Talen in contact P1; niv2	Literatuurtheorie P2; niv2	The Story of Art P3; niv1	Sociolinguïstiek P4; niv1
Lit. en filosofie P1; niv3	Intercult. comm. P2; niv3	Trad. zinsontleding P3; niv2	Language History P4; niv2
Postcolon. Europe P1; niv3		Postcolon. Theory P3; niv3	Lit en christendom P4; niv2
		Cultural Criticism P3; niv3	Vertaalwetenschap P4; niv3
		Academic English P3-4; niv1	
Islam, inleiding P1,2,3; niv1	Kennis let. mt. I P2,3; niv 3		
Gender ethnic. cult. P1,3; niv2			
Ges. taalkunde Niet in 2012-13	Narratologie Niet in 2012-13	Inl taalondwijsk Niet in 2012-13	

Profileringsruimte (6)

P ; niv	P ; niv	P ; niv	P ; niv
P ; niv	P ; niv		

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur

Opleiding Spaanse taal en cultuur 2012-2013

Major verplicht (8) Academische context verplicht (2)

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
TV 1 P1; niv1	TV 2 P2; niv1	TV 3 P3; niv2	Taalkunde Spaans P4; niv2
Inl. cultuur Spanje P1; niv1	Intro Lat Am Cult P2; niv1	Inleiding ATW P3; niv1	Inleiding ALW P4; niv1

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
TV 4 P1; niv2			
Inl. letterk. Spanje P1; niv2			

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4

Major verplichte keuze (5 + eindwerkstuk)

Don Quijote P1; niv2	Intro Lat Am Lit P2; niv2	Foundat. Fictions P3; niv2	Autores españoles P4; niv3
Writers & Dictators P1; niv3	Lingüística esp. 1 P2; niv3	Lingüística esp. 2 P3; niv3	Imágenes contemp P4; niv3
	TV 5 P2; niv3	Spaans vertalen 1 P3; niv3	
Eindwerkstuk P1,2,3,4; niv3	Lit. medieval P2,3; niv3		
		Spaans vertalen 2 2013-2014	Escritoras esp. 2013-2014
		Barcelona 2013-2014	TV 6 Niet in 2012-13
		Ciudades escritas Niet in 2012-13	Lingüística esp. 3 Niet in 2012-13

Academische context verplichte keuze (2)

Psychologie v taal P1; niv1	Ideas of Europe P2; niv1	Who's who bijbel P3; niv1	Klass. mythologie P4; niv1
Talen in contact P1; niv2	Woorden in vert P2; niv2	Trad. zinsontleding P3; niv2	Inl. sociolinguïstiek P4; niv1
Methoden com ond P1; niv2	Literatuurtheorie P2; niv2	Postcolon. Theory P3; niv3	Lit en christendom P4; niv2
Postcol. Europe P1; niv3	Zeven mythen P2; niv2	Cultur. Criticism P3; niv3	Language History P4; niv2
Lit. en filosofie P1; niv3	Intercult. comm. P2; niv3		Vertaalwetenschap P4; niv3
		Academic English P3-4; niv1	

Islam, inleiding P1,2,3; niv1	Kennis let. mt. I P2,3; niv3
----------------------------------	---------------------------------

Gender etn. cult. P1,3; niv2

Educatieve Praktijk P1,3; niv2

Onderzoeker advis P1,3; niv2

Ges. taalkunde Niet in 2012-13

Narratologie Niet in 2012-13

Inl taalondwijsk Niet in 2012-13

Profileringsruimte (6)

P ; niv

P ; niv

P ; niv

P ; niv

P ; niv

P ; niv

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Taalwetenschap

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	20	27	30	29	32	35	35*

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	20	7	-	4	11	13	-	-
2006	27	13	-	1	9	13	14	-
2007	30	21	1	3	7	9	-	-
2008	29	21	1	2	8	-	-	-
2009	32	28	1	4	-	-	-	-
2010	35	35	-	-	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	31	39	31	29	18	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	36	29	31	26	37	40	25*

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	<>	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	36	12	-	1	14	21	23	24
2006	29	8	-	2	16	19	21	-
2007	31	6	-	2	10	22	25	-
2008	26	13	-	2	10	13	-	-
2009	37	33	1	4	-	-	-	-
2010	40	40	-	-	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	39	36	39	32	19	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	19	20	19	25	14	25	13

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	19	10	1	1	6	7	8	9
2006	20	8	2	3	8	9	12	-
2007	19	11	1	1	5	8	-	-
2008	25	8	3	4	16	17	-	-
2009	14	12	1	2	-	-	-	-
2010	25	25	-	-	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	37	32	34	29	14	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	119	133	120	98	141	136	88

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	119	42	2	8	42	66	73	76
2006	133	52	0	4	42	72	81	-
2007	120	56	1	5	42	61	64	-
2008	98	61	0	1	33	37	-	-
2009	141	134	2	5	7	-	-	-
2010	136	135	1	-	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	39	40	36	34	18	12

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	19	21	21	12	18	15	8*

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	19	10	-	-	3	8	9	-
2006	21	10	1	2	5	8	11	-
2007	21	16	-	-	3	4	5	-
2008	12	8	-	-	4	-	-	-
2009	18	18	-	-	-	-	-	-
2010	15	15	-	-	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	44	40	37	35	-	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	64	50	49	43	38	33	23*

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	64	29	3	4	22	32	34	-
2006	50	29	0	1	10	20	-	-
2007	49	23	2	5	19	26	-	-
2008	43	25	1	1	16	18	-	-
2009	38	37	-	-	1	-	-	-
2010	33	32	1	-	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	35	37	33	32	-	12

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	37	29	29	23	19	12	17*

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	37	24	-	2	8	11	13	-
2006	29	23	-	1	2	5	6	-
2007	29	26	-	-	3	-	-	-
2008	23	14	1	2	9	-	-	-
2009	19	19	-	-	-	-	-	-
2010	12	12	-	-	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	37	38	34	29	-	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Voltijd	93	114	73	70	60	62	32*

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
2005	93	52	2	7	26	40	41	-
2006	114	67	-	3	23	43	47	-
2007	73	47	-	-	14	25	26	-
2008	70	48	2	4	19	22	-	-
2009	60	57	-	2	3	-	-	-
2010	62	61	-	1	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	35	40	38	29	22	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gerealiseerde docent-studentratio

School	Onderwijs FTE	Aantal ingeschreven studenten	Ratio
Nederlands	20.85	811	38.9
Geschiedenis/ Kunstgeschiedenis	46.12	1866	40.5
Media- en cultuur Wetenschappen	30.12	1394	46.3
Religie en theologie	12.63	350	27.7
Moderne Talen	46.92	1375	29.3
Wijsbegeerte	15.10	531	35.2
<i>Faculteit GW totaal</i>	<i>171.74</i>	<i>6327</i>	<i>36.8</i>

TOELICHTING

De faculteit Geesteswetenschappen (GW) heeft er voor gekozen om de staf-student ratio per School te presenteren. Hier liggen de volgende redenen aan ten grondslag:

1. Het onderwijs binnen GW wordt verzorgd binnen Schools. Deze Schools bieden allen een aantal opleidingen en tellen ingeschreven studenten. De staf die het onderwijs binnen de Schools verzorgt, is ondergebracht in een departement, maar in alle gevallen, met uitzondering van de School Liberal Arts, is een School gekoppeld aan een gelijknamig departement.
2. Het aantal onderwijs FTE van de staf wordt per Departement (per leerstoel) geregistreerd, er is geen onderverdeling tussen uren voor bachelor- en masteronderwijs. Bij de toelichting wordt voor de leesbaarheid overal gesproken over School, ook als het gaat om staf.
3. Voor de berekening is uitgegaan van alle ingeschreven vol- en deeltijdstudenten aan een opleiding binnen de faculteit Geesteswetenschappen, inclusief alle premasterstudenten (zij volgen bacheloronderwijs) en researchmaster en educatieve masterstudenten.
4. Voor de berekening is uitgegaan van alle beschikbare onderwijs FTE, zoals geregistreerd in SAP. Hierbij zijn ook de studentassistenten, voor zover bekend, meegerekend.
5. Het onderwijs van sommige opleidingen, zoals bijvoorbeeld Communicatie- en Informatiewetenschappen (CIW) wordt verzorgd door staf van verschillende Schools. Die verdeling is niet zichtbaar in de administratie. Daar waar nodig zijn studenten van die opleidingen gelijkelijk verdeeld over de Schools die onderwijs binnen de desbetreffende opleiding verzorgen.
6. Naast bachelor- en academisch masteronderwijs, de onderwerpen van deze visitaties, verzorgt vrijwel alle staf van de faculteit Geesteswetenschappen ook onderwijs binnen de research masteropleidingen en/of de educatieve masteropleidingen. Ook hiervoor

geldt dat de docentuur voor deze opleiding niet zichtbaar kan worden gemaakt in de administratie zoals Geesteswetenschappen deze voert. Al deze studenten zijn meegenomen in de berekening van de staf-studentratio, waarbij de educatieve masteropleidingen voor de helft zijn meegeteld. De ratio die hier gepresenteerd wordt, behelst dus alle studenten, van bachelor-, academische master-, research master- en educatieve masteropleidingen.

7. De bacheloropleidingen Liberal Arts & Sciences (LAS) en Taal- en Cultuurstudies (TCS) zijn ondergebracht in een School waaraan (vrijwel) geen staf verbonden is. De studentenaantallen van deze opleidingen zijn verdeeld over de overige Schools. Dit is gedaan door na te gaan hoeveel studenten kiezen voor een hoofdrichting die gekoppeld kan worden aan een School en dat aantal studenten op te tellen bij het aantal studenten dat staat ingeschreven voor een opleiding binnen een School.
8. De staf verzorgt niet alleen onderwijs binnen het aantal FTE, maar begeleidt ook bacheloreindwerkstukken, masterscripties en stages. Daarnaast zijn veel docenten tutor, de tijd die zij besteden aan het tutorschap valt ook binnen hun onderwijs FTE.

TECHNISCHE TOELICHTING

Peildatum voor zowel stafgegevens als studentgegevens is 1 januari 2012. Gebruikte bronnen zijn SAP (FTE) en Osiris (aantallen studenten) en de eigen administratie van de School Liberal Arts (verdeling studenten over hoofdrichtingen).

Voor de berekening van de FTE:

1. Voor iedere School zijn de onderwijs FTE gegevens genomen zoals zij bekend zijn in SAP, geleverd door F&C. Alle WBS elementen eindigend op 0.1 (onderwijs) en geselecteerd op leerstoel zijn meegenomen.
2. De studentassistenten zoals zij per cursus worden ingezet, zijn opgeteld bij het aantal onderwijs FTE van de desbetreffende School.
3. Bij iedere School is 0.1 FTE bijgeteld. Dit zijn de studentassistenten LAS en TCS die worden ingezet. Het totaal aan FTE (0.575 FTE) wat zij voor hun rekening nemen, is verdeeld over de zes Schools.

Voor de berekening van het aantal studenten per school:

1. Het aantal studenten is per School genomen.
2. Het aantal ingeschreven deeltijdstudenten is gedeeld door twee ter compensatie van het feit dat zij minder onderwijs volgen.
3. Bij het bovenstaande komen twee aanvullingen, namelijk:
 - a. Het aantal studenten van enkele opleidingen is gelijkelijk verdeeld over twee schools. Het betreft de volgende opleidingen of masterprogramma's:
 - i. American Studies (MA): 50% GKG – 50% MT
 - ii. Communicatie- en Informatiewetenschappen (BA): 50% NED – 50% MCW
 - iii. Interculturele Communicatie (MA): 50% NED – 50% MT
 - iv. Middeleeuwse Studies (MA): 50% NED – 50% MT

- v. Ancient - Medieval & Renaissancestudies (MA): 50% NED – 50% MT
 - vi. Medieval Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - vii. Renaissance Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - viii. Taal, Mens en Maatschappij (MA): 50% NED – 50% MT
 - ix. Historical and Comparative Studies of the Sciences and Humanities (MA): 50% WBG – 50% GKG
- b. Alle Educatie en Communicatie masteropleidingen zijn gemiddeld verdeeld over de desbetreffende Schools en het Centrum voor Onderwijs en Leren van de UU (COLUU). Het betreft de volgende masteropleidingen: Duitse taal en cultuur: educatie en communicatie, Engelse taal en cultuur: educatie en communicatie, Franse taal en cultuur: educatie en communicatie, Geschiedenis: educatie en communicatie, Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie, Muziekwetenschap: educatie en communicatie, Nederlandse taal en cultuur: educatie en communicatie, Spaanse taal en cultuur: educatie en communicatie, en Wijsbegeerte: educatie en communicatie.
4. Voor LAS en TCS is het aantal studenten dat ingeschreven staat voor een hoofdrichting verdeeld over de Schools. Hierop bestaan drie aanvullingen:
- a. De studenten TCS zonder hoofdrichting zijn naar rato verdeeld over de hoofdrichtingen.
 - b. Studenten bij TCS met een zgn. “vrije hoofdrichting”(5) zijn NIET meegeteld.
 - c. Het onderwijs bij enkele hoofdrichtingen wordt verzorgd door meerdere Schools. Indien dit het geval is, is het aantal studenten gedeeld door de schools waardoor het onderwijs wordt verzorgd. Het betreft de volgende hoofdrichtingen:
 - i. Amerikanistiek: 50% GKG – 50% MT
 - ii. Middeleeuwen: 50% NED – 50% MT
 - iii. Moderne Letterkunde: 50% NED – 50% MT
 - iv. Renaissance studies: 50% NED – 50% MT

OVERZICHT VAN ALLE OPLEIDINGEN BINNEN GEESTESWETENSCHAPPEN, GERANGSCHIJKT NAAR SCHOOL

(Volgens CROHO registratie, masteropleidingen zonder onderliggende programma's. Bij masteropleidingen die worden verzorgd door twee Schools is de opleiding bij de penvoerende School opgenomen.)

School	Bacheloropleidingen	Masteropleidingen	Educatieve Masters	Research Masters
Nederlands	Nederlands (VT&DT)	Neerlandistiek (DT)	Nederlandse taal en cultuur: educatie en communicatie	Nederlandse letterkunde
Geschiedenis/ Kunst- geschiedenis	Geschiedenis (VT&DT) Kunstgeschiedenis (VT&DT)	Geschiedenis (VT&DT), American Studies, Internationale Betrekkingen	Geschiedenis: educatie en communicatie, Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie	Modern History, Ancient, Medieval and Renaissance Studies, Art History of the Low Countries in its European Context
Media- en cultuur Wetenschappen	Communicatie- en Informatiewetenschappen, Theater-, Film- en Televisiewetenschappen, Muziekwetenschap	Kunst- en cultuurwetenschappen, Communicatie- en Informatiewetenschappen, Media Studies	Muziekwetenschap: educatie en communicatie	Musicology, Media and Performance Studies, Gender and Ethnicity
Religie en theologie	Godgeleerdheid (VT&DT), Arabisch	Theologie en Religiewetenschappen (VT&DT)		
Moderne Talen	Duits, Frans, Engels, Italiaans, Keltisch, Portugees, Spaans, Literatuurwetenschap, Taalwetenschap	Taalwetenschappen, Letterkunde	Duitse taal en cultuur: educatie en communicatie, Engelse taal en cultuur: educatie en communicatie, Franse taal en cultuur: educatie en communicatie	Linguistics: the Study of the Language Faculty, Comparative Literary Studies, Ancient, Medieval and Renaissance Studies
Wijsbegeerte	Wijsbegeerte, Kunstmatige Intelligentie	Filosofie, Cognitive Artificial Intelligence	Wijsbegeerte: educatie en communicatie	Philosophy
Liberal Arts	Liberal Arts & Sciences, Taal- en Cultuurstudies	-		

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Taalwetenschap

Eerstejaarscursussen hebben zes contacturen per week, tweede- en derdejaarscursussen hebben voor minstens 50% zes contacturen per week, en anders vier contacturen per week. Ook bij cursussen met grote studentendeelname (>70) worden de richtlijnen voor het aantal contacturen per week gehandhaafd, maar kunnen de normen van het Study Load Model dat binnen de faculteit Geesteswetenschappen wordt gehanteerd in strikte zin niet gehandhaafd worden (als gevolg van het gehanteerde onderwijsverdeelmodel). Dan wordt gekozen voor een formele splitsing tussen een component hoorcollege van doorgaans 4 uur per week en een component werkcolleges in kleine groepen van doorgaans 2 uur per week. In het werkcollege wordt volgens het intensieve model gewerkt (groepen kleiner dan 30).

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap

De opleiding volgt het facultaire beleid ten aanzien van het aantal contacturen per week. Eerstejaarscursussen hebben zes contacturen per week, tweede- en derdejaarscursussen hebben voor minstens 50% zes contacturen per week, en anders vier contacturen per week. Cursussen met een relatief grote instroom kennen een formele splitsing tussen een

component hoorcollege (2 uur of 2 maal 2 uur) en een component werkcollege (2 maal 2 uur of 1 maal 2 uur): bij het werkcollege wordt de groep gesplitst bij > 30 inschrijvingen. Ook bij heel grote instroom, zoals bij de Inleiding ALW (200-250 studenten in blok 4) zijn er aparte werkgroepen, zoveel mogelijk ingedeeld naar de herkomst van de studenten en soms ook gegeven door een docent van hun “eigen” opleiding: docenten Nederlands geven de werkgroepen aan de neerlandici in blok 1, terwijl de coördinatie, de digitale werkboeken en de hoorcolleges door een docent van Literatuurwetenschap worden gedaan.

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Het facultaire beleid ten aanzien van het aantal contacturen per week is als volgt. Eerstejaarscursussen hebben zes tot acht contacturen per week, tweede- en derdejaarscursussen hebben voor minstens 50% zes contacturen per week, en anders vier contacturen per week. Bij de opleiding Duitse taal en cultuur hebben de cursussen veelal zes contacturen per week; de eerste taalvaardigheidscursus kent acht contacturen.

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Volgens het Study Load Model hebben eerstejaars cursussen zes (soms acht) contacturen per week, tweede- en derdejaarscursussen hebben voor minstens 50% zes contacturen per week, en anders vier contacturen per week. Bij de opleiding Engelse taal en cultuur voldoet het cursusprogramma met ingang van 2012-13 aan de facultaire norm. De maximale groeps grootte in werkgroepen bedraagt 30 studenten, en elke student heeft twee werkgroepsbijeenkomsten, c.q. een hoorcollege en een of twee werkgroepen per cursus per week

Bacheloropleidingen Keltische talen en cultuur

Alle cursussen van de opleiding Keltische talen en cultuur hebben zes contacturen per week, behalve het Seminar Letterkunde Welsh/Iers, dat vier contacturen en veel begeleide zelfstudie kent. Alle colleges zijn werkcolleges, met als uitzondering de Introduction to Celtic, een cursus die consistent meer dan 30 studenten telt. Deze cursus bestaat uit vier uur hoorcollege en twee uur werkcollege (in twee groepen).

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur

Het facultaire beleid ten aanzien van het aantal contacturen per week is als volgt. Eerstejaarscursussen hebben zes contacturen per week, tweede- en derdejaarscursussen hebben voor minstens 50% zes contacturen per week, en anders vier contacturen per week. De opleiding Frans voldoet aan die norm: zes van de elf cursussen uit het tweede en derde studiejaar hebben zes contacturen per week, bestaande uit vier uur hoorcolleges en twee uur werkcolleges. Tijdens de hoorcolleges wordt de studenten informatie aangereikt; tijdens de werkcolleges wordt deze informatie door de student verwerkt aan de hand van discussies, voorbereide oefeningen, presentaties en andere werkvormen

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur

Het facultaire beleid ten aanzien van het aantal contacturen per week is als volgt. Eerstejaarscursussen hebben zes contacturen per week per cursus, tweede- en derdejaarscursussen hebben voor minstens 50% zes contacturen per week per cursus, en anders vier contacturen per week per cursus. Het bachelorprogramma Italiaans is conform deze norm.

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur

Het facultaire beleid ten aanzien van het aantal contacturen per week is als volgt. Met ingang van 2012-2013 hebben eerstejaars cursussen zes contacturen per week, tweede- en

derdejaarscursussen hebben voor minstens 50% zes contacturen per week, en anders vier contacturen per week. In het geval van de opleiding Spaanse taal en cultuur zijn er 6 cursussen met 4 contacturen per week (37,5%) en 10 cursussen met 6 contacturen per week (62,5%). Het onderscheid in contacturen wordt bepaald door de inhoud van de cursussen. Een voorbeeld is de cursus *Lingüística española 1* die 4 wekelijkse contacturen heeft, omdat de studenten zoveel mogelijk worden gestimuleerd om de collegestof zelfstandig te bestuderen en oefeningen te maken. De colleges worden vooral benut om vragen en probleemgevallen te behandelen.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Maandag 14 januari

- 09.00 - 10.00 **Bestuderen documenten leestafel**
10.00 - 12.00 **Intern overleg over zelfstudies, leestafel en scripties (incl. lunch)**
- 12.00 - 13.00 **Management/ Inhoudelijke verantwoordelijkheden**
- prof. dr Bert van den Brink, vice-decaan faculteit Geesteswetenschappen
- prof. dr. Peter Schrijver, directeur bachelorschool Moderne Talen
- prof. dr. Wim Zonneveld, directeur masteropleidingen Moderne Talen
- prof. dr Paul Wackers, directeur bachelorschool Nederlands en masteropleiding Neerlandistiek
- 13.00 - 13.45 **Sudenten BA Taalwetenschap**
- Marit Keemink
- Alexandra Andersson
- Taki Bremmers
- Elise Prins
- Imene Walles
- Tessel Arendsen
- 13.45 - 14.30 **Docenten BA Taalwetenschap**
- prof. dr. Martin Everaert
- dr. ir. Gerrit Bloothoof
- dr. Joost Zwarts
- dr. Marijana Marelj
- Loes Koring MA (ziek, niet gekomen)
- dr. Yoad Winter
- 14.30 - 15.00 **Pauze/ intern overleg**
- 15.00 - 15.45 **Studenten BA Literatuurwetenschap**
- Hinke de Jong
- Laura Kranen
- Marly Terwisscha
- Alain Balistreri
- 15.45 - 16.30 **Docenten BA Literatuurwetenschap**
- prof. dr. Ann Rigney
- dr. Frank Brandsma
- dr. Jeroen Salman
- dr. Frank de Glas
- dr. Roeland Harms
- 16.30 - 16.45 **Splitsing commissie**
- 16.45 - 17.30 **Studenten BA Nederlandse taal en cultuur en MA Neerlandistiek**
- Martine Veenendaal, student MA Neerlandistiek
- Tom de Klerk, student MA Neerlandistiek
- Sandra Boskamp, student BA Nederlands
- Rik Vangangelt, student BA Nederlands
- Jorik van Engeland, student BA Nederlands
- Lieke Brakkée, student BA Nederlands

- 16.45 - 17.30** **Studenten BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
 - Josephine Raaijmakers, student Frans
 - Nicole Heins, student Frans
 - Joeba Bootsma, student Frans
 - Myrthe Iannella, student Italiaans
 - Michelle Heijmans, student Italiaans
 - Jelle Kemper, student Italiaans
- 17.30 - 18.15** **Docenten BA Nederlandse taal en cultuur en Ma Neerlandistiek**
 - prof. dr. Els Stronks, docent MA Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Wilbert Smulders, docent Ma Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Jacqueline Evers-Vermeul, docent MA Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Dieuwke van der Poel, tutor MA Neerlandistiek en docent BA Nederlands
 - dr. Marja van Koppen, docent BA Nederlands
 - dr. Feike Dietz, docent BA Nederlands
- 17.30 – 18.15** **Docenten BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
 - prof. dr. Henriëtte de Swart, docent Frans
 - dr. Katell Laveant, docent Frans
 - drs. Luuk Dijkstra, docent Frans
 - dr. Monica Janssen, docent Italiaans
 - dr. Luisa Meroni, docent Italiaans
 - prof. dr. Harald Hendrix, docent Italiaans
- 18.15 - 18.45** **Tussentijdse conclusies BA Nederlandse taal en cultuur en MA Neerlandistiek**
- 18.15 - 18.45** **Tussentijdse conclusies BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
- 19.00 - 21.00** **Diner en commissieoverleg in Restaurant Deeg**

Dinsdag 15 januari

- 09.00 - 09.15** **Korte voorbespreking commissie**
- 09.15 - 09.30** **Splitsing commissie**
- 9.30 - 10.00** **Studenten BA Spaanse Taal en Cultuur**
 - Janneke Schellekens
 - Richard Kol
 - Roshni Krishnadath
- 09.30 - 10.15** **Studenten BA Duitse Taal en Cultuur, BA Engelse Taal en Cultuur, BA Keltische Taal en Cultuur**
 - Marlon den Brecjen, student Duits
 - Saskia de Graaf, student Duits
 - Valerie Vastbinder, student Engels
 - Anouschka Wettum, student Engels, niet gekomen, zat vast in de trein
 - Niels Tacoma, student Engels
 - Sanne Jongeleen, student Keltisch
 - Lars Nooij, student Keltisch
- 10.00 - 10.30** **Docenten BA Spaanse Taal en Cultuur**
 - prof. dr. Robert Folger
 - dr. Sergio Baauw
 - Bodil Kok MA
 - dr. Dorien Nieuwenhuijsen, extra toegevoegd aan delegatie
- 10.15 - 11.00** **Docenten BA Duitse Taal en Cultuur, Engelse Taal en Cultuur, Keltische Talen en Cultuur**
 - prof. dr. Ton Naaijkens, docent Duits
 - dr. Julia Richter, docent Duits
 - prof.dr. David Pascoe, docent Engels

- Syreetha Domen MA, docent Engels
 - dr. Paul Franssen, docent Engels
 - prof.dr. Peter Schrijver, docent Keltisch
 - Karianne Lemmen MA, docent Keltisch
- 10.30 - 11.00 Pauze en intern overleg: tussentijdse conclusies BA Spaanse Taal en Cultuur**
- 11.00 - 11.30 Pauze en tussentijdse conclusies BA Duitse Taal en Cultuur, Engelse Taal en Cultuur en Keltische Talen en Cultuur**
- 11.00 - 11.30 Commissie groep 2 (Spaans) documenten bestuderen en voorbereiden gesprekken dagdeel 2**
- 11.30 - 12.15 Lunch en overleg over BA Portugees (gehele commissie)**
- 12.15 - 13.00 Studenten MA Letterkunde**
- Bob Boogaardt, student Literatuur en Cultuurkritiek
 - Laurence de la Porte, student Literatuur en Cultuurkritiek
 - Eva Wissenburg, student Vertalen
 - Linda Stelten, student Vertalen
 - Femke van Hilten, student Middeleeuwen en Renaissance Studies
 - Cuinira L. de Bondt, student Middeleeuwen en Renaissance Studies
- 13.00 - 13.45 Docenten MA Letterkunde**
- dr. Birgit Kaiser, docent Literatuur en Cultuurkritiek afd. Literatuurwetenschap
 - prof. dr. Geert Buelens, docent Literatuur en Cultuurkritiek afd. Nederlands
 - dr. Cees Koster, docent Vertalen afd. Engels
 - dr. Katell Laveant, docent Vertalen afd. Frans
 - prof. dr. Paul Wackers, docent Middeleeuwen en Renaissance Studies afd. Nederlands
 - dr. Anita Auer, docent Middeleeuwen en Renaissance Studies afd. Engels
- 13.45 - 14.00 Pauze**
- 14.00 - 14.45 Studenten MA Taalwetenschappen**
- Rowdy de Graaf, student Interculturele communicatie, niet gekomen, vast in de trein
 - Johanneke von Eije, student Interculturele communicatie
 - Yannick Wassmer, student Interculturele communicatie
 - Martina Silbrnikova, student Taal, mens en maatschappij
 - Iris van der Meulen, student Taal, mens en maatschappij
 - Elise van der Bent, student Taal, mens en maatschappij
- 14.15 - 15.30 Docenten MA Taalwetenschappen**
- dr. Jan ten Thije, docent Interculturele communicatie afd. Nederlands
 - dr. Roselinde Supheert, docent Interculturele communicatie afd. Engels
 - dr. Ellen-Petra Kester, docent Interculturele communicatie afd. Spaans
 - dr. Hans van de Velde, docent Taal, mens en maatschappij afd. Taalwetenschap
 - dr. Sergio Baauw, docent Taal, mens en maatschappij afd. Spaans
 - dr. Jacomine Nortier, docent Taal, mens en maatschappij afd. Nederlands
- 15.30 - 15.45 Pauze en splitsing commissie**
- 15.45 - 16.30 Examencommissies BA Engels, Keltisch, Duits en Nederlands**
- dr. Derek Rubin, Engels
 - dr. Ranke de Vries, Keltisch
 - dr. Ewout van der Knaap, Duits
 - prof. dr. Huub van den Bergh, Nederlands
 - Machteld van Wilpe, studieadviseur
- 15.45 - 16.30 Examencommissies BA Frans, Italiaans, Spaans**
- prof.dr. Maarten van Buuren, Frans
 - dr. Jaap van Osta, Italiaans
 - dr. Dorien Nieuwenhuijsen, Spaans

- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Corine den Hamer, studieadviseur

16.30 - 16.45 Pauze en commissie komt weer samen

16.45 - 17.30 Examencommissie BA Taalwetenschap en BA Literatuurwetenschap

- prof. dr. Peter Coopmans, Taalwetenschap
- dr. Frank Drijkoningen, Taalwetenschap
- dr. Kiene Brillenburg Wurth, Literatuurwetenschap
- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Dorothée Luykx-Duijn, studieadviseur

17.30 - 18.15 Examencommissies en masteropleidingen

- prof. dr. Joris van Eijnatten, facultaire voorzitter
- dr. Daniel Janssen, Nederlands
- prof. dr. René Kager, Moderne Talen
- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Dorothée Luykx-Duijn, studieadviseur

18.15 - 18.45 Alumni MA Taalwetenschappen, Letterkunde, Neerlandistiek

- Rianne Vink, alumna Interculturele communicatie
- Fleur Leijen, alumna Taal, mens en maatschappij
- Amy Sutcliffe, alumna Literatuur en Cultuurkritiek
- Lisa Thunnissen, alumna Vertalen
- Erwin Lijklema, alumna Middeleeuwen en Renaissance Studies
- Jolanda Borg, alumna Neerlandistiek

19.00 - 21.00 Diner en commissieoverleg in het Polman's huis

Woensdag 16 januari

09.00 - 09.30 Splitsing commissie (en voorbespreking)

09.30 - 10.30 Opleidingscommissie BA's groep 1: Engels, Nederlands, Keltisch, Duits, Literatuurwetenschap

- dr. Onno Kusters, docentlid Engels
- Laura Brouwer, student-lid Engels
- dr. Bart Besamusca, docentlid Nederlands
- Niels Kleiss, student-lid Nederlands
- dr. Mícheál O'Flaithearta, docentlid Keltisch
- Lian Blasse, student-lid Keltisch
- dr. Stefan Sudhoff, docentlid Duits
- Evelien Busse, student-lid Duits
- dr. Barnita Bagchi, docentlid Literatuurwetenschap
- Tara Schoemaker, student-lid Literatuurwetenschap

09.30 - 10.30 Opleidingscommissie BA's groep 2: Frans, Italiaans, Spaans, Taalwetenschap

- dr. Michèle Ammouche-Kremers, docentlid Frans
- Laurien Groenendijk, student-lid Frans
- drs. Gandolfo Cascio, docentlid Italiaans
- Thomas Jonkergouw, student-lid Italiaans
- dr. Sonja Herpoel, docentlid Spaans
- Renée Hendriks, student-lid Spaans
- prof. dr. Michael Moortgat, docentlid Taalwetenschap
- Erlinde Meertens, student-lid Taalwetenschap

10.30 - 10.45 Commissie komt weer samen

10.45 - 11.30 Opleidingscommissie masteropleidingen

- dr. Ewout van der Knaap, docentlid Literatuur en Cultuurkritiek
- dr. Manuela Pinto, docentlid Interculturele communicatie

- Samantha Buijink, student-lid Taal, mens en maatschappij
- Anniek Kool, student-lid Vertalen
- dr. Sven Vitse, docentlid Nederlands
- Noelle Steeghs, student-lid Nederlands

- 11.30 - 12.15 Inlooppreekuur/ Rondleiding/ Aanvullende gesprekken**
- 12.15 - 13.00 Lunch**
- 13.00 - 13.45 Voorbereiden eindgesprek met het management**
- 13.45 - 14.45 Eindgesprek management**
- prof. dr. Wiljan van den Akker, decaan faculteit Geesteswetenschappen
 - prof. dr. Bert van den Brink, vice-decaan faculteit Geesteswetenschappen
 - prof. dr. Peter Schrijver, directeur bachelorschool Moderne Talen
 - prof. dr. Wim Zonneveld, directeur masteropleidingen Moderne Talen
 - prof. dr. Paul Wackers, directeur bachelorschool Nederlands en masteropleiding Neerlandistiek
- 14.45 - 15.30 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebied Germaanse talen**
- 14.45 - 15.30 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebied Romaanse talen**
- 15.30 - 16.15 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebieden Taalkunde en Literatuurwetenschap/ Letterkunde**
- 16.15 - 16.45 Opstellen voorlopige bevindingen (overstijgend)**
- 16.45 - 17.15 Voorbereiden openbare presentatie met de voorzitter**
- 17.15 - 17.30 Openbare presentatie**
- 17.30 - 18.00 Borrel**

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Taalwetenschap

3138453
3137104
3117243
3406652

Bacheloropleiding Literatuurwetenschap

3153525
3113604
0210544
3227863

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

3279073
3113965
3379000
3372928

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

3006379
3217825
0453773
3177939

Bacheloropleiding Keltische talen en cultuur

3068730	3199088
3129977	3214389
3217809	3109097
3338231	3338266

Bacheloropleiding Franse taal en cultuur

3114295	3185729	0307173
3364771	3218090	3114368
3218171	3342670	3251004

Bacheloropleiding Italiaanse taal en cultuur

3167046
0434876
0462799
3342735

Bacheloropleiding Spaanse taal en cultuur

3114503
3274187
3218252
3134830

Tijdens het bezoek heeft de commissie een selectie van documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving). In overleg met de commissie maakte de projectcoördinator voorafgaand aan het visitatiebezoek een selectie van cursusmateriaal en een selectie van toetsmateriaal. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documenten. De opleidingen legden het opgevraagde materiaal deels voorafgaand en deels tijdens het bezoek ter inzage. Hieronder is een overzicht opgenomen van het materiaal dat ter inzage werd gelegd.

	Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - FACULTAIR	Digitaal	Papier
	Facultaire & Universitaire Informatie		
A	Algemeen beleid		
	GW Onderwijsprogrammeeropdracht 2013-2014	x	X
	GW Strategische nota Horizon 2015-2020	x	X
	UU Adviesrapport Instellingsaudit	x	X
	UU Onderwijsvisie Universiteit Utrecht	x	X
	UU richtlijn onderwijs_2006.pdf	x	X
	UU Strategisch Plan 2012-2016	x	X
	UU Wegwijzer matching 2012	x	X
	UU Informatie BaMa 3.0	x	X
	GW Onderwijsnieuwsbrief	x	X
B	Kwaliteitszorg		
	Gids Interne kwaliteitszorg Geesteswetenschappen	x	X
	Handboek opleidingscommissies	x	X
	Instellingsaudit NVAO Adviesrapport UU	x	X
	Onderwijskaart bachelor met toelichting	x	X
C	Managementinformatie		
	Arbeidsmarktmonitor2011 notitieBoard OWD 121011	x	X
	BA-exit 2010-11 analyse Board OWD 111027	x	X
	BA-exit en NSE 2010-11 Board OWD Nota 111027	x	X
	BA-exit 2011-12 rapportage GW en tabellen	x	X
	Eerstejaarsenquête analyse en rapportage Board OWD 121115	x	X
	Masterexit enquête 2010-11	x	X
	Masterexit enquête 2011-12	x	X
	NSE 2011-analyse toelichting Board OWD 111027	x	X
	NSE-resultaten 2011- tabellen Board OWD 111027	x	X
	NSE-resultaten 2012- tabellen Board OWD 121011	x	X
D	Toetsing		
	Jaarverslag Examencommissies GW 2010-2011	x	X
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012	x	X
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012 bijlage 1 ijkpunten toetskwaliteit	x	X
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012 bijlage 2 vergaderverslagen	x	X
	Ijkpunten-toetskwaliteit-GW	x	X
	Rapport_toetsing_examencieMA_2011-2012	x	X
	Regels rondom toetsing DEF okt 2012	x	X
	Reglement Examencommissies	x	X
	Regeling en procedure Fraude	x	X

E	Curriculum Informatie Pakketten		
	2012: Leeswijzer CIP masterprogramma's	x	
	2012: A Cursusrendementen	x	
	2012: B verkeer tussen opleidingen-faculteiten	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA man-vrouw	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA Nationaliteit	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA1	x	
	2012: D Herinschrijving BSA	x	
	2012: E Instroom en doorstroom naar MA programma	x	
	2012: F Afstudeerrendement	x	
	2012: F Diploma's met buitenland cursussen	x	
	2012: G gemiddelde EC per cohort	x	
	2012: H EC productie per cursus	x	
F	E Curriculumevaluatie gegevens		
	Arbeidsmarktmonitor Geesteswetenschappen 2011	x	
	BA exit enquête 2011-2012	x	
	Eerstejaars evaluatie 2011-2012	x	
	MA exit enquête 2011-2012	x	
G	Stage		
	Stageregeling faculteit Geesteswetenschappen	x	X
	Stagebureau beoordeling stagair(e)	x	X

	Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - SCHOOL	Digitaal	Papier
	Schoolbrede informatie		
A	Eindwerkstuk –scriptie		
	Procedure beoordeling bachelor eindwerkstuk Nederlands	x	x
	Richtlijnen begeleiding en beoordeling afstudeerproject-masterthesis School TLC	x	x
	Richtlijnen begeleiding en beoordeling bachelor eindwerkstuk School Moderne Talen	x	x
	Schrijfwijzer Departement Moderne Talen	x	x
	Standaard beoordelingsformulieren bachelor- en masteropleidingen	x	x
B	Projecten Educatieve Middelen Pool		
	Feedback- en beoordelingsformulier ERK-niveau schriftelijke opdrachten Departement Moderne Talen	x	x
	Het ontwerpen van een werkbaar tutorial EMP	x	x
	Schrijfwijzer Departement Moderne Talen + ERK appendix	x	x
C	Opleidingscommissies – evaluatie		
	Formulier cursusevaluatie OC	x	x
	Tips voor de analyse van een cursusevaluatie	x	x
	Tips voor de voorzitter van de OC bij de behandeling van een cursusevaluatie	x	x
	Vergaderjaarooster 2012-2013 MT bacheloropleidingscommissies	x	x
	Vergaderjaarooster 2012-2013 MT masteropleidingscommissie	x	x
	Vergaderjaarooster 2012-2013 NED bacheloropleidingscommissies	x	x
	Vergaderjaarooster 2012-2013 NED masteropleidingscommissie	x	x
	Jaaroverzicht cursusevaluaties 2011-2012 bacheloropleidingen	x	x

D	Grammaticatoets		
	Grammaticale termen - voorbeeldzinnen	x	x
	Grammaticatoets introductiebrief eerstejaars MT 2012-2013	x	x
	Grammaticatoets introductiebrief eerstejaars NED 2012-2013	x	x
	Resultaten grammaticatoets MT 2012	x	x
E	Notulen schooloverleg Moderne Talen 26-9-2011 tot en met 12 november 2012	x	x

	Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - BACHELOR	Digitaal	Map
	Academische contextcursussen		
	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen		
1.	Inleiding algemene literatuurwetenschap	x	
2.	Inleiding algemene taalwetenschap	x	
3.	Perspectieven Taalwetenschap (voor Neerlandici)	x	
4.	Perspectieven Taalwetenschap (voor Neerlandici) deeltijd	x	

	BA Duits	Digitaal	Map	Cassette
A	BA Scriptie			
1.	Beoordelingsformulier BA werkstuk		x	
B	BA Cursusselectie			
2.	<i>Deutsche Sprachfertigkeit I</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Deutsche Sprachfertigkeit II</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Deutsche Sprachfertigkeit III</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
5.	<i>Deutsche Sprachfertigkeit IV</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			
e	OC cursusevaluatie	x		
6.	<i>Literarisches Lesen</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		

7.	<i>Middeleeuwse Duitse helden 750-1500</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
8.	<i>Deutsche Lyrik</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
9.	Einführung Deutsche Sprachwissenschaft		x	
10.	Deutsche Literatur 1500-1800	x	x	
11.	Deutsche Literatur 1800-Gegenwart		x	
D	Notulen OC BA MT Duits			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

	BA Engels	Digitaal	Map	Cassette
A	BA Scriptie			
1.	Beoordelingsformulier BA werkstuk		x	
B	BA Cursuselectie			
1.	<i>Accurate English: Engelse taalvaardigheid 3</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	x		
e	OC cursusevaluatie	x		
2.	<i>Academic Reading</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Shakespeare's World</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Introduction to Old and Middle English</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
5.	<i>American Literature and Culture before 1900: Construction a National Identity</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	x	x	
e	OC cursusevaluatie	x		

6.	<i>The Acquisition of English</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
7.	Written English: Engelse taalvaardigheid 1		x	
8.	Spoken English: Engelse taalvaardigheid 2	x	x	
9.	English Linguistics I: Phonetics and Phonology		x	
10.	English Linguistics II: Morphology and Syntax		x	
D	Notulen OC BA MT Engels			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

	BA Frans	Digitaal	Map	Cassette
A	BA Scriptie			
1.	Beoordelingsformulier BA werkstuk		x	
B	BA Cursuselectie			
2.	<i>Taalverwerving Frans 2 TV2</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Introduction à la France LC3</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	x
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Analyse Linguistique TK2</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x	x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	x
e	OC cursusevaluatie	x		
5.	<i>Des Lumières au Postmodernisme LC2</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
6.	<i>Du Moyen Age au Classicisme LC1</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		

7.	Taalverwerving Frans 4 TV4			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	x
e	OC cursusevaluatie	x		
8.	Écriture et Pensée LC4			
a	Cursushandleiding			
b	Verplichte literatuur			
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.			
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
9.	Taalverwerving Frans 1 (Tv1)		x	
10.	Taalverwerving Frans 3 (Tv3)		x	
11.	Le Français dans tous les Sens (Tk1)		x	
D	Notulen OC BA MT Frans			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

	BA Italiaans	Digitaal	Map	Cassette
A	BA Scriptie			
1.	Beoordelingsformulier BA werkstuk		x	
B	BA Cursusselectie			
2.	<i>Taalverwerving II</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Inleiding Italiaanse Taalkunde</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	x		
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Italiano V</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.			
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			
e	OC cursusevaluatie	x		
5.	<i>Italië in Europese context</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
6.	<i>Dante en de Divina Commedia</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	x	x	
e	OC cursusevaluatie	x		

7.	<i>Struttura dell'Italiano</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	x		
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
8.	Taalverwerving Italiaans I	x	x	
9.	Taalverwerving Italiaans III	x		
10.	Italiano IV	x		
11.	Inleiding Italiaanse letterkunde	x		
D	Notulen OC BA MT Italiaans			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

	BA Keltisch	Digitaal	Map	Cassette
A	BA Scriptie			
1.	Beoordelingsformulier BA werkstuk		x	
B	BA Cursuselectie			
2.	<i>Introduction to Celtic</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Middelwelsh 2</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Oud-/Middeliers 3</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
5.	<i>Geschiedenis Middeleeuws Wales</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	–		
e	OC cursusevaluatie	x		
6.	<i>Continental Keltisch</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		

7.	<i>Keltisch Letterkunde Iers</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
8.	Middelwelsh 1		x	
9.	Oudiers 1		x	
10.	Oudiers 2		x	
11.	Middelwelsh 3		x	
D	Notulen OC BA MT Keltisch			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

	BA Spaans	Digitaal	Map	Cassette
A	BA Scriptie			
1.	Beoordelingsformulier BA werkstuk		x	
B	BA Cursuselectie			
2.	<i>Taalverwerving 2 Spaans</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Taalkunde van het Spaans</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Introduction to Latin American Culture</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
5	<i>Inleiding Letterkunde Spanje</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
6.	<i>Inleiding cultuur van Spanje</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		

7.	<i>Taalverwerving 4 Spaans</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
8.	<i>Writers & Dictators</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
9.	Taalverwerving 1 Spaans		x	
10.	Taalverwerving 3 Spaans		x	
D	Notulen OC BA MT Spaans			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

	BA Taalwetenschap	Digitaal	Map	Cassette
A	BA Scriptie			
1.	Beoordelingsformulier BA werkstuk		x	
B	BA Cursusselectie			
2.	<i>Taal naar theorie</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	x	x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Syntactische Principes</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x	x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Variatie in betekenis</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen	x	x	
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
5.	Psychologie van taal	x		
6.	Inleiding fonologie en morfologie	x		
7.	Spreken en verstaan	x		
8.	Inleiding sociolinguïstiek	x		
9.	Taal en computer	x		
10.	Taal en betekenis	x		
11.	Statistiek	x		
D	Notulen OC BA MT Taalwetenschappen			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

Overzicht cursussen Blackboard

Bachelor

Algemeen

Cursus	Cursuscode
Toets basisgrammatica	MT1V11002

Duits

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Dui-Deutsche Sprachfertigkeit I	201000304	7,5	1
Dui-Deutsche Sprachfertigkeit III	201000325	7,5	1
Dui-Deutsche Sprachfertigkeit IV	201000327	7,5	2
Dui-Literarisches Lesen	200400823	7,5	1
Dui-Deutsche Literatur 1500-1800	201000305	7,5	1
Dui-Deutsche Kultur	200501086	7,5	2
Dui-Middeleeuwse Duitse helden 750-1500	201000329	7,5	2
Dui-Sprache, Bedeutung & Kommunikation	201000328	7,5	2

Engels

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Eng-Written English	200501177	7,5	1
Eng-Spoken English	200501081	7,5	2
Eng-Academic Reading	200700094	7,5	1
Eng-Intro to Old and Middle English	200500282	7,5	2
Eng-English Linguistics I	200800231	7,5	1
Eng-English Linguistics II	200800232	7,5	2
Eng-Am. Lit. & Cult. before 1900	200500213	7,5	2
Eng-English Poetry from Dryden to Blake	200900057	7,5	2
Eng-Tradition and Innovation	200400131	7,5	2
Eng-Thesis Training	201000297	7,5	1
Eng-Teaching English in Europe	200800119	7,5	2

Frans

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Fra-Taalverwerving Frans 1 (Tv1)	200500191	7,5	1
Fra-Du Moyen Age au Classicisme (Lc1)	200600189	7,5	2
Fra-Des Lumières au Postmodernisme (Lc2)	200500226	7,5	1
Fra-Introduction à la France (Lc3)	200500231	7,5	1
Fra-Analyse Linguistique (Tk2)	200300420	7,5	1
Fra-Taalverwerving Frans 4 (Tv4)	200500230	7,5	2
Fra-Acquisition du Français (Tv10)	200500229	7,5	1
Fra-Écriture et Pensée (Lc4)	200500109	7,5	2
Fra-Société et Économie en France (Lc8)	200500232	7,5	2
Fra-Langue et Communication (Tk3)	200300294	7,5	1

Italiaans

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Ita-Taalverwerving Italiaans I	200200175	7,5	1
Ita-Taalverwerving Italiaans II	200200176	7,5	2
Ita-Italiano IV	200800187	7,5	1
Ita-Italië in Europese context	200900174	7,5	1
Ita-L'Ottocento	200200188	7,5	2
Ita-Dante en de Divina Commedia	200500152	7,5	2

Keltisch

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Kel-Introduction to Celtic	200400973	7,5	1
Kel-Middelwelsh 1	200200644	7,5	1
Kel-Middelwelsh 2	200800307	7,5	2
Kel-Middelwelsh 3	200700316	7,5	1-2
Kel-Oud-/Middeliers 3	200200645	7,5	1-2
Kel-Oudnoors	200800083	7,5	1
Kel-Modern Welsh	200800110	7,5	2
Kel-Seminar Keltische letterkunde: Iers	200800039	7,5	1

Literatuurwetenschap

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Lit-Inleiding algemene literatuurwetenschap (P1)	200900152	7,5	1
Lit-Europese literatuurgeschiedenis 1	200300412	7,5	1
Lit-Europese literatuurgeschiedenis 2	200300399	7,5	2
Lit-Literatuurtheorie	200200379	7,5	2
Lit-Eindwerkstuk BA Literatuurwetenschap	200200402	7,5	1,2
Lit-A Sentimental Education	201000123	7,5	1
Lit-Literatuur, film en muziek	200800061	7,5	1
Tcs-Arthur koning van verhalen	200500317	7,5	2
Lit-Zwervende verhalen	LI3V12001	7,5	2
Lit-Imagination, dream, experiment	200900253	7,5	2
Tcs-Basiscursus letterkundig onderzoek	TC2V11004	7,5	2

Spaans

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Spa-Taalverwerving 2 Spaans	200500189	7,5	2
Spa-Taalverwerving 4 Spaans	200500187	7,5	1
Spa-Inleiding cultuur van Spanje	200501071	7,5	1
Spa-Introduction to Latin American Culture	200900176	7,5	2
Spa-Inleiding letterkunde Spanje	200800269	7,5	1
Spa-Taalverwerving 5 Spaans	200300242	7,5	2
Spa-Lingüística española 1	SP3V12001	7,5	2
Spa-Don Quijote	SP2V12001	7,5	1

Taalwetenschap

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Tlw-Van taal naar theorie	200300434	7,5	1
Tlw-Psychologie van taal	200400300	7,5	1
Tlw-Inleiding fonologie en morfologie	200600290	7,5	2
Tlw-Spreken en verstaan	200300287	7,5	2
Tlw-Syntactische principes	200700184	7,5	1
Tlw-Taal en betekenis	200200737	7,5	2
Tcs-Basiscursus taalkundig onderzoek	TC2V11006	7,5	1
Tlw-Talen in contact	200500423	7,5	1
Tlw-Melodie en ritme in talen	200500180	7,5	1
Tlw-Experimentele psycholinguïstiek	200400303	7,5	2

Academische context

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Tlw-Inleiding algemene taalwetenschap A	200700024	7,5	2
Ivt-Postcolonial Europe	201000245	7,5	1
Ivt-Interculturele communicatie	200300391	7,5	2
Tlw-Woorden in vertaling	201000050	7,5	2

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

THEO D'HAEN

PRIVÉ ADRES:

PRINSEN DREEF 6
3070 KORTENBERG
BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

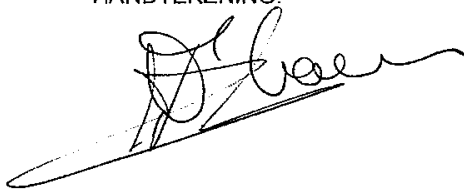
PLAATS:

Leuven

DATUM:

06.06.2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

G.E. Booy

PRIVÉ ADRES:

De Rookkamer 5
1852 EB He.100

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN

Taal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

RUGroningen, Raaboud U, U Utrecht,
Uv Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leiden

DATUM:

1 juni 2012

HANDTEKENING:

E. Pij

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: DR Elisabeth van der Linden

PRIVÉ ADRES:

Oosterpark 33 II
1092 AK Amsterdam

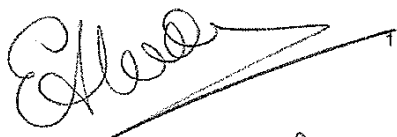
IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

opleidingen op het gebied van de Taal-
en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VU, UL, UU, RUM, RUG

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

E H van der Linden
Amsterdam, 13-6-2012

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: PROF. DR. HÖLTER, ACHIM HERMANN

PRIVÉ ADRES: t/m 31 mei 2012 - Strozzigasse 4, 1080 Wien, Oostenrijk
vanaf 1 juni 2012 - Lerchenfelder Str. 52, 1080 Wien, "

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal - en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

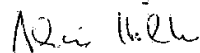
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Wien*

DATUM: *3.5.2012*

HANDTEKENING:

Univ.-Prof. Dr. Achim Hermann Hölter, M.A.
Institut für Europäische und Vergleichende
Sprach- und Literaturwissenschaft
Abteilung für Vergleichende Literaturwissenschaft
Universität Wien
Sensengasse 3a
A-1000 Wien

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: H.W. Hermann

PRIVÉ ADRES: Hoopdede de Broekhade 42
9718 WC Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

[Spaanse] taal - en letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UvA, RU, UU, UL

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Croninger

DATUM:

4/5/12

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Alida Hester Kruijer

PRIVÉ ADRES:

Kleine Appelstraat 3a
9712 TX Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Qanu

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 12-10-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M.H.', is written over a horizontal line.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Marianne van der Weiden

PRIVÉ ADRES: Homeruslaan 62
3581 NJ Utrecht

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

De afgevaardigde van de Universiteit Utrecht, de heer Dr. J. van Marrewijk

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

DATUM:

Utrecht

12-6-2012

HANDTEKENING:

Q0317

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Erk van der Spek

PRIVÉ ADRES:

Broeklaan 144

1404 GW Bussum

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit Utrecht

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

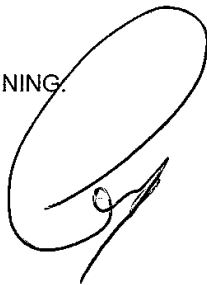
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

..... VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Bussum

DATUM: 13-11-2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Adrienne Josine Wieldraayer-Huizer

PRIVÉ ADRES: Jupiter 116
1188 EJ Amstelveen

IS ALS ~~DESKUNDIGE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Cluster Taal & Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UU, UvA, UL (secretaris)
(en coördinatie cluster)

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Amstelveen

DATUM: 07-09-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. Ruijs', with a large, sweeping flourish underneath.